Régine Deforges

MODRÝ BICYKL / 1

KNIŽNÍ KLUB / IKAR

Régine Deforges

MODRÝ BICYKL/1

KNIŽNÍ KLUB/ IKAR

PŘELOŽIL HUGO SOCHOR

LA BICYCLETTE BLEUE de Régine Deforges
Copyright © LIBRAIRIE ARTHÈME FAYARD 1993
Translation O Hugo Sochor, 2001
Copyright českého vydání © Euromedia Group, k. s., 2001

ISBN 80-242-0468-1

Autorčin dík za spolupráci, a to nejčastěji nedobrovolnou, patří následujícím osobám: Henrimu Amourouxovi, Robertu Aronovi, Marcelu Aymému, Robertu Brasillachovi, Benoist--Méchinovi, Louisi-Ferdinandu Célinovi, Colette, Arthuru Conteovi, Jacquesu Delarueovi, Jacquesu Delperrié de Bayac, Jeanu Galtier-Boissièreovi, generálu de Gaullovi, Jeanu Giraudouxovi, Jeanu Guehénnovi, Gilbertu Guilleminaultovi, Adolfu Hitlerovi, Bernardu Karsentymu, Jacquesu Laurentovi, Rogeru Lemeslovi, generálu Alainu Le Ray, Francoisi Mauriakovi, Claudu Mauriakovi, Henrimu Micheliovi, Margaret Mitchellové, Pierru Nordovi, Gilesu Perraultovi, maršálu Pétainovi, L. G. Planesovi a R. Dufourgovi, Lucienu Rebatetovi, P. R. Reidovi, plukovníku Rémymu, Maurici Sachsovi, Charlesů Tillonovi, Jeanu Vidalencovi, Gérardu Walterovi, kněžně Wiazemské a knížeti Ivanu Wiazemskému.

Památce knížete Ivana Wiazemského

PROLOG

Pierre Delmas, jenž vstával první, vypil špatnou kávu, kterou udržovala služka teplou na krajíčku starého sporáku. Pak zapískal na psa a vycházel ven, v zimě za tmy a v létě za úsvitu, jenž předchází rozbřesku. Miloval vůni země, když všechno ještě spí. Jitro ho často zastihlo na terase, s tváří obrácenou k temné siluetě přímořského landeského kraje. V rodině se říkalo, že jediné, čeho lituje, je to, že se nestal námořníkem. Jako dítě trávil v Bordeaux celé hodiny na nábřeží des Chartrons pozorováním připlouvajících a vyplouvajících nákladních lodí. Představoval si, že je kapitánem jedné z těch lodí, brázdících moře a čelících bouřím, jediným pánem na palubě po Bohu. Jednoho dne ho nalezli schovaného v podpalubí uhelné lodi, která měla vyplout do Afriky. Ničím, ani hrozbami, ani něžnostmi ho nedokázali přimět, aby řekl, jak se dostal na loď, ani proč chtěl takto bez vysvětlení opustit matku, kterou zbožňoval. Od té doby už se nikdy nepotloukal po těch nábřežích plných zboží vonícího dobrodružstvím, dehtem a vanilkou.

Pierre Delmas se jako jeho otec stal vinohradníkem. Ke skupování hektarů pinií pročesávaných západními větry ho snad vedla jeho podivínská záliba v moři. V pětatřiceti letech pocítil potřebu oženit se. Odmítl však vzít si ženu z bordeauxského kraje, a nedbal na dobré partie, které se mu

nabízely. Isabelle de Montpleynet potkal v Paříži, u jednoho svého přítele, obchodníka s vínem.

Jakmile ji spatřil, zamiloval se. Nedávno jí bylo devatenáct a vypadala starší díky těžkému černému drdolu, jenž jí stahoval hlavu dozadu, a velikým melancholickým očím. Byla k Pierrovi pozorná a roztomilá, i když se mu chvílemi zdála smutná a vzdálená. Přál si ten smutek rozptýlit a neustále žertoval, aniž byl hrubý. Když zazněl Isabellin smích, cítil se jako nejšťastnější muž na světě. Líbilo se mu, že neobětovala své nádherné vlasy jako většina vážených bordeauxských žen, které podlehly módě.

Isabelle de Montpleynet byla jedinou dcerou bohatého plantážníka z Martiniku. Až do deseti let byla vychovávána na ostrově a uchovala si místní zpěvavou řeč a jistou ladnost pohybů. Její zdánlivá nenucenost skrývala silnou a hrdou povahu, kterou léta ještě zdůraznila. Po smrti matky, nádherné kreolky, ji zoufalý otec svěřil svým dvěma sestrám, Albertině a Lise de Montpleynet, starým pannám, žijícím v Paříži. Půl roku nato zemřel i on a zanechal své dceři obrovské plantáže. Velmi rychle a bez velké naděje řekl Pierre Delmas Isabelle, že ji miluje a že si ji chce vzít za ženu. K jeho překvapení i k jeho radosti dívka nabídku k sňatku přijala. O měsíc později se vdávala s velikou slávou u Svatého Tomáše Akvinského. Po dlouhém pobytu na Martiniku se nakonec usadili v Montillaku se starou hospodyní Ruth, od níž se Isabelle nechtěla odloučit.

I když byla v kraji cizinkou, rodina jejího muže i sousedi ji velmi rychle přijali. Při svatbě dostala bohaté věno, jež užila pro zkrášlení svého nového sídla. Pierre coby starý mládenec už žil jen v jedné či dvou místnostech a ostatní ležely ladem. Za necelý rok bylo všechno jinak a při narození Francoise, jejich první dcery, byl starý dům k nepoznání. O dva roky později se narodila Lea a pak po třech letech Laura.

Pierra Delmase, majitele montillackého statku, pokládali všichni za nejšťastnějšího muže v kraji. Od La Réole k

Bazasu, od Langonu po Cadillac mu mnoho lidí záviděl jeho klidné štěstí se ženou a třemi kouzelnými dcerami. Zámek Montillac byl obklopen mnoha hektary dobré půdy, lesem, ale hlavně vinicemi, plodícími velmi solidní bílé víno, odrůdu blízkou slavnému Sauternes. Toto bílé víno vyhrálo několik zlatých medailí. A rostlo tu i červené víno se silným buketem. Pro tohle rozlehlé sídlo z počátku 19. století, obklopené vinnými sklepy a z boku kryté statkem se stodolami, konírnami a kůlnami, bylo zámek až moc silné slovo. Pierrův dědeček nechal vyměnit pěkné místní zaoblené tašky, přecházející od růžové až po hnědočernou, studenou břidlicí, jež byla tenkrát víc v módě. Kůlny i hospodářská stavení si naštěstí uchovaly původní krytinu. Sedá střešní krytina dodávala domu úctyhodný a trochu smutný vzhled, jenž více odpovídal měšťanskému duchu bordeauxského předka.

Do statku, nádherně položeného na pahorku tyčícím se nad Garonnou a nad langonským okresem, mezi Verdelais a Saint-Macaire, se vjíždělo dlouhou cestou lemovanou platany, u níž byl vztyčený starobylý holubník, pak se dojelo k budovám statku, a hned za první stodolou byla ulice (jak se vždycky říkalo cestě mezi statkem a zámeckou hospodářskou budovou, v níž se nacházela obrovská kuchyně, jež vlastně byla hlavním vchodem do domu). Jedině cizinci vcházeli vestibulem, zařízeným různorodým nábytkem a vydlážděným černými a bílými dlaždicemi, na nichž byl položen koberec živých barev. Veselou notu sem vnášely pouze staré talíře, krásné veliké zrcadlo z období direktoria a roztomilé akvarely rozvěšené po bílých stěnách. Když člověk prošel tímto příjemným vestibulem, vstoupil na dvůr se dvěma obrovskými lipami, pod nimiž trávila rodina celé dny, sotva nastalo pěkné počasí. Nelze si vysnít více uklidňující prostředí: zčásti lemované křovisky šeříků a živými ploty z ptačího zobu, mezi dvěma kamennými sloupy se otevíral pohled do dlouhé travnaté louky, svažující se k terase, tyčící

se nad krajem. Napravo malý lesík, květná zahrada, a pak vinice až do Bellevue, táhnoucí se kolem celého panství.

Pierre Delmas si vštípil lásku k této zemi a dnes ji miloval téměř tolik jako své dcery. Byl to divoký a citlivý muž. Jeho předčasně zemřelý otec mu zanechal na starost Montillac, kterým jeho sourozenci pohrdli, protože byl příliš daleko od Bordeaux a moc nevynášel. Když se tam stěhoval, vsadil se že uspěje. Aby mohl od svých bratrů odkoupit jejich část dědictví, zadlužil se u přítele Raymonda ďArgilat, bohatého statkáře od Saint-Emilionu. A tak, aby byl na palubě jediným pánem po Bohu, stal se jediným pánem na Montillaku.

1. KAPITOLA

Srpen se chýlil ke konci. Lea, druhá dcera Pierra Delmase, jíž bylo nedávno sedmnáct let, kývala nahýma opálenýma nohama, navlečenýma v pruhovaných podkolenkách; seděla na dosud teplém kameni na zídce terasy, obrácená směrem k planině, z níž v jisté dny stoupala přímořská vůně pinií. Rukama se po obou stranách opírala o zídku a poddávala se rozkošnickému potěšení z pocitu, že pod lehkými šaty z bílé látky cítí své živoucí tělo. Uspokojeně vzdychla a s lehkým zavlněním se protáhla jako její kočka Mona, když se probouzí na slunci.

Lea milovala toto sídlo jako její otec a znala v něm každý kout. Jako dítě se schovávala za otýpkami šlahounů vinné révy, za vyrovnanými sudy, honila se s bratranci a se sestřenicemi, dcerami a syny sousedů. Nerozlučným druhem jí při hrách vždycky byl Mathias Fayard, o tři roky starší syn vrchního sklepmistra. Byl jí naprosto oddaný a podřizoval se jejímu sebemenšímu pokynu. Lea měla kadeřavé vlasy, neustále zcuchané, odřená kolena a obličeji dominovaly velikánské modré oči, jež skrývala za dlouhými černými řasami. Její nej-milejší hrou bylo vystavovat Mathiase

zkouškám. V den svých čtrnáctých narozenin mu přikázala: „Ukaž mi, jak se miluje.“

Bez sebe štěstím ji vzal do náručí a pokrýval drobnými polibky krásný obličejíček, spočívající v seně ve stodole. Velké modré oči, napůl zavřené, pozorně sledovaly každý chlapcův pohyb. Když rozepnul jemnou bílou halenku, nadzdvihla se, aby mu pomohla. Potom se v ní ale dodatečně projevil stud, skryla svá rašící ňadra a pocítila, jak jí prostupuje dosud neznámá touha.

Odněkud z hospodářských stavení zaslechli hlas Pierra Delmase. Mathias přerušil laskání.

„Dělej, dál,“ zašeptala Lea a tiskla k sobě mladíkovu hlavu s tmavými kudrnatými vlasy.

„A co tvůj otec…“

„No a? Snad bys neměl strach?“

„Ne, ale co kdyby nás viděl? Já bych se styděl.“

„Styděl? A proč? Co děláme špatného?“

„Ty víš dobře. Tví rodiče byli k mým i ke mně vždycky moc hodní.“

„Jenže když mě miluješ…“

Dlouze na ni pohlédl. Vypadala tak krásně, s plavými vlasy propletenými drobným sušeným kvítím a stébly trávy, se zářícíma očima, pootevřenou pusou, jíž probleskovaly bílé krvelačné zoubky, a s mladými ňadry s vystouplými hroty.

Mathiasova ruka se napřáhla, pak ucukla. Promluvil jakoby sám k sobě.

„Ne, to by bylo špatné. Takhle ne…,“ a pak dodal pevnějším hlasem: „Ano, miluju tě, a právě protože tě miluju, nechci s tebou… ty jsi zámecká slečna, a já…“

Odtáhl se od ní a slezl po žebříku.

„Mathiasi…“

Neodpověděl a ona zaslechla, jak se za ním zavírají vrata stodoly.

„Ten blbec…“

Zapnula si halenku a usnula, vzbudil ji až druhý úder zvonu svolávajícího k večeři.

V dáli na zvonici v Langonu nebo snad v Saint-Macairu odbíjelo pět hodin. Sultán, pes ze statku, radostně štěkal a hnal se za dvěma mladými lidmi, kteří se smíchem sbíhali dolů po louce. Raoul Lefèvre doběhl k zídce, na níž seděla Lea, těsně před svým bratrem Jeanem. Bez dechu se opřeli o zídku po obou stranách sedícího děvčete, jež se na ně zašklebilo.

„To je dost, já už myslela, že jste šli radši za tou pitomou Noëlle Villeneuvovou, co už neví, jak se vám zalíbit."

„Není pitomá!" vykřikl Raoul. Jeho bratr ho nakopl.

„Zdržel nás její táta. Villeneuve si myslí, že válka je za dveřmi."

„Válka, válka, o ničem jiném se nemluví. Já už toho mám dost. Mě to nezajímá," řekla Lea prudce a přehodila nohy přes zídku.

Jean i Raoul se jí společně teatrálně vrhli k nohám.

„Odpusť nám, královno našich nocí, slunce našich dní. Fuj válce, která děsí dívky a zabíjí chlapce! Tvá osudová krása se nesmí k těmto ošklivým detailům snížit. Milujeme tě láskou, které se nic nevyrovná. Kterému z nás dáš přednost, ó královno? Vyber si. Jeanovi? Šťastný muži, já hynu v okamžiku beznaděje." Raoul dodeklamoval a sklesl se zkříženýma rukama k zemi.

Lea s očima plnýma šibalství opovržlivě překročila natažené tělo, pak se zastavila, strčila do něj nohou a řekla stejně melodramatickým hlasem: „Mrtvý je ještě větší než živý."

Vzala za ruku Jeana, snažícího se zachovat vážnost, a vedla ho pryč.

„Zanechme zde tuto páchnoucí mrtvolu. Příteli, pojďte se mi dvořit."

Mladí lidé se vzdalovali sledováni naoko zoufalým pohledem Raoula, jenž nadzdvihl hlavu, aby na ně viděl.

Raoul i Jean Leřévrovi byli neobyčejně silní chlapci. Bylo jim jednadvacet a dvacet let a jeden na druhém naprosto lpěli,

skoro jako dvojčata. Když Raoul udělal nějakou hloupost, hned ji na sebe vzal Jean; když Jean dostal nějaký dárek, okamžitě ho věnoval bratrovi. Vychodili colège v Bordeaux a profesory tam přiváděli k zoufalství svou lhostejností k veškeré výuce. Po všechna léta byli spolehlivě na chvostě a jen s odkladem se jim podařilo složit maturitu. A to jedině proto, jak říkali, aby udělali radost své matce Amélii. Avšak hlavně, jak se občas povídalo, aby nedostali bičem, jímž ta divoká žena bez váhání rozdávala rány svému početnému potomstvu. Když jako velmi mladá ovdověla s šesti dětmi, z nichž nejmladšímu byly teprve dva roky, naučila se pevně vést hospodářství s vinohrady, jež jí zbylo po muži: Verdelais.

Leu, o níž soudila, že je nesnesitelná a nevychovaná, moc ráda neměla. To, že Raoul a Jean Leflevrovi byli do toho děvčete zamilovaní, nebylo pro nikoho tajemství, dokonce to bylo předmětem žertů ze strany ostatních chlapců a podráždění ze strany děvčat.

„Je neodolatelná," říkali. „Když se na nás podívá a přitom napůl přivře oči, umíráme touhou ji obejmout."

„Je to provokatérka," odpovídala děvčata. „Jak vidí, že se nějaký muž zajímá o jinou, začne po něm házet očima."

„Možná, ale s Leou se dá mluvit o všem: o koních, o borovicích, o vinicích a o spoustě dalších věcí."

„To jsou zájmy sedláků, ona se chová jako kdyby byla kluk a ne jako slečna ze společnosti. Copak se sluší, aby se sama nebo s čeledí chodila dívat, jak se telí krávy, jak se páří koně, aby vstávala a pozorovala se svým psem Sultánem úplněk? Její matka je z ní zoufalá. Leu poslali domů z penzionu za neposlušnost. Měla by si vzít příklad ze své sestry Francoise. To je správná dívka…"

„Jenže nudná, myslí jen na muziku a na šaty…" Skutečně, Lea muže zcela ovládala. Neodolal jí ani jeden. Mladý nebo starý, nájemce nebo statkář, všechny si to děvče podmanilo. Nejeden by pro jediný její úsměv udělal i hloupost. A první její otec.

Když provedla nějakou ztřeštěnost, šla za ním do jeho kanceláře, posadila se mu na klín a schoulila se mu do náručí. A v těch chvílích zaplavilo Pierra Delmase takové štěstí, že zavíral oči, aby ho lépe vychutnal.

Raoul vyskočil a doběhl Leu s Jeanem.

„Kuku, vstal jsem z mrtvých. O čem jste mluvili?“

„O zahradní party, kterou pořádá zítra pan ďArgilat, a o tom, jaké si má vzít Lea šaty.“

„Ať budou, jaké chtějí, jsem přesvědčený, že tam budeš nejkrásnější,“ řekl Raoul a chytil Leu kolem pasu.

Se smíchem se odtáhla.

„Přestaň, to lechtá. Bude to nádherná slavnost. Laurent bude na své čtyřiadvacáté narozeniny hrdinou dne. Po pikniku bude ples, pak večeře, pak ohňostroj. Už jenom to!“

„Laurent ďArgilat bude oslavencem hned dvakrát,“ řekl Jean.

„Jak to?“ zeptala se Lea a pozdvihla k Jeanovi svůj hezký obličejíček, po němž bylo rozeseto pár zrzavých pih.

„To ti nemůžu říct, je to ještě tajemství.“

„Cože, ty máš přede mnou tajemství! A co ty,“ řekla a otočila se k Raoulovi, „ty o tom něco víš?“

„No, trochu…“

„Já myslela, že jsem vaše přítelkyně a že mě máte tak rádi, že přede mnou nebudete nic skrývat,“ řekla Lea a sklesla na malou lavičku z kamene, opřeného o zeď vinného skladu, otočenou k vinicím, a předstírala, že si cípem sukně utírá slzy.

Posmrkávala a koutkem oka pozorovala oba bratry, kteří hleděli stísněně jeden na druhého. Když Lea vycítila jejich nerozhodnost, udělila jim ránu z milosti a pozvedla k nim oči zkalené falešnými slzami:

„Jděte pryč, mně to je líto. Já už vás nechci vidět.“

Nakonec se rozhodl Raoul.

„Tak dobrá. Zítra pan ďArgilat oznámí svatbu svého syna…“

„Svatbu svého syna?“ přerušila ho Lea. Okamžitě přestala s komedií a prudce pokračovala:

„Ty ses úplně zbláznil, Laurent se vůbec ženit nechce, to by mi řekl.“

„Jistě k tomu neměl příležitost, ale moc dobře víš, že je zasnoubený už od dětství se svou sestřenicí Camillou ďArgilat,“ pokračoval Raoul.

„S Camillou ďArgilat? Jenže on ji nemiluje! To byly takové dětské hry, aby měli rodiče radost.“

„To se mýlíš. Zítra budou oznámeny oficiální zásnuby, a vezmou se hodně brzy, kvůli válce…“

Lea už neposlouchala. Ona, jež byla ještě před chvílí tak veselá, cítila nyní, jak se jí zmocňuje panika. Zaplavovalo ji horko i chlad, bolelo ji břicho i hlava. Laurent? A ženit se? To není možné… Camille, o níž všichni tak hezky mluví, není žena pro něj, je to intelektuálka, pořád zahrabaná v knihách, měšťka. Tuhle holku si nemůže vzít, protože on miluje mě… Poznala jsem to, podle toho, jak mě tuhle vzal za ruku a jak se na mě díval… Já to vím, já to cítím…

„Na to Hitler zvysoka kašle…“

„Jenže, Polsko přecejen…“

Během své konverzace si oba bratři ani nevšimli, jaká změna se s Leou udála.

„Musím ho vidět,“ řekla nahlas.

„Cože?“ zeptal se Jean.

„Nic, říkala jsem, že už musím domů.“

„Už? Sotva jsme přišli.“

„Jsem unavená, bolí mě hlava.“

„Takže zítra v Roches-Blanches, a chci, abys tančila jen s Raoulem a se mnou.“

„Dobrá, dobrá,“ řekla Lea uštvaně a vstala.

„Hurá!“ vykřikli krásně sborem.

„Pozdravuj od nás maminku.“

„Samozřejmě. Tak zítra.“

„A nezapomeň, všechny tance jsou naše.“

Raoul s Jeanem odběhli a pošťuchovali se jako mladí psi.

Takoví kluci pomyslela si Lea, jež se rozhodně obrátila zády k domu a pustila se směrem ke kalvárii, místu, kam se utíkala se všemi svými dětskými smutky.

Když se jako malá holka pohádala se sestrami, když byla potrestaná od Ruth, protože si neudělala úkoly, a hlavně když jí vyhubovala matka, schovala se do jedné z kapliček křížové cesty, aby tam utišila svou bolest nebo zlost. Vyhnula se chalupě Sidonie, bývalé zámecké kuchařky, kterou k odchodu na odpočinek přiměla spíše nemoc než věk. Jako dík za její služby jí Pierre Delmas věnoval tento dům, stojící nad celým krajem. Lea si se stařenkou často chodila popovídat a ta pokaždé trvala na tom, že jí nabídne malou skleničku likéru z černého rybízu, který sama vyráběla. Byla na svůj nápoj velmi pyšná a očekávala pochvalu, kterou jí Lea nikdy neopomněla uštědřit, i když jí černý rybíz vůbec nechutnal.

Jenže dneska bylo podstoupit klábosení se Sidonií a pít její cassis nad její síly.

Udýchaná se zastavila u paty kalvárie a s hlavou mezi ledovýma rukama sklesla na první schod. Pronikala jí strašlivá bolest, ve spáncích jí bušilo, v uších hučelo, v ústech se jí rozlévala chuť žluči, zdvihla hlavu a odplivla si.

„Ne, to není možné! To není pravda!“

To jí bratři Leflèvrovi řekli ze žárlivosti. Copak se člověk žení pod záminkou, že byl jako dítě zasnoubený? A ostatně Camille, s tím svým moudrým a melancholickým pohledem, se svým zdravím, o němž se tvrdilo, že je křehké, a se svými přejemnělými mravy byla pro Laurenta příliš ošklivá. Jaká by to musela být nuda žít se ženou, jako je ona! Ne, Laurem ji nemohl milovat, on miluje ji, Leu, a ne toho hubeňourka, co se ani pořádně neudrží na koni a nedokáže protančit noc… On miluje ji, tím si byla jistá. Ví to, podle toho, jak ji držel za ruku, podle pohledu, který hledal ten její… Ještě včera, na pláži… Zaklonila hlavu dozadu… Dobře cítila, že umírá touhou, aby ji mohl políbit. Samozřejmě neudělal nic… Tihle mladí muži z dobré rodiny jsou děsní, jak jsou sešněrovaní svou výchovou! Ne, Laurent nemohl milovat Camillu.

Tato jistota jí znovu dodala odvahu, a tak vstala, rozhodnutá se dozvědět, co na té povídačce je pravdy, a nechat si od bratrů Leféwrů za ten špatný vtip draze zaplatit. Zdvihla hlavu ke třem křížům a zašeptala: „Pomozte mi.“

Její otec byl dnes celý den v Roches-Blanches, vrátí se co nevidět. Rozhodla se, že mu půjde naproti. Od něj se dozví, jak to je.

Vtom však s překvapením uviděla, jak jde směrem k ní. „Viděl jsem tě běžet, jako bys měla v patách čerta. Zase ses pohádala se sestrami? Jsi celá červená a rozcuchaná.“

Když Lea spatřila otce, pokusila se do své tváře vnést trochu klidu, tak jako se ve chvatu nanáší pudr, když přijde nečekaná návštěva: výsledek nebyl dokonalý. Přinutila se k úsměvu, vzala otce za paži, opřela si hlavu o jeho rameno a řekla mu tím nejmazlivějším hlasem:

„To jsem ráda, že tě vidím, tatínku, zrovna jsem ti chtěla jít naproti. To je krásný den, viď?“

Pierre Delmas, trochu překvapený jejím lísáním, přitiskl dceru k sobě a díval se na svahy pokryté vinicemi, jejichž krásná pravidelnost tvořila dojem dokonalého pořádku a klidu. Vzdychl:

„Ano, krásný den, mírový den; co když je poslední?“ Lea překvapeně odvětila:

„Poslední? Proč? Léto ještě neskončilo a v Montillaku je podzim vždycky nejkrásnější období.“

Pierre Delmas uvolnil objetí a řekl zadumaně:

„Jo, je to nejkrásnější období, ale mě překvapuje tvoje bezstarostnost; kolem tebe to všechno vypadá na válku, a ty…

„Válka!… válka!…“ přerušila ho prudce, „já už mám dost těch řečí o válce… Hitler není takový blázen, aby vyhlásil válku Polsku… a pak, i když bude válčit tam, co je nám do toho? Ať si ti Poláci poradí!…“

„Mlč, nevíš, co říkáš,“ rozkřikl se a uchopil ji za paži. „Už nikdy takové věci neříkej: naše země jsou spojenci. Ani Anglie, ani Francie se z toho nevyvlíkne.“

„Rusové se přece spojili s Německem.“

„K jejich hanbě, a Stalin jednou uvidí, jak se dal pěkně napálit.“

„Ale co Chamberlain?…“

„Chamberlain udělá, co mu čest velí, potvrdí Hitlerovi svou vůli dodržet anglo-polskou smlouvu.“

„No a?“

„No, a bude válka.“

Mezi otcem a dcerou zavládlo ticho, zaplněné válečnými výjevy. Lea ho porušila:

„Ale Laurent ďArgilat říká, že nejsme připravení, že máme zbraně z dob války 1914-1918, že jsou dobré tak do vojenského muzea, že máme letectvo na nic, těžké dělostřelectvo ubohé…“

„Vidím, že na někoho, kdo nechce slyšet o válce, máš lepší znalosti o našich vojenských silách než tvůj starý otec. A jak bys viděla chrabrost našich vojáků?“

„Laurent říká, že Francouzům se bojovat nechce…“

„Jenže budou muset…“

„…a budou umírat pro nic, kvůli válce, která není jejich…“

„Budou umírat za svobodu…“

„…za svobodu… Co se svobodou, když jsi mrtvý? Já umřít nechci, já nechci, aby Laurent umřel.“

Hlas se jí zlomil a odvrátila hlavu, aby skryla před otcem své slzy.

Rozrušený dceřinými slovy si ničeho nevšiml. „Kdybys byla muž, řekl bych ti, že jsi zbabělec.“

„Já nevím, tati, promiň, já ti ubližuju, ale já mám takový strach.“

„Všichni máme strach…“

„Laurent ne, on říká, že splní svou povinnost, i kdyby si byl jistý, že budeme poraženi.“

„Stejné defétistické řeči, jaké vedl dnes odpoledne jeho otec.“

„A!… ty jsi byl v Roches-Blanches?“

„Jo.“

Lea vložila svou ruku do otcovy a táhla ho pryč, přičemž se na něj usmívala s tím nejněžnějším pohledem.

„Pojď, jdem domů, jinak přijdem pozdě a maminka bude mít starost.“

„Máš pravdu,“ odvětil a vrátil jí úsměv.

Zastavili se v Bellevue pozdravit Sidonii, která právě povečeřela a vyšla se ven nadýchat; seděla na židli před domem.

„Tak co, Sidonie, zdraví slouží?“

„Mohlo by to být horší, pane. Jak se udělá hezky, sluníčko mi prohřeje staré kosti. A pak, copak tady člověk může být nespokojený?“

Širokým gestem ukázala do nádherné krajiny, odkud, jak říkala, bylo za jasného počasí vidět Pyreneje. Zapadající slunce se smaragdově třpytilo na hroznech ve vinicích, pozlacovalo prašné silničky, ozařovalo břidlicové střechy a zaplavovalo všechno klamavým mírem.

„Jen pojďte dál, dáte si přece aspoň kapičku…“

Dolehl k nim první úder zvonu, ohlašujícího večeři, což jim umožnilo uniknout rybízovému likéru.

Lea, zavěšená při chůzi do otce, se zeptala:

„A o čem jste mluvili s panem ďArgilat kromě války? Mluvili jste o zítřejší slavnosti?“

Pierre Delmas, jenž chtěl své dceři vymazat z mysli předchozí rozhovor, odpověděl:

„Bude to moc krásná oslava, nejkrásnější, jakou jsme tu kdy měli. Dokonce ti řeknu tajemství, když mi slíbíš, že to neřekneš sestrám, protože ty neumějí držet jazyk za zuby.“

Lea náhle pocítila tíhu v nohou a bezděčně zpomalila.

„Tajemství?…“

„Pan ďArgilat zítra ohlásí svatbu svého syna.“

Lea se bez hlesu zastavila.

„Nezeptáš se mě, s kým?“

„S kým?“ podařilo se jí vyslovit.

„S jeho sestřenicí Camillou ďArgilat. Nikoho to nepřekvapí, jenže kvůli tomu, co se povídá o válce, chtěla Camille datum své svatby uspíšit… ale…, co je ti?“

Pierre Delmas zachytil svou dceru, která vypadala, že upadne.

„Drahoušku, ty jsi celá bledá…, co se děje? Snad nejsi nemocná? Je to kvůli té Laurentově svatbě?… Snad do něj nejsi zamilovaná?“

„Jsem…, miluju ho a on miluje mě!“

Ohromený Pierre dovedl Leu k lavičce na kraji cesty, posadil ji a sklesl vedle ní.

„Co mi to tu vykládáš, on ti nikdy nemohl říct, že tě miluje, odjakživa přece ví, že si musí vzít svou sestřenici. Proč si myslíš, že tě miluje?“

„Vím to, to je všechno.“

„To je všechno!…“

„Já mu prostě řeknu, že ho miluju, a pak si nebude moci vzít tu svou pitomou sestřenici.“

Pierre Delmas pohlédl na svou dceru smutně, a pak přísně.

„Předně, Camille ďArgilat není pitomá, je to kouzelná mladá dívka, dobře vychovaná a velmi vzdělaná, přesně taková žena, jakou Laurent potřebuje…“

„Jsem si jistá, že není.“

„Laurent je chlapec s pevnými zásadami; dívka jako ty by se s ním rychle začala nudit.“

„To je mi jedno, miluju ho, jaký je. Řeknu mu…“

„Neřekneš mu nic. Nechci, aby se moje dcera pověsila na krk muži, který miluje jinou.“

„To není pravda, on miluje mě.“

Před rozrušeným obličejem svého dítěte Pierre Delmas na chvíli zaváhal, a pak prohlásil:

„Nemiluje tě. Sám mi radostně oznámil svou svatbu.“

Výkřik, který vyrazil z hrdla jeho dcery, ho zasáhl jako rána. Lea, nedávno ještě děťátko, které za ním chodilo do

postele, když mělo strach z vlka z pohádek, jež mu vyprávěla Ruth, jeho Lea byla zamilovaná.

„Zrzičko moje, krásná, moje jehňátko, prosím tě…“

„Táto… ach, táto!…“

„No tak, jsem tady…, utři si oči…, kdyby tě takhle viděla matka, tak z toho onemocní. Slib mi, že budeš rozumná. Nesmíš se snížit k tomu, že přiznáš svou lásku k Laurentovi. Musíš na něj zapomenout…“

Lea otce neposlouchala. V její rozbouřené duši se pomalu rodila myšlenka, která ji uklidnila. Vzala si kapesník, který jí otec podával, hlučně se vysmrkala, „ne jako žena ze společnosti“, jak by řekla Francoise, a zdvihla svůj zarudlý, ale usmívající se obličej.

„Máš pravdu, táto, zapomenu na něj.“

Překvapení, jež se zračilo ve výrazu Pierra Delmase, muselo být komické, neboť Lea se rozesmála.

V ženských se tedy rozhodně nevyznám, řekl si a spadla z něj veliká tíha.

Druhý úder zvonu je přiměl zrychlit krok.

2. KAPITOLA

Lea vyběhla do svého pokoje, šťastná, že unikla pátravým pohledům Ruth, opláchla si obličej studenou vodou, vykartáčovala si vlasy. Shovívavě si prohlédla svůj obličej v zrcadle. Žádná velká zkáza, pomyslela si, jen oči se jí blyštěly o maličko více než obvykle.

Lea nešla s celou rodinou na téměř každodenní procházku po večeři, vymluvila se na migrénu, čímž si vysloužila starostlivou péči Ruth a matčino znepokojené pohlazení po čele, jež shledala teplé, a zavřela se v místnosti, které se dosud říkalo „dětský pokoj“.

Byla to vlastně veliká místnost v nejstarším křídle domu, kde se nacházely pokoje pro služky a kumbály. „Dětský

pokoj“ byl jedna veliká kramárna, kde ležely hromady proutěných cestovních kufrů plných šatů vyšlých z módy, které děvčatům Delmasovým dělaly radost, když si za špatného počasí hrávaly na velkosvětské dámy; pak zde byly krejčovské panny s tak velkým poprsím a s tak přehnanými křivkami, že vypadaly jako nějaká parodie lidského těla; krabice přetékající cennými knihami, jež patřily Pierru Delmasovi a jeho bratrům. Právě z těchto knih, často velmi poučných, se Lea i její sestry naučily číst. Tento pokoj s širokými trámy, do něhož vcházelo světlo vysokými okny z dosahu dětí, jehož podlaha z ošoupaných a rozestoupených podlahových cihel, občas rozbitých, byla pokryta starými koberci s vybledlými barvami a jehož stěny byly potaženy papírem s napůl smazanou kresbou, byl vždycky pro Leu útočištěm. Tam, mezi polámanými hračkami svého dětství, na železné posteli, ve které spala do deseti let, četla, snila nebo plakala a chovala svou nejmilejší panenku, schoulená do klubíčka, s koleny u brady. V této pozici znovu nalézala pohodu krásného miminka i někdejší klid. Poslední paprsky slabě osvětlovaly místnost a tvořily v ní tmavá zákoutí. Lea, usazená v postýlce, s rukama objímajícíma skrčená kolena, se svraštělým obočím upírala zrak směrem k portrétu jedné své vzdálené příbuzné, tonoucímu v temnotě, aniž ho viděla. Od kdy milovala Laurenta ďArgilat? Odevždy? Ne! To není pravda. Vloni si ho ani nevšimla, a ostatně ani on jí. Začalo to všechno až letos, o posledních velikonočních prázdninách, když přijel za svým nemocným otcem. Jako pokaždé, když tu byl, chtěl pozdravit manžele Delmasovy.

Toho dne byla sama v přijímacím salonku, zabraná do četby posledního románu Francoise Mauriaka, jejich nejbližšího souseda. Při čtení nezaslechla, jak se otevírají dveře. V závanu čerstvého vzduchu dosud časného jara, přinášejícího silnou vůni vlhké hlíny, se zachvěla a zdvihla hlavu. S překvapením spatřila, jak na ni hledí s tak zřejmým obdivem, že až pocítila prudkou slast, vysoký a krásný

blonďatý mladík, oblečený v jezdeckém úboru, držící v rukou v rukavicích žokejku a jezdecký bičík. Byla roztržitá a okamžitě ho nepoznala, ale zrychlil se jí tep. Usmál se. Když ho konečně poznala, vyskočila a v dětinském hnutí se mu vrhla kolem krku.

„Laurente…“

„Lea?…“

„Jo, jsem to já.“

„Jak je to možné, naposledy, co jsem vás… co jsem tě viděl, jsi byla malá holka v roztržených šatech, vlasy jak vrabčí hnízdo, odřená kolena, a… a teď… vidím nádhernou mladou dívku, elegantní (točil jí před sebou, aby ji mohl lépe obdivovat), s perfektním účesem (toho dne se svěřila do rukou Ruth, jež zkrotila její kučery do umných vrkočů, jež jí dodávaly vzhledu středověké zámecké paní).

„Líbím se ti?“

„Víc, než umím říct.“

Velké modré oči se naivně zatřepetaly jako pokaždé, když chtěla Lea být svůdná. Kolikrát už jí řekli, že je takhle úplně neodolatelná!

„Nemůžu se na tebe vynadívat. Kolik je ti let?“

„V srpnu mi bude sedmnáct.“

„Sestřence Camille je o dva roky víc než tobě.“

Proč jen při zvuku toho jména pocítila takový odpor? Zdvořilost by si žádala, aby se poptala, co je nového v rodině, kterou dobře znala, jenže si nedokázala představit, že vysloví Camillino jméno.

Laurent ďArgilat se vyptával, jak se mají její rodiče a sestry. Neslyšela jeho otázky, odpovídala nazdařbůh ano nebo ne, a sledovala pouze tón jeho hlasu, který ji rozechvíval.

Překvapeně přestal mluvit a pozorněji se na ni zahleděl. Lea si byla jistá, že by ji byl v té chvíli objal, kdyby nebyly vešly nečekaně její sestry s matkou.

„No tohle, Leo, Laurent je tady, a ty jsi nás nezavolala?“

Mladík nechal napřažené ruce sklesnout.

„Teď už vím, že Lea má pořád tak krásné oči jako dřív," řekl a zdvihl hlavu.

„Mlčte, Lee se nesmí moc říkat, že je krásná, to ona ví až moc dobře."

„A co my?" vykřikly zároveň Francoise i Laura.

Laurent se sklonil a zdvihl malou Lauru do náručí.

„Každý ví, že ženy z Montillaku jsou nejkrásnější v celém kraji."

Matka zdržela Laurenta k večeři. Lea ho okouzleně sledovala, i když začal poprvé mluvit o možné válce. Při řeči ji políbil na tvář, a vášnivěji než její sestry, tím si byla jistá. Dojetím na krátký okamžik zavřela oči. Když je znovu otevřela, Francoise na ni hleděla s nazlobenou nedůvěřivostí. Na schodišti, vedoucím nahoru k pokojům, jí pošeptala: „Tenhle není pro tebe."

Zabraná do šťastné vzpomínky na onen večer nepřišla na to, co vlastně Francoise tolik překvapilo.

Po Leině tváři skanula slza.

Už se úplně setmělo. Doposud tichý dům se rozezněl hlasy rodiny vracející se z procházky. Lea si představila otce, jak zapaluje oheň v krbu v salonu, aby zapudil večerní vlhko, jak si sedá do křesla, s nohama na krbovém kozlíku si bere z oválného stolku noviny a brýle, matku, jak vyšívá, krásnou jemnou tvář osvětlenou lampičkou s růžovým stínítkem; jak v ústraní pod lampou Ruth dokončuje obrubu jejích šatů pro zítřejší slavnost; a Lauru, jak si hraje se skládačkou nebo s jednou z těch maličkých panenek, které tak miluje. Ozvaly se první takty Chopinova valčíku: to se Francoise posadila k pianu. Lea moc ráda poslouchala, jak sestra hraje, a obdivovala její talent, aniž jí to ovšem samozřejmě kdy řekla… Všechno tohle rodinné teplo, které ji někdy popouzelo, jí onoho večera v chladu a zimě dětského pokoje scházelo. Byla by se ráda ocitla u nohou své matky, na malé stoličce, která byla jenom její, ale tak, aby se přitom nemusela ani pohnout, prostě tam být, dívat se do plamenů,

nebo s hlavou opřenou o matčina kolena snít o lásce a o slávě, nebo číst, anebo, ještě lépe, prohlížet si stará alba fotografií s ohmatanými vazbami, která matka schraňovala jako relikvie.

Od začátku léta chodil Laurent na Montillac téměř denně. Cválali spolu na koni přes vinice, nebo v jeho novém autě jezdili po okolí a vysokou rychlostí se projížděli po těch šíleně rovných silnicích v landeském kraji. Lea, s šíjí položenou na opěradlo auta se stahovací střechou, se nemohla nabažit jednotvárného míjení korun pinií, vypínajících se k příliš modrému nebi, které vypadalo jako na pohlednicích. Při těchto vyjížďkách byli zřídka sami, ale Lea si byla jistá, že ostatní jsou tu, jen aby se vyhovělo konvencím, a byla Laurentovi vděčná, že se tak může vyhnout nešikovnému dvoření bratrů Lefèvrů. On aspoň mluvil o jiných věcech, než je lov, vinice, les nebo koně. Zapomínala, jak se předtím, než ho opět potkala, vždycky děsívala jeho bystrých komentářů o anglických a amerických spisovatelích. Aby se mu zalíbila, četla Conrada, Faulknera a Fitzgeralda v originále, což bylo utrpení, protože anglicky moc neuměla. Ona, vždycky tak netrpělivá, dokonce snášela jeho návaly těžkomyslnosti, pokaždé když pomyslel na nevyhnutelnou válku.

„Tolik mužů zemře kvůli jednomu druhořadému malíři akvarelů," říkával smutně.

Ona u něj přijímala všechno, co jí u druhých vadilo, a odměnou jí byl jeho úsměv, něžný pohled nebo stisk ruky.

„Leo, jsi tady?"

Dvéře se otevřely a do ztemnělé místnosti se promítl trojúhelník světla. Při zvuku matčina hlasu sebou Lea škubla. Nadzdvihla se a postýlka zavrzala.

„Jsem, mami."

„Co tady potmě děláš?"

„Přemýšlela jsem."

Prudké světlo z holé žárovky ji bodalo do očí a Lea si je zakrývala ohnutou paží. „Prosím tě, zhasni, mami.“

Isabelle Delmasová poslechla a popošla dovnitř, přičemž překročila haldu knih, která jí stála v cestě. Posadila se u postele na staré rozklížené klekátko a zajela dceři rukou do rozcuchaných vlasů.

„Drahoušku, řekni mi, co je s tebou?“ Lea pocítila, jak jí hrdlem stoupá hrouda vzlyků a naléhavá touha se svěřit. Jenže věděla, že matka je v těchhle věcech přísná, a tak odolala pomyšlení, že by se jí svěřila s láskou k muži, který si hodlá vzít jinou. Za nic na světě by nechtěla zarmoutit tuhle trochu nepřítomnou ženu, kterou obdivovala, ctila a které se tolik chtěla podobat.

„Mluv se mnou, moje malá, nedívej se na mě tím pohledem zvířátka chyceného do pasti.“

Lea se pokusila usmát, mluvit o zítřejší slavnosti, o svých nových šatech, ale sevřelo se jí hrdlo a ona se v slzách vrhla matce kolem krku a skytala: „Já mám strach z války!“

3. KAPITOLA

Druhý den se brzy zrána dům rozezněl výkřiky, smíchem a dusotem tří sester. Ruth nevěděla, kam dřív skočit, aby vyhověla žádostem všech svých „malých“. Všude hledala kabelky, klobouky, střevíčky… „Pospěšte si, vaši strýcové a bratranci už tu budou.“ A skutečně, před kůlnami právě zastavily tři limuzíny. Luc Delmas, starší Pierrův bratr, slavný advokát z Bordeaux, jehož jediné hrubé slovo bylo „doprkýnka“, přijel se třemi svými nejmladšími dětmi: Philippem, Corinnou a Pierrem. Lea je vůbec neměla ráda, zdáli se jí snobští a poťouchlí. Jen Pierre, kterému všichni říkali Pierrot, aby ho odlišili od jeho kmotra, vypadal, že bude jiný. Ve dvanácti už ho vyhodili ze všech církevních

škol z Bordeaux za drzost a bezbožnost, a tak k velké otcově nespokojenosti studoval na lyceu.

Bernadette Bouchardeauová, vdova po plukovníkovi, přenesla všechnu svou potřebu něhy na své jediné dítě, Luciena, narozeného nedlouho předtím, co ovdověla. Chlapec ve svých osmnácti letech už nevěděl, jak se zbavit mateřské péče, a číhal na první okamžik, kdy bude z dosahu.

Adrien Delmas, dominikán, „svědomí rodiny“, měl ve zvyku svého bratra Pierra neustále škádlit. Lea byla mezi svými bratranci a sestřenicemi jediná, již ten mnich, kolos, kterého jeho bílá sutana činila ještě větším, nevyváděl z míry. Jako vynikající kazatel kázal po celém světě a udržoval pravidelnou korespondenci s církevními osobnostmi všech vyznání. Jelikož mluvil několika jazyky, často cestoval do ciziny.

V lepší společnosti v Bordeaux i ve své vlastní rodině byl páter Adrien pokládán za revolucionáře. Poskytl útočiště španělským utečencům, těm znásilňovatelům jeptišek a vykradačům hrobů, kteří uprchli ze země po dobytí Barcelony! Byl přítelem socialistického spisovatele George Orwella, bývalého poručíka 29. divize, který po zranění bloudil ve žhavém vedru po hospodách a městských lázních, přespával v rozbitých domech a v houští, až se mu podařilo dostat se do Francie, kde mu Adrien nabídl pohostinství. Byl mezi všemi bratry jediný, kdo odsoudil mnichovskou dohodu jako křivdu, a kdo předpověděl, že tato zbabělost válce nezabrání. Jediný, kdo s ním sdílel tento názor, byl pan ďArgilat.

Raymond ďArgilat a Adrien Delmas byli dlouholetí přátelé. Milovali Chamforta, Rousseaua a Chateaubrianda, ale stavěli se proti Zolovi, Gidovi a Mauriakovi, zato se shodli na Stendhalovi a Shakespearovi. Jejich literární debaty trvávaly celé hodiny. Když se otec Delmas vypravil na návštěvu do Roches-Blanches, čeledíni říkávali:

„Vida, tatík už jde zase s tím svým Zolou, a přitom by měl vědět, že ho pán nemá rád.“

Lea měla ze všech mladých jediná na sobě tmavou toaletu, jež byla v tomto pozdním letním dopoledni překvapivá.

Musela dlouze naléhat na matku, aby dostala souhlas, že si smí nechat ušít tyto šaty z těžkého černého hedvábí s maličkými červenými kvítky, jejichž střih zdůrazňoval její útlý pas, oblou hruď a křivku boků. Bosé nohy měla obuty do vysokých střevíčků z Červené kůže. Na hlavě měla furiantsky na stranu nasazený černý slaměný klobouk, ozdobený drobným svazeč-kem květů sladěných se střevíčky. V ruce držela kabelku, také červenou.

Bratři Lefèvrové se samozřejmě přihrnuli jako první. Pak ji políbil Lucien Bouchardeau, načež pošeptal Jeanovi do ucha:

„Sestřenice je pěkná kočka.“

Nato k ní přistoupil Philippe Delmas a s ruměncem ji políbil. Lea ho nechala stát a obrátila se k Pierrotovi, jenž se jí vrhl kolem krku a sesunul jí klobouk ke straně.

„To jsem ráda, že tě vidím,“ řekla a vracela mu jeho polibky.

Hroznem obdivovatelů prorazil dominikán v bílé sutaně a po chvíli se mu podařilo protlačit se k dívce.

„Pustíte mě konečně, abych políbil svou děvenku?!“

„Jé, strýčku Adrieně, vy jste přišel, to jsem ráda. Ale co je vám? Zdáte se mi ustaraný.“

„To nic, drahoušku, to nic. Ty jsi ale vyrostla. Když si vzpomenu, jak jsem tě držel nad křtitelnicí! Bude čas myslet na tvou svatbu. Mám dojem, že o nápadníky nemáš nouzi!…“

„Ale strýčku,“ zazubila se na něj a nadzdvihla klobouček.

„Honem, honem, budeme pozdě v Roches-Blanches. Všichni nastupovat,“ volal Pierre Delmas s nuceným veselím.

Pomalu se pustili ke kůlnám, kde byly zaparkované automobily. Lea chtěla jet se svým kmotrem, k velkému zklamání bratrů Lefèvrů, kteří na její počest vycídili svou starou Celta-quatre.

„Jeďte s tou vaší rachotinou napřed, uvidíme se v Roches-Blanches. Strýčku, mohu řídit?“

„Ty to umíš?“

„Umím, ale máma o tom nesmí vědět. Táta mě někdy nechává řídit a učí mě dopravní předpisy, to je těžší. Doufám, že u zkoušek projdu.“

„Ale vždyť jsi moc mladá!“

„Táta říkal, že to se srovná.“

„To bych se divil. Ale aspoň mi teď ukážeš, co umíš.“

Lucien, Philippe a Pierrot si sedli k nim. Mnich si vykasal bílou sutanu a nastoupil za nimi poté, co předtím klikou nahodil motor.

„Krucinál…“

Lea vystartovala trochu zprudka.

„Promiňte, strýčku, nejsem zvyklá na vaše auto.“

Po několikerém škubnutí, kterým pořádně vytřásla pasažéry, se Lee podařilo vozidlo zvládnout.

Do Roches-Blanches, panství pana ďArgilat, ležícího u Saint-Emilionu, přijeli pomalu poslední. K zámku, jehož elegantní architektura z konce 18. století kontrastovala se sousedními zámky, které byly všechny v neogotickém stylu ze druhé poloviny 19. století, vedla dlouhá dubová alej. Laurent i jeho otec na tomto sídle velmi lpěli, udržovali ho a zkrášlovali, jak mohli.

Když Lea vystupovala, zavinovací sukně jejích šatů se doširoka rozevřela a vysoko odhalila její nohy. Raoul s Jeanem si neodpustili obdivné zahvízdání, za něž se pak za pohoršených pohledů dam i dívek zastyděli.

Jeden ze sluhů odvezl auto zaparkovat za dům.

V davu, jenž se nyní tísnil před zámkem, hledala Lea jen jednu osobu: Laurenta. Hlouček se vydal k domu.

„Leo, konečně jsi tady. Bez tvého úsměvu a tvé krásy nemůže žádná slavnost začít,“ řekl Raymond ďArgilat a zálibně si ji prohlížel.

„Dobrý den, pane ďArgilat. Laurent tady není?“

„Samozřejmě že je! To by tak ještě scházelo! Ukazuje Camille, co je tu nového.“

Lea se zachvěla. Všechen svit toho krásného zářijového dne potemněl. Pierre Delmas si všiml, jaká změna se s Leou udála, vzal ji za paži a odtáhl ji do ústraní.

„Prosím tě, hlavně žádné scény, žádné slzy. Nechci, aby tu moje dcera dělala divadlo.“

Lea potlačila vzlyky.

„To nic, tati, to je jen z únavy. Jen co se najím, tak to přejde.“

Sundala si klobouk a s hlavou vztyčenou se vrátila mezi své obdivovatele. Stáli u velkého stolu, na němž bylo občerstvení. Usmívala se jejich řečem, smála se jejich žertům a popíjela lahodné château-ďYquem, a přitom se jí hlavou honila jedna větička: „On je s Camillou.“

Slavnost bude určitě skvělá. Na obloze bez mráčku zářilo slunce, za svítání zalitý trávník byl sytě zelený a linula se z něj vůně čerstvě pokosené trávy, záhony růží voněly. Pod velikým šedobílým stanem byl bohatě zásobený bufet, za nímž stáli sloužící v bílých sakách. Tu a tam byly rozestavěny stolky pod slunečníky, zahradní židle a křesílka. Světlé toalety žen, jejich pohyby a smích dodávaly společnosti lehkovážný tón, kontrastující s šedými tvářemi některých mužů. Dokonce i Laurent ďArgilat, kvůli němuž se všichni tito lidé shromáždili, připadal Lee bledý a napjatý, když se konečně objevil po boku dívky s milým obličejem zářícím štěstím, oblečené do jednoduchých bílých šatů. Při jejich příchodu všichni hosté zatleskali, jen Lea si zrovna upravovala vlasy.

Raymond ďArgilat dal znamení, že chce promluvit.

„Milí přátelé, sešli jsme se dnes, prvého září 1939, abychom oslavili narozeniny mého syna Laurenta a jeho zasnoubení s jeho sestřenicí Camillou.“

Potlesk zazněl ještě silněji.

„Děkuji, přátelé, děkuji, že jste přišli v tak hojném počtu. Je pro mě potěšením přivítat vás dnes všechny v mém domě.

V tomto slavnostním dni jezme, pijme a smějme se…“ zde se panu ďArgilat dojetím zlomil hlas. Jeho syn postoupil s úsměvem kupředu:

„Dobře se bavte!“

Lea se ve společnosti svých obdivovatelů posadila do ústraní. Všichni se dožadovali pocty, aby jí mohli sloužit. Za chvíli měla před sebou jídla na několik dní. Smála se a bavila, za žárlivých pohledů ostatních děvčat, jimž scházel nápadník, kolem sebe rozhazovala úsměvy i významné pohledy. Nikdy nevypadala veselejší. Ale i ten sebemenší úsměv jí působil bolest ve tváři, její nehty se vztekle zatínaly do vlhkých dlaní a tou novou bolestí zmírňovaly tu, jež jí rozdírala srdce. Když Lea spatřila, jak k jejich skupince přichází Laurent, do něhož byla stále zavěšená příliš viditelně šťastná Camille, doprovázená bratrem, myslela, že snad umře.

„Dobrý den, Leo, ještě jsem neměl čas tě pozdravit,“ řekl Laurent s úklonou. „Pamatuješ si na Leu, Camillo?“

„Samozřejmě že si na ni pamatuju,“ řekla a pustila paži svého snoubence, „jak bych na ni mohla zapomenout?“

Lea vstala a hleděla na sokyni, o níž soudila, že jí není hodna. Když ji Camille políbila na obě tváře, ztuhla.

„Laurent mi o tobě hodně povídal. Byla bych ráda, abychom byly přítelkyně.“

Nezdálo se, že by si Camille všimla, s jak malou ochotou jí

Lea vrací polibky. Postrčila dopředu svého bratra, mladíka plachého vzezření.

„Pamatuješ se na mého bratra Clauda? Umírá touhou tě pozdravit.“

„Dobrý den, Leo.“

Jak jen se podobá své sestře!

„Pojď, drahoušku, nesmíme zapomenout na ostatní hosty,“ řekl Laurent a táhl svou snoubenku dál.

Lea se za nimi dívala a cítila se tak opuštěná, že jen tak tak zadržela slzy.

„Mohu se k vám přidat?“ zeptal se Claude.

„Pusť ho na své místo,“ řekla Lea tvrdě a strčila do Raoula Lefèvra, sedícího napravo od ní.

Raoul, překvapený a dotčený, vstal a přistoupil ke svému bratrovi.

„Nepřipadá ti, že je Lea dneska nějaká divná?“

Jean bez odpovědi pokrčil rameny.

Lea podala Claudovi talíř přetékající uzeninami.

„Tumáte, já se toho ani nedotkla.“

Claude se posadil, vzal si talíř a se zarděním poděkoval.

„Zůstanete nějaký čas v Roches-Blanches?“

„To bych se divil, přitom, co se chystá…“

Lea ho neposlouchala. Právě ji něco napadlo: Laurent ani neví, že ho miluju.

Tento objev jí vyvolal na tváři výraz takové úlevy, následovaný výbuchem šťastného smíchu, že na ni všichni překvapeně pohlédli. Vstala a vydala se k takzvanému lesíku. Claude ďArgilat a Jean Lefèvre si pospíšili za ní. Dostalo se jim vypeskování bez nejmenších ohledů.

„Nechte mě být, chci být sama.“

Zaraženě se vrátili ke stolu, kolem něhož se tísnili hosté.

„Myslíš, že se bude bojovat?“ zeptal se Raoul Lefèvre Alaina de Russay, od nějž jako od staršího čekal, že může spíše dostat vážnou odpověď.

„O tom není pochyb. Vždyť jste to včera večer slyšeli v rádiu: okamžitý návrat Gdaňská Německu, ultimátum Polsku, které dal Hitler po svých návrzích polským zmocněncům, a které platí do 30. srpna večer. Dneska je 1. září. V téhle chvíli si můžete být jistí, že gauleiter Forster vyhlásil připojení Gdaňská k Říši a že Německo napadlo Polsko.

„Takže to je válka?“ řekl Jean Lefèvre náhle zestárlým hlasem.

„Jo, to je válka.“

„Prima, budem bojovat,“ chvástal se Lucien Bouchardeau.

„Jo, a vyhrajem,“ prohlásil Raoul Lefèvre s klukovskou horlivostí.

„O tom nejsem tak přesvědčený,“ řekl sklesle Philippe Delmas.

Lea přeběhla přes velkou louku k lesíku. Tam, ve stínu stromů, se člověk octl nad celým panstvím d’Argilat. Byly to krásné pozemky, bohatší a lépe položené než Montillac, a dávaly ušlechtilejší víno. Lee se Roches-Blanches vždycky líbilo. Hleděla na ty vinice, pole, lesy a na zámek očima statkářky.

Ne, nikdo jiný nemohl milovat tu zemi a rozumět jí tak jako ona, kromě jejího otce a pana d’Argilat… a Laurenta, samozřejmě. Laurenta… on ji miluje, o tom není nejmenších pochyb. Jenže on neví, že ji miluje… vypadal, že se na ni dívá jako na dítě. A přitom je Lea sotva o něco mladší než Camille. Camille… co na ní může vidět, na té chudince ploché, špatně oblékané, tak nešikovné, že vypadá, že snad ani nevyšla z kláštera? A ten účes… jak se může někdo dneska takhle česat! Věneček z blonďatých pletenců, ještě by mohla mít alsaskou mašli! To by bylo v téhle době vlasteneckých vášní zrovna to pravé!… A ta její falešná zdvořilost. „Byla bych ráda, abychom byly přítelkyně.“ A vůbec!… tuhle bledničku Laurent rozhodně nemiluje. Jako mizerný džentlmen myslel, že má povinnost dodržet slib, který se dal u kolébky. Ale až se dozví, že ho miluje ona, Lea, zruší ty směšné zásnuby a uprchne s ní.

Lea, ztracená ve svém snění, si nevšimla muže opřeného o kmen stromu, jenž ji pobaveně pozoroval. Uf, teď se cítila lépe! Není nad trochu samoty a chvíli zamyšlení, aby si člověk srovnal myšlenky. Teď byla klidná, všechno půjde, jak si přála. Vstala a udeřila zavřenou pěstí do dlaně druhé ruky, gestem odkoukaným od svého otce, gestem, které dělal, když učinil nějaké rozhodnutí: „Já ho dostanu!“

Zaslechla výbuch smíchu a trhla sebou.

„Tím jsem si jistý,“ řekl falešně uctivý hlas.

„To jste mě polekal. Kdo jste?“

„Přítel pana ďArgilat.“

„To bych se divila. O! pardon…“

Znovu se rozesmál. Když se směje, je skoro hezký, pomyslela si Lea.

„Neomlouvejte se, nemýlíte se, mezi veleváženými pány a vaším uctivým služebníkem toho opravdu moc není, jen pár společných zájmů. Ostatně bych se v jejich společnosti nudil.“

„Jak můžete takovou věc říct! Jsou to nejzdvořilejší a nejvzdělanější muži v celém kraji!“

„No, vždyť to říkám.“

„Oh!…“

Lea pohlédla na svého společníka se zájmem. Takhle nenucené mluvit o panstvu z Roches-Blanches slyšela někoho poprvé. Muž, který stál před ní, byl vysoký, s pečlivě učesanými hnědými vlasy, nestydatýma modrýma očima, zvýrazněnýma opálenou tváří, spíš ošklivou, s výraznými rysy, ústy s úzkými rty, za nimiž svítily krásné zuby. Žvýkal ohnutý doutník vydávající odporný zápach. Velmi světlý šedý oblek s jemným bílým proužkem pozoruhodného střihu prudce kontrastoval se snědou pletí a odporným doutníkem.

Lea se ohnala rukou, jako by chtěla zahnat ten ohavný smrad.

„Vadí vám ten kouř? To je zlozvyk, co jsem si přivezl ze Španělska. Teď, když jsem v dobré bordeauxské společnosti, budu si zase muset zvyknout na havana,“ řekl a zahodil doutník a pečlivě ho zašlápl botou. „Je pravda, že až přijde válka, mohlo by nám to scházet.“

„Válka… válka… vy mužský neumíte mluvit o ničem jiném. Proč by byla válka? Mě to nezajímá.“

Muž na ni pohlédl s úsměvem jako na rozmarné dítě.

„Máte pravdu, já jsem hulvát, že obtěžuju takovou jemnou dívku takovými nedůležitými věcmi. Mluvme radši o vás. Máte snoubence? Ne? Tak milého? Ani to ne? Tomu nevěřím. Před chvílí jsem vás viděl obklopenou bandou milých mladých mužů, kteří vypadali, že jsou do vás velmi zamilovaní, kromě šťastného snoubence, samozřejmě…“

Lea, jež si předtím znovu sedla, prudce vstala.

„Nudíte mě, pane, jdu zpátky za přáteli.“

Uklonil se s uctivostí plnou ironie, která Leu rozzuřila.

„Já vás nedržím, jsem dalek toho, že bych vám chtěl být na obtíž nebo se o vás hádat s vašimi nápadníky.“

Lea prošla kolem něj se ztuhlou šíjí, aniž ho pozdravila.

Muž se posadil na lavičku, vyndal z hnědého koženého pouzdra jeden ze svých doutníků, ukousl mu špičku a vyplivl ji před sebe, zapálil ho a zamyšleně hleděl za vzdalující se pěknou postavou té zábavné mladé dívky, jež nemá ráda válku.

Na tanečním parketu ve stínu stromů si začínali hudebníci pod zaujatými pohledy mladých hodovníků chystat své nástroje. Lein návrat byl přivítán nadšenými výkřiky jejích přátel.

„Kde jsi byla? Všude jsme tě hledali.“

„To není hezké takhle se nás stranit.“

„Tak vida,“ řekla sestřenka Corinne, „Lea má radši společnost trochu pochybných zralých mužů, než mladíky z dobrých rodin.“

Leina zdvižená obočí vyjadřovala její překvapení. „O čem to mluvíš?“

„Snad nám nechceš říct, že neznáš Francoise Taverniera, se kterým jsi právě randila v lesíku?“ Lea pokrčila rameny a vrhla na dívku útrpný pohled. „Společnost toho pána, kterého jsem dnes viděla poprvé a jehož jméno se od tebe dozvídám, bych ti byla mileráda přenechala. Co chceš? Moje vina to není, že mi muži dávají před tebou přednost.“

„Hlavně takovíhle muži.“

„A vůbec, už mě štveš! Nemůže být tak příšerný, jak ho děláš, to by ho k sobě pan ďArgilat nepozval.“

„Já myslím, že Lea má pravdu. Když pan ďArgilat pana Taverniera přijímá, tak si to asi zaslouží,“ přispěchal své přítelkyni na pomoc Jean Lefèvre.

„V kraji se říká, že je to obchodník se zbraněmi a že jich prodal tuny španělským republikánům,“ zašeptal Lucien Bouchardeau.

„Republikánům!“ vykřikla Corinne Delmasová a pohoršené obrátila oči v sloup.

„A co? Museli přece mít zbraně, aby mohli bojovat,“ odsekla Lea popuzeně.

V tom okamžiku se její oči střetly s očima strýčka Adriena, jenž se na ni díval, jak se zdálo, se souhlasným úsměvem.

„Jak můžeš něco takového říct?“ rozkřikla se Corinne. „Tyhle stvůry, které znásilňovaly jeptišky, vyhrabávaly mrtvoly, zabíjely, mučily!“

„A ti druzí nezabíjeli a nemučili?…“

„Jenže to byli komunisti, antiklerikálové, a vůbec…“

„No a? Ti nemají právo žít?“

„Jak můžeš říkat takové hrůzy, ty, Delmasová, u níž se celá rodina modlila za Frankovo vítězství!“

„Možná že jsme se spletli.“

„Tohle jsou ale pěkně vážné hovory pro takové hezké hlavinky,“ řekl Adrien Delmas a pokročil kupředu. „Nemyslíte, že byste udělaly lépe, kdybyste se přichystaly k tanci? Orchestr už je připravený.“

Asi patnáct chlapců a děvčat, kteří obklopovali Leu, se jako hejno holubů vrhli k parketu, zřízenému dole na louce pod rozlehlým stanem se zdviženými bočnicemi. Lea se ani nepohnula.

„Kdo je to, ten Francois Tavernier?“

Dominikán se zdál otázkou překvapený a trochu popuzený.

„Moc toho o něm nevím. Je z bohaté lyonské rodiny, se kterou se rozešel, prý kvůli nějaké ženě a kvůli politickým neshodám.“

„A je pravda, co se povídá o tom obchodu se zbraněmi?“

„Já o tom nic nevím, je to diskrétní muž. Jestli to udělal, aspoň trochu zachránil čest Francie, která se v té věci se španělskou válkou moc hezky nezachovala.“

„Jak můžeš, strýčku, ty, kněz, takhle mluvit? Vždyť přece papež podporoval Franka!“

„Jo, jo… jenže papež se může mýlit.“

„Přeháníš, strýčku,“ řekla Lea s hlasitým smíchem, „já myslela, že papež je neomylný.“

Adrien Delmas se rozesmál také.

„Jsi ty ale liška podšitá! A já myslel, že tě tyhle řeči vůbec nezajímají.“

Lea vzala strýce za paži a vedla ho pomalým krokem k muzice, odkud k nim doléhaly ozvuky ďábelského pasodoble.

„To říkám ostatním, protože kdyby je člověk poslouchal, mluvilo by se jen o tom. A protože o tom mluví často páté přes deváté, jsem radši, když toho nechají. Ale tobě to můžu říct, zajímá mě to moc. Čtu potají všechny noviny a poslouchám rádio, hlavně Londýn…“

„Poslouchala jsi ho dnes ráno?“

„Ne, když je ta oslava, neměla jsem čas. Proč…“

„Leo. Konečně jsi tady! Zapomněla jsi, žes mi slíbila tanec?“ řekl Raoul Lefèvre.

„A mně taky,“ přidal se jeho bratr.

Lea s lítostí pustila strýcovu paži a nechala se odvést na taneční parket. Adrien Delmas se obrátil. Vedle něj kouřil Francois Tavernier svůj zahnutý doutník a pozoroval tančící Leu.

Asi hodinu Lea nevynechala jediný tanec a stále hledala očima Laurenta. Kde jen může být? Uviděla přicházet Camillu, samotnou s Francoise. Musela využít situace. Tančila s Claudem ďArgilat, jenž se zdál čím dál tím zamilovanější. Uprostřed jednoho bostonu tělo tančící dívky lehce pokleslo. „Leo, co je ti?“

„To nic, jen se mi zamotala hlava. Jsem trochu unavená. Odvedl bys mě někam stranou a došel mi pro sklenici vody?“

Claude ji spěšně odvedl z všeho toho hluku do stínu pod strom na půl cesty mezi domem a hudbou. Usadil ji co nejšetrněji na trávník.

„Nikam nechoď, odpočiň si, hned tu budu.“

Jakmile se vzdálil, Lea vstala a běžela k domu. Vstoupila do skleníku, chlouby panství Roches-Blanches. Vlhkost se tu přímo lepila na pokožku. Refrény orchestru zněly jen jako vzdálený zvukový podklad. Po podlaze se plazily nejprapodivnější rostliny, vypínaly se k zasklené klenbě. Mezi záhony se klikatila pěšinka z kamenů, vedoucí k umělé jeskyni, na jejíchž stěnách visely hrozny orchidejí. Dveře vedly do zámecké chodby. Lea je otevřela. Z velkého salonu k ní dolehly hlasy jejího otce, strýce Adriena a pana ďArgilat. Zaposlouchala se: vypadalo to, že Laurent s nimi není. Nebyl ani v knihovně, ani v salonku. Vrátila se do zimní zahrady. Ve vzduchu se linula vůně světlého tabáku: tak voněly Laurentovy cigarety. U vysoké vázy, z níž přepadávaly dlouhé stvoly poseté bílými kvítky pronikavé vůně, zářil v polotmě červený bod.

„Leo… jsi to ty?… Co tady děláš?“

„Hledala jsem tě.“

„To už máš dost těch svých nápadníků, že utíkáš z oslavy?“ zeptal se a přistoupil k ní.

Jaký byl krásný v tom zelenkavém světle, které mu osvětlovalo obličej. Jak by ho bylo možné nemilovat? Podala mu ruku.

„Laurente…“

Uchopil její nervózní prsty a nezdálo se, že by si všiml jejího vzrušení. „Co je?“

Lea si přejela jazykem po suchých rtech. Její ruka se v Laurentově chvěla. Ucítila, že ta jeho se zachvěla také! Nato se jí stažené hrdlo uvolnilo, tělem jí projel slastný záchvěv a s přivřenýma očima, jako zvíře ve střehu, zašeptala: „Já tě miluju.“

Sotva pronesla ta slova, zaplavila ji ohromná úleva. Její tvář s přivřenýma očima se nabídla muži v očekávání polibku, jenž nepřišel. Otevřela oči a o krok ucouvla.

Laurem vypadal překvapený a rozmrzelý. Jako její otec, když jako malá provedla nějakou hloupost. Co řekla tak překvapivého? Vždyť to musel tušit, když se jí dvořil a ona to přijímala, musel tušit, že ho miluje! Proč nic neříká? Usmál se jako falešník, pomyslela si.

„Nic mi nedělá větší potěšení, než tvoje přátelství, Leo…“

Ale o čem to mluví? O přátelství?

„… všichni tví nápadníci na tebe budou žárlit…“

Co to tady povídá? Já mu řeknu, že ho miluju, a on mi povídá o mých nápadnících…

„Laurente, přestaň si ze mě utahovat,“ vykřikla. „Já tě miluju a ty to víš a taky mě miluješ.“

Na jejích rtech spočinula ruka, na níž zůstávala vůně tabáku.

„Leo, mlč. Neříkej věci, kterých budeš za chvíli litovat.“

„Nebudu,“ zahučela a strhla jeho ruku, jíž jí zacpával ústa. „Miluji tě a chci tě. Toužím po tobě stejně jako ty po mně. Jen řekni, že ne, zkus říct, že mě nemiluješ!“

Lea nikdy nezapomene na Laurentův rozrušený obličej. Před jejíma očima jako by se všichni znovu rodili a mizeli, o vládu nad její duší, stvořenou pro pokojnou bezproblémovou lásku, se svářely radost a strach.

Byla v té chvíli neobyčejně krásná. Zlostí rozcuchané vlasy, oduševnělá tvář, zářící oči, našpulené rty, všechno na ní vyzývalo k polibkům.

„Odpověz mi. Ze mě miluješ?“

„Ano, miluju tě,“ zašeptal.

Lea zazářila radostí, kterou ještě více zkrásněla.

Oba mladí lidé si padli do náručí, jejich rty se ocitly ve vzrušující blízkosti. Laurent ji prudce odstrčil. Lea na něj pohlédla s něžným překvapením, vlhké rty měla pootevřené.

„Leo, jsme blázni, zapomenem na to.“

„Ne, já tě miluju a chci si tě vzít.“

„Já si musím vzít Camillu.“

Modré oči na něj zoufale hleděly a pomalu černaly.

„Jenže ty miluješ mě. Jestli máš ze svatby strach, odjedeme. Jediné, co chci, je žít s tebou.“

„To není možné. Otec oznámil mé zasnoubení s Camillou. Kdybych ten slib porušil, oba by je to zabilo.“

Lea ho udeřila pěstí.

„A co já, nemáš strach, že umřu já?“

Tato věta přivolala Laurentovi na bledou tvář lehký úsměv. Vzal Leu za ramena, zavrtěl hlavou a řekl:

„Ne, o tebe ne. Ty jsi silná, s tebou nic nehne. Ty máš v sobě životní pud, který Camille a já nemáme. My pocházíme z moc staré rodiny s vyčerpanou krví a nervy. My potřebujeme klid našich knihoven… Ne, nech mě mluvit. Camille a já jsme si podobní, myslíme si stejné věci, máme rádi stejný životní styl, přísný a pracovitý…“

„Ale já jsem přece taky pracovitá.“

„…Samozřejmě,“ pokračoval unaveně. „Jenže vedle mě by ses moc brzy nudila: máš ráda tanec, flirt, ruch, společnost, všechno, co já nenávidím…“

„Copak jsi se mnou neflirtoval?“

„Ne, myslím, že ne. Moje chyba byla, že jsem za tebou moc často chodil, že jsem s tebou moc často býval…“

„… a žes ve mně vyvolal pocit, že mě miluješ.“

„To jsem nechtěl. Dělalo mi takovou radost dívat se, jak žiješ, tak svobodná, tak hrdá… tak krásná… Já byl klidný, nemyslel jsem, že by ses mohla zajímat o někoho tak nudného, jako jsem já…“

„Nikdy jsi mě nenudil…“

„…byl jsem ti vděčný, že mě posloucháš… všechno v tobě oslavovalo život v tom, co je na něm nejpřirozenější…“

„Ale ty mě miluješ, řekls mi to.“

„To byla chyba… Jak by tě bylo možné nemilovat, tak jako člověk miluje nedosažitelné štěstí…“

„Nic není nedosažitelné. Jen je třeba trochu odvahy.“

Laurent hleděl na Leu zamyšleně, jako by ji neviděl.

„Trochu odvahy, nepochybně… A ta odvaha mi chybí.“

Lea již po nějakou chvíli cítila, jak v ní hlodá zlost. Náhle jí ztvrdly rysy a vykřikla:

„Vy jste zbabělec, Laurente ďArgilat. Vy mě milujete, říkáte mi to, a necháte mě, abych se před vámi ponižovala… Dáte přede mnou přednost svaté utřinosce, ošklivé a příšerně vystrojené, co vám udělá hejno ustrašených a pokřivených dětí.“

„Mlč, Leo, nemluv takhle o Camille.“

„Mám si brát servítky? Co ta husa vlastně udělala, že se ti zalíbila? Leda bys miloval zmučené tváře, potměšilé pohledy, slaďounké výrazy, matné vlasy…“

„Leo, prosím tě…“

„Proč jsi mě nechal věřit, že mě miluješ?“

„Ale Leo…“

Ve svém roztrpčení nebyla schopna uznat, že Laurent nikdy nepřekročil hranice přátelství. Do jejího vzteku se mísila potupa, že byla odmítnuta. Přistoupila k němu a vlepila mu pořádnou facku.

„Já tě nenávidím…“

Na zsinalé tváři mladého muže se objevil rudý flek. To surové gesto Leu uklidnilo, ale zároveň ji uvrhlo do beznaděje, jež ji zcela zaplavila. Sklesla na podlahu a s čelem opřeným o stěnu jeskyňky, s hlavou schovanou mezi zkřížené ruce a rozcuchané vlasy, se rozplakala.

Laurent na ni pohlédl s výrazem hlubokého smutku. Přistoupil k dívce, zachvívající se žalem, napřáhl ruku k jejím jemným vlasům, pohladil je a pak se otočil a pomalu odešel z místnosti. Dveře se potichu zavřely.

Slabé cvaknutí západky kliky přerušilo Leiny vzlyky. Teď je konec, všechno pokazila, tuhle směšnou scénu, tyhle urážky jí nikdy neodpustí. Ten syčák… takhle ji nechat se ponížit! Na tuhle ostudu nezapomene po celý svůj život.

S námahou vstala, s promodralým obličejem a zmrtvělými údy, jako po pádu.

„Ten syčák, ten syčák, ten syčák…“

Nakopla květináč s křehkou orchidejí a ten se roztříštil o kámen.

„Tak co, skončí už tahle komedie?“ řekl hlas vycházející z přítmí.

V Lee se zastavil tep, v hrdle jí vyschlo. Prudce se otočila. Francois Tavernier pomalu přistoupil blíž. Lea se zachvěla a zkřížila ruce na prsou. „Chcete, abych vás zahřál, nebo abych došel pro koňak?“ Ten ochranitelský a ironický tón ťal dívčino sebevědomí do živého.

„Nepotřebuji nic. Co jste tu dělal?“

„Odpočíval jsem, než půjdu za panem ďArgilat. To se nesmí?“

„Mohl jste o sobě dát vědět.“

„Má milá, vy jste mi k tomu nedala čas. Já tu usnul. Probudil jsem se, až když jsem zaslechl, jak vyznáváte lásku synovi našeho hostitele. Ta prudkost! Ta vášeň! Tolik si pan ďArgilat mladší nezaslouží…“

„Zakazuji vám o něm takhle mluvit.“

„Ó, promiňte, já vás nechtěl ranit, ale uznejte, že ten kouzelný gentleman se chová jako blázen, když odmítá takové kouzelné a… dokonalé proporce…“

„Jste hrubián!“

„Možná, ale kdybyste o mě projevila sebemenší zájem, tak bych…“

„Nevím, jaká žena by mohla projevit sebemenší zájem o někoho jako vy.“

„Mýlíte se, děvenko, ženám, pravým ženám se líbí, když je chlap trochu zmáčkne.“

„Ženám, s jakými se stýkáte vy, určitě, ale dívkám…“

„Dobře vychovaným? Jako vy?…“

Obě zápěstí jí sevřela široká dlaň, jež ji přitahovala. S rukama za zády byla přitisknuta k muži, jenž byl svědkem jejího ponížení. Nenávistí, jež se jí zmocnila, zavřela oči.

Francois Tavernier se na ni díval, jako by chtěl proniknout až do jejích myšlenek, a přitom se z jeho pohledu vytrácel posměšný svit.

„Pusťte mě, nenávidím vás!“

„Ovládá vás vztek, moje divoško.“

Mužovy rty se lehce dotkly dívčiných rtů. S tichou zběsilostí sebou zazmítala. Dlaň zesílila stisk, až oběť slabě vykřikla, zatímco druhá se chopila rozcuchaných vlasů. Rty s chutí tabáku a alkoholu se přitiskly silněji. Leu zachvátila zuřivost… Náhle si uvědomila, že toho sprosťáka líbá… Proč ta náhlá slabost po celém těle, ta lahodná tíha v krajině stehen?

„Ne!“

S výkřikem se vymanila ze sevření.

Co to dělá? Zbláznila se snad? Nechat se líbat mužem, kterým pohrdá! Kterého by ráda viděla mrtvého, a když přitom miluje jiného! A kdyby se jí aspoň ty nechutné polibky nelíbily!

„Syčáku!“

„Máte chudý slovník. To samé jste před chvílí řekla jinému.“

„Já vás nenávidím!“

„Ano, dnes, ale co zítra?“

„Nikdy! Chtěla bych, aby vypukla válka a abyste v ní zmizel.“

„Pokud jde o válku, budete vyslyšena. Ale s mým zmizením moc nepočítejte. Já nemám v úmyslu nechat kůži v nějaké předem prohrané válce.“

„Vy zbabělce! Jak to můžete říct?“

„Nevím, co je zbabělého na tom být předvídavý. Je to ostatně názor našeho drahého Laurenta ďArgilat.“

„Neurážejte někoho, jehož duševní hloubku nemůžete pochopit.“

Hurónský smích zasáhl Leu jistěji, než nějaká jízlivá slova.

„Je mi z vás nanic!“

„Před chvílí jsem ten dojem neměl.“

Lea posbírala, co jí zbylo z důstojnosti, a odešla, přičemž práskla dveřmi.

Uprostřed velkého vchodu z bílého mramoru v přízemí, pod širokým schodištěm, vedoucím nahoru k pokojům, se motala Lea dokolečka jako někdo, kdo neví kam jít.

Zdmi kanceláře pana ďArgilat pronikly výkřiky a její dveře se naráz otevřely. Lea se vrhla do přítmí portiéry, vedoucí ke schodišti do sklepa. Ve dveřích vchodu se objevili Laurent ďArgilat a Francois Tavernier.

„Co se děje?“ zeptal se Tavernier.

„Rádio vysílá Forsterovu zprávu o napadení Gdaňská a mluví o souhlasu s připojením města k Reichu.“

Laurent ďArgilat byl tak bledý, že se ho Francois Tavernier zeptal s větší ironií, než původně chtěl:

„Vy jste o tom nevěděl?“

„Samozřejmě že věděl, ale dohodli jsme se s otcem, Camillou, páterem Adrienem, panem Delmasem a s pár dalšími, že tu zprávu utajíme, abychom nepokazili poslední oslavu v době míru.“

„Jestli myslíte, že je to tak lepší… A co Polsko? Co se říká o Polsku?“

„Od tří čtvrtí na šest zuří bitva na celé frontě a bombardují Varšavu.“

Přiběhli Raoul a Jean Lefèvrovi.

„Z Langonu přijel Vincent Leroy, je generální mobilizace.“ Za nimi se tísnili hosté, dychtiví nových zpráv. Některé ženy plakaly.

Pan ďArgilat vyšel ze své pracovny ve společnosti otce Adriena a pana Delmase.

„Přátelé, přátelé,“ šeptal, náhle celý přihrbený.

Pootevřenými dveřmi do kanceláře bylo slyšet rádio, pak německé hlasy, poté polské, a pak silněji hlas tlumočníka.

Někdo zesílil zvuk.

„Občané a občanky Gdaňská, nadešla chvíle, po níž jste dvacet let toužili. Ode dneška se Gdaňsk navrací do Německé říše. Náš vůdce Adolf Hitler nás osvobodil. Prapor s hákovým křížem, prapor Německé říše, poprvé zavlál na gdaňských

veřejných budovách. Ode dneška vlaje také na bývalých polských domech i všude v přístavu.“

Na malé shromáždění padlo ticho, zatímco hlasatel komentoval Hitlerovo schválení opětného připojení Gdaňská k Říši a popisoval ověnčené budovy a lidové veselí.

„Článek jedna: status svobodného města se rušíš okamžitou platností,’’ předříkával Adrien Delmas, jako by mluvil sám k sobě.

„Německo dnes ráno zahájilo nepřátelské akce proti Polsku“ pokračoval neohroženě hlas z rádia.

„To je válka,“ řekla zlomeným hlasem Bernadette Bouchardeauová a sklesla do pohovky.

„Ach, Laurente!“

Camille se vrhla svému snoubenci do náručí, oči plné slz.

„Neplač, miláčku, to skončí, než se nadějem.“

Lea na ně hleděla z naprosté blízkosti. Ve všeobecném zmatku si nikdo nevšiml její bledosti ani rozcuchaných vlasů. Zapomněla na scénu v zimní zahradě i na svou odmítnutou lásku a myslela jen na to, že by Laurent mohl zemřít.

„Já myslel, že ho nenávidíte,“ zašeptal jí do ucha Tavernierův hlas.

Lea zrudla, obrátila se a zasyčela na něj: „To vás nenávidím. Přeju si, abyste byl v téhle válce první mrtvý.“

„Je mi líto, drahá přítelkyně, ale jak jsem vám už řekl, nemám v úmyslu vám tuto radost poskytnout. Chtějte ode mě cokoliv, šperky, kožichy, domy, ochotně vám je složím k nohám. Ale na svém životě, ať je jak chce bídný, na tom lpím.“

„To jste tedy jediný. Co se týče toho být vaší ženou…“

„Kdo mluví o svatbě? Já bych jen rád byl vaším milencem.“

„Vy syčá…“

„Jo, já vím, jsem syčák.“

„Mlčte, mlčte, mluví Hitler…“

4. KAPITOLA

Isabelle Delmasová trvala na tom, aby rodiče jejího manžela strávili noc v Montillaku. Rozložila se skládací lůžka a dala se do pokojíků pro hosty, do pokojů tří sester i do dětského pokoje. Lea se uvolila jako zvláštní výsadu poskytnout svou postýlku-útočiště Pierrotovi, jenž toto gesto po zásluze ocenil.

Po celý večer bratranci a sestřenice pomáhali Ruth a pokojské Rose přenášet a stlát postele, a zapomínali přitom na válku. Po celém domě zněl jen samý smích, výkřiky a dusot nohou. Po skončené práci zadýchaní mladí lidé padli do postelí, na polštáře nebo na podlahu v dětském pokoji; dávali přednost této místnosti plné krámů, v níž se dosud vznášel prach zvířený Rosiným energickým zametáním, před salonem, kde se shromáždili rodiče.

Lea seděla ve své posteli s Pierrotem a vykládala si kanastu. Byla roztržitá a prohrávala. Popuzeně odstrčila karty a v zamyšlení se opřela o železné příčle. „Na co myslíš? Hraješ?“

„Myslí na Francoise Taverniera,“ řekla Corinne.

„Mluvil jenom s ní,“ dodala Laura.

„To se mýlíte, nemyslí na Francoise Taverniera,“ špitla Francoise.

„Tak na koho?“ zeptala se Corinne.

Lea překládala karty a nutila se do lhostejnosti. Co chce ta semetrika říct? Už když byly malé, uhodla Francoise vždycky dříve než ostatní, na co její mladší sestra myslí, hlouposti, které udělá, skrýše, kam se schová. To přivádělo Leu k takové zuřivosti, že starší sestru často tloukla. Kolikrát musela Ruth roztrhnout peroucí se sestry… Francoise si nemohla odpustit neustálé sledování své sestry a donášení matce všech jejích poklesků, až po ty nejmenší. Isabelle Delmasová udavačství nesnášela a přísně ho trestala, což rivalitu mezi oběma sestrami ještě stupňovalo.

„Ano, na koho?“ opakovaly obě sestřenice.

Francoise se zlomyslným vítězoslavným úsměvem na rtech prodlužovala očekávání.

„Ona myslí na Laurenta ďArgilat.“

„Ten je zasnoubený s Camillou!…“

„To není možné!…

„Ty ses zbláznila!…“

„Jsem si jistá, že se mýlíš!…“

Lea před sebou viděla ohromně zvětšenou Pierrotovu tázavou grimasu, zatímco v hlavě se jí střetávaly jednotlivé výkřiky.

„Ale jo, věřte mi, Lea miluje Laurenta ďArgilat.“

Lea nebezpečně pružně vyskočila z postele, a než stačila Francoise naznačit sebemenší pohyb, chytla ji za vlasy. Francoise, i když byla překvapená, zareagovala rychle. Zaryla nehty do sestřiny tváře. Objevilo se trochu krve. Jenže Lea, jež byla silnější, měla brzy navrch, sedla si obkročmo na Francoise a bušila jí hlavou o podlahu, přičemž ji držela za uši. Všichni se k nim vrhli, aby je od sebe roztrhli. Když se jim to podařilo, zůstala nebohá Francoise chvíli bez hnutí ležet.

Hluk a výkřiky zburcovaly rodiče.

„Leo, ty jsi nesnesitelná. Proč jsi sestru tloukla?“ řekla Isabelle Delmasová přísným hlasem. „Ve vašem věku…“

„Mami…“

„Jdi do svého pokoje, budeš bez večeře.“

Leina zlost naráz opadla. Byla by matce ráda řekla, jak je nešťastná, jak by od ní potřebovala utěšit a polaskat. Jenže ta ji naopak hubovala a vyháněla. Lea by se snad byla rozplakala, kdyby byla nezachytila Francoisin vítězoslavný pohled. Potlačila slzy a se vztyčenou hlavou odešla středem mezi tetami a strýci, kteří na ni káravě hleděli. Jediný strýc Adrien učinil něžný pohyb, doprovázený dobráckým úsměvem, jenž říkal: to nic, netrap se.

„Chudáčku Isabelle, to máte s tou malou trápení,“ řekla její švagrová Bernadette Bouchardeauová.

Isabelle neodpověděla a opustila dětský pokoj.

Lea matku neposlechla a nešla do svého pokoje. Vyběhla do zahrady, přeběhla přes dvůr, a vzala to přes vinice směrem k Bellevue. Aby se vyhnula domu Sidonie, přelezla přes zeď obklopující statek, dala se prašnou cestou a pak pěšinou, stoupající ke křížové cestě. V půli cesty ji vlahá a vlhká přepršká donutila zvolnit běh a pak se musela zastavit.

S rukama zkříženýma na prsou, jako by chtěla potlačit tlukot svého srdce, chvíli rozjímala a pozvolna se nechávala ovládnout pohledem na hrozivou oblohu nad plání. Kolem ní se zmítala křoviska ohýbaná zuřícím vichrem, skučícím a vzdorným, jako by příroda chtěla uniknout bouřce, přicházející od moře. Nebe vteřinu od vteřiny temnělo a odhalovalo mračna hrozivých tvarů.

Lea s rozevlátými vlasy, zmítanými vichrem, vypadajícími jako hadi na hlavě Medúzy, bez hnutí pozorovala tu spoušť, jež přehlušovala tu spoušť v ní. Cítila v sobě chvění země, která pod teplými dešťovými kapkami, jež počaly padat, zvolna vydechovala těžkou vůni stoupající do hlavy, která ji opíjela jistěji než ta nejjemnější vína. Šaty, jež byly po chvíli zcela promočené, se na ni lepily a odhalovaly její tělo víc, než kdyby byla nahá, a ve větru jí tuhly špičky ňader. Rozbouřené živly ji vzdalovaly myšlenek na sebe samu. Nebesa rozčísl modrý blesk, po němž téměř okamžitě následovalo zahřmění, jež otřáslo zemí. Lea vykřikla. Tvář, po níž se jako slzy koulely krůpěje deště, jí ozařovala primitivní radost. Stoupal v ní divoký a osvobozující smích, jenž se přidával ke zvukům hromu. Smích se stával křikem, triumfálním křikem, vyjadřujícím štěstí z bytí. Pomalu se sesula na hlinitou pěšinu, kterou déšť přetvářel v bahno. Její rty se setkaly s tím blátem, dosud prohřátým sluncem, a zabořily se do měkké masy. Lízala hlínu, do jejíž chuti jako by byly splaveny všechny vůně, jež vyzařuje Montillac. Byla by chtěla, aby se ta země otevřela a zase se nad ní zavřela, aby ji pohltila, aby tak mohla znovu ožít ve vinných keřích, v

květech i ve stromech té země, kterou vroucně milovala. Dívka se několikrát převalila a nastavila zablácenou tvář nebi.

Když se Lea, pozdě druhého dne, zlomená probudila, pokusila se rozvzpomenout, co se stalo minulý večer. Zabahněné kousky oděvu, rozházené halabala kolem postele, jí znovu připomněly bouři a to, co jí předcházelo. Zmocnila se jí veliká sklíčenost. Poprvé v životě nedostala to, co chtěla. Přetáhla si přikrývky přes hlavu, jako by v sobě chtěla zadusit bolest. Skrz látkový val k ní pronikl hluk kroků a povely, a Lea se posadila a odhodila přikrývky.

Proboha! Co řekne Ruth, až uvidí její noční košili a ložní prádlo zmazané blátem? Ozvala se rázná rána do dveří.

„Leo, Leo, vstávej, Laurent a Claude ďArgilat se přišli rozloučit.

Strhla si košili a vrhla se do koupelny, napustila si vodu do umývadla a setřela si z obličeje i z těla stopy bláta. Rázně si vykartáčovala vlasy, tak zcuchané, že si je vytrhávala po celých hrstech. Chytla první šaty, které jí padly pod ruku, staré šaty z růžového plátna, které obzvlášť milovala, ale které už jí byly moc těsné a krátké. Navlékla si staré plátěnky a letěla po schodech dolů.

Celá rodina už byla shromážděná v salonu kolem Laurenta a Clauda ďArgilat. Těm se rozjasnila tvář, když spatřili vstupovat svou přítelkyni s červenými tvářemi od té brutální očisty, ověnčenou rozcuchanou kšticí a nacpanou do holčičích šatů, z nichž příliš brzy vyrostla.

Lea potlačila chuť vrhnout se Laurentovi do náručí. Za cenu úsilí, kterým se celá rozechvěla, se přinutila ke klidu a řekla tichým hlasem: „Laurente, ty odjíždíš?“

„Musím ke svému pluku.“

„A já ke svému, do Tours,“ dodal Claude.

Aby to vrátila otci, sestře i Laurentovi, vzala Lea Clauda za paži a odvedla ho stranou.

„Slib mi, že budeš opatrný.“

„To ti slibuju. Budeš na mě trochu myslet, až budu na frontě?“

„Nic jiného dělat nebudu.“

Claude nepostřehl ironický tón. Zaplavila ho nezměrná radost, díky níž zablekotal:

„Ty… tak ty… ty mě teda máš ráda…trochu?“

V té chvíli za sebou Lea zaslechla Laurentův hlas:

„… vezmeme se, jakmile dostanu opušťák. Camille na tom moc záleží.“

Bolestí sklopila hlavu. Po tváři jí stekla slza. Claude si to opět špatně vyložil.

„Leo, ty pláčeš?… Pro mě?… To mě tolik miluješ?…“

Potlačila nerudné gesto. Jak si mohl myslet, že by se o něj mohla zajímat, o něj, tak fádního, tak podobného své sestře. Jo! Pomstí se! Potrestá Laurenta za jeho zbabělost, Camillu za její lásku a Clauda za jeho hloupost!

Zdvihla hlavu a tvrdě pohlédla na zmateného mladíka.

„Samozřejmě že tě miluju.“

„No ale… Ty by sis mě vzala?…“

„No ovšem.“

„A kdy?“

„Při tvém prvním opušťáku.“

„Pojď ven.“

Claude uchopil Leu za ruku s autoritou, jež neodpovídala jeho povaze, a odtáhl ji ven ze salonu a pak do zahrady. Tam ji za keřem hortenzií přitáhl k sobě a políbil ji. Dívka ho málem odstrčila, ale řekla si, že to musí překonat. Bože, ten je nešikovný! Vzpomínka na Laurentův polibek, brutálně překrytý polibkem Francoise Taverniera, v ní vyvolala třas, který Camillina bratra opět zmátl.

„Ty mě opravdu miluješ!“

Lea se málem rozesmála.

„Byla bys pro?“

„Pro co?“

„Abych tvého otce požádal o tvou ruku?“

Lea pocítila, že na její odpovědi záleží celá budoucnost. Stojí jí to opravdu za to, vzít si tohohle nešťastného chlapce jen proto, aby potrestala Laurenta? Nebude to nakonec mrzet v prvé řadě ji samotnou?

Křovím se mihla postava Francoise.

„Ano, miláčku," řekla Lea a objala Clauda.

Když se vrátili, požádal Claude Pierra Delmase o to, aby si s ním mohl hned promluvit o samotě. Když se po krátkém rozhovoru vrátili, byl obličej Leina otce zachmuřený.

Pod šedivým a podmračeným nebem se veliké louže vypařovaly do zahradních alejí. Počasí bylo těžké. U stájí bzučela hejna much. Lea strčila do dveří jedné stáje se stěnami z prken zešedlých působením počasí. Jako ve dnech dětství vylezla po žebříku opřeném o seno a seskočila do provoněné a pichlavé masy.

Přemýšlela o tom, co se právě stalo. Laurent a Claude odjeli a ona hned nato utekla, aby se vyhnula bolestnému a tázavému otcovu pohledu. Když si na to vzpomněla, cítila hořko v ústech. Zatím neměla odvahu přistoupit na diskusi. Zavřela oči a hledala zapomnění ve spánku. Jako malé dítě se často uchylovala k téhle formě útěku, když dostala vynadáno od matky nebo když cítila, že má nevysvětlitelně všeho dost, i sebe samé. Pokaždé se dostavil šťastný spánek. Dnes ale nepřicházel. Lea se převalovala na seně sem a tam a cítila se téměř zrazená.

Vrazila do nějakého těla.

„Co je ti, Mathiasi?"

Kamarád z dětství ji objímal, pokrýval ji polibky a mumlal: „Ty potvoro… ty potvůrko…"

„Nech toho, pusť mě, to bolí!"

„Tohle jsi neříkala před chvílí, když tě líbal Claude ďArgilat."

Lea se rozesmála a odstrčila ho. „Tak o tohle jde!"

„To snad nestačí?"

„Nevím, co je ti do toho. Já si můžu líbat, koho chci.“

„Snad mi nechceš říct, že se ti ten floutek líbí?“

„A proč ne? Nevím, co proti němu máš.“ Mathias na svou přítelkyni vztekle pohlédl a pak jeho pohled pomalu zjihl.

„Ty dobře víš, že tě miluju.“

Bylo to řečeno s takovou něhou, že Lea pocítila slastné dojetí. Zajela chlapci rukou do tuhých vlasů a řekla mu s větším citem, než chtěla:

„Já tě taky miluju, Mathiasi.“

Úplně přirozeně se ocitli jeden druhému v náručí.

Pod jeho laskáním nacházela Lea ve své hluboké tísni úlevu. Pozvolna zapomínala i na Clauda i na Laurenta i na svůj smutek a jen vychutnávala jeho polibky. Byla by se mu nepochybně oddala docela, kdyby k ní přes vrstvy sena nedolehl otcův hlas. Vymanila se Mathiasovi z rukou a aniž použila žebříku, seskočila na udusanou zem ve stodole.

Kolikrát už Lea seskočila ze stohu lehce jako kočka. Jenže teď se jí zvrtl kotník. Vykřikla. Hned nato byl Mathias vedle ní.

„Moje noha!“

Její výkřik zaslechl otec, jehož vysokou postavu orámovala otevřená vrata. Když spatřil dceru na zemi, vrhl se k ní a odstrčil mladého muže.

„Co je ti?“

„Nic, tati, vyvrkla jsem si nohu.“

„Ukaž.“

Pierre Delmas vzal zraněnou nohu do rukou a Lea bolestí vykřikla. Kotník už naběhl na dvojnásobek svého objemu. Opatrně ji zdvihl.

„Mathiasi, řekni Ruth, aby zavolala doktora.“

Za chvíli byla Lea uložena na pohovku ve vstupním salonu a záda i nohu měla podložené polštáři. Přišel doktor Blanchard. Když poraněnou nohu vyšetřil a obvázal, uklidnil rodiče.

„Je to jen vymknutí, není to nic vážného. Týden naprostý klid, a pak bude moci zase běhat a skákat.“

„Týden bez hnutí! To nemohu, pane doktore.“

„Klid, na to si člověk rychle zvykne.“

„No jo, to je vidět, že vám se to nestalo,“ řekla Lea trucovitě.

Pro snadnější péči rozhodla Isabelle Delmasová, že dcera bude spát v přízemí, na divanu v otcově pracovně. Toto opatření vyvolalo Lee na rtech úsměv. Měla moc ráda tuto místnost, do níž se vcházelo širokým zasklenými dveřmi vedoucími do nejpříjemnější části zahrady a odkud byl výhled do vinic a do lesů, i její stěny obestavěné knihovnami.

V pozdním odpoledni se přišli rozloučit bratři Lefèvrovi. Byla k nim tak milá, tak něžná, tak koketní, že oba mladí muži odešli přesvědčení, že jsou její vyvolení.

„To ti nestačí, že chodíš s Laurentem, že se zahazuješ s Francoisem Tavernierem, že flirtuješ s Claudem a Mathiasem, ty musíš ještě plést hlavu těm prosťáčkům Lefèvrovým?“ řekla Francoise, jež byla při tom. „Ty jsi normální…“

„Děti, zase se budete hádat! Francoise, tvá sestra má bolest, potřebuje si odpočinout. Nech ji na pokoji,“ řekla přísně matka, jež právě vešla do místnosti.

Posadila se k Lee na židli.

„Ještě tě to bolí?“

„Trochu, škube mi v noze.“

„To je normální, připomeň mi, abych ti večer dala něco na uklidnění.“

„Je prima, mami, být nemocná a nechat se od tebe opečovávat.“

Lea si přitáhla matčinu ruku a políbila ji. „Mám tě ráda, mami.“

Isabelle dojatě pohladila dceři ruku. Po dlouhou chvíli zůstaly matka s dcerou potichu, spojené společnou něhou.

„Je pravda, co mi řekl tvůj otec?“ , Lea odtáhla ruku, její tvář se uzavřela.

„Odpověz mi. Je pravda, že si chceš vzít Clauda ďArgilat?“

„Ano.“

„Miluješ ho?“

„Ano.“

„Ta láska mi připadá dost náhlá. Neviděla jsi ho celý rok. Stalo se něco, o čem nevím?“

Leu zaplavila prudká touha všechno říct, všechno přiznat, nechat se utěšit. Bojovala s tím pohnutím: hlavně nezarmoutit matku, nezklamat ji, uklidnit ji.

„Ne,“ řekla pevně, „já ho miluju.“

5. KAPITOLA

Lea, dosud ležící na pohovce zavalené žurnály z otcovy pracovny, poslouchala otevřenými dveřmi ze salonu konec projevu Edouarda Daladiera, vysílaného rádiem. „… Vstoupili jsme do války, protože nám byla vnucena. Každý z nás je na svém místě na půdě Francie, na té půdě svobody, na níž respekt k lidské důstojnosti nachází poslední útočiště. Vy všichni připojíte své snahy v hlubokém pocitu jednoty a bratrství ke spáse vlasti. Ať žije Francie.“

Claude ďArgilat seděl u pohovky na taburetu, ruku v sádře zavěšenou na šátku.

„Nebýt té zatracené ruky, šel bych ukázat těm skopčákům, co umí francouzský voják.“

„Je to taky tvoje vina, proč jsi cválal s tou ubohou strýcovou klisnou jako blázen?“

„Máš pravdu,“ uznal žalostným hlasem. „Já byl tak šťastný, že mě miluješ a že by sis mě vzala, že jsem potřeboval cválat a křičet do větru své štěstí.“

„Chudáčku Claude, jsme to pěkný párek kriplů.“

„Tobě se to určitě bude zdát špatné; já jsem spíš rád, že se ta pitomá nehoda stala, protože si tě mohu užít, když tvoji ostatní nápadníci odjeli. Mluvila jsi s rodiči o naší svatbě? Camille mi řekla, že je moc šťastná, že budete skoro sestry.“

„Proč jsi jí to prozradil? Já chtěla, aby to zůstalo mezi námi, než nám dá otec souhlas!“ řekla Lea vztekle.

„Ale miláčku, Camille je moje sestra, já jí vždycky všechno říkal…“

„Teď jsi tedy měl mlčet.“

„Ty se tedy umíš vztekat… Ale umíš být i tak milá!“

„Já nejsem milá. Nechci, aby o mně všichni všechno věděli.“

„Ale Camille není všichni.“

„Už dost, už mě s tou Camillou štveš. Jdi pryč, nech mě o samotě.“

„Leo…“

„Jdi pryč, jsem unavená.“

„To je pravda, já zapomněl, jsem hulvát, promiň… Odpustíš mi?“

„Jo,jo.“

„Děkuju, miláčku, tak zítra,“ řekl Claude a vzal ji za ruku, kterou mu neochotně podala. „No jo, tak zítra.“

Chvíli po jeho odchodu vstoupil Pierre Delmas. „Jak se má naše nemocná?“

„Moc dobře, tati, ale chtěla bych, aby to už skončilo, všechno mě brní.“

„Buď trpělivá, kočičko, vzpomeň si na Kiplingovu větu…“

„Přílišný spěch zahubil žlutého hada, který chtěl pohltit slunce.“

„Vidím, že jsi nezapomněla na rady starého otce. Uveď je do praxe, dcero, uvidíš, jak jsou pravdivé.“

„O tom nepochybuju,“ vzdychla Lea.

Pierre Delmas se posadil za svůj psací stůl, nasadil si brýle, prohrabal několik papírů, prolistoval pár novin, otevřel zásuvku, zase ji zavřel a oddal se pozorování stropu, vstal a popošel k proskleným dveřím.

„Dny se krátí,“ pronesl jakoby pro sebe, obrácený k zahradě.

Lea pozorně sledovala vysokou otcovu postavu. Zdálo se jí, že jeho široká ramena lehce poklesla, že jeho vlasy vypadají šedivější. Připadal jí jakoby křehčí. Při té myšlence se usmála. Křehký Pierre Delmas, který byl schopen sám zdvihnout sud a kácet borovice na pozemcích landes jako ten nejlepší dřevorubec?

„Tati!“ vykřikla v záchvatu něhy. „Co?“

„Já tě mám ráda.“

„Ty mě máš ráda, a chceš mě opustit,“ řekl, otočil se a popošel k ní.

„To není totéž.“

Pierre Delmas vzdychl a posadil se na židli, jež pod jeho vahou zavrzala.

„Jsi si úplně jistá, že si chceš vzít toho nešiku?“

Lea neodpověděla, ale sklopila hlavu.

„Nechceš se snad vdávat z trucu?“

Lea se začervenala a zatřepala rozcuchanými vlasy.

„Svatba, to je vážná věc, to je na celý život. Rozmyslela sis to dobře?“

Otec musí za každou cenu uvěřit, že je upřímně zamilovaná do Clauda a že „aféra Laurent“ je odbytá záležitost, zapomenutá dětinskost.

„Znala jsem Clauda málo. Když jsem ho uviděla na oslavě, pocítila jsem, že je to on, koho miluju, a že k jeho bratranci jsem necítila nic víc než přátelství, které jsem si pletla s láskou.“

Pierre Delmas na ni pochybovačně pohlédl.

„Jenže tuhle večer na křížové cestě jsi mi připadala jinak vášnivá než teď.“

Leino srdce se sevřelo a obávala se, že nebude mít sílu dohrát tu komedii do konce.

„Na křížové cestě jsem byla unavená, vynervovaná, zuřivá, že mi Laurent sám neoznámil své zasnoubení, když jsem si myslela, že miluje mě, a bavilo mě s ním koketovat. Mně je to jedno, ať se ožení. Stejně je tak nudný, že si říkám, jak to s ním Camille může vydržet.“

„To si taky myslím, mně se zdá, že pro děvče, jako jsi ty, by se líp hodil jeden z bratrů Lefèvrových.“

„Ale tati, to jsou jen kamarádi!“

„Kamarádi? Děvenko moje, ty o mužích nic nevíš. Ti dva jsou do tebe celí blázni, a nejsou sami. Teď musíme jít spát. Dobrou noc, kočičko.“

Celá šťastná, že může poslechnout, usnula velmi brzy s myšlenkou, jak je sladké, když vám otec, kterého něžně milujete, říká kočičko.

Lea se brzy zotavila a mohla znovu podnikat vycházky do kraje, nejčastěji v Claudově společnosti. Blížilo se vinobraní a na Montillaku jako každoročně všechno jen hučelo nejrůznější činností. Tento podzim byli mladí muži pryč, a tak je nahradily ženy. Na několik dní byla válka odsunuta do pozadí: hrozny nepočkají.

Hrozila bouřka. Každý chvátal, jak mohl, aby byl hotov dřív, než propukne. Nikdo si neudělal pauzu ve čtyři odpoledne jako obvykle, bylo třeba dokončit sklizeň před bouřkou. Jenže v pět hodin byli lidé přinuceni skončit práci prvými kapkami deště, po nichž brzy následovaly přívaly vody. Káry tažené voly, naložené sudy s hrozny, byly za chvíli v bezpečí pod rozlehlými přístěnky.

V jedné stodole byly rozloženy dlouhé stoly pokryté běloskvoucími ubrusy, na nichž byla rozložena spousta paštik, masa, drůbeže, sýrů, kouřících polévkových mis a karaf vína. Vinohradníci si před vstupem umyli ruce ve velkém sudu s vodou, postaveném u dveří. Nato si šli sednout na lavice rozestavěné kolem stolů.

Pierre Delmas předsedal slavnostní tabuli, zatímco Isabelle ve velké bílé zástěře přes letní šaty s pomocí Francoise, Laury a Ruth obsluhovala. Lea, jejíž puchýře na rukou svědčily o tvrdé práci, si sedla vedle otce. Tyhle hostiny ve stodole na oslavu vinobraní zbožňovala. Byla to každoročně slavnost trvající několik dní. Sešla se všechna mládež z okolí a byli samý smích, zpěv a tanec. Jenže letos tomu chybělo to pravé nadšení. Většina stolovníků byly ženy

a těch několik mužů byli starci. Každý jistě myslel na ty, co tam nebyli, a na to, jaké bývalo veselí při předešlých vinobraních, neboť hostina začala v tichu. Pierre Delmas cítil, jaký smutek se zmocňuje jeho hostů, a proto vstal, pozdvihl sklenku a řekl: „Připijme na zdraví našich vojáků, a ať v pohodě dokončíme práci, u které nemohou být.“

„Na zdraví našich vojáků,“ zvolali hodovníci.

Lea položila ruku otci na koleno a ten znovu pozdvihl sklenku jen pro ni.

„Připíjím na tvé štěstí, miláčku,“ dodal potichu.

6. KAPITOLA

„Ach, Leo, já jsem tak ráda, že si bereš mého bratra. Než si najdete nějaké bydlení, budete bydlet u nás v rue de Rennes.“

„Ale mně se do Paříže nechce!“ zvolala Lea. „To budeš muset, má milá. Jak válka skončí, bude Claude pokračovat ve studiu.“

„A co budu zatím dělat já?“ Camille se mile rozesmála.

„Budu ti ukazovat Paříž. Určitě se ti bude líbit, je to nejkrásnější město na světě. Budeme chodit na výstavy, do muzeí, na koncerty, půjdeme do Opery, do Comédie française…“

„To je všechno moc pěkné, ale já mám radši Montillac.“

„To máš pravdu, Montillac je nádherný, a taky Roches-Blanches, jenže nic není jako Paříž.“

„Já nevěděla, že jsi tak povrchní.“

Camille vyvalila oči: „Jak to můžeš říct? Když máš ráda město, kde se nachází veškerá kultura, tak to neznamená, že jsi povrchní. Laurent je jako já, myslí si, že v Paříži se líp pracuje, protože je tam všechno, co člověk potřebuje. Knihovny…“

„Já nemám knihovny ráda, jsou jako hřbitovy knih.“

„Ach!…“

Lea trochu přeháněla, to věděla, jenže Camille s tou její Paříží a s žízní po kultuře jí šla na nervy.

Když byl Pierre Delmas u konce s argumenty, podlehl své dceři. Dal souhlas se svatbou. Claude ďArgilat mu poděkoval s takovým zanícením, že si řekl, že jeho malá s ním koneckonců snad bude šťastná. Pokud jde o Isabellu, ta se spokojila tím, že ji pevně stiskla v náručí.

Francoise jí zašeptala:

„Lepší vrabec v hrsti, než holub na střeše.“

Pouze Laura a Ruth otevřeně prohlašovaly, jak je tahle svatba těší. Laura proto, že měla ráda svatby, a Ruth proto, že si myslela, že „to tu třeštilku aspoň trochu uzemní“. Krátce po oficiálním ohlášení zásnub došla zpráva, jež rozrušila obě rodiny a Lea se málem prozradila: poručík Laurent ďArgilat byl zraněn, když šel na pomoc jednomu ze svých mužů, který se dostal do minového pole. Když zpráva došla poštou, byli zrovna Pierre Delmas se svou dcerou v Roches-Blanches. Když Camille viděla, jak pan ďArgilat zbledl, uhodla, že se něco stalo jejímu snoubenci. Vstala a rozechvělá přistoupila ke strýci.

„Laurent?…“

Pierre Delmas vstal také.

„Odpovězte, prosím vás, co se stalo Laurentovi?“ žadonila Camille.

„Nic vážného, dítě, nic vážného,“ vypravil ze sebe pan ďArgilat. „Poraněná ruka.“

V téže chvíli přinesl jeden ze služebných telegram.

Pan ďArgilat ho podal příteli.

„Pierre, otevřete ho, já nemám odvahu.“

Pierre Delmas poslechl a četl. Tvář mu ozářil úsměv.

„To je od Laurenta. Je absolutně zdravý, bude tu zítra.“

„Zítra!“

„Ano, zítra. Tumáte, podívejte se…“ Camille mu vytrhla papír, jenž podával jejímu nevěřícímu otci.

„Strýčku, je to pravda, Laurent tu bude zítra,“ řekla dívka a rozplakala se.

Po celý rozhovor se Lea držela v ústraní a přemáhala touhu křičet, a pak plakat štěstím. Laurent žije! Vrátí se a ona ho půjde navštívit. Zavřela oči. Z jejího šťastného snění ji vytrhl Camillin hlas.

„Využijeme té příležitosti, strýčku a uspíšíme datum naší svatby, jsem si jistá, že je to i Laurentovo přání.“

„Jak budeš chtít, Camillo, všechno, co uděláš, bude dobré.“

„Proč se nechceš vdát v Saint-Macaire jako já, Leo? To by bylo pěkné, kdybychom se vzali ve stejný den!“

Ta se snad zbláznila! Lee bylo dokonale jedno, kde se svatba odehraje, protože ji si Laurent nebere. Za nic na světě nechtěla slyšet muže, kterého miluje, jak souhlasí, že si vezme za ženu nějakou jinou. Rázně rozhovor uťala.

„Já se chci každopádně vdávat ve Verdelais. Pojď, tati, čeká nás maminka.“

Po celou zpáteční cestu Lea stěží zadržovala slzy. Cítila na sobě znepokojený pohled Pierra Delmase. Ona, obyčejně tak hovorná, odpovídala na otcovy otázky jednoslabičně, a tak nakonec zmlkl.

Když došli do Montillaku, neměla odvahu vystavit se Francoisiným poznámkám. Utekla do dětského pokoje a zůstala tam až do večeře, zachumlaná ve své postýlce, s očima suchýma a plnýma bolesti.

Lea se za svítání probudila, a nemohla vydržet na místě. Claude jí včera slíbil, že ji zavolá, jakmile Laurent přijede. Neustále chodila po domě sem a tam. Isabelle, která nevěděla, kam dřív skočit, ji poslala do Bellevue, aby se podívala, jak je Sidonii: „Proběhnout se na vzduchu ti prospěje.“

Zběsile vyběhla k Bellevue, přičemž nohama zapadala do výmolů na cestě, vytvořených po posledních deštích a vyježděných kárami. Zadýchaná si chvíli odpočala na lavičce před domem. Starý Sidoniin pes jí uchystal slavnostní přivítání,

skákal kolem ní a poštěkával. Jeho povyk zburcoval majitelku a ta otevřela dveře.

„To jsi ty, malá? Proč nejdeš dál? Jsi celá splavená. Honem pojď dovnitř, nebo se nastydneš.“

Ani nápad, že by se dal Sidonii klást odpor. Lea poslechla, objala tu dobračku a vstoupila.

„Něco vážného na zámku, že jsi tak rychle běžela až sem?“

„Ne, nic, to mě jen poslala máma, abych se podívala, jestli ti nic neschází.“

„Ta je hodná! Řekni jí, že se mám tak dobře, jak mi to staroba dovolí. Jo, broučku, být starý je to nejhorší, co se může stát!“

„Ale no tak, Sidonie, je lepší být starý než mrtvý.“

„Tak nevím. To se říká, když je člověk mladý, když v žilách koluje pěkně červená krev, když můžeš vylézt na žebřík beze strachu, že spadneš, když můžeš být k něčemu užitečná. Podívej se teď na mě. K čemu jsem? Jen abych byla na krku tvému otci, starost pro tvou matku…“

„Sidonie, to nesmíš říkat, v Montillaku tě má každý rád, vždyť to víš.“

„Ovšem že to vím. Jenže se stejně trochu stydím, hlavně teď, s tou zatracenou válkou. Ani plést už nemůžu, kvůli mým zkrouceným rukám mi utíkají očka a padají mi jehlice. Tak ráda bych pletla ponožky pro naše vojáky. V tamté válce jim byla strašná zima!

Po vrásčité tváři stekla slza. Lea se se sevřeným srdcem dívala, jak klouže dolů a ztrácí se ve vráskách kolem úst. Vedená něžným soucitem sklesla stařence k nohám. Klekla si, jako když byla malá a měla velký smutek, a zabořila tvář do zástěry vonící obilím a pracím práškem. A jako kdysi jí ruka, nyní upracovaná těžkou prací v polích a posluhováním, pohladila po zlatých vlasech.

„Nebuď smutná, krasavice. Já jsem starý blázen, co pořád jen tlachá a stěžuje si. Nevšímej si toho, to se tou bouřkou ve mně probudily moje bolesti a vidím všechno černě. No tak,

podívej se na mě. Copak je tohle ta velká holka, co se bude brzy vdávat? Ten by koukal, ten tvůj snoubenec, kdyby tě takhle viděl, s červeným nosem a s očima jak angorský králík! Vzpomínáš si na ty angoráky? To vždycky bylo, když jsme je měli zabít na pekáč. Tys nechtěla, stála jsi před králíkárnou s rozpaženýma rukama a křičela jsi: ‚Ne, ty ne, to jsou princezničky, které ježibaby zaklely v králíky.' Museli jsme s tvým otcem vymýšlet lsti, abychom je dostali. Muselo se počkat až do noci, a pak dát do králíkáren tolik kousků pentlí, kolik bylo králíků, aby sis druhý den myslela, že se z králíků zase staly princezny a že tam při odchodu zapomněly pentle…"

Vzpomínka na tu pohádku vyloudila Lee na tváři úsměv.

„Byla jsem tehdy blázen, ještě jsem věřila na pohádky."

„Teď na ně už nevěříš? To tedy děláš chybu. Čím to, že jsi tak krásná? Samozřejmě je tu pánbůh, ale víly s tím taky mají co do činění."

Lea se smála.

„Přestaň, Donie, já už nejsem dítě."

„Pro mě budeš pořád děťátko, děťátko, které jsem neměla," řekla a přinutila Leu vstát a pevně si ji přitiskla na prsa. Dlouho zůstaly obě ženy v objetí.

První uvolnila sevření Sidonie. Vyndala si z kapsy zástěry kostkovaný kapesník, hlučně se vysmrkala a utřela si oči.

„No tak, no tak, to se nesluší, takhle se dojímat. Řekni matce, aby se neznepokojovala, že nic nepotřebuju. Poděkuj slečně Ruth za její včerejší návštěvu… Kam jsem to dala hlavu! Přece neodejdeš bez stopičky rybízovky."

„Děkuju, Sidonie, to nemusí být."

„Nepřipadá v úvahu! Ani nápad!…"

7. KAPITOLA

Laurente ďArgilat, berete si za manželku přítomnou Camillu ďArgilat?“

„Ano.“

Toto pevně pronesené ano zaburácelo pod gotickou klenbou a zasáhlo Leu rovnou do prsou. Cítila, jak jí srdce zkamenělo, krev jí zmrzla, srdce se v ní zastavilo a obklopil ji smrtelný chlad.

Barvy z vitráží, ozářené sluncem, počaly tančit jako sklíčka v kaleidoskopu, duhově zbarvily oltář, kde stál farář, ozdobily svatozáří Camillu v bílých závojích a Laurentovu uniformu přetvořily na kostým harlekýna. Jako můj starý panáček Jonáš, pomyslela si. Kostel zaplavily kousky z magické hry a pomalu zakryly všechny přítomné. Brzy z té pohyblivé barevné masy vystupovala jen jedna šedá a chladná postava. Lea pocítila velkou úlevu, když počala sama ovládat barvy pod svými zavřenými víčky. Nějaké zahučení promítlo ty červené jako krev na klenbu, jež se na okamžik opět objevila; nějaký ostřejší zvuk rozptýlil modré, zatímco zelené se kladly na temný koberec, a na ně jako okvětní plátky dopadaly žluté, růžové a fialové. Pak, zatímco hučení sílilo, jako by bylo řízené nějakým neviditelným dirigentem, se barvy shromáždily do pitvorných tvarů, obklopených černým a hustým stínem, který podtrhoval jejich hrůzostrašnost. Před Leou se vztyčila nějaká červenavá ďábelská postava, ještě hrůzostrašnější. Lekla se tak, že se uslyšela vykřiknout.

Kde se bere to nesnesitelné horko? Kdo to odstrčil ta strašidla? Kde jsou ty živé a roztančené barvy? Proč je všechno takové tmavé? A ta hudba, co rozdírá srdce a buší ve spáncích…

„Slečno, chcete dělat sbírku?“

Co chce ten obr v červených šatech? Proč na ni ten muž v groteskním hábitu a s peřím v účesu mluví? Co je to za nesnesitelný tlak na její paži?

„Leo…“

„Slečno…“

Otočila se nalevo a jako v mlze spatřila znepokojený obličej svého snoubence. Ten tlak? To byla jeho ruka. Prudce se vymanila. Jakým právem se jí opovažuje dotknout? A ten druhý, ten chlapík v červeném, co chce s tím svým košíčkem vyloženým bílým saténem? Aby dělala sbírku… a co by ještě nechtěl? Copak nechápe, že pomyšlení, že by procházela mezi lidmi s vykasanými šaty z bledě růžového organdy v jedné ruce a s košíčkem ve druhé je pro ni nesnesitelné? Kostelník naléhal: „Slečno, chcete dělat sbírku?“

„Ne, děkuji,“ řekla úsečně.

Muž na ni překvapeně pohlédl. Děvčata obyčejně ráda dělala sbírku, umožnilo jim to předvést své šaty… Zklamaně popošel k Francoise, jež s vyzývavým úsměvem kvapně sebrala košíček.

Mše konečně skončila. Novomanželé přijali blahopřání od svých rodičů a jejich přátel před oltářem pokrytým vysokými kyticemi bílých květů.

Když přišla řada na Leu, kterou držela na nohou její hrdost, napřáhla k ní zrůžovělá a zkrásnělá Camille obě ruce a přitiskla si ji na hruď.

„Brzy bude řada na tobě, Leo, kéž bys byla tak šťastná, jako jsem v téhle chvíli já.“

Duchem nepřítomná Lea se nechala obejmout. V její rozbouřené mysli vířila slova, k nimž se upínala: „To není pravda, to je sen, jen zlý sen… to není pravda, to je sen, zlý sen… to není pravda…“

Claude ji popostrčil, ocitla se před Laurentem a nehybně se na něj zahleděla.

„Dej mu pusu,“ řekl Claude.

Průvod doprovázela jásavá hudba varhan. Šťastná Camille kráčela vpřed, okouzlující pod závojem ze zažloutlých krajek, který už po generace nosily nevěsty v rodině ďArgilatů, dlouhá róba z krémového saténu se blyštila ve slunci. Novomanželčina ruka zlehka spočinula na rukávu uniformy jejího muže, jenž pozorně srovnával svůj krok s jejím. Za nimi osm družiček, všechny v růžovém organdy,

svěží tvářičky orámované kloboučky ve stejné barvě… Lea nenáviděla růžovou i organdy.

V předehrami čekal početný dav a pozdravil novomanžele výkřiky a voláním bravo.

Fotograf s dlouhými vlasy a s límcem ozdobeným širokým nákrčníkem urovnal svatební průvod na schodech pod portálem k tradičnímu fotografování. Lea se na jednom snímku pohnula a její tvář byla tak rozmazaná, že ji bylo sotva rozeznat, a na druhém tak sklopila hlavu, že bylo vidět jen vršek jejího širokého kloboučku.

Při odjezdu ze Saint-Macaire ve voze strýce Adriena, společně s Claudem, Lucienem a Laurou, přepadla Leu taková nevolnost, že musela rychle ohnutá v pase doběhnout k příkopu u silnice.

„Ale to dítě jen hoří," vykřikl Adrien, jenž jí podpíral hlavu. Když nevolnost přešla, sklesla Lea s bledou tváří posetou červenými skvrnami do trávy.

Adrien ji postavil na nohy, zdvihl a odnesl do auta.

„Je mi zima," zamumlala.

Lucien vyndal z kufru cestovní deku a přikryl ji.

Doktor Blanchard stanovil jako diagnózu silné spalničky, nařídil absolutní dietu a naprostý odpočinek.

Svatba, jež měla být počátkem listopadu, byla odložena na později a zoufalý Claude musel odejet ke svému pluku, aniž se viděl se svou snoubenkou, stále zmítanou horečkami.

Lea, opatrovaná dnem i nocí otcem, matkou nebo Ruth, se dlouho nemohla uzdravit. Doktor Blanchard nikdy za svou čtyřicetiletou kariéru neviděl tak silné spalničky, až se obával, že je to začátek epidemie. Nebylo z ní ale nic a Lein případ zůstal izolovaný.

Téměř denně docházely do Montillaku dlouhé dopisy od Clauda ďArgilat, jež se hromadily neotevřené na jednom z nočních stolků v Leině pokoji. Isabelle Delmasová informovala každý týden nešťastného vojáka o zdravotním

stavu jeho snoubenky. Na konci třetího týdne mohla Lea k matčině dopisu připsat krátkou větu.

Claude ďArgilat tuto větu nikdy nečetl. Když dopis došel do jeho ubikace, právě ho zabil výbuch granátu při cvičení.

Po několik dní tu zprávu před pacientkou tajili, protože ji měli ještě za moc slabou na to, aby ji vydržela.

Jednoho krásného a teplého prosincového odpoledne udělala Lea několik kroků po terase, přičemž se opírala o Ruthinu paži. Cítila, jak její tělo znovu ožívá, a vzdychla blahem.

„Už musíme zpátky. Na první vycházku to stačí."

„Zůstaňme tu ještě chvíli, Ruth, mně je dobře."

„Ne, maličká," řekla guvernantka pevně.

Lea věděla, že za určitých okolností se Ruth neodporuje. Nenaléhala.

Co je to za černou postavičku, co se k ní teď blíží? A proč ten smuteční závoj? Lea nehybně a s pocitem hrůzy pozorovala, jak přichází žena ve vdovském šatě.

„Laurent!"

Nenáviděné i milované jméno jí vytrysklo z hrdla s výkřikem, jenž vyplašil ptáky na stromech. Ruth na ni nechápavě pohlédla.

Žena v černém, s tváří zakrytou závojem, byla teď docela blízko.

„Laurent," zasténala Lea a stiskla vlněnou pokrývku.

Žena zdvihla závoj a objevila se rozrušená tvář Camilly. Napřáhla ruce k pacientce, jež se jako ochromená nechala obejmout.

„Drahoušku, ubohý drahoušku."

„Laurent?…"

„Jak jsi šlechetná, že myslíš na druhé. Laurent se má dobře, vzkázal mi, abych tě objala a řekla ti, že náš dům je i tvůj."

Lea už neposlouchala. Po příliš silné úzkosti ji zaplavila bláznivá radost. Objala Camillu se zářivým úsměvem.

„Tos mi nahnala strach! Proč ty smuteční hadříky? Za koho nosíš smutek?“

„Ach, Leo! Ty to ještě nevíš?“

„A co bych měla vědět?“

Camille sklesla na podlahu s hlavou v dlaních.

„Ale no tak, co se děje? Co je ti? Ruth, proč nosí Camille smutek?“

„Její bratr je mrtvý.“

„Její bratr? Který bratr?… Ach!… Ty chceš říct?…“

Ruth kývla.

„Claude?…“

Tak mu aspoň nebudu muset říct, že nechci o té svatbě ani slyšet, pomyslela si Lea bezděčně a hned se začervenala studem, že ji taková věc napadla. Hanba jí vehnala do očí slzy, jež Camillu oklamaly.

„Ach! Ty můj chudáčku.“

Lea se vůčihledně zotavovala. Přes silné mrazy, jimiž jí červenaly tváře i nos, začala znovu s otcem jezdit na dlouhé projížďky na koni přes vinice a louky. Válka se zdála vzdálená. Černá jí velmi slušela.

Aby ji rozptýlil, nabídl jí Pierre Delmas, aby s ním jela do Paříže, kam musel za obchodem. Budou bydlet u Isabelliných tet, Lisy a Albertiny de Montpleynet. Nadšeně souhlasila. V Paříži se uvidí s Laurentem, jenž byl přeložen na ministerstvo obrany.

8. KAPITOLA

Otec s dcerou přijeli do Paříže večerním vlakem, na nádraží tak slabě osvětlené, že tam bylo sotva vidět. Venku byla černá tma. Slabému světlu řídkých kandelábrů se zastíněným světlem se nedařilo proniknout temnotou. Po čekání, jež se zdálo nekonečné, se jim podařilo najít taxi se zastíněnými reflektory, a to je vezlo pomalu podél nábřeží.

Lea měla dojem, že projíždí městem duchů, auta ani chodci tam téměř nebyli. Pár namodralých světel ještě zdůraznilo neskutečnost toho prostředí.

„Tohle je Notre-Dame," řekl Pierre Delmas.

Lea si všimla jen nějaké masy, jež byla temnější než nebe.

„A tohle je náměstí Saint-Michel."

Tak tohle je tedy ta slavná veselá a živá Latinská čtvrť! Procházelo tudy zrychleným krokem jen pár zimomřivých postav, jež vypadaly, že se sobě navzájem vyhýbají. Otec, jako by jí chtěl odpovědět na její myšlenku, řekl:

„To je to smutné, to se to všechno změnilo! Touhle dobou dříve byly všechny hospůdky na náměstí i na bulváru ještě otevřené."

Zahloubáni do svých zasmušilých snů dojeli do Univerzitní ulice, aniž si řekli slovo.

Lisino a Albertinino přivítání jim vrátilo úsměv do tváře. V jídelně, jež byla opticky zvětšená panoramatickou tapetou, kterou byly ozdobené stěny, a jež představovala naloďování do zámoří, je očekával svůdně prostřený stůl. Když byla Lea malá, pokaždé, když byla u tetiček na návštěvě, udělala si z téhle místnosti svůj svět. Jakmile uviděla, že jsou dveře pootevřené, pospíšila si dovnitř, zalezla pod stolní pokrývku, přehozenou přes dlouhý stůl, a z té skrýše pozorovala koráby, obrovské květy s divokými barvami a jasně modré moře. Těch výprav, co dítě podniklo v kouzelné karavele, kterou byl stůl s přehozem z těžké temně zelené látky s dlouhými třásněmi! Stěny vyprávěly o dobrodružném a pestrém životě, který jí připomínal legendy, jež vyprávěla Isabelle pokaždé, když chtěla děvčata slyšet o její vzdálené zemi, kterou neznala.

„Tetičko Albertině, to je krása! Tady se nic nezměnilo."

„A proč by se to mělo měnit, zlatíčko? To nestačí, že se měníme my?"

„Ale tetičko, ani vy se neměníte. Já vás znala vždycky takovou."

„Což znamená, že jsi mě vždycky znala starou."

„Ale ne! Vy ani tetička Lisa nikdy nezestárnete.“ Albertině neteř políbila a usadila ji na její místo. Pierre Delmas se posadil naproti ní.

„Musíte mít hlad, Estelle vám uvařila telecí na smržích, jak to máte rád, Pierre,“ řekla Albertině.

„To ona si vzpomněla, jaký jste býval labužník,“ dodala Lise s roztomilým úsměvem.

„Tak vidím, že u vás ještě přiberu pár kilo a vaše neteř mě bude hubovat.“

„Hi! hi! hi! ten se nezměnil, pořád samý žert,“ vyprskly obě staré panny.

Lea hodovala a když ji Pierre viděl, s jakou chutí jí, nemohl si odpustit, aby nepomyslel na chudáka Clauda, jenž byl tak rychle zapomenut.

Ve svém pokoji, v tom, jenž dříve patřil její matce, nalezla Lea překrásnou kytici čajových růží, v níž byla zastrčená kartička. Okouzlená krásou květů vzala kartičku do ruky a četla: „Pro novou Pařížanku, s naší něžnou láskou Camille a Laurent.“ Měla zkaženou radost: co je jí do Camilliny něhy? A pokud jde o Laurentovu, když je spojená s Camillinou, tak si ji může nechat. Roztrhla vizitku a rozmrzele si lehla.

Druhý den ji probudila vůně kakaa a zářivé slunce, před nímž zalezla pod pokrývku. „Zatáhněte záclony…“

„Vstávej, lenochu, to se při takovém počasí budeš válet v posteli? Víš, kolik je hodin?“ Lea zkusila vystrčit nos. „Ne…?“

„Za chvíli bude jedenáct. Tvůj otec je už dávno pryč a Camille ďArgilat už dvakrát volala,“ řekla Albertině a postavila tác se snídaní vedle postele.

„A sakra!“ řekla Lea a posadila se, zatímco Albertině jí podávala tác.

„To je od Camille moc milé, že má o tebe takový zájem.“

Lea radši neodpověděla a pohodlně se usadila.

„Tetičko, vy jste hodná! Všechno, co mám ráda!“ řekla a zakousla se do teplé zlatavé briošky.

„Využij toho, miláčku, říká se, že bude celá řada omezení. Dnes je den s koláčky, ale bez masa, zítra budou zavřené cukrárny a otevřená řeznictví. Budeme si muset zvyknout.“

„Tak co, konečně se probudila?“ zeptala se Lise a strčila špičatý nos mezi pootevřené dveře. „Vyspala ses dobře?“

„Dobrý den, tetičko. Spala jsem jako špalek. Tenhle pokoj je tak plný maminky, že mi připadá, jako by ho ani neopustila.“

Obě sestry ji políbily a pak odešly.

Lea zhltla ještě tři briošky a dva šálky kakaa. Poté odstrčila tác a natáhla se s rukama zkříženýma za hlavou.

Jedním lehce pootevřeným oknem províval průvan a slabě nadouval tylové záclony. Jarní slunce jako by oživovalo postavy z vybledlých Jouyských pláten, která pokrývala stěny pokoje.

Lea si bez obtíží představovala svou matku v tom pokoji, jemném a klidném, podle matčina naturelu. O čem asi snila mladá Isabelle za jarního rána? Myslela na lásku, na svatbu? Měla chuť uchopit život za pačesy, přitisknout k sobě milované tělo, být hlazena a líbána? Ne, to bylo nemožné. Všechno na ní se zdálo těmto věcem tak vzdálené.

Kdesi daleko v bytě zazvonil telefon. O několik vteřin později se ozvalo lehké zaklepání na dveře. „Vstupte.“

Dveře se otevřely a vstoupila asi padesátiletá silná žena, oblečená do světle šedých šatů a přepásaná velikou bělostnou zástěrou.

„Estelle! To jsem ráda, že vás vidím. Jak se máte?“

„Dobře, slečno Leo.“

„Nebuďte taková strojená, pojďte mě obejmout.“

Kuchařka a pokojská slečen de Montpleynet se nenechala prosit. Dívku, kterou jako malé dítě chovala na kolenou, políbila na obě tváře.

„Ubohé dítě! Takové neštěstí!… Váš snoubenec…“

„Mlčte, mně se nechce o tom mluvit.“

„Ano, samozřejmě… Promiňte, maličká, já jsem nešika.“

„Ale ne.“

„Oh! Já zapomněla… slečno… Slečna ďArgilat vás chce k telefonu. Už volá potřetí.“

„Já vím,“ přikývla Lea znaveně. „Telefon je pořád v salonku?“ pokračovala a natahovala si župan z temně rudého sametu, vánoční dárek od matky.

„Ano, slečno.“

Proběhla bosá chodbou kolem pokojů a vešla do salonku, oblíbené místnosti sester Montpleynetových.

Vida, všimla si Lea, vyměnily tu tapety, to dobře udělaly, tenhle papír je veselejší.

Přistoupila ke stolku, na němž leželo vyvěšené sluchátko.

„Haló, Camille?“

„Leo, to jsi ty?“

„Ano, promiň, že jsem tě nechala čekat.“

„To nic, má milá. Jsem šťastná, že jsi v Paříži. Je krásně, chceš, abychom se šly odpoledne projít?“

„Jestli chceš.“

„Zajdu pro tebe ve dvě hodiny. Vyhovuje ti to?“

„Výborně.“

„Tak za chvíli. Kdybys věděla, jak se na tebe těším.“

Lea bez odpovědi zavěsila.

Dvě mladé ženy ve smutku, sedící na jedné z laviček v zahradě Tuileries, vychutnávaly návrat slunce po zimě, jež pokryla po celé týdny Francii silnou vrstvou sněhu. Konečně tu bylo jaro, všechno o tom svědčilo: sladce vonící vzduch, veselejší slunce, jemně ozařující do růžová budovy na ulici Rivoli i průčelí paláce Louvre, zahradníci sázející první tulipány na záhony lemované keříky, pohledy procházejících se mužů na nohy žen, určitá malátnost v gestech rozmlouvajících přátel, pronikavý křik dětí, honících se kolem bazénu, a hlavně ta nedefinovatelná vůně, která na jaře provívá Paříží a vzrušuje i ty nejmoudřejší.

Camille se jako Lea oddávala rozkošnickému blahu, jež jí vymazávalo z mysli smutek způsobený smrtí jejího bratra i strach z toho, jak ta podivná válka znovu nabírá obrátky a bere jí manžela. Ze snění ji vytrhl balon, jenž se jí zakutálel pod nohy.

„Promiňte, paní."

Camille se usmála na blonďatého kloučka, stojícího před ní, zdvihla balon a podala mu ho. „Děkuju."

Camille se dívala, jak běží pryč, a vzdychla zjihle:

„Ten je roztomilý! Podívej, Leo, má vlasy úplně stejné barvy jako Laurem."

„To bych neřekla," odpověděla Lea suše.

„Já bych tak ráda měla dítě, jako je tohle."

„To je nápad, chtít mít teď dítě. Na to musí být člověk buď blázen, nebo neinformovaný."

Z Leina nevlídného tónu Camille usoudila, že přítelkyni ranila, když jí připomněla mateřské štěstí, když přece ubohá Lea právě přišla o…

„Promiň, jsem já to sobec. Jako bych už zapomněla na chudáka Clauda, a přitom… přitom mi tolik chybí," řekla a s obličejem v dlaních se rozplakala.

Dvě kolemjdoucí ženy zpomalily a s účastí pohlédly na útlou černou postavu, zmítanou smutkem. Tyto pohledy dovršily Leinu podrážděnost. „Přestaň se tu předvádět."

Camille si vzala kapesník, který jí přítelkyně podávala.

„Promiň, já nemám ani tvou odvahu, ani tvou důstojnost."

Lea se udržela a neřekla jí, že nejde ani o odvahu, ani o důstojnost. Nač si dělat nepřítele z ženy toho, kterého miluje a kterého dnes večer uvidí, protože Camille ji pozvala na večeři?

„Pojď, jdeme pryč. Co kdybychom si zašly na čaj? Znáš tady něco, co by nebylo daleko?"

„To je dobrý nápad. Co kdybychom šly. Půjdeme do Ritzu, to je tady kousek."

„Tak do Ritzu."

Vyšly z Tuileries a vydaly se na náměstí Vendóme. „Nemůžete dát pozor!“ vykřikla Lea.

Nějaký muž, který vybíhal ze slavného hotelu, by ji byl povalil, kdyby ji nebyly zachytily z druhé strany dvě silné paže.

„Promiňte, paní. Ale… není to ta úchvatná Lea Delmasová? Má drahá, i přes ten váš převlek bych vás poznal mezi všemi. Uchovávám si na vás nezapomenutelnou vzpomínku.“

„Pustil byste mě laskavě? Bolí to.“

„Odpusťte, jsem surovec,“ řekl s úsměvem.

Francois Tavernier smekl klobouk a uklonil se před Camillou.

„Dobrý den, paní ďArgilat, pamatujete si na mě?“

„Dobrý den, pane Taverniere. Nezapomněla jsem na žádnou z osob, které byly přítomny v den oznámení mé svatby.“

„Vím, že váš manžel už je v Paříži. Nechci být indiskrétní, ale mohu se zeptat, za koho nosíte smutek?“

„Za svého bratra, pane.“

„To je mi upřímně líto, paní ďArgilat.“

„A co já? Mě se nikdo na nic nezeptá,“ řekla Lea, vzteklá, že se ocitla odstrčená stranou.

„Vy?“ odvětil laškovným tónem. „Já bych řekl, že vy se strojíte do černé z koketérie. Některý z vašich nápadníků vám jistě musel říct, že vám to sluší a že to zdůrazňuje vaši pleť a vlasy.“

„O, mlčte, pane!“ zvolala Camille. „Jak to můžete říct… Můj bratr Claude byl její snoubenec.“

Kdyby byla Lea více pozorná a méně navztekaná, byla by zaznamenala různé výrazy, jež se postupně vystřídaly na tváři Francoise Taverniera: překvapení, soucit, pochyby a nakonec ironie.

„Slečno Delmasová, na kolenou vás žádám o odpuštění. Já nevěděl, že jste byla zamilovaná do pana ďArgilat a že jste si ho měla brát. Přijměte, prosím, mou upřímnou soustrast.“

„Do mého soukromého života vám nic není. A jděte do háje s vaší soustrastí.“

Camille se do toho vložila:

„Pane Taverniere, nemějte jí to za zlé. Ona už neví, co říká. Smrt mého bratra jí otřásla. Tolik se milovali.“

„O tom nepochybuji,“ řekl Francois Tavernier a mrkl na Leu.

Takže ten nevychovanec, ta pakáž, ten syčák nezapomněl na tu scénu v Roches-Blanches, a ještě má tu drzost, že ji na to upozorňuje! Lea uchopila Camillu za paži.

„Camille, já jsem unavená, pojď se vrátit.“

„Ne, ne hned teď, pojď si vypít čaj, drahoušku, to ti udělá dobře.“

„Paní ďArgilat má pravdu. Doporučuji vám čaj v Ritzu. Pokud jde o cukrářské výrobky, jsou zde velmi lahodné,“ řekl Francois Tavernier strojeným hlasem, jenž tak kontrastoval s jeho zevnějškem, že se Lea přes svou zuřivost málem rozesmála.

Nepodařilo se jí nicméně potlačit drobný úsměv, jenž na okamžik ozářil její zakaboněnou tvář.

„No vida, to už je lepší,“ zvolal. „Pro jeden váš úsměv, bohužel prchavý,“ upřesnil, když se její hezký obličejík opět zachmuřil, „bych byl schopen zaprodat duši.“

Přistoupil k nim nějaký muž v šedé uniformě a s čepicí se štítkem v podpaží, jenž se doposud během konverzace držel poněkud v ústraní u velké černé limuzíny.

„Promiňte, pane, ale budete mít zpoždění, pan ministr vás očekává.“

„Děkuji, Germaine. Co je ministr proti hezké ženě? Ať počká! Nicméně, dámy, musím se s vámi rozloučit. Paní ďArgilat, dovolíte, abych vám některý z příštích dnů přišel vyjádřit svou úctu?“

„S velkou radostí, pane Taverniere. Manžel i já budeme vaší návštěvou velmi potěšeni.“

„Slečno Delmasová, budu mít to štěstí opět vás spatřit?“

„To by mě překvapilo, pane. Nebudu v Paříži dlouho a jsem velmi zaneprázdněná.“

„Takže uvidíme, jste mi moc sympatická.“

Francois Tavernier naposledy pozdravil a nastoupil do auta. Šofér zavřel dvířka, zasunul se za volant a zvolna odstartoval.

„Tak co, půjdem si dát ten čaj?“

„Já myslela, že se chceš vrátit.“

„Rozmyslela jsem si to.“

„Jak chceš, má milá.“

Camille dorovnávala květy uprostřed stolu ve svém kouzelném bytě na bulváru Raspail, kde byly mezi moderní zařízení zamíchány velmi pěkné kusy nábytku z doby Ludvíka XIV. a dodávaly tak příbytku rafinovaně luxusního vzhledu. Byla celá zabraná do poklidných radostí z těchto příprav, jimž se každá novomanželka oddává s majetnickou hrdostí, a neslyšela, jak Laurent vstoupil. Když ucítila na krku, nad černým krajkovým límcem svých krepových šatů jeho polibek, vyrazila slabý výkřik.

„Tos mě polekal,“ řekla něžně a otočila se, s kytičkou růžových petrklíčů v ruce.

„Jak jste si užily den s Leou?“

„Dobře. Chudinka, je ze smrti Clauda ještě v šoku. Je chvilku smutná a chvilku veselá, chvilku ubitá a chvilku samá energie, chvilku milá a chvilku hrubá. Nevěděla jsem, co mám dělat, abych se jí zalíbila.“

„Měla jsi ji zavést někam mezi lidi.“

„To jsem právě udělala, zavedla jsem ji na čaj do hotelu Ritz, a tam jsme potkaly Francoise Taverniera.“

„To není nic divného, on tam bydlí.“

„Byl ke mně moc laskavý, ale k Lee se choval divně.“

„Jak divně?“

„Jako by ji chtěl pořád škádlit, vyvádět z míry, a to mu moc nešlo. Ty ho trochu znáš, řekni, co je to za muže?“

Než Laurem odpověděl, na chvíli se zamyslel.

„Dost těžko říct, na ministerstvu ho někteří mají za parchanta, co udělá pro peníze všechno; a jiní za jednoho z lidí, co dokážou nejlépe odhadnout situaci. Nikdo nepochybuje o jeho odvaze, o níž svědčí jeho zranění ze Španělska, ani jeho inteligenci, ani o jeho vědomostech… Taky se říká, že má mnoho milenek a pár věrných přátel.“

„Tenhle portrét není ani moc přesvědčivý, ani moc přitažlivý. A co si o něm myslíš ty?“

„Já na něj opravdu nemám názor. Je mi zároveň sympatický nesympatický. Shodneme se v mnoha bodech, zejména ve slabosti našeho vojenského velení a v blbosti téhle situace, kdy se jen čeká, a to oslabuje bojový duch vojska. Schválil jsem jeho pronikavou analýzu rusko-finské války i přes cynické názory, které tam vyslovil… Když se s ním potkám, cítím jistý odstup: přitahuje mě, a hned nato zas pobuřuje. Člověk by řekl, že nemá žádný smysl pro morálku, anebo že ho dobře skrývá. Co ti o něm mám ještě říct? Je to moc složitá osobnost, aby ji šlo rozebrat v pár slovech…“

„To je poprvé, co tě někdo vyvedl z míry.“

„Jo, je to takový druh inteligence, kterému nerozumím. Něco mi u něj uniká. Máme stejné vzdělání, vyšli jsme stejné školy, jsme z podobného prostředí. Naše kultura, náš literární i hudební vkus jsou si velmi blízké: cestovali jsme, studovali, přemýšleli. To vše u mě vyústilo ve shovívavost k lidstvu, v touhu bojovat za uchování našich svobod, a u něj ve tvrdost, ve lhostejnost k budoucnosti lidstva.“

„Já myslím, že není ani tvrdý, ani lhostejný.“

Laurent pohlédl zjihle na svou ženu.

„Ty jsi tak dobrá, že si neumíš představit zlo u nikoho.“

Zazvonil zvonek.

„To jsou naši hosté. Jdi je přivítat, já se jdu podívat do kuchyně, jestli je všechno připraveno.“

Taková otrava. Lea se nikdy v životě tolik nenudila. Copak se dá vydržet déle než pět minut tlachání Camilly a slečen de Montpleynet, které není o ničem jiném, než o

potížích se zásobováním Pařížanů, o civilní obraně a o služebných? Ještě že tam nebyly děti, jinak by to bylo o srovnávání předností mateřského mléka, koncentrovaného nebo v prášku, anebo o různých způsobech přebalování miminek. A to jim odpovídal dokonce i její otec, který toho o těchhle věcech moc nevěděl!

Pokud jde o Laurenta, manželství mu nesvědčilo. Viditelně přibral na váze a ubylo mu vlasů; jeho zuby vypadaly méně bělostné a pohled vyhaslý. Bodejť by ne, s takovým morousem, jako byla jeho žena! Navzdory tomuto málo povzbudivému obrazu se celý Lein život zastavil v okamžiku, kdy překročila práh bytu. Jak byl krásný, malý a přirozeně elegantní! Prohlížela si ho rozzářeným pohledem a s obdivem, který nedokázala skrýt. A když ji Laurent podržel v loktech a přitiskl ji k sobě déle, než se asi slušelo, s ústy v jejích vlasech, na její tváři… Co jí to řekl? Že prý je jako jeho sestra. Jak ho napadla taková směšná myšlenka?… Sestra!… A co to ještě dodal? „Claude by to byl takhle chtěl.“ Co mohl vědět o přáních mrtvého? A ona? Neměla na to co říct. „Tenhle dům je tvůj dům.“ To je milé. Ale ať moc nenaléhá, nebo by ho mohla vzít za slovo. Jediná věc, kterou si od něj přála, byly jeho rty na jejích. Spokojila se s tím, že prostě odpověděla:

„Děkuji, Laurente.“

Jak se na tohle setkání těšila, a teď se všechno obrátilo v nudu, kvůli níž je ke své lásce nespravedlivá.

Uběhly dva týdny, během nichž se Lea takřka denně vídala s Laurentem. Bohužel, nikdy sama. Kvůli těm pár okamžikům, stráveným vedle něj, snášela přítomnost Camilly, jejíž laskavost jí byla čím dál tím protivnější. V těchto vzácných jasných okamžicích naplněných dobrou náladou byla ochotna připustit, že Camille není tak nudná jako většina žen, protože umí mluvit o všem a přitom nevypadá jako školomet, a moc se snaží, aby Leu rozptýlila. Vždyť přece ona, jež tolik lpěla na konvencích, ji nakonec

byla ochotná i přes svůj smutek vzít do kina i do divadla. Lea stále viděla, jak si sundává z černého klobouku dlouhý krepový závoj a jak ho skládá s pomalostí, jež vyjadřovala její smutek lépe než slova. Udělala to kvůli Lee, když jí Lea jednou oznámila, že už má dost chození po městě s vdovou, že ji to ničí a že z toho ještě onemocní…

Jednou ráno vstoupil Pierre Delmas do pokoje své dcery, právě když snídala v posteli.

„Dobré jitro, miláčku, líbí se ti v Paříži?“

„Ó, ano, tati, i když toho moc zábavného nedělám.“

„Čemu říkáš dělat něco zábavného? Každý den jsi někde byla; byla jsi v muzeích, v obchodních domech, byla jsi na lodičkách v Boulogneském lesíku. Co ještě chceš?“

„Já bych chtěla jít tančit, někam do kabaretu, do Folies-Bergere, no prostě se bavit!“

„Uvědomuješ si, co říkáš? Sotva před čtyřmi měsíci ti zahynul snoubenec, a ty myslíš jen na tanec. Copak nemáš srdce?“

„Já za to nemůžu, že umřel.“

„Leo, to už je trochu moc. Já nikdy nevěřil, že bys byla do toho chudáka Clauda zamilovaná, ale tímhles mě opravdu zklamala.“

Otcův opovržlivý tón Leu zasáhl jako facka. Cítila se náhle tak nešťastná, tak nepochopená a tak odhalená zároveň, že se rozplakala.

Pierre Delmas vydržel cokoliv kromě slzí svého nejmilejšího dítěte.

„To nic, miláčku, to není důležité. Já chápu, že to je těžké, když se musíš obejít bez radovánek tvého věku. Vrátíme se domů, zase se uvidíš s matkou, budeme zase chodit na procházky…“

„Já nechci zpátky do Montillaku.“

„A proč, když se v Paříži nudíš?“

Lea neodpověděla.

„Odpověz mi.“

Zdvihla k otci oči zalité slzami, protože dobře věděla, že při tom pohledu pro ni otec udělá, co bude chtít.

„Já bych se chtěla zapsat na Sorbonnu na literární kurz," řekla tichoučce.

Pierre Delmas na ni pohlédl s překvapením.

„To je ale divný nápad! V nějaké jiné době, neřeknu. Ale copak jsi zapomněla, že jsme ve válce?"

„To není divný nápad. Camille a spousta jejích kamarádek tam chodí. Pokud jde o válku, ještě tu není. Tatínku, řekni ano, prosím."

„Musím o tom promluvit s matkou, a taky požádat tety, jestli by byly ochotné tě u sebe nechat," řekl Pierre Delmas a pokoušel se odstrčit Leu, jež ho dusila svými polibky.

„Zatelefonuj mámě, já se postarám o tety," řekla a vyskočila z postele. „Ostatně," dodala, „Camille mi nabídla, abych šla bydlet k nim, kdyby vznikly nějaké problémy."

„Vidím, že mám co dělat s opravdovým spiknutím. Kam jdeš dneska?"

„Ještě nevím, Camille mi má zatelefonovat. A ty, co budeš dělat ty?"

„Já mám jednu schůzku a jeden pracovní oběd."

„Nezapomeň, že dnes večer jdeme na večeři k Laurentovi, který nám chce představit nějaké své přátele."

„Nezapomenu. Uvidíme se večer."

„Uvidíme se večer. Nezapomeň zatelefonovat mámě!"

Když za otcem zapadly dveře, pustila se Lea v pokoji do tance, protože si byla jistá, že od otce dostane, o co ho právě požádala. Dnes přešla do útoku. Včera řekla Camille, ať si na kurzy chodí sama, a tetám, že obědvá s Camillou. Jaká to byla nádhera být volná, mít celý den pro sebe! A naštěstí bylo krásně! Bude moci zasvětit nový kostýmek, co si tajně koupila v tom elegantním krámku na faubourg Saint-Honoré. S kloboučkem, kabelkou, střevíčky a rukavičkami. Padly na to všechny její úspory. S prozpěvováním se vydala do koupelny. Když odtud vyšla, zabalená do širokého bílého

koupacího pláště, silně vonícího po *Après l'ondée*, zeptala se ji Albertině, jež tudy procházela, jestli nezvrhla voňavku.

Za chvíli bude jedenáct. Jestli chce být v poledne na ministerstvu obrany, tak si musí pospíšit. Ve spěchu se oblékla. Zachvěla se rozkoší při dotyku blůzky z bledě růžového hedvábí, jímž se jí rozzářil obličej. Sukně z těžkého černého krepu jí skvěle padla. Pokud jde o sáčko, zdůrazňovalo její útlý pas. Na vyčesaný účes si připevnila jeden z těch rozkošných kloboučků, které se dají koupit jen v Paříži, cosi jako tamburínu z černé slámy, něžně ozdobenou růžovými květinkami a jednou fialkou. Tento poněkud přísný úbor, jemuž se přesto nedařilo učinit Leu starší ani přes její touhu vypadat ženštěji, doplňovaly vysoké střevíčky, rukavičky z nejjemnější kůže a malé psaníčko sladěné s kloboukem. Poslední pohled před odchodem, aby zkontrolovala švy na punčochách a celkový vzhled: obraz, jenž jí poskytlo zrcadlo ve vysoké skříni, se jí tak zalíbil, že se na něj šťastně usmála.

Teď šlo o to dostat se ven, aby ji neviděly tety a Estelle, jež by se jistě podivila, že snoubenka ve smutku nosí růžové šaty a klobouček s kytičkami.

Na chodníku Univerzitní ulice za ní zabouchly vchodové dveře. Lea si s ulehčením oddechla. Rozechvělá se pustila k bulváru Saint-Germain, aby tam našla nějaké taxi. To je ale chladno! Slunce bylo jen vějička, vrátila se zima. Ještě štěstí, že vláda povolila topení do 15. dubna!

Aby našla taxi, musela pěšky až na Saint-Germain-des-Prés, sledována obdivnými pohledy mužů i často závistivými pohledy žen. Na stanovišti se řidiči opalovali, opření o auto a kouřící cigaretu, nebo podupávali nohama, aby se zahřáli. Lea vstoupila do prvního taxíku. Za volant si sedl nějaký ještě mladý muž, s neuvěřitelnou kostkovanou čepicí na hlavě.

„Kam vás mám zavézt, krásné černé jaro?“

„Na ministerstvo obrany, prosím.“

„Tak na ministerstvo obrany.“

Lea přistoupila k dozorčímu.

„Ráda bych mluvila s poručíkem ďArgilat.“

„Máte domluvenu schůzku?“

„Ano,“ zablekotala Lea, na niž hluboce zapůsobilo prostředí, v němž spěchali jako v nádražní hale vojáci i důstojníci všech druhů vojska.

„Leo, co tady děláš?“

„Slečna říká, že s vámi má schůzku.“

Laurent udiveně zdvihl obočí, ale před upřeným, varovným Leiným pohledem se zarazil, odtáhl ji stranou a řekl: „Co se děje? Něco vážného?“

„Ne, já tě prostě chtěla vidět,“ řekla a vrhla na něj kosý pohled, „a jít s tebou na oběd,“ dodala rychle.

„To je skvělý nápad. Naštěstí mám čas. Pojď se mnou do kanceláře, zavolám Camille, aby šla s námi.“

„To ne!“ zvolala.

Když uviděla překvapený Laurentův pohled, dodala tišeji: „Camille dnes nemá na oběd čas, musí nakupovat na večer.“

„To je pravda, já zapomněl na tu recepci! Kam chceš jít na oběd?“

„Do nějakého nóbl podniku.“

„Dobře,“ řekl se smíchem. „Co bys řekla Maximovi?“

„Skvělé!“

Ministerský šofér je vysadil na rue Royale. Albert, šéf podniku, je přivítal s obvyklou galantností. „Stůl pana ďArgilat.“

Mnoho očí se pozdvihlo při příchodu Ley, jejíž srdce silně bušilo pod blůzkou z růžového hedvábí. Když se posadila, rozhlédla se kolem, aniž se pokusila skrýt svou zvědavost i svou radost, že je v nejslavnější restauraci na světě. Všechno se jí zdálo nezapomenutelné: květiny ve stříbrných vázách, porcelán, křišťál, tichá a rychlá obsluha číšníků, zrcadla odrážející do nekonečna růžové světlo prosvítající stínidly, šperky žen, klobouky, krajkové záclony, červený plyš na

temném táflování. Vše zde vydechovalo luxus; válka byla daleko.

„Že by to byl Maurice Chevalier?“ zašeptala Laurentovi do ucha.

„Je to on. A támhle vzadu, je Sacha Guitry, a u vedlejšího stolu krásná Mary Marquet…“ Vrchní číšník jim podal jídelní lístky. „Co budeš jíst?“

„Mně je to jedno, jsem si jistá, že všechno je dobré. Vyber pro mě něco.“

Když bylo objednáno, přistoupil k nim sklepmistr.

„Co si budete přát pít, pane?“

„Šampaňské,“ zvolala Lea.

„Slyšel jste? Dáma si přeje šampaňské.“

Za okamžik bylo víno na stole.

„Tak na nás,“ řekla Lea a pozdvihla sklenku.

„Na nás a na ty, které máme rádi.“

V tichosti se napili a hleděli jeden na druhého.

Pod pohledem muže, kterého milovala, Lea téměř omdlévala. Tečkování na závojíčku dodávalo její svěží tváři na záhadnosti a její vlhká ústa se tak zdála smyslnější. Cítila na sobě Laurentův pohled jako pohlazení. S vědomou koketérií pomalu nadzdvihla závojíček a odhalila obličej.

„Ty jsi ale krásná!“

Na tento dojatý hlas odpověděla Lea hrdelním smíchem. Laurent zaťal ruce do bílého ubrusu. Při tom pohybu se zachvěla, jako by se jí prsty zaryly do kůže. To v ní vyvolalo gesto, jež pocházelo z dětství, ale jež bylo za těchto okolností jasnou provokací: mezi palcem a ukazováčkem si ohrnula spodní ret.

„Přestaň!“

Prsty strnuly a Lea se zatvářila naoko překvapeně. Laurenta zachránilo před vysvětlováním přinesené jídlo, na něž se mlsná a vyhladovělá Lea vrhla. Svého uzeného lososa snědla několika sousty.

„Hm! To je dobrota!“

Pak bez přechodu dodala:

„Myslíš, že válka brzo znovu vypukne?“

Tato otázka pro něj byla tak nečekaná, že málem převrhl sklenku.

„Ano. Musím se vrátit k pluku.“

Lea, jíž se náhle rozšířily oči a zastavilo se v ní srdce, se ho zeptala: „A kdy?“

„Pozítří.“

„Kam?“

„K Sedanu.“

„Už to víš dlouho?“

„Už tři dny.“

„Řekls to Camille?“

„Ještě jsem neměl odvahu.“

Příštího chodu se Lea sotva dotkla, ale vypila několik sklenic šampaňského. Obrazy mrtvého nebo zraněného Laurenta se pozvolna vzdalovaly. Její mysl zakalila euforie, zrozená z alkoholu.

„Pojďme mluvit o něčem jiném, chceš?“ navrhla a položila svou ruku na jeho.

„Máš pravdu. Nač si kalit smutkem tyhle poslední chvíle štěstí a míru. Já si uchovám pro ty nejhorší chvíle tvůj obraz krásné černorůžové dámy.“

Lea, s bradou opřenou o dlaň, se s přivřenýma očima naklonila kupředu.

„Tak vidíš, že mě miluješ.“

Laurentův obličej zčervenal rozpaky.

„Nezapírej, já to cítím. Ne! Mlč, nech mě mluvit. Ty bys říkal hlouposti. Já tě miluju, Laurente, miluju tě ještě víc než toho dne, co jsem ti to řekla. Zasnoubila jsem se s Claudem, abych se pomstila, abych tě ranila. Naštěstí on… ne, to jsem nechtěla říct. Chtěla jsem říct, že jsem pořád volná.“

„Zapomínáš, že já ne.“

„To je pravda, ale miluješ mě.“

„To je lež. A i kdyby, myslíš, že bych byl takový ničema, že bych opustil Camillu? Zvlášť když…“

„Zvlášť když co?“

„No ne, to je náš přítel ďArgilat!“

„Taverniere! Jak se máte?“

Byl nesnesitelně elegantní. Opravdový parvenu, pomyslela si Lea nepřátelsky, když spatřila vysokou postavu, oblečenou do světle šedého obleku dokonalého střihu.

„Tak dobře jako vy bohužel ne. Velice rád vás zase vidím, slečno Delmasová.“

Lea zlostně pokývla, což toho dotěru přimělo k úsměvu.

„Vidím, že z vaší strany tomu tak není. Dovolte mi, abych se vzdálil, dnes večer se ještě uvidíme.“

Francois Tavernier zdvihl ruku na pozdrav, odešel a cestou se před odchodem ze sálu pozdravil se dvěma nebo třemi osobami.

„Já ho nechci vidět. Já jsem snad špatně slyšela. Ze jsi ho nepozval na dnešní večer?“

„Pozval, už mi mockrát říkal, že by rád přišel pozdravit Camillu.“

„No, to teda bude veselý večer.“

„Jsi nespravedlivá, on umí být moc zábavný a okouzlující.“

„To bych se divila, je to sprosťák. Už toho tu mám dost, pojďme pryč.“

Venku se počasí pokazilo. Slunce zapadlo a nebe se zamračilo.

„Jako by mělo sněžit,“ řekl Laurent a šel k ministerskému autu, jež právě zaparkovalo u chodníku.

„Ano, pojedem zpátky, mně je zima.“

„To se nedivím, nejsi dost teple oblečená. Pojď rychle do auta.“

Když byla Lea usazená, přikryl ji svým pláštěm a dal jí ruku kolem ramen.

Nějakou chvíli jeli mlčky.

„Do Univerzitní ulice, prosím.“

„Přitiskni mě k sobě, to mě zahřeje,“ řekla a sklonila hlavu svému společníkovi na rameno.

Lea se zavřenýma očima cítila, jak se mladého muže zmocňuje vzrušení srovnatelné s jejím. Za okamžik už to nevydržela.

„Polib mě.“

Laurent se pokusil ignorovat ty nastavené rty, ale Lea ho pomalu pevně přitáhla k sobě. Už nevzdoroval. Zapomněl na Camillu i na šoféra, jeho ústa chňapla po ústech té svůdnice a čas se zastavil. Když se mu podařilo se od ní odtrhnout, jelo auto krokem po Univerzitní ulici.

„U kterého čísla mám zastavit, pane poručíku?“ zeptal se šofér potichu a rozpačitě.

„Tady. Zastavte.“

„Dobře, pane poručíku.“

Lea na něj potichu triumfálně hleděla. Jako nějaká šelma, pomyslel si Laurent, když se pokoušel vzpamatovat a prsty si pročísl vlasy. Automobil zastavil. Aniž čekala, až jí šofér otevře dvířka, Lea s kloboučkem v ruce vystoupila. Laurent ji vyprovodil až ke dveřím.

„Odpusť.“

„Proč bych ti odpouštěla? Bylo to moc příjemné, ne? Netvař se tak, to není žádná tragédie, být zamilovaný. Tak dnes večer, lásko moje.“

Poručík ďArgilat zůstal chvíli bez hnutí před dveřmi, jež se právě zavřely.

I když otec naléhal, aby se přichystala včas, přišla Lea na recepci, pořádanou na jejich počest Laurentem a Camillou, o dvacet minut pozdě. Toho večera měla na sobě poprvé dlouhé pouzdrové šaty z černého saténu, které si zakoupila na začátku svého pobytu v Paříži. Když spatřil Pierre Delmas svou dceru takto oblečenou, jako by ulitou ve druhé blyštivé kůži, s rameny a rukama vystupujícíma z černi, podtrhující jejich bělost, takže se zdály ještě více nahé, rozkřikl se:

„V tomhle nemůžeš ven!“

„Ale tati, to je móda, všechny ženy nosí pouzdra.“

„To je možné, ale pro mladou dívku se to nehodí. Sundej si ty šaty.“

Lee potemněly oči, sevřela rty.

„Jiné šaty nemám. Buď půjdu v těchhle, nebo tam nepůjdu vůbec.“

Ježto Pierre Delmas svou dceru znal, věděl, že nezmění názor ani za nic.

„Tak si aspoň vezmi šál,“ řekl a vzdal to.

„Já mám něco lepšího. Podívej, co mi půjčila teta Albertině: pláštěnku z černé lišky.

Její úbor doplňovaly dlouhé diamantové náušnice, vypůjčené od Lisy, s nimiž její šíje s vyčesanými vlasy vypadala ještě útlejší.

Mladá komorná je zavedla do šatny nacpané oděvy. Tam Lea pod rozhořčeným pohledem svého otce zanechala svou černou lišku. Když vstoupila nenuceným krokem do salonu, opřená o otcovu paži, v ruce pompadůrku z černých a bílých perel, všechny pohledy se stočily k ní.

„Leo, ty jsi ale krásná,“ zvolala Camille, oblečená do jednoduchých dlouhých šatů z černého krepu s nabíranou sukní, s cudným bílým živůtkem, zapnutým kamejí, s rukávy k loktům. „Mám pro tebe překvapení, podívej, kdo je tu.“

„Raoule! Jeane!“

Lea, z níž bylo znovu dítě, se vrhla do náručí bratrům Lefèvrům. Oba byli v uniformě.

„To je radost! Co děláte v Paříži?“

„Dostali jsme dovolenku,“ řekl Raoul.

„Jedem zase na frontu,“ upřesnil to Jean.

„A protože nám vlak jede až zítra ráno, zašli jsme ke Camille a k Laurentovi a ti nás pozvali na dnešní večírek.“

„Chtěli jsme jít za tebou a Camille nám řekla, že přijdeš a že tě máme překvapit.“

„To byl dobrý nápad!“ řekla Lea se zářivým úsměvem určeným Camille.

„Pojď, ať tě představím našim přátelům.“

Lea se pozdravila s jedním generálem, jedním plukovníkem, jedním akademikem, jedním proslulým spisovatelem, jedním známým malířem, jednou hezkou ženou, dvěma dámami zralého věku a… s Francoisem Tavernierem.

„Zase vy!“

„Jaké milé přivítání, poznávám v něm vaši kouzelnou povahu.“

Lea se k němu pohrdavě otočila zády. „Rub je stejně dobrý jako líc.“ Naráz se otočila. „Přestaňte s těmi hrubostmi!“

„Má milá, když žena nosí jisté šaty, je to proto, aby si muži všimli něčeho jiného, než je barva látky. Nemyslíte? Zeptejte se našeho milého Laurenta ďArgilat.“

„Na co se mě má zeptat?“ řekl Laurent, jenž se u nich zastavil.

„Slečna Delmasová měla starost, jestli jí sluší šaty a jestli se vám bude líbit.“

„Velmi,“ zakoktal Laurent. „Omluvte mě, myslím, že mě Camille potřebuje,“ řekl na odchodu.

„Sprosťáku!“ zasyčela Lea na adresu Francoise, jenž se rozesmál. Vtom k němu přistoupil jeden z generálů.

„Tak co, Taverniere, podařilo se vám to?“

„Ještě ne, pane generále.“

Lea se vydala k bufetu, kde byli Raoul a Jean Leféwrovi zabráni do vážné diskuse s jejím otcem.

„Mluvili jsme o našem kraji,“ řekl Raoul. „Kdy se tam vracíte?“

„Doufám, že tu ještě nějakou dobu zůstanu, chtěla bych chodit na Sorbonnu. Tati, telefonoval jsi mámě?“

„Ano.“

„A souhlasí?“

„Říká, že na tu Sorbonnu už je příliš pozdě, ale že můžeš ještě tak dva týdny zůstat, jestli to tetám nevadí.“

„Samozřejmě že jim to nevadí! Děkuju, tati. Zůstaneš tu taky?“

„To nemohu, odjíždím za dva dny.“

Raoul podal Lee sklenku šampaňského a odvedl ji do ústraní.

„Neměla bys tu zůstávat. Válka znovu propukne, může to být nebezpečné.“

„A ty už vidíš Němce v Paříži? Vždyť je přece zastavíte. Copak vás není víc než jich?“

„To s tím nemá co dělat, oni jsou lépe připraveni, jejich zbraně lépe vyhovují a jejich letectvo má převahu.“

„Možná, ale vy máte víc odvahy.“

Raoul potřásl hlavou.

„Víš, odvaha proti jejich tankům…“

„Poslyš, já jsem tak ráda, že tě vidím, nekaž ten večírek.“

„Máš pravdu. Připijeme si na vítězství a na tebe, jsi tak krásná.“

Lea, Raoul i Jean zamířili do malé místnosti otevřené dvoukřídlovými dveřmi do salonu, kde byli shromážděni hosté. Stěny zde byly pokryty knihami, v krbu z bílého mramoru plápolal oheň a na krbové římse stála nádherná bronzová soška, představující jezdce na koni, napadeného smečkou vlků. Lea se posadila do jednoho ze dvou ušáků přistavených ke krbu. Chlapci se jí usadili u nohou.

Tři mladí lidé mlčenlivě pohlíželi do jasných plamenů, aniž je viděli. V teple pomalu malátněli, ukolébáni praskáním polen. Již několik okamžiků je pozoroval Francois Tavernier se sklenkou šampaňského v ruce, opřený o jednu veřej dveří. Pociťoval k oběma bratrům, jejichž kvality citů i odvaha byly natolik zřejmé, instinktivní sympatii. Bavilo ho pozorovat, jak jsou zamilovaní do své koketní přítelkyně, a říkal si, co by se stalo, kdyby náhodou věnovala svou přízeň jednomu nebo druhému.

Lea se pohnula a se šťastným zamručením se protáhla. Její paže, její ramena i její obličej, obrácený k plamenům, byly ozářeny zlatavým světlem. Čistá linie jejího profilu se odrážela od osvětleného pozadí, jež ponechávalo její rysy ve

stínu. Pak sklonila hlavu a předvedla šíji, jež vybízela k polibku či ke kousnutí.

Francois Tavernier pozdvihl svou sklenku šampaňského ke rtům tak prudce, že mu trocha šampaňského vyšplíchla na jeho dokonale padnoucí smoking. Musí tu dívku dostat. Nevzpomínal si, že by někdy tak silně toužil po nějaké ženě. Co to v sobě má oproti jiným ženám? Jistě, je krásná, dokonce moc krásná, ale je to ještě dítě, a zcela jistě panna. A on měl vždycky hrůzu z opravdových panen, jež jsou vždycky tak šíleně sentimentální a spolehlivě pak oplakávají ztrátu panenství. Tahle mu nicméně připadala jiného ražení. Ještě mu znělo v uších, jakým tónem vyznala lásku tomu nekňubovi ďArgilat. Kdyby byla udělala takové vyznání jemu, byl by ji okamžitě položil na pohovku nebo zatáhl vedle do stodoly. Je jasné, že by se jí to líbilo: pichlavé seno na pokožce té zrzky. Pocítil vzrušení… Jednoho dne ji dostane.

Lea se otočila ke dveřím a zachytila žhavý pohled, jenž se na ni upíral; neměla nejmenší pochyby, o co jde. Měla ráda ty mužské pohledy, těžce na ní spočívající, jako nic jiného. I když toho, kdo na ni hleděl, nenáviděla, pocítila náhlý záchvěv slasti. Otřásla se. Ten rychlý pohyb neunikl oku Francoise Taverniera, jenž se s mužským zadostiučiněním pousmál. Leu, jež nevěděla, že tento úsměv skrývá daleko hlubší emoce, jeho úsměv popudil.

„Co tady tak trčíte?“

„Dívám se na vás.“

Vnitřní síla, s jakou odpověděl, podráždila Leu ještě víc. Se strojenou pomalostí vstala.

„Pojďte, jdem,“ řekla bratrům Lefèvrům, „tady člověk nemá nikde klid.“

Aniž na ně počkala, vydala se k salonu. Když procházela kolem Francoise Taverniera, zastavil ji, uchopil ji za paži a řekl pohoršené:

„Nemám rád, když se mnou někdo takhle jedná.“

„Jenže si na to budete muset zvyknout, jestli se máme, naneštěstí, ještě vidět. Pusťte mě.“

„Ale napřed mi dovolte, abych vám dal radu… ano, já vím, vám do toho nic není. Nezůstávejte v Paříži, bude to tu nebezpečné.“

„Určitě se mýlíte, nemůže to tu být nebezpečné, když jste tu vy, místo abyste byl na frontě, jako všichni muži hodni toho jména.“

Při té urážce zbledl, rysy mu ztvrdly a jeho pohled potemněl.

„Kdybyste nebyla malá holka, dal bych vám jednu pěstí.“

„Ženy jsou nepochybně jediní nepřátelé, se kterými byste uměl bojovat. Pusťte mě, to bolí.“

Bez viditelného důvodu propukl v bouřlivý smích, jenž přehlušil hluk konverzace, a pustil paži, na níž jeho prsty zanechaly červenou stopu.

„Máte pravdu, jedině ženy jsou pro mě odpovídající protivníci, a musím uznat, že vždycky nevyhrávám.“

„Mně se zdá překvapivé, že byste někdy mohl vyhrát.“

„To uvidíte.“

„Jako by se stalo, pane.“

Lea se přidala ke Camille, jež si povídala s jednou z pozvaných žen.

„Mám dojem, že se naše mladá přítelkyně dostala do křížku s Tavernierem,“ řekla ta krásná mladá žena.

Lea na ni pohlédla oním povýšeným pohledem, jaký někdy používala, když jí někdo položil nějakou indiskrétní otázku, a kterého se jí její matka marně snažila zbavit.

„Nevím, o čem to mluvíte.“

„Paní Mülsteinová, která ho dobře zná, nám o panu Tavernierovi vyprávěla v samých superlativech,“ řekla Camille chvatně.

Lea neodpověděla a očekávala s poněkud neslušnou lhostejností další vysvětlení.

„Otec a manžel k němu chovají tu nejhlubší úctu. Je jediný, kdo mi pomohl, abych pro ně dostala povolení odejet z Německa.“

„A proč chtějí odejet z Německa?“ vyhrkla zvědavě Lea takřka proti své vůli.

„Protože jsou Židé.“

„No a?“

Sára Mülsteinová se podívala na tu krásnou dívku, zároveň provokativní i dětinskou ve svých pouzdrových šatech z černého saténu, a spatřila sebe sama před několika lety, jak vstupuje do elegantního kabaretu v Berlíně, zavěšená do svého otce a svého novomanžela; také měla na sobě poprvé nové saténové šaty, jenže bílé. Ředitel si k nim pospíšil, poznal Israëla Lazara, světově proslulého dirigenta, a nabídl jim svůj nejlepší stůl. Kráčeli za ním, když vtom jim zatarasil cestu vysoký blonďák se zjizvenou tváří v uniformě SS a se sklenkou koňaku v ruce se obrátil na jejího otce:

„Israël Lazare?“

Otec se zastavil, usmál se a uklonil se na pozdrav, zatímco se ten muž rozkřikl:

„Ale to je přece židovské jméno!…“

V rozlehlém černočerveném sále ustal hovor; bylo slyšet jen piano, zdůrazňující napjaté ticho. Ředitel se pokusil zasáhnout, ale důstojník ho odstrčil hřbetem ruky tak prudce, že upadl a vrazil přitom do číšníka. Několik žen vykřiklo. Důstojník nato uchopil Israëla Lazara za klopy smokingu a prskal mu do tváře, že nemá rád Židy. Sářin manžel se do toho vložil, ale rána pěstí ho omráčila.

„Vy nevíte, že v téhle zemi nemáme rádi Židy? Že je považujeme za něco méně než psy? A že dobrý Žid je jen mrtvý Žid?“

Piano umlklo. Se Sárou se všechno roztočilo. Přistihla se, že pociťuje víc zvědavost než strach, a že si všímá zvláštních detailů toho, co se děje: šatů, co té velké blondýně tak slušely; krásného perlového náhrdelníku té šedovlasé dámy;

tanečnic, shromážděných před červenou oponou, jež měly moc pěkné nohy. Slyšela se vykřiknout:

„Tati…“

Obstoupili ji vojáci, kteří doprovázeli toho důstojníka, a říkali, že na Židovku není špatná. Jeden z těch mužů chňapl rukou po jejích bílých šatech. Jako ve zlém snu slyšela, jak se látka trhá. Přistoupil k ní její muž, jenž mezitím přišel k sobě. O hlavu se mu rozbila láhev. Pomalu se zhroutil s obličejem náhle zalitým krví.

Na jejích bílých šatech se rozprskly červené kapky. Nevěřícně sklonila hlavu, aniž se snažila skrýt svá nahá a potřísněná ňadra. Učinila podivný pohyb, jako by se chtěla podívat na své ruce. A pak začala ječet.

„Drž hubu, zasraná Židovko!“

Obsah koňakového poháru zarazil její křik a pálil ji v očích a v nosních dírkách. Z pachu alkoholu se jí zvedl žaludek. Sklonila se a v dlouhých záchvěvech zvracela. Nevšimla si, odkud přišla rána. Špička holínky ji zasáhla přímo do břicha a mrštila jí o sloup.

„Děvka, bude na mě blít!“

Od této chvíle se jí všechno pomátlo: její manžel, zbrocený krví, ona ve svých zvratcích, její otec, tažený za dlouhé bílé vlasy, jež se zbarvovaly do ruda, výkřiky, hvizd píšťalky, sirény a pak ta poslední slova, jež zaslechla, když se za ní zavřely dveře sanitky.

„To nic, to jsou jen Židi…“

„No a?“ opakovala Lea.

„No a,“ řekl tichý hlas Sáry Mülsteinové, „tam je zavírají do táborů, mučí je a zabíjejí.“

Lea na ni nevěřícně pohlédla, ale temné oči říkaly pravdu. „Promiňte, já nevěděla.“

9. KAPITOLA

Příštího dne Leu probudil Laurent, který jí zatelefonoval, jestli s ním nechce jít na oběd do Closerie des Lilas. Lea nepochybovala, že do večera z něj bude její milenec. Pečlivě se oblékla, vybrala si prádlo z lososového hedvábí lemované krémovou kraječkou. Protože bylo zima, oblékla si propínací šaty z černého úpletu, zpestřené límcem z bílého piké, se kterým vypadala jako školačka z internátu. Vykartáčovala si vlasy a nechala si je rozpuštěné na ramenou, neboť usoudila, že tato zlatá svatozář šťastně kontrastuje s jejím cudným oblečením. Navlékla si kabát z černého sukna z krejčovství Langon a po několika pokusech se rozhodla, že si nevezme klobouk.

Měla čas, a tak se vydala pěšky nahoru po bulváru Saint-Michel. Procházkou zkrásněla a s rozzářenou tváří vstoupila do Closerie.

Hned se jí tam zalíbilo; jednoduché dřevěné obložení, plyšové stoličky i barman, virtuózně třepající třpytivým šejkrem. Ponechala kabát v péči šatnářky. Laurent na ni čekal u baru a se starostlivou tváří si četl Le Figaro. Všiml si Ley, až když se posadila naproti němu.

„Špatné zprávy?“

„Leo. Promiň,“ řekl a vstával.

„Jen zůstaň sedět. Dobrý den, jsem ráda, že tě vidím.“

„Dobrý den. Chceš něco pít?“

„Totéž co ty.“

„Číšníku, jedno portské, prosím.“

Lea na něj hleděla naléhavě, předem naprosto podrobená všem jeho přáním.

Přistoupil k nim vrchní číšník.

„Pane, váš stůl je připraven. Chcete se už jít posadit?“

„Ano, budeme tam mít větší klid. Ať tam odnesou slečně skleničku.“

Jakmile byli usazeni, přinesl číšník portské a šéf podniku jim podal jídelní lístek.

„Dnes je, pane, bezmasý den, a také bez cukrářských výrobků," řekl tak zkormouceným tónem, že Lea málem propukla ve smích. „Ale máme skvělé ryby."

„To bude vynikající. Chceš na začátek pár ústřic? To jsou poslední a tady je mají vždycky výtečné."

„To je moc prima," řekla Lea a zdvihla sklenku s portským ke rtům.

Na radu sklepníka vybral Laurent láhev Mersaultu se lhostejností, jaká byla u tohoto muže z vinic nebývalá. Ten vypadá ale unaveně a ustaraně, pomyslelo si děvče. „Je něco v nepořádku?"

Laurent se na ni podíval, jako by si chtěl vrýt do paměti každý rys její tváře. Pod pohledem, jenž jí pronikal, Lea roztávala.

„Jsi moc krásná… a taky moc silná." Lea tázavě pozdvihla obočí

„Ano, jsi silná," pokračoval. „Jdeš, kam tě vede touha, a nekladeš si žádné otázky. Jsi jako nějaký živočich, bez citu pro morálku, nestaráš se o důsledky ani o všechno ostatní."

Kam tím míří? Udělal by lépe, kdyby jí řekl, že ji miluje, než aby se zaplétal do filozofických úvah.

„Ale já nejsem jako ty, Leo. Chtěl jsem tě vidět, abych ti řekl tři věci a požádal tě o jednu službu."

Přinesli jim víno, pak i ústřice. Láska nepřipravila Leu o chuť k jídlu, takže se labužnicky pustila do světlých normandských belonů. Laurent zmlkl, dojatě se na ni díval a zapomněl na jídlo.

„Měl jsi pravdu, jsou velmi lahodné. Ty nejíš?"

„Nemám moc hlad. Chceš i ty moje?"

„Můžu?" řekla Lea žádostivě, což Laurentovi ozářilo tvář úsměvem. „Co jsi mi chtěl říct?"

„Dnes večer odjíždím."

„Dnes večer!…"

„O půlnoci. Musím ke svému pluku do Arden.“ Lea odstrčila talíř s ústřicemi a oči se jí náhle naplnily úzkostí.

„Čeká se německá ofenziva.“

„Naši vojáci ji odrazí.“

„Rád bych měl tvou jistotu.“

„Mluvíš jako Francois Tavernier.“

„Tavernier je asi nejlépe informovaný muž, pokud jde o to, co se děje. Naneštěstí ho hlavní štáb generála Gamelina neposlouchá.“

„To mě nepřekvapuje, kdo by k němu mohl mít důvěru? A cos mi ještě chtěl říct?“

Aniž na dívku pohlédl, vyhrkl Laurent naráz: „Camille čeká dítě.“

Ten šok Leu přiměl zavřít oči. Zachytila se stolu. Laurent, zoufalý z utrpení, které jí způsobil, znepokojený její bledostí a jejími zaťatými prsty, jí položil dlaň na ledové ruce.

„Leo, podívej se na mě.“

Na ten poraněný pohled nikdy nezapomene. Ta její němá bolest byla víc, než mohl snést. A ta jediná slza, stékající tak pomalu po její tváři, až se ztratila v záhybu rtů, přetekla níž a stékala po krku, sledovala jeho křivku a zanechávala na něm vlhkou stopu.

„Lásko moje, neplač. Já ti chtěl taky říct, že tě miluju.“

Co to řekl? Ze ji miluje!… Pak ale nic není ztraceno! Proč pláče? Camille čeká dítě. No a co, aspoň z toho bude měsíce ošklivá, zatímco já… To není vhodná chvíle, aby ji hyzdily slzy. On ji miluje. Právě jí to řekl. Svět je nádherný.

Bez přechodu se rozesmála a utřela si oči ubrouskem.

„Když mě miluješ, tak všechno ostatní není důležité. Mně je úplně jedno, že Camille čeká dítě, já chci tebe.“

Pohlédl na ni s úsměvem unaveným z nelehkého úkolu, jak jí vysvětlit, že pro něj je jejich láska bezvýchodná. Teď si vyčítal to, co považoval za zradu na své ženě.

„Řekni mi ještě, že mě miluješ.“

„Ať tě miluju nebo ne, na našich vztazích to nic nezmění. Já jsem manžel Camilly.“

„To mě nezajímá, jediné, co vím, je, že tě miluju a že ty miluješ mě. Jsi ženatý, no a co? To nám nezabrání, abychom se spolu milovali.“

Byla tak žádoucí, když pronášela ta provokativní slova, jejichž smysl jí nepochybně unikal. Ale Leina nabídka dokazovala, že on je v tom nevinně!

„Mohli bychom jít do hotelu. Na Montparnassu jich je spousta.“

Nevěřil svým uším. Zrudl a dal si čas na odpověď. „To nepřipadá v úvahu.“ Lea vykulila oči.

„Ale proč, když ti to nabízím já?“

„Já chci zapomenout, co jsem slyšel.“

„Ty ani nevíš, co chceš. Toužíš po mně a netroufáš si to přiznat. Jsi ubožák.“

Zmořený Laurent na ni smutně hleděl.

Před nimi stydla ryba, které se ani nedotkli.

„Slečno, vám nechutnalo? Chcete něco jiného?“

„Ne, to je v pořádku,“ zasáhl Laurent. „Přineste mi účet.“

„Dobře, pane.“

„Nalej mi.“

Lea, očividně uvolněnější, i když hluboce zklamaná, se pomalu napila.

„O co jsi mě chtěl požádat?“

„K čemu to, stejně nebudeš souhlasit.“

„To posoudím sama. O co jde?“

Laurent si hluboce povzdechl a odpověděl:

„Chtěl jsem tě požádat, abys dala pozor na Camillu. Doktor se obává, že to bude obtížné těhotenství, a chce, aby až do porodu zůstala na lůžku.“

„To je milé, že jsi myslel na mě,“ odfrkla Lea ironicky. „Copak nemá nikoho, kdo by se o ni postaral?“

„Ne, měla ještě bratra, teď má jen mého otce a mě.“

„Proč ji nepošleš do Roches-Blanches?“

„Doktor se obává cestovních obtíží.“

„A ty, ty nemáš strach nechat svou drahou těhotnou ženu v rukou její sokyně, nemluvě o Němcích, kteří budou za

chvíli v Paříži, pokud mám věřit tomu, co říkáš ty i tvůj přítel Tavernier?“

Laurent si dal hlavu do dlaní. Toto úzkostné gesto Leu dojalo; neubránila se úsměvu nad chováním muže, jehož milovala.

„Dobrá, já se o tu tvou rodinu postarám.“

Laurent se zvlhlýma a nevěřícíma očima zdvihl hlavu.

„Ty souhlasíš?“

„Vždyť ti to říkám. Ale nemysli si, že z toho tak lehko vyvázneš. Já tě miluju a udělám všechno, abys na Camillu zapomněl.“

10. KAPITOLA

Týden po Laurentově odjezdu Lea stále nechápala, co ji přimělo k tomu, že poslechla. Když konečně podlehla Camilliným naléhavým výzvám a přišla ji navštívit, bylo jí Camillino přijetí zvlášť protivné.

Camille ležela ve svém pokoji na posteli. Když Lea vstoupila, chtěla se zdvihnout, ale nevolnost jí v tom zabránila. Napřáhla k návštěvnici pohublé ruce.

„Drahoušku, jsem tak šťastná, že tě zas vidím.“ Lea se posadila na okraj postele a nemohla jinak, než ji navzdory svému odporu také políbit. Se zlomyslnou radostí zaznamenala špatný vzhled a kruhy pod očima mladé ženy.

„Laurent ti řekl o dítěti?“ špitla s uzarděním a stiskla v horečnatých prstech ruku, jež se zdrženlivě poddala. Lea potichu přikývla.

„Řekl mi, že jsi souhlasila, že se o mě budeš starat. Jak ti mám poděkovat? Ty jsi tak hodná. Co Laurent odejel, cítím se strašně sama. Když na něj přestanu myslet, myslím na chudáka bratra, jak hloupě umřel. Chvěju se o to dítě, co v sobě nosím. Stydím se to říct, ale tobě, tobě můžu říct

všechno, viď?… Já mám strach, mám strašný strach, že budu trpět a že umřu.“

„Nebuď hloupá, při porodu se neumírá.“

„To říkal doktor, ale já se cítím taková slabá. To nemůžeš pochopit, ty, tak překypující zdravím a silou…“

„To se ale nebudeš cítit líp, když budeš pořád takhle bědovat,“ přerušila ji Lea nevrle.

„Máš pravdu, promiň mi to.“

„Máš nějaké zprávy o Laurentovi?“

„Ano, má se moc dobře. Na frontě je všude klid. Neví, jak zaměstnat svou jednotku, vojáci se nudí a pořád jen hrají karty a pijí. Jeho jediná radost je, že tam má koně. Ve svém posledním dopise mi detailně popisuje Pěnici, Sibala, Wazidoua a Bleška.

Ozvalo se zaklepání na dveře a vešla pokojská, aby ohlásila příchod doktora. Lea toho využila, aby se rozloučila, a slíbila, že zítra přijde zase.

Příštího dne se šla Lea, jak slíbila, podívat za Camillou. Počasí bylo nádherné. Na chodnících na faubourg Saint-Germain byl u stolků před kavárničkami takový nával, že se zdálo, jako by si všichni Pařížané vyrazili ven. Na křižovatce Bac-Saint-Germain byla ohromná zácpa. Klaxony aut vytrubovaly o sto šest, spíš pro potěšení z troubení, než aby vyjádřily nervozitu z čekání. Toho krásného májového jitra vypadali všichni veselí a uvolnění. Nebýt všude spousta vojáků a důstojníků v uniformách, nikdo by neuvěřil, že je země ve válce.

Když procházela Lea kolem Galllimardova knihkupectví na bulváru Raspail, zašla tam koupit nějakou knihu pro Camillu. Protože nevěděla nic o literárním vkusu mladé ženy, ohromeně zírala na hromady vystavených knih.

„Mohu vám pomoci, slečno?“

Muž, který se na ni obrátil, elegantně oděný ve světlém obleku, byl spíše vysoký, s širokou tváří, lehce obézní, s velmi modrýma očima, lemovanýma dlouhými silnými

řasami, jež mu zženšťovaly pohled. Ústa s červenými rty byla hezky vykroužena. Mechanicky si urovnal uzel žlutého zeleně tečkovaného motýlku. Lea, jež ho měla za knihkupce, odpověděla:

„Buďte tak laskav. Hledám něco na rozptýlení pro nemocnou přítelkyni, ale nevím, co se jí líbí.“

„Dejte jí tohle, to se jí určitě zalíbí.“

„Škola mrtvol… Louis-Ferdinand Céline… myslíte? To vypadá spíš pochmurně.“

„Očividně,“ rozmáchl se se špatně skrývaným ironickým úsměvem. „Céline je přesně spisovatel, vyhovující sklíčené duši. Jeho četba je snadná, jeho styl nenapodobitelný a jeho myšlení zároveň komické i vzletné, což ho zařazuje mezi přední spisovatele dnešní doby.“

„Děkuji vám, pane, vezmu si tu knihu. Kolik vám dlužím?“

„Já nevím, řekne vám to pokladní. Omluvte mě, už musím jít.“

Vzal si ze stolu šedý klobouk, s úklonou ho před Leou smekl a vyšel ven.

„Berete si tu knížku, slečno?“ zeptala se prodavačka. „Ano, ten pán, co právě odešel, mi ji doporučil. Je to dobré?“

„Když vám ji pan Raphaël Mahl doporučil, pak nemůže být špatná,“ prohlásila prodavačka se širokým úsměvem.

„To je ředitel knihkupectví?“

„Ach ne! Pan Mahl je jedním z našich nejvěrnějších zákazníků. Je to velmi vzdělaný člověk a zná soudobou literaturu lépe než kdo jiný.“

„Co dělá?“

„To se vlastně neví. Jednou má spoustu peněz, a jednou si zase půjčuje na všech stranách. Zajímá se o obrazy, o umělecké předměty, a myslím také o staré tisky. Taky je to spisovatel. Vydal dvě věci, o kterých se hodně mluvilo v Nouvelle Revue Française.“

Lea zaplatila a vyšla ven. Toto setkání na ni podivně zapůsobilo. Šla nahoru s balíčkem v ruce po bulváru Raspail.

Když přicházela ke vchodu do Camillina domu, vycházel z něj nějaký muž. Hned poznala Taverniera.

„Co tady děláte?“

„Byl jsem navštívit paní ďArgilat,“ řekl a smekl klobouk. „Nemyslím, že by ji to mohlo těšit.“

„Nemylte se, má milá, ona má mou společnost ohromně ráda. Připadám jí zábavný.“

„To mě u ní nepřekvapuje. Ta se pořád jen mýlí v lidech.“

„Ne ve všech, jen v některých… jako ve vás,“ dodal a pohlédl na ni zadumaně.

„Co chcete říct?“

„Že vás nevidí takovou, jaká jste, protože vás má ráda.“ Lea pokrčila rameny, jako by chtěla říct: Co na tom záleží!

„No ano, má ráda tu, která přísahala, že ji připraví o manžela. Protože to jste si přece přísahala ve vaší krásné hlavince, ne?“

Lea zrudla, podařilo se jí nicméně ovládnout svou zlost. A odpověděla tichým hlasem, s nevinným úsměvem:

„Jak můžete říkat takové strašné věci? To je všechno už dávno zapomenuté. Laurent je pro mě jen přítel, který mi svěřil svou ženu, když musel odejet.“

„Zdá se, že vás to moc nebaví.“

Lea propukla ve smích, mladý a upřímný smích.

„To zase máte pravdu. Camille se zajímá jen o samé nudné věci.“

„Zatímco vy?“

„Já chci všechno poznat, všechno vidět. Nebýt mých tet, které se pořád starají, kam chodím, a nebýt té války, co odvedla všechny mladé muže, chodila bych každý den na večeři do velkých restaurací, tancovat do kabaretů, trávila bych čas po barech.“

„No, to je hezký program. Co byste řekla tomu, kdybych vás vyzvedl kolem sedmé? Zašli bychom si na skleničku, pak do muzikálu a pak na večeři do nějakého známého podniku, a nakonec bychom si mohli jít zatančit do nějakého kabaretu nebo poslechnout ruské písně.“

Při tom výčtu radostí se Lee rozšířily oči jako dítěti, když přijde Ježíšek. Francois Tavernier musel vynaložit nadlidské úsilí, aby ji neobjal, tak se mu líbila s tou svou děsnou povahou, svou chutí k životu i se svou předrážděnou smyslností!

„To by byla nádhera, já se tak nudím!“

Toto doznání, pronesené tak žalostným tónem a tak krásnými ústy, málem převážilo nad dobrými úmysly Francoise Taverniera, jenž zakryl své vzrušení hurónským smíchem.

Jako vlk, pomyslela si Lea. Je jako ostatní, budu si s ním dělat, co budu chtít.

„Takže dohodnuto, zajdu pro vás kolem sedmé. Mezitím zatelefonuju vašim tetám a požádám je o svolení.“

„A když nebudou souhlasit?“

„Vězte, má krásná přítelkyně, že mi nikdy žádná žena neodmítla nic, o co jsem ji žádal,“ prohlásil s ironií, kterou Lea považovala za domýšlivost.

„Uvidíme, co tety řeknou, až se vrátím domů. Na shledanou.“

Změna její nálady Francoisi Tavernierovi neunikla. Když se s ní loučil, říkal si: Že by neměla smysl pro humor?

Když Lea vstoupila do rozlehlého bílého a bezového Camillina pokoje, stála Camille s čelem opřeným o okenní sklo. V domácím úboru z krémového saténu splývala s barvou stěn i s kobercem. Otočila se, když klaply dveře.

„Co tady stojíš!“ zvolala Lea. „Já myslela, že máš zůstat v posteli.“

„Nenadávej mi, já se cítím o moc lépe. Byl u mě pan Tavernier, a to mi pomohlo.“

„Já vím, já ho potkala na chodbě.“

„Dělá si o nás starosti a myslí, že bychom měly odejet z Paříže. Já mu řekla, že má zbytečnou starost, že na frontě je všude klid. Takový klid, že generál Huntzinger pozval do

svého hlavního štábu celý soubor Tout-Paris na divadelní galavečírek.“

„Jak to víš?“

„Laurent o tom píše v dopise, který jsem dnes dostala.“

„Jak se mu daří?“

„Moc dobře, pověřil mě, abych tě políbila a řekla ti, že by ho potěšilo pár slov od tebe. Máš nějaké zprávy o rodičích?“

„Ano, máti po mně chce, abych se vrátila.“

„Ach ne!“ zasténala Camille a sklesla do křesla.

„Neměj starost, já jí odpověděla, že tě tu nemohu nechat samotnou a že mě potřebuješ.“

„A to je přece pravda! Já to zrovna říkala panu Tavernierovi: když je tu Lea, jsem klidná, ona mi dodává sílu a kuráž.“

Lea bez odpovědi zazvonila na pokojskou.

„Pomozte paní do postele. Teď si musíš odpočinout. Jo! Já zapomněla. Přinesla jsem ti knihu.“

„Děkuju, drahoušku, že jsi na mě myslela. Od koho je?“

„Od nějakého Celina. Bylo mi řečeno, že je to veliký spisovatel.“

„Céline!… Už jsi od něj něco četla?“

„Ne. A ty?“

„Já to zkusila, ale to, co vypráví, je takové hrubé, takové strašné.“

„To si jistě pleteš. Nějaký Raphaël Mahl mě ujistil, že je to velmi zábavná kniha.“

„Cos to řekla za jméno?“

„Raphaël Mahl.“

„Pochop, on si z tebe vystřelil. Je to odporný člověk, který pošpiní všechno, na co sáhne, a jeho největší potěšení je působit bolest, hlavně svým přátelům.“

Camillina prudkost Leu překvapila. Nikdy ji neslyšela o někom mluvit tak tvrdě.

„Co ti udělal?“

„Mně nic, ale zklamal, zradil a okradl osobu, kterou jsme s Laurentem měli moc rádi.“

„Znám ji?“

„Ne.“

Když přišla Lea do Univerzitní ulice, poslíček tam právě doručil tři ohromné kytice růží, nad nimiž byly Lisa s Albertinou u vytržení a vykřikovaly:

„Taková nádhera!“

„Ten pan Tavernier je světák, takoví už dnes nejsou!“

Ty dvě staré panny, jež nejen že strávily celý život pohromadě, ale nikdy se ani na den neodloučily, připadaly Lee velmi roztomilé. Albertině, o pět let starší než její sestra, se zcela přirozeně stala hlavou domácnosti, spravovala majetek, který jim zanechali rodiče, starala se pevnou rukou o služebnictvo, rozhodovala o společných cestách i o pracích, jež je třeba v domácnosti vykonat. Byla to, čemu se říká paní domu.

Lise žila od počátku války v neustálém strachu, špatně spala, budila se při každém zašramocení a měla vedle sebe stále svou plynovou masku. Nikdy by nevyšla ven, aniž ji měla zavěšenou na řemínku na rameni, dokonce i když šla v neděli na mši ke Svatému Tomáši Akvinskému nebo na návštěvu k některé přítelkyni do sousední ulice. Četla všechny noviny, poslouchala všechny radiostanice, od Rádia Paříž po Rádio 37, od pařížského vysílání po Rádio Ile-de-France. Od invaze do Polska měla sbalené kufry. Naléhala na sestru, aby prodala jejich nádherného renaulta, opatřeného karoserií od Arthura Boulogneho, a koupila rodinnou Vivastella Grand Sport, jež je rychlejší a prostornější. Po několika projížďkách kolem Paříže, aby se Albertině, jež jediná uměla řídit, seznámila s novým vozem, ji zavezli do garáže na předměstí Saint-Germain, kde dostal mechanik za úkol dohlížet na to, aby bylo auto stále provozuschopné. Kdyby na to chtěl zapomenout, pravidelná týdenní návštěva Lisy s její plynovou maskou, jež se přicházela ujistit, že je všechno v pořádku, mu to připomněla.

„Leo, dcerunko, ten milý pan Tavernier byl tak laskavý, že se nabídl, že tě pozve na koncert pořádaný ve prospěch válečných sirotků.“

„A vy jste souhlasily?“ zeptala se Lea a špatně skrývala úsměv nad Tavernierovou lží.

„Přirozeně. Na charitativní akci si můžeš, i přes svůj smutek, vyjít mezi lidi,“ prohlásila Albertině.

„Ale hodí se to?“ protáhla Lea pokrytecky a měla čím dál tím větší potíže, aby zadržela bláznivý smích.

„Ovšemže. Je to dobře vychovaný muž, přítel ministrů i prezidenta republiky. A navíc bývá přijímaný na návštěvě u tvé přítelkyně Camilly, to mluví za vše,“ potvrdila Lise.

„Tak jo! Když ho přijímá Camille, já si s ním mohu klidně vyjít.“

„Podívej na ty nádherné růže,“ rozplývala se Lisa a ukazovala Lee svou kytici.

„Nepodíváš se na ty tvé?“ zeptala se Albertině a pečlivě skládala papír, do něhož byla zabalena její tmavě žlutá kytice.

Lea roztrhla obal, pod nímž se objevily nádherné bílé růže, červeně lemované. Mezi jejich stonky byla zastrčena obálka. Rychle se jí zmocnila a schovala ji do kapsy svého kostýmku.

„Já bych řekla, že růže slečny Ley jsou nejkrásnější,“ řekla Estelle, jež právě vešla do salonku s těžkou křišťálovou vázou, naplněnou vodou.

„Tetičko, půjčíte mi svou lišku?“

„Samozřejmě, drahoušku, Estelle ti ji přinese do pokoje.“

Lea končila s oblékáním, když vtom ji vytrhl zvonek u vchodových dveří. Už, pomyslela si. Vysoké zrcadlo ve skříni jí poskytlo obraz, nad nímž se samolibě usmála. Tavernier měl pravdu: tyhle šaty jí moc slušely a dávaly vyniknout její pleti a její postavě. Nicméně si vyčítala, že podlehla žádosti, napsané na kartičce, kterou našla v kytici: „Oblékněte si ty šaty, co minule, byla jste v nich moc

krásná.“ Stejně neměla na výběr, byly to její jediné dlouhé šaty.

Před odchodem z pokoje si navlékla kabátek z černé lišky, aby před tetami skryla svá nahá ramena. Když za nimi přišla do salonku, slečny se hlučně smály řečem Francoise Tavernier-era, jenž se v černém smokingu opíral o krbovou římsu.

„Dobrý večer, Leo, musíme si pospíšit, nemůžeme tam přijít po prezidentovi.“

„Jistě, pospěšte si,“ řekla Albertině, na niž to udělalo dojem.

Francois Tavernier otevřel dvířka nádherné červené bugatky, zaparkované před domem. Vůně kůže v luxusním automobilu byla šíleně příjemná. Vůz s temným vrčením vystartoval.

„To je krásné auto!“

„Já věděl, že se vám bude líbit. Musíme toho využít, protože takovíhle plnokrevníci už se vyrábět nebudou.“

„Proč ne? Lidé budou jezdit autem čím dál tím víc.“

„To máte pravdu, ale tyhle modely představují umění žít, které v téhle válce vezme zasvé…“

„Ach, ne! Dnes večer ani slovo o válce, nebo okamžitě vystoupím.“

„Promiňte mi,“ řekl, uchopil ji za ruku a přiložil si ji ke rtům.

„Kam mě vezmete?“

„Nemějte starost, nevezmu vás na charitativní koncert, jak jsem řekl vašim tetičkám. Ale buďte klidná, zítra si můžete přečíst v Le Temps a ve Figaru, že ‚pan Francois Tavernier, poradce na ministerstvu vnitra, se zúčastnil charitativního galakoncertu v Opeře ve společnosti překrásné a elegantní slečny Ley Delmasové’.“

„Jak to?“

„Mám v těch novinách přátele a ti mi slíbili, že mi tuhle službičku poskytnou. Co byste tomu řekla, kdybychom šli na skleničku u baru v La Coupole a pak si zašli poslechnout

Joséphine Bakerovou a Maurice Chevaliera do Casino de Paris? Barman v La Coupole dělá výtečné koktejly.

Lea usoudila, že Joséphine Bakerová byla skvělá, ale Maurice Chevalier se jí nelíbil.

„To je chyba," řekl jí Francois Tavernier. „On je dnes představitelem francouzského ducha."

„Tak se mi tedy nelíbí ten duch, složený z chytristiky, sebeuspokojení, ze servilní frivolnosti a z hluboké vulgarity."

„Vy jste ale zvláštní děvče, koketní i přemýšlivé. Co z vás bude za ženu? Já bych rád viděl, jak dospíváte."

Ve velké hale Casina de Paris se dav tlačil k východu a všichni komentovali představení, jež se očividně lidem líbilo.

„Já mám hlad," řekla Lea, zavěšená do svého společníka.

„Tak jedem. Chtěl jsem vás vzít k Monseigneurovi, ale neměli volný stůl, ani pro mě ne. Udělal jsem rezervaci U Seherezddy, kam chodí Léo Marjane. Ruský orchestr je jeden z nejlepších v Paříži. Myslím, že se vám bude líbit."

Ať to bylo kaviárem, vodkou, šampaňským nebo houslemi, Lea se cítila prodchnutá radostí ze života, díky níž se výbušně smála a skláněla hlavu na Tavernierovo rameno. Ten pobaveně pozoroval, jak se mladá dívka rozplývá samým štěstím. Požádala orchestr o pomalý waltz a bez okolků vyzvala svého společníka k tanci. Byla v ní taková pružnost, takový smyslný půvab, že za okamžik měl celý sál oči jen pro ten pomalu klouzající pár.

Francois Tavernier cítil, jak se v jeho náručí rozechvěla. Zesílil své objetí a za okamžik byli jako jedno tělo, kroužící po parketu.

Když hudba ustala, tančili dál, jako by zapomněli na celý svět. Zpátky k realitě je musel přivést až smích a potlesk ze sálu.

Tavernier ji přidržel u sebe, aniž se staral o publikum. „Tančíte dobře," řekla mu zaníceně.

„Vy taky," uklonil se před ní s obdivem a odváděl ji zpátky ke stolu.

„Život je tak krásný! Takhle bych si ho představovala: pít a tancovat,“ zvolala Lea a nastavila prázdnou sklenku. „Už jste pila dost, děvenko.“

„Ne, já chci ještě.“

Francois Tavernier pokynul na vrchního číšníka. Okamžitě se objevila na stole nová láhev šampaňského. Pili beze slov, ukolébáváni písní *Oči čornyje*.

„Polibte mě, mám chuť se líbat.“

„I se mnou?“ zeptal se a naklonil se k ní.

„I s vámi.“

Drobné naléhavé zakašlání za jejich zády přerušilo jejich polibek. U stolku stál nějaký velmi bledý mladík s kloboukem v ruce.

„Loriote. Co tu chcete, kamaráde?“

„Musím s vámi mluvit, pane, je to velmi důležité.“

„Omluvte mě na okamžik.“

Tavernier šel za Loriotem a zastavil se s ním u baru. Po krátkém živém rozhovoru se vrátil k Lee s nepřístupnou tváří.

„Pojďte, jdeme domů.“

„Už! Kolik je hodin?“

„Čtyři ráno. Vaše tetičky budou mít starost.“

„Ale nebudou, vždyť vědí, že jsem s vámi. Zdáte se jim takový slušný,“ řekla a prskala smíchy.

„To stačí, musíme jít.“

Bez odpovědi hodil na stůl několik bankovek, uchopil Leu za paži a přinutil ji vstát.

„Šatna! Kabát pro dámu.“

„Pusťte mě! Vysvětlíte mi konečně, co se děje?“

„Děje se to, drahá přítelkyně,“ řekl dutým hlasem, „že v této chvíli Němci bombardují Calais, Boulogne a Dunkerque a že napadli ze vzduchu Holandsko a Belgii.“

„Ach, ne!… Pane bože! Co Laurent!…“

Tavernierův napjatý výraz se prudce změnil na zlý. Na okamžik se oba změřili pohledem. Tento mlčenlivý střet přerušila šatnářka, která pomohla Lee do jejího liščího kabátku.

Během zpáteční cesty si spolu nevyměnili ani slovo. Když přijeli před dům v Univerzitní ulici, doprovodil Francois Tavernier Leu až ke dveřím. Když strkala klíč do zámku, obrátil ji k sobě, vzal jí hlavu do dlaní a zuřivě ji políbil. Pasivně se nechala.

„Před chvílí jste se mi líbila víc."

Neodpověděla, otočila klidně klíčem, vstoupila a pomalu zavřela dveře.

V tichu té májové noci slyšela jen tlukot vlastního srdce a vrčení vzdalujícího se motoru.

Když došla do svého pokoje, rozházela kolem sebe šaty, vzala si noční košili, položenou na rozestlané posteli, vklouzla do přikrývek a přetáhla si deku přes hlavu. Nebylo to, samozřejmě, jako její postýlka v dětském pokoji v Montillaku, avšak přece jen to bylo útočiště.

Usnula s Laurentovým jménem na rtech.

11. KAPITOLA

„Albertino… Estello… Leo… jdou sem Němčouři, jdou sem Němčouři…" První se objevila mezi dveřmi do kuchyně Estelle s rukama od mouky, pak Albertině s perem v ruce v prostých domácích šatech z bílé vlny, a nakonec rozcuchaná Lea v liščím kabátku přehozeném přes noční košili.

„Co tady tak křičíš?" zeptala se přísně Albertině. „Němčouři," vzlykla Lisa, jež vypadala ve svém růžovém župánku k politování, „Němčouři vpadli do Belgie, říkali to v rádiu."

„Proboha!" vydechla Estelle a pokřižovala se. Její zamoučené prsty jí zanechaly na čele bílou stopu.

„Tak se mi to nezdálo," zašeptala Lea.

Albertině si přiložila ruku na prsa a neřekla nic.

Telefon dlouze vyzváněl. Konečně ho Estelle zvedla.

„Haló… nezavěšujte, paní… slečno Leo, to je pro vás.“

„…Ano, to jsem já… Zavolejte doktora… Není doma?… Ano, dobrá, uklidněte se, už jdu.“

Lea vysvětlila: „To byla Camille, udělalo se jí zle, když poslouchala rádio, pokojská se vyděsila a doktor je někde pryč. Jdu tam.“

„Chceš, abych tam šla s tebou?“ zeptala se Albertině.

„To není nutné, děkuju. Estelle, můžete mi dát šálek kávy, prosím?“

Když Lea přišla ke Camille, mladá žena se už vzpamatovala. „Slečno Leo, já měla takový strach, já myslela, že paní je mrtvá.“

„No tak, Josette, mlčte, nechala jste vzkaz pro doktora?“

„Ano, přijde, jakmile se vrátí z nemocnice.“

V Camillině ložnici bylo přítmí; jen malá lampička slabě osvětlovala čelo postele. Lea přistoupila a dávala pozor, aby nevrazila do nábytku. Po Camillině tváři se rozlil výraz takového utrpení, že s ní Lea pocítila soucit. Sklonila se a jemně položila ruku na ledové čelo.

Camille otevřela oči a nepoznala ji.

„Nic neříkej, doktor přijde. Já jsem tady. Spi.“

Mladá žena se slabě usmála a znovu oči zavřela.

Lea se od ní nehnula až do příchodu lékaře, jenž se objevil počátkem odpoledne. Když zase vyšel z ložnice, vypadal ustaraně.

„Vy jste v Paříži jediná příbuzná paní ďArgilat?“ zeptal se.

Lea by ho byla vyvedla z omylu, pokud jde o příbuzenské svazky, jež ji pojily s Camillou, ale rozmyslela si to, nechtěla se pouštět do vysvětlování, které ji už předem unavovalo.

„Ano.“

„Nebudu před vámi skrývat, že jsem velmi znepokojen. Ta žena potřebuje absolutní klid. Spoléhám na vás, že předejdete všem mrzutostem.“

„To se mi zdá právě v téhle době těžké," řekla Lea ironicky.

„Já vím," vzdychl lékař, jenž vypisoval recept, „ale je třeba, jak jen to bude možné, zajistit jí maximální klid."

„Pokusím se, pane doktore."

„Chci, aby u ní nepřetržitě někdo byl. Tady je adresa jedné velmi kvalifikované osoby. Zavolejte jí mým jménem, doufám že je volná. Přijdu zase zítra. Do té doby se přesně řiďte pokyny napsanými na receptu."

Ošetřovatelka paní Lebretonová, válečná vdova od roku 1914, přišla před šestou hodinou večer a vzala věci do rukou s rozhodností, jež se Lee příliš nelíbila, ale přinesla jí úlevu. Pomyšlení, že stráví noc v Laurentově bytě, jí bylo nesnesitelné, stejně jako to, že bude muset znovu čelit Camilliným slzám. Paní Lebretonová si poznamenala její telefonní číslo a řekla jí, ať jde domů a nedělá si starosti.

U slečen Montpleynetových vládl strašný nepořádek. Lisa chtěla okamžitě odejet do Montillaku, zatímco její sestra hodlala vyčkat, jak se věci vyvinou.

Lea se rozesmála, když spatřila tetu Lisu v cestovním oděvu, s kloboukem nakřivo, jak sedí na jednom ze svých kufrů, navršených kolem vchodu, a tiskne k sobě plynovou masku.

„Já se odsud v noci ani nehnu," řekla zuřivě. Albertině zavedla Leu do salonku.

„Já myslím, že se nám nepodaří přivést ji k rozumu a že musíme odejet. Volali ostatně tví rodiče a chtějí, aby ses co nejrychleji vrátila."

„Já nemohu, Camille je nemocná a nemá nikoho, kdo by se o ni postaral."

„Vezmeme ji s sebou."

„Nesmí se ani hnout."

„Ale já tě nemohu nechat samotnou v Paříži, a taky nemohu nechat odejet tu ztřeštěnou Lisu!"

„Tetičko, to je všechno absurdní, Němci jsou daleko a naše armáda jim zabrání v postupu.“

„Máš určitě pravdu, zbytečně se znepokojujeme. Pokusím se Lisu přemluvit.“

Na pomoc jí přišel Francois Tavernier, jenž přišel za Leou, aby se dozvěděl, co je nového s Camillou, protože ho k ní ošetřovatelka odmítla pustit.

Řekl chvějící se Lise, že dokud bude v Paříži, nemusí se ničeho bát. Souhlasila, že zůstane až do svatodušního pondělí, neboť nepochybovala, že ke Svatému duchu budou mít velitelé armád respekt.

„A pak, slečny, vždyť jsme pod ochranou svaté Geneviève, patronky Paříže. U svatého Etienna-du-Mont byly dnes davy, a také v Notre-Dame, tam přišel pan Paul Reynaud, obklopený radikálními ministry a biskupy a prosil panenku Marii, aby ochránila Francii. V Sacré-Coeur hráli Marseillaisu na velké varhany. Nebesa jsou při nás, o tom nepochybujte.“

Francois Tavernier to říkal s tak vážnou tváří, že by tomu byla Lea uvěřila, kdyby jí zamrkáním nenaznačil, co si o tom proslovu má myslet.

„Máte pravdu,“ řekla Lise uklidněné. „Pánbůh je s námi.“

Na druhý den Camille znovu nalezla svůj klid a do tváří se jí vrátila barva. Na její žádost zakoupila Lea mapu Francie, neboť chtěla, jak říkala, přesně vidět, kde se nachází Laurent, a sledovat postup francouzských vojsk v Belgii. Velké plátno Maxe Ernsta bylo sundáno se zdi a nahrazeno mapou. Pomocí barevných praporků vyznačila Lea pozice francouzské i německé armády.

„Ještě štěstí,“ řekla Camille, „že není v Giraudově armádě, ale v Ardenách, nedaleko Maginotovy linie.“

„Jenže Francois Tavernier říká, že právě tam je slabý bod francouzské obrany.“

„To není pravda, kdyby to tak bylo, nebyli by tam dostávali poslední dobou tolik dovolenek!“ řekla Camille důrazně.

„Paní ďArgilat, je čas na injekci,“ řekla paní Lebretonová, jež vstoupila bez zaklepání. „Musíte si taky odpočinout. Přijde doktor a nelíbilo by se mu, kdyby vás viděl, jak se znepokojujete.“

Camille se začervenala jako přistižené dítě a zakoktala:

„To máte pravdu.“

„Musím se jít podívat, jestli si tetička Albertině ještě neprosadila svou. Je tak vyděšená, že je schopná všeho,“ řekla Lea a vstala.

„Když si pomyslím, že neodjíždíte jen kvůli mně!“

„Tomu nevěř, mně se odsud teď vůbec nechce. Tady je větší zábava než v Langonu, nebo i v Bordeaux.“

„Zábava, zábava,“ hudrovala ošetřovatelka. Lea s Camillou potlačily počínající bláznivý smích. „Nezapomeň zítra přinést noviny.“

„Zítra noviny nejsou, zítra je Hod boží svatodušní,“ řekla Lea a navlékla si černou lišku.

„To je pravda, já zapomněla. Budu se modlit, aby ty zatracené skopčáky odrazili. Buď tady brzy.“

„To víš. Tak zítra, odpočiň si.“

Když Lea přecházela ulici Grenelle, vrazila v zamyšlení do nějakého chodce. Omluvila se a poznala muže, který jí doporučil koupi Célinovy knihy. Také ji poznal, smekl klobouk a pozdravil ji.

„Líbila se ta kniha vaší přítelkyni?“

„To nevím, ale mám dojem, že když jste mi ji doporučil, tak jste si ze mě dělal legraci.“

„Myslíte?“

„Ano, ale na tom nezáleží.“

„Skutečně. Promiňte mi, nepředstavil jsem se: Raphaël Mahl.“

„Já vím.“

Pohlédl na ni s překvapením, smíšeným se znepokojením.

„Že bychom měli společné přátele?“

„To nemyslím. Už musím jít. Na shledanou, pane.“

„Neodcházejte tak, rád bych vás zase viděl. Jak se jmenujete?“

Aniž vlastně věděla proč, slyšela se Lea odpovídat: „Lea Delmasová.“

„Jsem každý den kolem jedné hodiny na terase U Dvou Magotů a velmi rád vás tam pozvu na skleničku.“

Lea ho pozdravila kývnutím a bez odpovědi odešla.

V Univerzitní ulici vládl naprostý klid: byt byl prázdný. Lea si znepokojeně říkala, jestli Lisu zase nepopadla zběsilá snaha odejet a jestli do svého strachu nezatáhla také Albertinu a Estellu. Nemusela si klást tu otázku dlouho, protože vešly tetičky, následované služebnou.

„Kdybys viděla těch lidí, to zanícení! Bůh nás nemůže opustit,“ vykřikla Lise, lapala po dechu a sundávala si svůj směšný růžový klobouček, ozdobený velkou kytičkou fialek.

„Bylo to moc dojemné,“ řekla pokojné Albertině a svlékala si kabátek šedého kostýmku.

„Jasně že proti všem těm modlitbám a procesím nemají

skopčáci žádnou šanci,“ dodala Estelle a zamířila do kuchyně. „Odkud jdete?“ zeptala se Lea.

„Byli jsme v Notre-Dame, vyzývají Pařížany, aby se tam shromáždili k modlitbě,“ řekla Lisa a urovnávala si vlasy u jednoho z benátských zrcadel vedle vchodu.

Lea vstoupila do salonku, kde trůnil ohromný nový zářivý radiopřijímač.

„To koupila tetička Lisa,“ řekla Albertině v odpověď na tázavý pohled své neteře. „To staré už nefungovalo?“

„Fungovalo, jenže ona trvala na tom, že bude mít jedno u postele ve svém pokoji, které bude nepřetržitě zapnuté. Lisa chce být informovaná hodinu po hodině, dnem i nocí. Poslouchá dokonce i Londýn.“

Lea otočila jedním z knoflíků přístroje. Po chvíli ticha a po rozličném praskání uslyšely:

„… pozítří přijedou na Severní nádraží první konvoje belgických a holandských uprchlíků. Ať je přijdou přivítat všichni, kdo si přejí vyjádřit těm nešťastníkům své sympatie. Dávejte dary francouzskému Červenému kříži.“

„Půjdeme tam,“ řekla pevným hlasem Albertině. „Leo, zatelefonuj majiteli garáže, aby nám sem zítra ráno přivezl auto. Jdu se s Estellou podívat, co máme za potraviny a za ošacení.“

Když přišla Lea ke Camille, nalezla ji v slzách na kolenou před rádiem, přes snažné prosby Sáry Mülsteinové, jež ji přišla navštívit, i přes hubování paní Lebretonové.

„Nechte mě, buďte zticha, já chci poslouchat zprávy,“ zvolala na pokraji nervového zhroucení. „Ach! To jsi ty, Leo, řekni jim, ať mě nechají na pokoji!“

„Přijdu za chvíli,“ řekla Sára a rozloučila se.

Po jejím odchodu vystrčila Lea rozhodně ošetřovatelku ze dveří ložnice.

„Poslouchej, vysílají znovu komuniké francouzského generálního štábu.“

„Od Namuru po Mézières se nepříteli podařilo vytvořit dvě malá předmostí, jedno v Houx severně od Dinantu, a druhé v Monthermé. Třetí, významnější, bylo utvořeno v lese v Marfée u Sedanu…“

„Les v Marfée, podívej se na mapu, to je hned u Laurenta.“

Lea se postavila před mapu, přiblížila prst k Sedanu a pak k Moiry, kde byl Laurent ďArgilat.

„Ale ne, to je asi dvacet kilometrů.“

„Asi dvacet kilometrů, co to je pro armádu s tanky a s letadly, které všude bombardují? Zapomněla jsi, co se stalo v Polsku, když kavalerie zaútočila na německé tanky? Postřílení, všichni byli postřílení. Já nechci, aby se to stalo Lauren-tovi,“ křičela Camille, jež si lehla si na koberec a tělo se jí zmítalo vzlyky.

Lea neřekla nic. Dívala se na mapu. Červený praporek, označující místo, kde je umístěn 18. pluk jízdní pěchoty, vypadal na zeleném pozadí, označujícím les, jako krvavá skvrna.

Camille měla pravdu, dvacet, třicet, a dokonce ani padesát kilometrů pro tanky moc neznamená. Kudy by asi jely zabít muže, kterého milovala: přes Mouzon? Přes Carignan? Existovala pro ni teď už jen vesnička Moiry, jež se jí stala středem světa a nejdůležitějším bodem této války. Musí se přesně dozvědět, co se tam děje. Kdo by jí to mohl říci? Francois Tavernier? Ten by to měl vědět.

„Nevíš, kde může být Francois Tavernier?“

Camille pozdvihla obličej skropený slzami.

„Francois Tavernier?… To je nápad! Byl tu včera a řekl mi spoustu povzbudivých věcí. Je u Informační služby v hotelu Continental. Napsal mi číslo telefonu do sešitku, vedle vázy s květinami.“

Zápisník se okamžitě otevřel na správné stránce, na níž bylo přes celou šíři krásným širokým rukopisem napsáno jméno a telefonní číslo. Ozval se jí nějaký ženský hlas, kterému sdělila své jméno, pak jiný, a konečně mužský.

„Pan Tavernier?…“

„Ne, zde je Loriot. Setkali jsme se před pár dny.“

„Promiňte, já si nevzpomínám.“

„Bylo to v jedné ruské restauraci.“

„Ach!…“

„Co pro vás mohu udělat, slečno Delmasová? Pan Tavernier tu není.“

„A kdy se vrátí?“

„Nevím, na žádost pana ministra odejel na frontu.“

„A kam?“

„Lituji, slečno, to vám nemohu říct, vojenské tajemství. Jakmile se vrátí, sdělím mu, že jste volala. Spolehněte se.“

„Děkuji vám, pane. Na shledanou.“

Lea se otočila ke Camille s bezmocným gestem. Ta ho ale miluje, pomyslela si při pohledu na ztrhané rysy mladé ženy, natažené na podlaze.

„Vstaň," řekla jí tvrdě.

Do bledých tváří se vrátilo trochu barvy.

„Ano, promiň, chovám se směšně. Laurent by se za mě styděl, kdyby mě tu takhle viděl."

Camille s námahou vstala a opírala se přitom o křeslo. Když se postavila, zapotácela se, podařilo se jí však udržet rovnováhu a pod chladným a pohrdavým Leiným pohledem došla k posteli, na niž se pokusila důstojně usednout, a přitom tiskla rty, jako by chtěla zadusit bolestné zaúpění. Její ruce s promodralými prsty hmátly po krku a ústa se jí otvírala v němé výzvě. V tom okamžiku vstoupil lékař.

„Proboha!"

Chvatně přistoupil ke Camille a jemně ji uložil do postele,

„Zavolejte ošetřovatelku," řekl Lee a otevíral aktovku.

Když se Lea vrátila, následovaná paní Lebretonovou, vytahoval lékař injekci z Camilliny paže.

„Říkal jsem vám, ať od ní neodcházíte. Paní ďArgilat málem umřela, a tahle tady…," odfrkl a ukázal na Leu, „…ta se na ni dívá, a nehne prstem!"

Lea chtěla zlostně odpovědět, když vstoupila Josette a oznámila, že paní Mülsteinová by ráda věděla, jak se daří paní.

„Jdu za ní."

Když Lea vstoupila do salonu, Sára Múlsteinová napolo ležela na divanu. Nadzdvihla se, a pak, když poznala dívku, zaujala znovu předchozí polohu.

„Promiňte, Leo, že nevstanu, ale já už nemohu. Jak se daří Camille?"

„Spatně."

„Co můžeme dělat?"

„Nic," řekl doktor, jenž vstoupil do místnosti. „Potřebuje naprostý klid. Slečno Delmasová, nemohla byste zajet za jejím manželem?"

„Ale pane doktore, on je na frontě!“ vykřikla Lea.

„Pravda, pravda, já z té války nevím, kde mi hlava stojí. Pořád jen myslím na hrůzy té poslední, na všechny ty zbytečné mrtvé, zbytečné, protože to všechno začíná nanovo! V téhle chvíli spí,“ pokračoval a leštil si brýle zmuchlaným kapesníkem, „záchvat pominul. Musí si nutně uvědomit, že když se takhle nekontroluje, ohrožuje život svého dítěte. Zakázal jsem jí číst noviny a poslouchat T. S. F. Ale pochybuji, že mě poslechne. Musím jít, dal jsem instrukce paní Lebretonové. Přijdu zase zítra. Na shledanou, dámy.“

Sára s Leou zůstaly po několik okamžiků potichu.

„Chudák Camille, ta si vybrala dobu těhotenství,“ vzdychla Lea.

„Myslíte?“ řekla Sára a vstala. „Co děláte dnes večer? Nechtěla byste se mnou povečeřet?“

„Moc ráda, ale budu se muset jít převléct a říct to tetičkám.“

„Takhle vám to moc sluší, a u mě se můžete vykoupat. Zavolejte vašim tetám a řekněte jim, že budete do deseti doma.“

Lea ji poslechla. V Univerzitní ulici byla jen Estelle, slečny de Montpleynet ještě nebyly doma. Estelle naléhala, aby se Lea opravdu vrátila do deseti.

U přítele Louise bylo narváno. Šéf podniku, „protože jsou přítelkyně pana Taverniera,“ nechal přistavit ke dveřím, které odháčkoval, kulatý stolek, mladý číšník vyvěsil cedulku „obsazeno“ a zatáhl záclony ze špinavého sametu, aby oddělil restauraci od pohledů z ulice.

Lea se zvědavě rozhlížela. Octla se v takovém prostředí, jež ani trochu neodpovídalo její představě o vybrané restauraci, poprvé.

„Zavedu vás do jedné módní hospůdky,“ řekla jí Sára.

Zažloutlé zdi odrážely světlo a hosté tak vypadali jako žloutenkáři. Piliny, rozházené po špinavých dlaždičkách, tvořily pod nohama vlhké špinavé hromádky, dřevěné židle

byly tvrdé a nepohodlné, a dost jí vadil hluk a kouř. Číšník zručně prostřel stolek. Běloskvoucí ubrus i talíře, svítivé sklenky a stříbrné příbory Leu uklidnily; aby něco řekla, naklonila se ke své společnici.

„Chodíte sem často?“

„Dost často. Jak jsem vám řekla, tuhle restauraci mi ukázal Francois Tavernier. Mají tu výtečná husí játra, maso, zvěřinu, víno. Prostředí není moc přitažlivé, ale až uvidíte kvalitu kuchyně a laskavost personálu, rychle na něj zapomenete.“

„Jaké víno byste si přála, madame?“

„Zapomněla jsem, jak se jmenuje to, co si tu dává pan Tavernier, ale moc mi chutná.“

„To je skutečně velmi dobré, je to Château La Lagunè.“

„Výborně, dáme si ho na jeho počest.“ Lea ochutnala víno jako znalec.

Od té doby, co byla v Paříži, bydlela Sára v hotelu Lutétia, aby se nemusela starat, jak říkala, o detaily každodenního života. Když před dvěma hodinami vstoupila ve společnosti Ley do svého pokoje, odkopla střevíčky k protější stěně a hodila lehký plášť na jednu část dvojitého lůžka, přikrytého květovaným chintzem.

„Udělejte si pohodlí, já napustím vodu.“

Vyšla z koupelny v dlouhém županu z modrého froté.

„Vana je rychle plná. Koupací soli jsou na poličce. Chcete se něčeho napít? Já si objednám jeden kir royal, hotelový barman je dělá moc dobré.“

„Tak dobrá, kir,“ řekla Lea, trochu vyplašená nenuceností té ženy, kterou sotva znala.

O čtvrt hodiny později vyšla i ona z koupelny se zrůžovělou tváří, vyčesanými vlasy, zabalená do bezového županu.

„Vy jste ale mladá,“ zvolala Sára. „Ještě jsem neviděla pleť, jako máte vy, ani takový pohled, ani tak krásná ústa. Chápu, že se do vás muži zamilovávají.“

Pod tou záplavou komplimentů se Lea začervenala a začala se cítit nesvá.

„Tady je vaše sklenička, napijte se. Zadala jsem stůl v jedné restauraci, kterou mám ráda. Doufám, že se vám bude líbit.“

Během řeči se Sára přehrabovala v jednom z množství kufrů, otevřených uprostřed místnosti, a vytáhla z něj bleděmodré prádlo a tmavošedé punčochy. Z jiného kufru vytáhla trochu zmačkané červené úpletové šaty.

„Hned jsem hotová,“ řekla a zmizela znovu v koupelně.

To je ale nepořádek, pomyslela si Lea, když si pomyslím, že mě matka má za nepořádnici! Co by asi řekla, kdyby měla dceru jako je Sára… S překvapením si uvědomila, že už několik dnů na matku nepomyslela. Pevně si slíbila, že jí napíše dlouhý dopis.

„Zapněte rádio,“ zakřičela Sára přes přepážku. Lea se rozhlédla kolem sebe, přerovnala šaty, kabáty, noviny: ani jeden přístroj, co by se aspoň trochu podobal rádiu. Objevila se Sára v krátkém kombiné a sušila si vlasy ručníkem.

„Proč nezapnete rádio? Jsou zrovna zprávy.“

„Nemohu ho najít.“

„O, to je pravda, já zapomněla, odnesli ho do opravy. Vy ještě nejste oblečená?“

Lea jedním pohybem ukázala, že má šaty v koupelně.

„Kam jsem to dnes večer dala hlavu? Jsem opravdu unavená.“

Když se Lea vrátila do pokoje, našla tam Sáru napůl pod postelí, kde hledala střevíčky. Nakonec byly nalezeny v koši na papíry!…

Číšník přinesl terinu s husími játry a silnými plátky bayonneské šunky, zatímco sklepník naléval víno.

„Dále máme hovězí žebro, provensálské dušené maso, jehněčí kýtu a holoubátka s hráškem.“

„Dejte si holoubátka, jsou skvělá,“ poradila jí Sára.

Lea s úsměvem přikývla.

„A teď se napijeme na našeho přítele Francoise,“ řekla Sára a zdvihla sklenku.

„To je nápad, který mě zasáhl přímo do srdce,“ ozval se za nimi veselý Tavernierův hlas. S lehce rozcuchanými vlasy, v roláku a tvídovém saku vypadal mladší.

„Francoisi!“ vykřikla Sára. „To je ale překvapení! Já myslela, že jste pohřbený pod německými bombami!“

„To se mi taky málem stalo,“ řekl a sklonil se, aby políbil nabízenou ruku, na níž zářil velmi krásný diamant. „Dobrý večer, Leo, pustil už tetičku ten strach?“

„Dobrý večer. Momentálně to jde.“

„Řekli mi, že jste volala. Nic vážného, doufám?“

„To s vámi chtěla mluvit Camille. Já myslela, že jste na frontě.“

„Byl jsem tam, vrátil jsem se dnes večer. Jak vidíte, neměl jsem čas se převléct, prominete mi to? I když je to malý stoleček, dovolíte, abych se k vám posadil?“

„To je ale otázka! My se zmáčknem,“ řekla Sára.

„Číšníku, přineste jednu židli.“

„Nebude se vám tu moc dobře sedět, pane Taverniere.“

„To je jedno.“

„Co budete jíst, pane?“

„Hovězí žebro, pořádně krvavé.“

Sklepník přišel dolít víno. Beze slova a zamyšleně vypil Francois Tavernier svou sklenku. Lea zmírala touhou zeptat se ho, co viděl, ale neodvažovala se.

„Nenechte se prosit,“ zvolala Sára, „co se tam děje?“

Temným Tavernierovým pohledem přelétl stín rozmrzelosti. Pohlédl postupně na ty dvě ženy, tak rozdílně krásné: na černovlásku s ohromnýma černýma očima, s matně bílou pletí, velikým orlím nosem a s širokými ústy, odhalujícími obdivuhodné zuby; a na divošku s rozházeným účesem se zářivými odlesky, s tvrdohlavým čelem, smyslnými ústy a se zvláštním pohledem, v němž by se člověk nejraději utopil. Ten pohyb hlavy, který udělala, když se zaposlouchala…

„Pojďme se bavit o něčem jiném, nechci vám kalit vaše hezké myšlenky. Promluvíme si o tom všem zítra.“

„Ne, zítra ne, teď,“ vyhrkla ohnivě Sára Mülsteinová a uchopila Taverniera za paži. „Já mám právo vědět,“ pokračovala slábnoucím hlasem, „jestli nacisti vyhrávají v téhle válce, já už nikdy neuvidím otce ani manžela.“

„Já vím, Sáro, já vím.“

„Ne, vy nevíte. Vy nevíte, čeho jsou schopní…“

„Uklidněte se, Sáro, já to všechno vím stejně dobře jako vy. I když se události daly do pohybu, neztratil jsem své kontakty v Německu a zprávy, které mám, nejsou špatné. Nicméně…“

„Nicméně?“

„… nicméně si říkám, jestli budou ve Francii bezpečnější.“

„Jak o tom můžete pochybovat, Francie je svobodná země, azylová země, vlast deklarace lidských práv. Francie by nikdy nezavírala Židy jenom z toho důvodu, že jsou Židé.“

„Obdivuji vaši důvěru v soudnictví mé země. Byl bych rád, abyste měla pravdu.“

„Ale my tu válku vyhrajeme,“ řekla Lea, jež ještě do rozhovoru nezasáhla.

Francois Tavernier byl zproštěn odpovědi; přinesli jídlo.

Všichni tři byli labužníci, jedli zprvu potichu, a pak je zvolna víno i skvělé jídlo přimělo mluvit o všem možném. Večeře skončila za smíchu a počínající opilosti žen, zvláště Ley, jež pila nejvíc.

„A jé! To už je půl jedenácté. Tetičky budou mít starost,“ řekla, když vstávala.

„Pojďte, já vás doprovodím. Napište mi to na účet,“ řekl Francois Tavernier, jenž myslel jen na jedno: jak se dostat do postele.

„Zavolejte mi, jak se má Camille,“ řekla Sára na odchodu a políbila Leu na obě tváře.

„Zavolám vám zítra,“ řekl Francois a odsunul se, aby mohla Sára projít.

12. KAPITOLA

Od toho 14. května, kdy jí Francois Tavernier oznámil, že Francie právě prohrála válku, bylo toho na Leu moc. Sledovala na mapách tu úžasnou německou invazi, nechtěla věřit, že je to možné, chvěla se strachy o Laurenta, o němž neměla Camille zprávy od ofenzivy z desátého května, a jenž se nacházel tváří v tvář Guderianovým obrněným divizím. Navzdory cenzuře v novinách i v rádiu si domýšlela se vztekem v duši, že ty tisíce francouzských vojáků byly zabity na silnicích kolem Meusy a Somme pro nic za nic. Kolovaly nanejvýš poplašné zprávy, které přinášely tlupy uprchlíků: rabování měst i vesnic, neustálé bombardování, rozdrcení 9. armády pod velením napřed Corapovým, a pak Giraudovým, jenž se marně snažil znovu shromáždit její zbytky, zhroucení 2. armády, té Laurentovy, pod velením generála Huntzingera, všudypřítomní špióni, ztracené děti, opuštění staří a nemocní lidé…

Francois Tavernier doporučoval, aby Lea i Sára odejely z Paříže. Sára to odmítala a říkala, že jestli se jejímu otci a jejímu manželovi podaří opustit Německo, mohou se najít jen v Paříži. Pokud jde o Leu, ta nemohla odejet, protože Camillin stav se po slabém zlepšení opět zhoršil.

Lise se dostalo zadostiučinění. Její panika, na chvíli zklidněná sesazením generála Gamelina a hlavně příchodem zástupce předsedy národní rady maršála Pétaina, nyní propukla ještě silněji. O dva dny později opustily slečny Montpleynetovy s Estellou Univerzitní ulici a svěřily Leu a Sáru Mülsteinovou Francoisi Tavernierovi. Až do poslední minuty doufaly, že jejich neteř odjede s nimi; obávaly se, že budou muset čelit výčitkám Isabelly a Pierra Delmasových.

Pierre Delmas povolil s těžkým srdcem Lee, aby zůstala v Paříži u Camilly, hlavně aby uklidnil starého přítele ďArgilat, jenž byl nemocný a zoufal si, že by jeho snacha zůstala sama.

30. května konečně došly dva dopisy od Laurenta. Josette je triumfálně přinesla do salonu, kde spolu Camille s Leou seděly u okna.

„Paní, paní, dopisy od pána!“

Obě mladé ženy vyskočily s bušícím srdcem, neschopny slova. Pokojská se na ně dívala s napřaženou rukou, v níž držela dva silné dopisy, pokryté vojenskými razítky, a divila se, že její dobrou zprávu nepřijaly lépe. Camille se pomalu znovu posadila.

„Leo, já nemám odvahu, otevřela bys je?“

Lea bez odpovědi spíše vytrhla než vzala oba dopisy z Josettiných rukou, nervózním ukazováčkem roztrhla obálky a nešikovně rozložila listy špatného linkovaného papíru, pokryté natěsnaným písmem. Jeden z dopisů měl datum 17. května, druhý 28. května.

„Buď tak hodná, čti,“ vydechla Camille stísněným hlasem.

„Moje drahá ženo,“ začala Lea.

Slova se jí roztančila před očima: „Moje drahá ženo…“ a to nejsou slova určená jí; aby skryla své city, přistoupila k oknu. „Pokračuj, snažně tě prosím.“

Za cenu úsilí, o němž Camille neměla ani tušení, začala Lea znovu číst monotónním hlasem:

„Moje drahá ženo, tolik jsem na tebe myslel během těch posledních dnů, jak jsi samotná, v tomhle stavu, a beze zpráv ode mě. V Paříži bys měla mít lepší informace, než máme my tady. Všechno je to tak neuvěřitelné! Marně se snažím pochopit, co se stalo od té doby, co Němci vpadli do Belgie a do Lucemburska. Odejel jsem splnit svůj úkol. Místo toho bylo třeba se stáhnout. Z vojáků jsme se stali zašívány v

kolonách mezi uprchlíky. Všude vysoce naložená auta, motorky, kola, zavazadla, hromady pytlů. Muži, plačící ženy, řvoucí děti, vlekoucí se pěšky po silnicích, bloudící v děsném vedru.

Den po dni přibývá nepřátelského bombardování. Vylidněné vesnice jsou rabovány. Zůstávají jen zvířata: bloudící prasata, telata, vyděšené slepice, bučící krávy, které jdou za námi a čekají, že je někdo podojí.

Má drahá, drží mě jen myšlenka na to, že tě mám v bezpečí. Nechtěl bych, abys viděla v příkopech a po polích ty spousty uprchlíků, kteří tam leží jako mrtvoly a řvou hrůzou, když je kropí dávky z letadel.

Nenávidím válku, ty to víš; ale stydím se za rozvrat našich vojsk, za úprk našich velitelů. Po všechny ty dny jsem myslel na tebe, na naše dítě, na mého otce, na Roches-Blanches, na všechno, co je smyslem mého života. A na čest… Někdy jsem zlostí bez sebe, že nejsem v bitevní linii a neodrážím nepřátele se zbraní v ruce. Chtělo se mi zvracet a brečet, když jsem viděl ty haldy koní, zraněných, rozpáraných, rozdrcených. Po všechny ty dny jsem spal v lesích, ve stodolách a jedl, co se mi podařilo nalézt. Jsem vyčerpaný, uštvaný, ponížený. Co se dá dělat?“

Lea podala Camille listy prvého dopisu, aby si sama přečetla něžné věty, kterými byl zakončen a které Leu tolik bolely.

„Buď tak hodná, drahoušku, přečti mi ten druhý. Chci, abychom se my obě, které ho máme rády, dozvěděly společně, co dělá a jak se má!“

Lea sebou škubla a říkala si, co chtěla Camille říct tím „my obě, které ho máme rády“. Nedomyslela se snad, jaké city chová k Laurentovi? Anebo byla tak šíleně důvěřivá?

Druhý dopis měl datum 28. května 1940:

„Má sladká lásko. Co už jsem toho ušel od mého posledního dopisu. Představ si, že jsem sotva padesát kilometrů od Paříže a že se mohu vzteknout, když vím, že tě mám tak blízko a nemohu za tebou. Tvé dopisy došly,

všechny najednou. Jsem moc šťastný a uklidňuje mě vědomí, že je u tebe Lea. Řekni jí, jak jsem jí vděčný a jak ji za to mám rád.

Došly mi také zprávy od otce, bohužel ne příliš dobré. Obávám se, aby ta válka, kvůli níž měl takové obavy o Francii, a rány, které na nás dopadly, nezhoršily jeho stav. Máme tu všichni spíše mizernou náladu a četba novin, které teď už nedostáváme, tomu moc nepomohla: bombardování Holandska a Belgie, okupace Amiensu, Abbeville, Boulogne a Calais, spojenecké divize prakticky obklíčené ve Flandrech, sesazení Gamelina a jeho nahrazení ‚mladým' Weygandem… Snad bude naděje i čest Francie zachráněna jmenováním maršála Pétaina místopředsedou Národní rady…

Posílám ti svůj deník z těchto válečných dnů. Když k tomu budeš mít odvahu, přečti si ho. Možná ti to leccos osvětlí. Promiň, že tě nudím povídáním o svých problémech se stravováním a o cestách po lesích. Je to dost bídné povídání, ale od desátého května je to mým denním chlebem. Jak jsem ti říkal, jsem rád, že nebojuji, ne ze zbabělosti, to mi, prosím tě, věř, ale z hrůzy z prolité krve. A přitom, jak jsem ti už psal, ta všechna německá vítězství i naše neschopnost, kterou vidím aspoň v našem úseku, jsou pro mě neustálou hanbou a bolestí.

Má Camillo, už musím končit, plukovník mi nechal doručit rozkaz, abych se k němu dostavil. Dobře se o sebe starej, miluji tě."

Lea podala Camille listy deníku. Camille si je položila na klín, pokoušela se zaměřit pozornost na první stránky, a opakovala si jakoby sama pro sebe:

„Má se dobře, žije."

„Samozřejmě že žije, jinak by nepsal," vzdychla Lea vyčerpaně.

Camille neodpověděla a prolistovala stránky deníku, datované od 10. května do 27. května 1940. S tváří strnulou úžasem četla vyprávění o porážce, den po dni, a svou četbu doprovázela větami, pronášenými nahlas:

„La Ferté-sur-Chiers, Beaufort… Podávám mužstvu zprávy… Plukovník tu není a každý si myslí, že se ztratil… Najít nějaké potraviny, najít krmení… Jeden z mých vojáků šlápl na minu… Jeden desátník byl zavražděn opilým vojákem… Má jediná utkvělá myšlenka je, jak s Wiazemským zorganizujeme stravování. Daří se nám podojit toulavé krávy a dáváme mléko dětem… Navečer se vrátila letadla se strašlivým pískotem, následovaným výbuchy. Plácneme sebou na zem a získáváme první zkušenosti s leteckými minami s píšťala-mi… U příkopu pláče jeden rotmistr, je sám… Spíme v jedné stodole…“

„Chudák Laurent,“ zamumlala Camille, „on, který nemůže spát ani v posteli!“

Lea na ni vrhla nenávistný pohled.

„Poslouchej,“ zvolala Camille nadšeně, „24. května se zastavil v Châlons: Nezapomenutelný dojem, ocitli jsme se zase ve velkém městě s civilisty, obchody a restauracemi. Dobrá večeře, skvělá, a doutník: válka má občas i dobré stránky. Nádherný pocit lehnout si po dlouhé koupeli do jemných povlaků.“

Lea se vztekle podívala na Camillu, jež končila s četbou.

„Já mu závidím, aspoň tu nemusí sedět zavřený.“

„Jak to můžeš říct?“ vykřikla Camille. „Laurent riskuje svůj život, stejně jako jeho kamarádi!“

„To možná, ale nemá čas se nudit.“

Camille pohlédla na přítelkyni se smutkem v očích.

„Tak ty se u mě tedy nudíš? Já vím, že to není žádná zábava hrát si na ošetřovatelku nemocné. Nebýt mě, vrátila by ses k rodičům. Ach! Jak mi to asi máš za zlé,“ řekla Camille a počala se otřásat vzlyky.

„Přestaň brečet, udělá se ti zle a paní Lebretonová zase řekne, že to je moje vina.“

„Promiň mi to, máš pravdu. Proč nechodíš víc ven? Sára Mülsteinová a Francois Tavernier tě pořád někam zvou. Proč odmítáš?“

„Mně úplně stačí vidět je každé odpoledne.“

„Ale oni sem každé odpoledne nechodí!“

„To je možné, ale i tak je to až moc.“

Camille ochable sklonila hlavu.

„Já je mám docela ráda. Francois je takový hodný a veselý…“

„Co na tom ulejvkovi vidíš…“

„Leo! Dobře víš, že to není pravda, že tu má důležité věci na starost a vláda se s ním často radí.“

„To ti vypráví on, jsi moc naivní, děvenko. To máš jako se Sárou, vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby to byla špionka.“

„To tedy přeháníš, čteš moc brakové literatury a vidíš moc hloupých filmů…“

„Zabíjím čas, jak se dá.“

„Leo, prosím tě, nehádejme se. Radši se budeme radovat, že je Laurent živý a zdravý.“

„Teď tady jde spíš o tvoje zdraví. Myslíš, že ti lékař dovolí odejet?“

„To tedy nevím,“ vzdychla Camille. „Já bych tak chtěla být v Roches-Blanches u Laurentova otce. Mám takový strach o své dítě!“

Ozvalo se zaklepání. Vstoupila Josette.

„Přišla paní Mülsteinová a pan Tavernier.“

„Ať jdou dál,“ zvolala Camille a bledá tvář jí zčervenala radostí.

„Už zase!“ vykřikla Lea naštvaně.

Sára Mülsteinová s kyticí růží v ruce přeběhla místnost, aby se políbila s Camillou. Usmála se, když si všimla stránek Laurentových dopisů, rozložených na pokrývce z krémového saténu.

„Vidím, že jste dostaly zprávy od našeho vojáka. Musejí být dobré podle toho, že vypadáte mnohem líp než včera, a taky pohled máte skoro veselý.“

„Ano, ulevilo se mi. To jsou ale krásné růže! Vy jste na mě taková hodná. Děkuju, Sáro.“

„Dobrý večer, Leo. Vy se ale tváříte! Co se stalo?“

„Nic, nudím se,“ řekla Lea a nechala se od Sáry obejmout.

„Ukažte, ať se podívám, jak vypadá,“ řekl Francois Tavernier a sklonil se, aby políbil ruku, kterou mu Camille podala. „Na mou duši, je to pravda, vy jste skoro tak červená jako ty růže.“

„Já myslím, že trochu přeháníte,“ zapýřila se mladá žena se smíchem. „A co vy, Sáro, víte něco o svém manželovi?“

Dříve než odpověděla, sundala si Sára Mülsteinová svůj výstřední klobouk z černé plsti, probodnutý dlouhým červeným brkem. Posadila se do křesílka vedle postele a mechanicky si stahovala plisovanou sukni kostýmu.

„Ano, včera jsem dostala zprávu.“

„To mám ale opravdu radost…“

„… Poslali ho do nějakého tábora v Polsku,“ pokračovala Sára.

„Ach, ne!“ vykřikla Camille.

Lea, stojící v pozadí, přistoupila k Francoisi Tavernierovi a řekla mu vyčítavě:

„Já myslela, že jste ho měl nějak dostat z Německa?“

„Nepovedlo se to.“

„Francois dělal, co se dalo,“ řekla Sára zemdleným hlasem.

„Jak si tím můžete být tak jistá?“ odvětila Lea prudce.

„Leo!…“

„Nechte ji, Camillo, přece víte, že mě naše krásná přítelkyně má za špiona, za lumpa a já nevím co ještě,“ rozhodil rukama Tavernier se zjevnou nenuceností.

„Počkejte, já jí odpovím, Francoisi. Otec mi telefonoval z Lyonu. To od něj jsem se dozvěděla okolnosti manželova zatčení. Nacisti se na něm pomstili za to, že si nemohou ponechat umělce, který je ve světě příliš známý. Nebýt

Francoisových častých intervencí, nebyl by deportovaný jen můj manžel… Táta bude v Paříži zítra.“

Zavládlo trapné ticho. Nakonec ho přerušila Lea.

„Promiňte mi to, Francoisi, a vy taky, Sáro.“

„Já už vám to řekla, Leo: vy jste strašně mladá! Mluvíte moc rychle, a nevíte o čem. Budete si teď muset zvyknout na větší opatrnost. Vy, která vidíte všude samé špiony, si radši dejte pozor na pátou kolonu,“ řekla Sára.

Lea se odvrátila, aby skryla podráždění, a pak se podívala na hodinky.

„Já úplně zapomněla, mám nějakou schůzku. Tak na shledanou večer, Camillo, nechávám tě v dobré společnosti.“

Francois Tavernier odešel hned za ní a doběhl ji u vchodu, kde si před vysokým zrcadlem upevňovala na hlavu klobouček.

„Tenhle klobouk vám nesluší, dělá vás starší. Když si odmyslíme barvu, slušel by dokonale vaší tetě Lise…“

Lea se vztekle otočila.

„V tom se vy vůbec nevyznáte. To je klobouk od Agnes, z nejelegantnějšího ze všech salonů.“

„Chudáčku můj malý, nehrajte si na Paříženku. Vy jste o mnoho svůdnější jako divoška z Montillaku, zvlášť když zrudnete jako teď.“

„Já nezrudla a vaše názory mě vůbec nezajímají. Dejte mi pokoj.“

„Ne, musím s vámi mluvit. Pojďme do vašeho pokoje.“

„Co vás to napadá?“

„Přestaňte si hrát na upejpavku. To vám taky nejde. Jdeme.“ Uchopil ji za paži a vedl ji ke dveřím.

„Pusťte mě laskavě, nebo začnu křičet.“

„Tak křičte, když se vám chce. Nechcete jít? Tak já vás ponesu.“

Doprovodil slova činem, zdvihl Leu, jež navzdory své hrozbě nevykřikla, ale pokusila se vymanit a bušila do něj pěstmi.

„Tady máme to panenské hnízdečko?“ zeptal se a strčil ramenem do pootevřených dveří.

„Pusťte mě! Tak pusťte mě!“

„Jak poroučíte, drahoušku.“

Tavernier ji nedbale hodil na postel.

Lea se, bezmocná a vzteklá, posadila, rozcuchané vlasy jí padaly do očí. Pak se přikrčila, připravená ke skoku. Francois byl rychlejší, v okamžiku byl na posteli a držel ji za obě zápěstí.

„Surovce, syčáku…“

„Už několikrát jsem vám opakoval, že váš urážlivý slovník je velmi omezený. Chybí vám četba. No tak, dost legrace, musím s vámi mluvit. Budete mě poslouchat?“

„Jděte se…“

„To už byste přehnala. Jestli se neuklidníte, budu vás muset políbit.“

Lea se okamžitě přestala zmítat. „O co jde?“ zeptala se vážně.

„O vás a o Camillu. Musíte odejet. Nejste v Paříži v bezpečí.“

„To já vím,“ přikývla Lea a třela si zápěstí. „Copak je moje vina, že doktor říká, že je neschopná převozu?“

„Já s ním o tom promluvím. Za pár dní budou Němci v Paříži a já, já se vrátím na frontu…“

„No ne! To je ale nápad! Já myslela, že nemáte rád předem prohrané věci.“

„Ty opravdu rád nemám. Ale tady jde o něco jiného.“

„Snad ne o čest?“ řekla Lea tím nejurážlivějším tónem, jakého byla schopna.

Pod pohledem, který na ni vrhl, se přikrčila na posteli v očekávání výprasku. Protože žádná rána nepřicházela, zdvihla k němu oči a pocítila, jak červená hanbou při pohledu na jeho rozrušený obličej. Zmocnila se jí touha vrhnout se mu do náručí a požádat ho za prominutí. A byla by to možná i udělala, kdyby se v tom okamžiku nerozesmál.

„O čest!… Možná… Ale to je cit, kterého já nejsem hoden. Když chcete vědět, o co jde, budete se muset nepochybně obrátit na Laurenta ďArgilat.“

„Nechte být Laurenta i jeho čest. Vraťme se k našemu případnému odjezdu.“

„Umíte řídit?“

„Ano, udělala jsem si řidičák v Bordeaux, zrovna než jsem odjela do Paříže.“

„Pokusím se někde zabrat, pronajmout, koupit nebo ukrást nějakou sanitku nebo pohodlné auto, ve kterém bude Camille moci cestovat vleže. Vezmete s sebou paní Lebretonovou a Josettu.“

„Cože! Vy nás necháte odejet samotné?“

„A dá se to udělat jinak? Všichni schopní muži jsou na frontě. A pak, vy vypadáte, že si s tím poradíte.“

Lea bez odpovědi sklopila hlavu. Toto bezmocné gesto

Francoise Taverniera dojalo. Oběma rukama jí odhrnul těžké kadeře a odhalil tak její hezký obličej. Po tvářích, dosud dětských, se koulely velké slzy. Zvolna sklopil oči a pak sklouzl hlavou ke rtům, jež pasivně přijaly polibek. Posadil se na postel, pustil Leiny vlasy a položil ji vedle sebe.

„Plačte, moje malá, jestli vám to uleví.“

Když uslyšela ten vážný a tichý hlas, který jí připomínal otce, propukla Lea ve vzlykot a přitulila se k Francoisovi.

„Já bych chtěla zpátky domů… Já mám takový strach, že Camille potratí… Co by tomu řekl Laurent?… Proč pro mě nepřijede táta?… Je to pravda, že Němci všechny ženy znásilňují?…“

„Vrátíš se, má drahá, neměj starost, já se o všechno postarám…“

„… ale vy jste řekl, že odejdete…“

„Všechno zařídím před svým odchodem.“

Francois si měl trochu za zlé, že zneužívá situace, jeho rty začaly být naléhavější, jeho ruce smělejší, ale mělo to za následek, že se Lea zklidnila. Zvolna mu počala polibky

vracet. Z této krátké chvilky štěstí je vytrhl hluk hlasů u vchodu.

Lea téměř něžně odstrčila Francoise Taverniera, vstala a upravila si zmuchlané šaty.

„Netrčte tu tak a nekoukejte na mě, utřete si pusu, jste celý od růže, a učešte se," řekla a ukázala na kartáče na toaletce.

S úsměvem poslechl.

„Vypadá to, jako by se hádal pan doktor s paní Lebretonovou," zašeptala Lea a špicovala uši. Ozvalo se zaklepání.

„To je Josette, slečno Leo. Pan doktor by s vámi chtěl mluvit."

„No dobrá, řekněte mu, že už jdu. Co mi tak může chtít?" obrátila se zamračeně k Francoisovi.

Ten rozpřáhl ruce na znamení, že neví.

„Já vás teď opustím. Musím připravit poradu, která bude zítra v Paříži s Churchillem a jeho třemi nejbližšími spolupracovníky."

„Co si od té schůzky slibujete?"

„Nic moc. Reynaud by rád dostal nová letadla od R. A. F. Nedostane je. A taky se mu nepodaří vyjednat, aby francouzská vojska, zablokovaná u Dunkerque, byla evakuována společně s britskými jednotkami."

„Tak k čemu ta schůzka je?"

„Abychom neztratili kontakt, abychom znali přesně postoje našich spojenců, abychom věděli, jaký by byl jejich postoj v případě jednostranného příměří."

„Jednostranného příměří?…"

„Mluví se o tom. Myslete na něco jiného. Tohle by nemělo hezké mladé ženě zatěžovat mysl. To je chlapská záležitost," řekl a přitáhl ji k sobě.

Nebránila se a pohlédla na něj jako ještě nikdy předtím.

„Byl bych nerad, aby se vám něco stalo, maličká."

Lea vypadala zklamaná, že nedostala polibek. Musel se usmát, jak se tváří.

„To pro dnešek stačí. Jdu se postarat o nějaké auto pro vás. Do dvou dnů vám dám vědět. Jděte zjistit, co chce doktor Dubois.“

Lea beze slova vyšla z pokoje.

„To vám to trvalo. Myslíte, slečno Delmasová, že nemám nic lepšího na práci než na vás čekat?“ zvolal lékař, když Lea vstoupila do salonu.

„Promiňte, pane doktore, já myslela, že jste u paní ďArgilat.“

„Paní d’Argilat se daří dobře. O ni tady nejde…“

„Takže můžeme odejet?“ vykřikla Lea radostně.

„To by bylo možné, kdyby paní Lebretonová z nějakých malicherných důvodů nedala výpověď.“

„Z malicherných důvodů,“ odsekla ošetřovatelka, jíž si Lea dříve nevšimla. „Dozvěděla jsem se, že můj zeť je těžce zraněný v Bretani a že má dcera za ním chce za každou cenu s oběma dětmi jet. Tomu říkáte malicherné důvody?“

„Vaše dcera je dost velká, aby mohla cestovat bez matky,“ řekl lékař rozzlobeně.

„Se dvěma dětmi, tříletým a pětiletým. To je vidět, pane doktore, že jste nikdy neměl děti.“

„V dnešní době si k tomu mohu než pogratulovat.“

„Paní Lebretonová, nemůžete mě nechat samotnou s Camillou, já se o ni nedokážu postarat, dávat jí injekce.“

„Je mi líto, musím myslet na svou rodinu. Dejte ji do nemocnice.“

„Moc dobře víte, paní Lebretonová, že teď není v nemocnicích volné ani jedno místo a že některé byly evakuovány,“ řekl lékař.

„Nemohu si pomoct,“ odpověděla suše ošetřovatelka. „Dnes večer odjíždím vlakem do Rennes. Slečno Delmasová, je čas dát paní ďArgilat injekci. Jestli chcete, ukážu vám, jak se to dělá. Není to nic složitého.“

Sára Mülsteinová byla ještě v Camillině pokoji, když tam vešly obě ženy s doktorem Duboisem. Ten se přinutil do veselého tónu:

„Paní Lebretonová nás musí z rodinných důvodů opustit. Ukáže slečně Delmasové, jak vám bude dávat injekce."

Camille zbledla a řekla s ubohým úsměvem:

„Doufám, že to není moc vážné. Děkuji vám za dobrou péči. Chudinko Leo, máš to se mnou starosti."

„Otočte se," zabručela ošetřovatelka, jež si mezitím připravila stříkačku.

Sára s lékařem trochu odstoupili, zatímco paní Lebretonová říkala:

„Dívejte se, není to nic těžkého: prudce zabodnete… pomalu tlačíte…"

13. KAPITOLA

Paříž se vylidňovala.

Bombardování letišť v Orly, Bourgetu a ve Villacoublay, továren Citroen a budov v 15. a 16. pařížském obvodu zabilo asi 300 lidí. Brzy ráno vyjela první auta k jihu. Ale davy Pařížanů spěchaly na Lyonské a Slavkovské nádraží a mísily se mezi vlny uprchlíků ze severu a z východu.

Na náměstí Saint-Sulpice, kterým procházela Lea na radnici, aby si vyzvedla potravinové karty pro tři obyvatelky z bulváru Raspail, padla malátnost a ticho, připomínající spíš srpen. Bez listu kuponů žluté barvy, nalepeného uvnitř karty, žádný cukr. Už i mléko, káva a máslo začínaly být vzácné; člověk si říkal, co budou za chvíli snídat.

Když po dvou hodinách čekání zase vyšla z radnice, měla Lea velmi špatnou náladu. Byla unavená z dlouhého postávání po chodbách, páchnoucích lyzolem, starými papíry a potem. Posadila se na jednu z laviček naproti fontáně a přitáhla si k tělu béžový baloňák, který si vypůjčila od

Camilly. Nebylo příliš teplo, po obloze, z níž mohla v každém okamžiku dopadnout smrt, se honily hrozivé mraky. S podrážděním si vzpomínala na Camillin klid, když zazněly sirény, pak ohlušující hukot letadel, přelétávajících nad Paříží, a nakonec výbuchy bomb. Lea naléhala, aby sešla do sklepa, upraveného na kryt. Jenže ona tvrdohlavě stála na svém, že radši uvidí smrt přicházet, než být pohřbená zaživa. Se vztekem v duši a strachem v žaludku zůstala Lea u ní, s hlavu zastrčenou pod hedvábnou pokrývkou.

A Francois Tavernier o sobě vůbec nedává vědět! Nebylo přece možné, že by odejel na frontu a předtím za ní nezašel, a hlavně že by nedodržel slib, že jí opatří něco, s čím by mohla odejet z Paříže. Bylo už 6. června.

„To je ale nějakého mračení, z toho nekouká nic dobrého," řekl jakýsi muž a posadil se vedle ní.

Lea už se na něj chtěla osopit, když vtom poznala Raphaëla Mahla.

„A vida, dobrý den, vy jste neodejel?"

„Kam bych měl jezdit?"

„Pro mě za mě třeba k čertu!"

„Jó, tam se řítíme všichni, a ne že by se mi to nelíbilo. Mně se vždycky líbili blonďatí ďábli, zvlášť v uniformách. Vám ne? Bude to pro nás změna po všech těch baculatých Francouzech a lidofronťácích, po všech těch přivandrovalcích s křivými nosy."

„Mlčte, to, co povídáte, je odporné."

„A proč je to odporné? Copak neprohrajeme tu válku kvůli nim, kvůli těmhle Blumům a spol.? Jen si nemyslete, já je dobře znám. Víte, já jsem napůl Žid."

„Já mám jednu židovskou přítelkyni a jejího manžela zatkli jen proto, že je Žid."

„No a? To vám nepřipadá jako dostatečný důvod?"

„To je hrůza!" zvolala Lea a prudce se vztyčila.

„No tak, drahá přítelkyně, uklidněte se, já jen žertoval," řekl, vstal také a vzal ji za paži.

Lea se netrpělivě vyprostila.

„Omluvte mě, musím už jít.“

„Počkejte, já mám také jednu přítelkyni. Pověřila mě, abych prodal její kožešiny, překrásné stříbrné lišky. Nechám vám je za moc dobrou cenu, uděláte skvělý obchod.“

„Já nevěděla, že se zajímáte o kožešiny.“

„V tomto případě jde jen o to prokázat službu jedné přítelkyni, která potřebuje peníze, aby mohla odejet z Paříže. Víte, ona je taky Židovka, a má strach z nacistů. To já mám spíš strach z nudy. Jestli vás ty lišky nezajímají, mám taky koberce, překrásné staré tkané kousky, nesmírně cenné.“

„Tak teď je z vás zase prodavač koberců. Já myslela, že jste spisovatel.“

Obličej Raphaëla Mahla s širokým proplešatělým čelem na chvíli ztratil svůj posměvačný výraz. Skleslý a smutný úsměv dodal té tváři, najednou ochablé, melancholickou krásu, zdůrazněnou nesnesitelným inteligentním pohledem.

„Ano, já jsem spisovatel. Především spisovatel. Vy jste jen žena, co můžete chápat ze života spisovatele, z jeho každodenního zápasu mezi touhou žít a touhou psát? To jsou dvě věci, které nejdou dohromady. Já jsem jako Oscar Wilde, chci dodat génia do svých děl i do svého života. A to nejde. Mohu se vztekat, ale je třeba si vybrat: žít, nebo psát. Já v sobě nosím velký román, vím to, ale má touha účastnit se na světovém dění, na lidských vášních, mě tak sužuje, že to odnáší má práce. Jak psali bratří Goncourtové ve svém Deníku, aby člověk stvořil něco velikého, mučivého a dramatického, potřebuje pravidelné, klidné dny plné pokoje, měšťácký stav těla i duše, soustředění jako bavlněnou čepici. Lidé, kteří se příliš vyčerpávají vášněmi a otřesy nervózního bytí, nic nestvoří a vyčerpají svůj život žitím. A právě to se mi stalo, VYČERPÁVÁM SVŮJ ŽIVOT NA ŽITÍ… Vás, ženy, chrání váš nedostatek představivosti, vaše jediná tvorba je rození. Jistě, jsou mezi vámi ušlechtilé bytosti jako paní de Noailles nebo Colette, jó, ta ženská je obdivuhodná literátka, ale máte málo té skutečné inteligence, jež je v podstatě mužská.“

„Mužská? Inteligence? Jak se to opovažujete říct, když tahle země, jež je v rukou jediných bytostí, jež podle vás mají skutečnou inteligenci, se právě bídně hroutí?“

„Jsme poraženi vyšší inteligencí a silou, před níž je třeba se sklonit.“

„Sklonit se před těmi divochy?“

„Ale kuřátko, máte hezkou hlavinku, leč prázdnou. Jen opakujete, co říkala vaše domovnice. Tato válka, která vám připadá tak divošská, bude pro Francii blahodárná. Už v roce 1857 bratří Goncourtové, zase oni, napsali: Divošství je potřeba, aby se každých čtyři sta nebo pět set let svět znovu oživil. Svět umírá na civilizaci. Když byla dříve v Evropě nějaká stará populace v nějaké milé krajině už dost chudokrevná, vpadli jim ze severu do zad šest stop vysocí chlapi a posílili

|im rasu. Němci budou ti chlapi, co dodají naší chudokrevné rase novou krev na zmrtvýchvstání. Věřte, malička, co vám říká podvodnický homosexuál, jenž dobře pozoroval, pro potřeby literatury – a někdy i pro svou vlastní potřebu – to myslící zvíře, kterému se říká člověk. Ten člověk, kterého Bůh jednoho dne pustil ze zřetele, s čímž se on, ubohé zvíře, nikdy nesmířil. Vzpomeňte si na krásný Latnartinův verš: „Člověk je padlý anděl, jenž si pamatuje nebe.“

„Jako bych slyšela svého strýce Adriena, dominikána,“ řekla Lea z legrace.

„Ten si dobře vybral. ‚Pro muže jako on zbyla jen kutna.’ Kdysi jsem chtěl být knězem. Já, Žid, jsem konvertoval. Přátelé, horoucí katolíci, mé přání podporovali. Druhý den po vysvěcení jsem uprchl ze semináře a strávil tři dny v chlapeckém bordelu. Ach, to bylo božské. Po zakyslém pachu z podpaží kněžských křídel, po tvářích podobaných furunkly mých kolegů z dormitare, kteří svou nutkavou říjí skvrnili spodky i prostěradla, po ránech zakalených tou tuhou hmotou, zadrhávající o sutanu, to náhlé štěstí, že mohu hladit a líbat něžná a voňavá těla malých prostitutů. Copak tomu

můžete rozumět, vy, děvčátko, a určitě panna, která nepoznala ani obyčejné sapfické objímání?“

„Skutečně tomu nerozumím. Jste mi odporný.“

„To je pravda, jsem odporný hnusák!“ vykřikl a rozesmál se.

„Eh, madam, ty jista být, že nekoupit krásná koberec nebo kožešina? já tobě dělat cenu, protože ty hezká,“ pokračoval a pitvořil se v patách za ní. Udělal tak mazaný a zároveň tak ponížený obličej, že se Lea dala do smíchu.

„Chudáku Raphaëli, vy jste blázen. Nevím, proč strpím, abyste na mě mluvil.“

„Protože vás bavím, má milá, a protože vás mé nesouvislé řeči vytrhnou z vaší mladické apatie. Je třeba dospět, krásko, doba, ve které žijeme, už není žádné dětství.“

Po nějakou chvíli kráčeli mlčky. Na rohu ulice Grenelle a ulice Saints-Pères se Raphaël Mahl zastavil.

„Nechcete ke mně zajít na čaj? Jeden přítel mi půjčil kouzelný byt na ulici Rivoli. Výhled na Tuileries je překrásný.“

„Děkuji vám, ale nejde to. Přítelkyně, u které bydlím, je nemocná. Už má jistě starost, odešla jsem před třemi hodinami.“

„Tak zítra? Slibte mi, že přijdete, rád bych vám dal několik knih, které mám rád. To je moc důležité, mít rád stejné knihy, když chtějí být lidé přátelé.“

Lea si ho prohlédla se sympatií, které se nemohla ubránit a které nerozuměla.

„Když budu moci, tak přijdu, slibuju.“

Naškrábal svou adresu a telefonní číslo na obálku označenou N. R. F.

„Budu vás čekat od čtyř hodin. Když nebudete moci přijít, zatelefonujte mi. Počítám s vámi. Tak zítra.“

„Zítra,“ řekla a zastrčila si obálku do kapsy. Proběhla vylidněnou ulicí Grenelle až na bulvár Raspail.

Lea ani neměla čas zastrčit klíč do zámku: dveře bytu se otevřely a v nich stála Camille, narychlo oblečená do tmavomodrého kostýmu, jenž zdůrazňoval její kulaté břicho a v němž vynikala bledost jejího pohublého obličeje.

„Konečně jsi tady," vykřikla a přidržovala se stěny, aby neupadla.

„Ty ses úplně zbláznila, jak to, žes vstala?"

„Šla jsem tě hledat," zamumlala, omdlela a sesunula se podél zdi.

„Josette, Josette, rychle, pojďte sem!"

Mladá komorná se objevila ve dveřích pracovny a když spatřila Camillu ležící v bezvědomí na zemi, vykřikla.

„Pomozte mi a nestůjte tam jako blbec."

Rozcuchaná Josette s rudými tvářemi pomohla Lee odnést nemocnou do její ložnice a položit ji na postel.

„Svlékněte ji, dám jí injekci."

Když se Lea vrátila s injekcí v ruce, přikrývala Josette Camillu, jež na sobě měla už jen tenké kombiné z růžového hedvábí.

Když píchla Camille injekci, s úzkostí zkoumala utrápený obličej s úzkým chřípím. Camille nikdy netrvalo tak dlouho, než přišla k sobě.

„Proč jste ji nechala vstát?"

Josette vzlykala, přikrčená u postele.

„Já za to nemůžu, slečno, já připravovala v kuchyni čaj. Nechala jsem paní hezky v klidu poslouchat rádio, když jsem ji najednou uviděla za sebou, bosou, šílené oči, a pořád jen opakovala: ‚Musí se dojít pro Leu, musí se dojít pro Leu…' Až jsem málem rozbila konvici, jak mě polekala. Zkusila jsem ji odvést zpátky do pokoje, ale ona mě odstrčila a říkala: ‚Rychle, balte zavazadla, Němci jedou.' A tak jsem dostala strach, myslela jsem, že to slyšela na rádiu. Běžela jsem balit a paní se oblékala. V tom okamžiku jste přišla vy… Řekněte mi, slečno, je pravda, že sem jedou Němci?"

„Já nic nevím. Zavolejte doktora Duboise, ať přijde co nejdřív."

„Dobře, slečno.“

Lea se sklonila nad Camillou a pokoušela se jí nechat vdechnout amoniak.

A co když Němci opravdu přijedou? pomyslela si s rodící se panikou.

„Slečno, pan doktor tam není a nevědí, kdy se vrátí.“

„Leo…“

Camille pomalu otevřela oči.

„Leo… jsi tady… já měla strach, že jsi odejela… V rádiu… říkali, že vláda opustí Paříž…,“ řekla a křečovitě se chytla dívky za paži.

„No tak, uklidni se. Právě jsem se vrátila a v ulicích žádní Němci nejsou. Všechno je klidné, jen ty se tu zbytečně vzrušuješ. To by se Laurentovi nelíbilo, kdyby viděl, jaká jsi nerozumná. Odpočiň si, zkus usnout. Doktor Dubois hned přijde,“ lhala Lea.

„Promiň mi to, já se tak bojím, když jsi pryč.“ Když Camille usnula, byla skoro noc a doktor pořád nepřicházel.

Lea dostala hlad a zašla do kuchyně pro něco k jídlu. Nic. Nebylo tam nic kromě několika ztvrdlých koláčků. Zuřivě šla hledat Josettu, aby si postěžovala, že nemá žádné zásoby. Našla ji, jak sedí v temném salonu, oblečená, připravená na cestu, s kufrem u nohou.

„Co tady děláte potmě a proč máte doma na sobě kabát a klobouk?“

„Slečno, já chci pryč. Já chci zpátky do Normandie k rodičům.“

Lea na ni pohlédla vyděšeným zrakem.

„Vy mě tu chcete nechat s tou nemocnou!“

„Já mám strach, slečno, já mám strašný strach… Já chci zpátky domů.“

„Přestaňte pobrekávat, u vás už Němci jsou. A jestli ne dneska, budou tam zítra. Uděláte líp, když si půjdete lehnout.“

„Sleč…“

„Mlčte, a zítra koukejte koupit něco k jídlu. Dobrou noc.“ Lea vyšla z pokoje a nechala tam nešťastnou dívku, vzlykající a celou bez sebe.

Druhý den ráno byla Lea kolem šesté hodiny vytržena z chatrného spánku zazvoněním u vchodu. Myslela si, že je to doktor Dubois. Sebrala své kimono a zdvihla se z pohovky v Ca-millině ložnici, na níž strávila noc. Se zíváním otevřela dveře.

Před ní stál muž v zablácené uniformě, se špinavým obličejem pokrytým několikadenním vousem.

„Laurente…“

„Ne, to není Laurent, to jsem jen já. Vypadáte, že ještě trochu spíte, drahá přítelkyně. Mohu dál?“

Lea odstoupila, aby mohl Francois Tavernier projít.

„Netvařte se tak. Máte mě za strašidlo?“

„Skoro. Kde jste byl všechny ty dny? Já vám pořád volala, ale nikdy jste nebyl doma.“

„Jak vám napovídá můj úbor, u Maxima jsem nebyl.“

„Přestaňte se posmívat. Měl jste mi zavolat, čekala jsem na to.“

„To je od vás ale milé. Pojďte, ať vás obejmu za takovou věrnost.“

„Uhněte, jste špinavý až hrůza.“

„To víte, má milá, válka není nic čistého. Ale voják má vždycky právo na polibky krásek.“

Francois Tavernier přitáhl Leu k sobě a přes její odpor ji políbil. Když cítil, jak se vzpírá, nechal ji, aby se vymkla z jeho náručí.

„Řekněte mi, co je nového s paní ďArgilat. Jak se jí daří?“

„Spatně.“

„A co doktor?“

„Cekám ho od včerejška. Našel jste nějaké pohodlné auto?“

„Ano, nemyslete, že jsem po všechny ty dny jen válčil. Vyčmuchal jsem jednu vivastellu v perfektním stavu. Budete]i umět řídit?“

„Budu muset.“

„Poslal jsem pro ni jednoho důvěryhodného muže, bude tu do dvou dnů.“

„Do dvou dnů!“

„To auto je v Marseille.“

„Měla jsem poslechnout tátu: jet vlakem.“

„Na to jsem myslel. Ale tam by Camille nemohla ležet.“

Znovu zazvonil u dveří zvonek.

„A! Pan doktor,“ zvolala Lea, sotva se otevřely dveře.

Doktor Dubois nevypadal o moc lépe než Francois Tavernier. Jeho zmuchlané šaty, špatně oholená brada a červeně olemované oči svědčily o únavě a nedostatku spánku.

„Dřív jsem nemohl. Byli byste od té lásky a udělali mi kávu?“

„Já bych si také dal,“ řekl Francois.

„Podívám se, jestli tam nějaká je. Josette má takový strach, že už se neodvažuje ani jít nakoupit.“

V kuchyni skutečně nebyla ani káva, ani mléko, ani chléb.

„Já se o to postarám,“ řekl Francois, jenž tam přišel za Leou. „Vím kousek odtud o jedné kavárničce, kde mě dobře znají. Šéf nám pomůže z nejhoršího. Než se ohřeje voda, jsem zpátky. Napusťte mi mezitím vanu. Nemám čas zajít domů.“

Když se vrátil, nesl velký papírový pytlík, v němž měl čerstvě mletou kávu, láhev mléka, krabičku čokolády, kilo cukru a, zázrak nad zázraky, asi dvacet ještě teplých máslových loupáčků.

Francois Tavernier trval na tom, že Camille donese tác se snídaní sám, a ta se pokusila sníst jeden loupáček, aby mu udělala radost. Francois jich snědl pět, Lea také, a doktor tři. Když se najedli, hezkou chvíli mlčeli. Lea přerušila ticho a obrátila se na Francoise:

„Jestli chcete mít ještě trochu teplou vanu, měl byste si pospíšit.“

„Na to už nemám čas. Musím jít podat zprávu generálu Weygandovi a zajít na pohovor k maršálu Pétainovi.“

„V takovýchhle šatech?“ neodpustil si říct doktor Dubois.

„A proč ne? V takových umírají všichni ti, co jsou masakrováni kvůli lajdáctví generálního štábu, všichni z těch rozprášených jednotek, které bloudí a hledají nějaké velení, a které oni by rádi dostali někam dál od Paříže.“

„A potom, co budete dělat pak?“ zeptala se Camille.

„Potom, madam, zemřu za Francii,“ řekl teatrálním hlasem.

„Francoisi, nedělejte si legraci. Mě by to tak bolelo, kdyby se vám mělo něco stát.“

„Drahá paní ďArgilat, děkuji vám za ta slova. Slibuji vám, že se pokusím zůstat naživu. Pane doktore,“ otočil se k lékaři, „myslíte, že bychom mohli naši přítelkyni převézt jinam?“

„Mně se to zdá šíleně neopatrné, jednak kvůli jejímu srdci, a jednak kvůli dítěti. Ovšem, pokud má zase začít bombardování… děj se vůle Boží. Předepíšu jí nějaké jiné, účinnější léky. Pokusím se přijít zítra.“

„Paní, slečno… Němci okupují Dieppe, Compiègne a Rouen, a dokonce i Forges-les-Eaux, kde bydlí moje kmotra,“ křičela Josette, jež vtrhla do pokoje s kusem loupáčku v ruce.

Francois Tavernier ji uchopil za loket a vyvedl ji z místnosti ještě rychleji, než vstoupila.

„Ženská potřeštěná, chcete svou paní zabít?“

„To ne, pane!“ vzlykala ta nešťastnice, „ale když pomyslím na tátu, na mámu, na bratry…“

„Já vím, maličká, do dvou dnů budete moci odejet z Paříže s paní ďArgilat a se slečnou Delmasovou. Pojedete do Gironde, na venkov, tam budete mít klid,“ řekl povzbudivě a pohladil ji po vlasech.

„Ano, pane, ale co moje rodina? Kdy je zase uvidím?“

„To já nevím, možná brzy. Josetto, slibte mi, že se budete starat o paní ďArgilat.“

„Slibuji.“

„Děkuju, Josetto, jste hodné děvče. Máte dva dny na to připravit zásoby na cestu. Tumáte, kupte si přitom nějaké hezké šaty.“

„Jé! Děkuju, pane,“ řekla Josette, téměř uspokojená, a zastrčila bankovky do kapsy.

Z Camilliny ložnice vyšel lékař s Leou.

„Jestli chcete ještě vidět maršála Pétaina a vládu, tak si pospěšte. V rádiu právě hlásili, že neprodleně odjíždějí do Touraine,“ řekl doktor Dubois potichu a vyleštil si zamlžené brýle. „Tak zítra.“

Vchodové dveře zapadly za jeho postavou, jež náhle vypadala nahrbená.

„Proč nechal Camillu poslouchat ty zprávy?“ zeptal se Francois Tavernier.

„S tím já nic nenadělám,“ vzdychla Lea a zimomřivě si k sobě přitáhla kimono.

„Buďte statečná, to nejtěžší teprve přijde. Pojďte mě obejmout.“

Lea se mu spontánně vrhla kolem krku. Pověsila se rukama na šíji, jež se nad ní skláněla.

Jejich rty se setkaly tak divoce, až je to zabolelo. Slzy, kanoucí z Leiných očí, dodávaly jejich polibku chuť námořní bouřky. Francois sejmul její spletené ruce ze svého krku a aniž ji pustil, poodstoupil od ní. Byla tak krásná, jak se před ním kymácela v rytmu svého hoře!

„Máte mě aspoň trochu ráda?“ nemohl si odpustit tichou otázku.

Zavrtěla hlavou.

Francoisův neoholený obličej se stáhl náhlou bolestí. Nakonec, co na tom záleží, polibky by mohly stačit. Znovu ji přitáhl k sobě. Ruce mu zabloudily pod kimono. Když od ní odstoupil, slzy už jí netekly.

„Musím vás opustit, drahá přítelkyně," řekl s úsměvem. „Děkuji vám za toto milé přijetí. Brzy na shledanou, pečujte dobře o sebe i o Camillu. Na shledanou."

Lea se za ním beze slova dívala. Ukazováčkem si mechanicky přejížděla po vlhkých rtech.

Lea a Josette úplně zapomněly, že je neděle. Většina obchodů s potravinami byla zavřená. Došly až na trh Saint-Germain, vystály v dlouhých frontách dvanáct vajec, jedno kuře, jednoho králíka, jeden velký salám, sýry, dvě kila jablek a usmlouvaly jednu obrovskou šunku.

Vyčerpané, ale pyšné na svůj nákup, s prázdnou portmonkou (všechno tolik podražilo!), vyšly zpátky po rue du Four a nesly vrchovatě naložený nákupní košík každá za jedno ucho.

Bylo nádherné počasí a na ulicích bylo málo lidí: pár drobných stařenek s poloprázdnými síťovkami, vracejících se z nákupu, bezdomovci, domovnice, ze zvyku zametající před svými domy, na skřípajících kolech tudy projeli dva strážníci, pak nějaké auto, které bylo tak přetížené matracemi, skříní se zrcadlem a houfem rozjívených dětí, že si člověk říkal, jak může vůbec jet. Renneská ulice vypadala jako dlouhá olověná řeka s opuštěnými břehy. Náhle na ni vyjely z bulváru Saint-Germain nákladní auta. Pod špatně přivázanou plachtou si Lea všimla stohů spisů, ledabyle ovázaných provazem.

Přikryla nábytek povlaky a začala balit. Když skládala Camillin baloňák, nalezla v jedné z jeho kapes papír, na který jí Raphaël Mahl napsal svou adresu. S podrážděním si vzpomněla na svůj slib, že za ním zajde, a když ne, tak že zatelefonuje.

Oknem otevřeným do korun stromů na bulváru svítilo dovnitř slunce, jež lákalo k procházce. Všechno vypadalo tak klidné, tak jarní, bylo slyšet jen cvrlikání vrabců a vrkání holubů. Lea prudce odklopila víko jednoho z kufrů, vzala si lehkou pelerínu z černého úpletu a přehodila si ji přes krátké

černé hedvábné šaty s červenými puntíky. Před benátským zrcadlem u vchodu si nasadila svůj černý slaměný klobouček. Potichu pootevřela dveře ke Camille, jež, díky bohu, spala. V kuchyni připravovala Josette košíky zásob na cestu.

„Jdu na návštěvu. Nebudu tam dlouho."

„To je neopatrné, slečno, chodit sama ven."

Lea radši neodpověděla.

Až na pár aut a dodávkových nakladačku, všech přecpaných rozličnými balíky, byla Paříž pustá. Když Lea přecházela přes pont Royal, uviděla, jak se na nebi směrem ke Grand-Palais hromadí těžká černá mračna. Zneklidněně pokračovala dál a zrychlila krok. Zahrada Tuileries vypadala stejně pustá jako ulice.

Na potemnělém pozadí oblohy se odrážel dokonalý kříž, bíle zářící ve slunci, tvořený Obeliskem a vrcholkem Triumfálního oblouku na náměstí Etoile. S bušícím srdcem se zastavila a vybavila si křížovou cestu ve Verdelais ozářenou blesky. Prudká touha být tam, pod tím křížem, kde se jako dítě modlívala a v dospívání plakávala, se jí zmocnila s takovou silou, až se zapotácela.

„Pane Bože," zamumlala.

V jejím nitru se drala na povrch modlitba k bohu z dětství a tváří v tvář takové kráse se postupně změnila v díkůvzdání. S lítostí se odtrhla od té podívané. Došla na ulici Rivoli před dům, kde bydlel Raphaël Mahl, a nikoho cestou nepotkala.

Přišel jí otevřít, oblečený do jakési arabské tuniky z bílé vlny. Překvapeně se na ni podíval.

„Vy jste zapomněl, že jsem vám musela slíbit, že dnes přijdu?" zeptala se.

„Kde to mám hlavu! Promiňte, drahá přítelkyně, ale vidíte, jsem zrovna uprostřed příprav k odjezdu."

„Vy odjíždíte?"

„Zítra nebo pozítří. Kvůli postupu Němců jsem přišel o za^ městnání. Šéf z Radio-Mondial čeká každý den, nebo bych měl spíš říct každou hodinu, příkaz k evakuaci."

„K evakuaci kam?"

„Nejspíš do Tours, tam, kde je vláda. Vezmu vás s sebou, jestli chcete.“

„Nebuďte blázen. Já také do dvou dnů odjíždím.“

„Kde budeme za dva dny? Pojďte se posadit. Toho nepořádku si nevšímejte. Dáte si čaj?“

„Radši bych něco chladného.“

„Myslím, že tu nic takového pro vás nemám, leda byste pila whisky. Majitel tohohle bytu jitu nechal dvě bedny.Vypil jsem jen jednu.“

„Tak dobrá, to jsem nikdy nepila.“

„Udělejte si pohodlí.“

Lea se rozhlédla kolem. Salon, ve kterém seděla, byl přecpaný všemožnými tretkami, některými velmi krásnými, jako ten dlouhý čínský lakovaný kufr v barvách krovek skarabea, jiné zoufale ošklivé jako ty figuríny křiklavých barev. Pustila se k oknům, otevřeným na balkon nad zahradou Tuileries. Raphaël se k ní se dvěma sklenicemi naplněnými jantarovou tekutinou přidal.

„Na vaši krásu.“

Lea s úsměvem sklonila hlavu a pozdvihla svou sklenku. Napila se a zašklebila se. „Nechutná vám?“

„Má to nějakou divnou chuť.“

„Napijte se ještě, uvidíte, na to si člověk rychle zvykne.“ Pomalu pili, opření o zábradlí na balkoně. Do nosu jim zavanul nějaký odporný zápach mastného kouře. „Co to je?“ zeptala se Lea.

„To hoří od dnešního rána někde směrem k Boulogne. Pojďte dovnitř.“ Usadili se na pohovce zavalené polštáři. „Máte ještě místo ve svých zavazadlech?“ zeptal se. „Záleží na tom, na co.“

„Včera jsem vám slíbil, že vám půjčím pár knih, které podle mého soudu náležejí mezi to, co literatura stvořila nejlepšího.“

Sebral tři svazky položené na pohovce a když je podával Lee, jako by zaváhal.

„Ne, nepůjčím vám je, já vám je dám. Možná že se vidíme naposledy. Nechte si je na památku. Tady je *Soumrak bohů* od Elémira Bourgese, za kterého bych vyměnil celého Flauherta. A *Rancéův život*; na takovou četbu jste možná ještě trochu mladá. Je to dílo zralého věku, jež by mělo každého doprovázet ve stáří. No co! Přečtete si to později, až přijde čas. A *Zlatíčko* od velké Colette. Hrdinka, obdivuhodná ženská postava, má stejné jméno jako vy. V tom románě je všechna velikost i bída ženy. Kéž byste se jí podobala. Máte ráda poezii?“

„Ano, občas.“

„Občas nestačí. Čtěte Nervala, ten byl nejhlouběji zklamán.“

Jak byl v téhle chvíli Raphaël Mahl vzdálený tomu lehkomyslnému muži, příležitostnému prodavači kožešin nebo koberců, kronikáři z *Marianne* a pařížskému homosexuálovi! Lea pochopila, že darem těchto knih jí dává intimní (tu nejlepší) část sebe sama.

„Děkuju,“ řekla prostě a políbila ho na tvář.

Vstal, aby skryl dojetí.

„Drahoušku, kdybych měl milovat ženu, chtěl bych, aby byla jako vy,“ vzdychl uctivě. Lea pohlédla na hodinky. „Už musím jít. Je šest pryč!“

„Doprovodím vás. Je neopatrné, aby v dnešní době mladá a hezká žena chodila sama po ulicích.“

„Ale tam nikdo není!“

„Právě to je nebezpečné. Věřte milovníkovi temných zákoutí. Zlobiví chlapci se vždycky schovávají na klidných místech. To jsou právě ta setkání, kterým je lepší se vyhnout, pokud je nevyhledáváte. Dejte mi ty knihy, já vám je zabalím.“

Stáhl z jednoho černého lakovaného sekretáře vykládaného slonovinou nádherný šál z červeného hedvábí, vyšívaný pestrými květinami a ptáky, a zabalil do něj ty tři knihy.

„Tumáte, teď je z toho pěkný raneček, který vám dokonale ladí s oblečením,“ řekl, podal jí hedvábný balíček a otevřel jí dveře.

„Vy půjdete, jak jste? Nepřevléknete se, když jdete ven?“ podivila se Lea.

„Vždyť jste mi říkala, že Paříž je pustá. A i kdyby tam byly davy. Copak mi to takhle nesluší? Nejsem elegantní? Africké róby mi vždycky připadaly jako vrchol módy. Už mi schází jen kerfieh. No co.“

Venku kazil svěží jarní vzduch pach kouře. Raphaël vzal Leu pod paží.

„Pojďte, půjdeme po nábřeží. Možná je to naposledy, co tady spolu jdeme.“

Naproti Institutu byly dvě bedny bukinistů otevřeny; u jedné stála nějaká tlustá žena neurčitého věku, u druhé stařec s unavenýma očima. Pozdravili Raphaëla jako starého známého a ani si nevšimli, jak je oblečený.

„Vy máte dnes otevřeno? To jste asi moc zákazníků neměli.“

„To teda ne, pane Mahle! I ti nejstatečnější ujeli, je to bída opouštět tohle krásné město.“

„Taky byste měli odjet!“

„Já, pane? Nikdy. Tady jsem vyrostl, narodil jsem se v ulici des Grands-Augustins, chodil jsem do školy na nábřeží Saint-Michel, o poctivost jsem přišel ve stínu kostela Saint-Julien-le-pauvre a ženil jsem se v Saint-Séverinu. Má nebožka žena, dcera vetešníka z Belleville, je pohřbená na Pěre-Lachaise, moje dcera má hospodu na Montmartru, můj starší syn má podnik naproti Notre-Dame a, až se vrátí z tyhle zatracený války můj poslední, tak to tu vezme po mně. My, jak nejsme v Paříži, tak chřadnem na těle i na duchu. Takže my zůstanem. Viď, Germaine?“

Tlustá žena s pletí osmahlou jako námořník hlučně souhlasila:

„Jak povídáš, dědku.“

Po těchto slovech se s nimi Raphaël a Lea rozloučili.

Kosé sluneční paprsky pozlacovaly pitvorné obličeje na Pont-Neuf. Přetížená auta tudy projížděla směrem na bulvár Saint-Michel. Na Guénégaudově ulici zaslechli otevřeným oknem, jak odbíjí sedm hodin.

„Pojďte rychleji, mám zpoždění."

Došli na bulvár Raspail a přitom mezi nimi padlo sotva pár slov. Přede dveřmi se objali jako dva přátelé a popřáli si navzájem hodně štěstí.

Na druhý den dostala Camille dopis od Laurenta. Psal, že je poblíž Beauvais, jež popisoval jako velmi krásné město s impozantní nádhernou katedrálou.

„Ze kdy je ten dopis?" vykřikla Lea.

„Z druhého června. Proč? Ach! Proboha! Od té doby bylo Beauvais zničeno," zamumlala Camille a schoulila se do sebe.

Lea byla tak rozrušená, že ani nepomyslila na to, aby té nešťastnici přišla na pomoc.

„Leo," zažadonila Camille.

Dívka byla natolik otřesena, že neslyšela. Konečně se ze své otupělosti probrala a mohla poskytnout Camille služby, jež si její stav vyžadoval. Když záchvat pominul, padly si obě ženy do náručí a dlouze plakaly. V této pozici je také nalezl doktor Dubois, jenž vypadal, jako by od včerejška zestárl o deset let. Přes svou únavu nalezl potřebná slova, kterými trochu ztišil jejich úzkost.

V úterý 11. června byly obyvatelky bytu na bulváru Raspail připraveny k odjezdu. Scházelo jen auto. Začala dlouhá noc čekání.

Středeční dopoledne probíhalo v takovém napětí, že šla Lea radši ven pod záminkou, že se jde podívat, jestli ze Slavkovského nádraží odjíždějí nějaké vlaky. Byla obuta do sandálů, šla svižně po bulváru Saint-Germain a míjela žalostné skupinky tlačící dětské kočárky, dvoukoláky a

dokonce i trakaře, přeplněné ubohými poklady: byly tu pendlovky, vysavač, šicí stroj, barometr, baňka s červenými rybičkami, srolovaná matrace, portrét předků nebo zvětšenina svatební fotografie, ptačí klec, v níž poskakuje vyděšený hubený kanárek nebo párek hrdliček, panenka s porcelánovou hlavou, koberec s vyrudlými barvami… Spousta dětí s bledou pletí, žen s unaveným obličejem, vyčerpaných starců. Odkud jdou? Ze severního předměstí? Z Belgie?… Na bulváru Saint-Michel se jich část přidala k lidskému proudu, stoupajícímu k Lucemburské zahradě, a jiní pokračovali jako Lea, k Slavkovskému nádraží. Přístupové cesty k nádraží byly zataraseny hustými davy. Mezi lidmi, kteří tam trčeli, kolovaly ty nejfantastičtější zvěsti.

„Skopčáci jsou v Engheinu…“

„Ne, jsou v Antverpách…“

„Vyhodili do vzduchu skladiště benzinu kolem Paříže…“

„Zámek Versailles byl bombardován…“

„Vlaky už neodjíždějí…“

„Zavřeli mříže u vchodů na nádraží…“

To byla pravda.

Nějaký železničář vylezl na střechu auta a promlouval k davu pomocí tlampače. Po několika žádostech se mu podařilo docílit relativního ticha.

„Z bezpečnostních důvodů ponecháme vchody zavřené do pěti hodin odpoledne…“

Ze všech stran se zvedly výkřiky protestu.

„Ticho… nechte mě mluvit… ticho…“

Výkřiky zmlkly.

„… a to proto, aby bylo umožněno nastoupit cestujícím, kteří jsou již na nádraží…“

„Hej… a co my?…“

„Všichni odjedou. Ze Slavkovského nádraží a z nádraží Montparnasse vypravíme dvě stě třicet osm mimořádných vlaků… V této chvíli odjíždí z Paříže každých pět minut jeden vlak… Odjedete všichni… buďte trpěliví…“

Lea se obtížně promotala mezi těmi, kteří si posedali po dlažbě se zavazadly kolem sebe. Když se přiblížila k Botanické zahradě, všimla si, že jsou trávníky zaplaveny lidmi, kteří zde improvizovaně tábořili. Prošla tudy do Linného ulice v naději, že tam potká míň lidí. Přidal se k ní nějaký muž, šel s ní až do rue des Ecoles a žvanil hlouposti, jež se brzy změnily v obscénnosti. Tam z jakéhosi neznámého důvodu své pronásledování vzdal.

Cestou kolem restaurantu Dupont-Latin jí vůně pomfritů připomněla, že neobědvala. Ve velké pivnici bylo málo lidí. Lea s rozkoší snědla hranolky a vypila jedno pivo a pak kávu. Když se najedla, pustila se směrem k Odeonu a namáhavě se prodírala davem, hrnoucím se nahoru po bulváru Saint-Michel.

Byly už čtyři hodiny odpoledne.

14. KAPITOLA

Auto přijelo v pět hodin ráno a řídil ho nějaký naprosto vyčerpaný mladík. Usnul u stolu v kuchyni s hlavou mezi lokty, před šálkem kávy, který už neměl sílu vypít. Lea toho využila, aby za pomoci Josetty snesla zavazadla a uložila tam Camillu, jež prohlásila, že je naprosto v pořádku. Lea nechala auto pohlídat Josettou a vrátila se nahoru probudit řidiče, jenž se celý připitomělý probral z krátkého, sotva hodinového odpočinku. Přihřátá káva ho poněkud přivedla zpět k vědomí.

Lea podle Camilliných instrukcí zavřela hlavní uzávěr plynu a elektřiny a otočila klíčem v zámku a napadlo ji, jestli se sem ještě někdy vrátí.

Na ulici řidič dokončoval upevňování zavazadel a jedné velké cestovní truhly na střechu auta.

„Zapomněl jsem se představit. Jmenuji se Antoine Durand. Zavezu vás až do Etampes, tam se musím vrátit k rotě. Díky panu Tavernierovi máme průvodní list, se kterým

smíme projet přes porte d’Orléans, a navíc padesát litrů benzinu.“

„Na co potřebujeme propustku, abychom tudy mohli projet?“ zeptala se Lea.

„Já nevím, slečno. Všechny civily, kteří chtějí odjet z Paříže, odklánějí na porte d’Italie.“

Trvalo jim tři hodiny, než dojeli k Orleánské bráně, hlídané vojáky, kteří směrovali dav směrem na porte d’Italie. Díky dokumentům, které dostali, je jeden důstojník nechal projet. Až ke státní silnici číslo 20 projížděli zatáčkami a museli se podrobit ještě jedné kontrole, než se mohli vydat po silnici na Orléans. Kromě vojenských vozidel byla silnice prázdná. Od Montlhéry začali předjíždět první chodce, některé ženy v domácích střevíčkách nebo na příliš vysokých podpatcích, táhnoucí za sebou narychlo oblečené děti nebo tlačící kočárky, / nichž mezi balíky vykukovala hlavička nemluvněte. Dospívající děti za sebou táhly přetížené vozíky. Na některých seděl starý člověk nebo invalida. Mezi nimi šlo mnoho vojáků na útěku, bez čepice, vyplašených. Někteří nesli zavazadlo, jiní pušku a se skloněnou hlavou se vyhýbali vojenské kontrole.

Auto se čím dál obtížněji proplétalo neustále rostoucím proudem, v němž se valily bicykly, motorky, kočáry tažené koňmi, žebřiňáky s voly, nakladačky, dodávkové tříkolky, hasičské vozy, auta, u nichž si člověk říkal, jak ještě mohou takové staré rachotiny jezdit. Krokem minuli Arpajon. Nějaký voják, pověřený řízením dopravy, jim přišel říct, že je zakázáno předjíždět. Lea mu ukázala propustku; zdvihl paže, jako by říkal: „Když je to tak…“ Na křižovatkách se tu nějaký námořník, jinde zase letec nebo nějaký pěšák pokoušeli svou přítomností dodat té žalostné evakuaci zdání jakési organizovanosti. Řidiči se podařilo jízdou po poli kolem silnice předjet asi dvacet autobusů, v nichž jeli vězni a jejich strážní. Ze kterého vězení asi byli? Antoine se brzy musel zase vrátit na silnici. Pomalá projížďka pokračovala v

oslnivém slunci, pod nímž hnědly tváře a cyklisty i pěší zaléval pot.

Na krajnici před zahrádkou stál nějaký muž s vědry naplněnými vodou u nohou a klepal na hliníkový pohárek, který držel v ruce, aby přilákal pozornost. Volal na uprchlíky:

„No tak, vyndejte drobné! Sklenička deset sous, láhev dva franky!“ Jeho žena mezitím podávala žíznícím skleničku nebo láhev a vybírala peníze.

„Ze se nestydí!“ vykřikla Camille.

„Takových ještě uvidíte, než tam dojedeme!“ mávl beznadějně rukou řidič.

Konečně dojeli do Etampes. Čtyřicet šest kilometrů jim trvalo šest hodin.

Obyvatelé městečka se přidávali k uprchlíkům. Zůstal otevřený jen jeden hotel, kde se prodávala káva, chléb a sýr, o něž se běženci prali. Bylo třeba dalších dvou hodin, než městečko přejeli. Mladík byl na konci sil, řídil jako automat, hlava mu často sklesla na prsa. Náhle si uvědomil, že vyjel z Etampes, což ho probudilo. Zastavil.

„Dál už nemohu. Radím vám, abyste jeli vedlejšími silnicemi.“

„Přece nás tu nenecháte!“ vykřikla Josette. „Mám své rozkazy, dál jet nesmím.“

V tom okamžiku zaslechli přes vrčení motorů, křik dětí a dusot nohou tisíců lidí onen tolik obávaný hukot.

„Rychle, vystupte,“ vykřikl Antoine a vyskočil z auta. „Lehněte si do příkopu.“

Camille s Leinou pomocí vystoupila z auta, s rukama zaťatýma do břicha, jako by si ho chtěla chránit. Popoběhla a skulila se do zaprášené trávy vedle Josetty, jež se chvěla po celém těle, a vedle páru stařečků, schoulených jeden druhému v náručí.

Přeletěla nad nimi nízko letící letadla, tak blízká, že bylo jasně vidět piloty, a pak vystoupala k bezmračnému nebi. Sevření strachu se uvolňovalo a pár hlav se počalo zvedat,

když vtom němečtí letci v náhlé obrátce dlouhou a nehybnou kolonu uprchlíků, přitištěných k zemi, pokropili kulomety.

Prach zvířený kulkami, jež se zarývaly do silnice, dopadl na Leu. Letadla prolétla ještě dvakrát, třikrát. Když vražedná vřava ustala, nastalo jakési dlouhé ticho, pak se ozvaly prvé steny, první výkřiky, první jekot, zatímco místo neštěstí obklopoval černý a dusivý kouř z hořícího lidského masa, gumy a benzinu. První se nadzdvihla Josette, otupělá a postříkaná krví. Vyjekla a otočila se na druhou stranu. Camille se pomalu zvedla, byla v pořádku. Dva stařečci vedle ní se nehýbali. Mladá žena zatřásla muži ramenem. Ten se tím pohybem převrátil a bylo vidět, že ho i s jeho ženou zabila jedna kulka. Camille se zaťatými pěstmi potlačila výkřik. Překonala odpor a nahnula se nad obě těla, aby jim zatlačila oči. Antoinovi nebylo nic. Jakmile Lea vstala, vše se s ní zatočilo. Nebýt Camilly, byla by upadla.

„Drahoušku, ty jsi zraněná!…“

Lea si sáhla rukou na čelo a stáhla ji celou od krve. Cítila se podivně, ale nijak zvlášť ji to neznepokojilo.

„Ukažte, já se podívám,“ nabídl se nějaký asi šedesátiletý muž s bohatou bílou hřívou. „Jsem lékař.“

Vyndal ze své kabely obvazy a obinadla.

„Je to jen nadočnicový oblouk, nic vážného. Udělám vám hodně pevný obvaz, to zastaví krvácení.“

Lea se trochu omámená podvolila. Seděla na náspu, v obvazu vypadala jako nějaký voják ze světové války po trepanaci, a chladným zrakem pozorovala okolí: mnoho aut hořelo, ale to jejich bylo jako zázrakem netknuté. Tu a tam se povalovala mrtvá těla. Mnoho raněných sténalo a volalo o pomoc. Bylo třeba několika hodin, než se vše odklidilo. Nikdo ani nepomyslel na jídlo. Když se Lea posadila k volantu, bylo osm hodin večer. Šofér zmizel. Na Camillino naléhání nechala Lea nastoupit jednu starou ženu, která nemohla nalézt nikoho ze svých blízkých.

Celé kilometry je provázel obraz smrti a zkázy. Když padla noc, sjela unavená Lea, jíž stékala krev ze zranění po

tváři, v Angervillu ze státní silnice číslo 20 v naději, že najde nějakou otevřenou kavárnu nebo restauraci. Nic. Všechno bylo zavřené. Kousek za vesnicí, přeplněnou uprchlíky, kteří spali v průjezdech, v kostele, ve škole, na náměstí i na hřbitově, zastavila u nějakého pole. Všechny čtyři ženy vystoupily. Noc byla teplá, posetá hvězdami, vzduch pěkně voněl senem. Josette otevřela košík se zásobami, a všechny se na ně hladově vrhly.

Když se za svítání probudily, zjistily, že je jedna pneumatika prázdná. Lea, které se nepodařilo odmontovat kolo, se vydala hledat nějakého opraváře. Autoservis, stejně jako ostatní obchody ve vesnici, byl zavřený. Na náměstí před kostelem nalévaly jeptišky dětem teplé mléko. Lea se jich zeptala, kde by našla pomoc.

„Chudinko malá, tady už nikdo není. Všichni schopní muži jsou ve válce, nebo uprchli: starosta, notář, lékař, hasiči, učitel, pekaři, všichni odešli. Už je tu jen farář a ten je moc starý. I Pánbůh nás opustil, mé dítě.“

„Sestro Jeanne, buďte laskavě zticha. Jak se opovažujete pochybovat o boží dobrotě?“ zvolala jedna jeptiška s jemnou unavenou tváří.

„Odpusťte mi, matko, ale po tom, co jsem od našeho od jezdu viděla tolik bídy, čím dál tím víc o té dobrotě pochybuji.“

„Sestro Jeanne, rouháte se z únavy, jděte si odpočinout.“

Pak se obrátila k Lee.

„Pojďte, mé dítě, vyměním vám obvaz.“

Zkušenýma rukama odvinula zakrvácený obvaz a vyčistila ránu, táhnoucí se podél obočí. Leukoplastí na ni přilepila tenký obvaz.

„Není to nic zlého, ale bude to potřebovat jeden nebo dva stehy.“

„Nebudu mít jizvu?“

„Buďte klidná,“ řekla jeptiška s mladistvým smíchem, „To vám neuškodí, až si budete hledat manžela.“

Lea jí poděkovala a vydala se zpátky k autu. Třikrát za sebou požádala různé muže, nesoucí těžký náklad, aby jí pomohli. Ani jí neodpověděli a odstrčili ji stranou. Na konci vesnice se sklíčeně posadila na patník.

„Leo!“

Zdvihla hlavu, příliš zmožená na to, aby byla překvapená, že ji někdo oslovil v místě, které ještě včera neznala. Stál před ní špinavý voják s obličejem zarostlým vousem, bez čepice, s přerostlými vlasy, plášť šedý prachem, stejně jako bagančata a onuce, přílbu zavěšenou na tlumoku, na každém rameni jednu brašnu a s puškou v ruce.

Lea vstala. Kdo je ten muž? Odkud zná její jméno? Jenomže… ten pohled… ty modré oči…“

„Mathiasi…“

S výkřikem se k němu vrhla. Puška vypadla muži z rukou, jimiž objal svou nalezenou přítelkyni. „Mathiasi… Mathiasi…“

„Ty… jsi to ty…,“ mumlal mladík a pokrýval jí tváře polibky. „To je štěstí, že jsi tady! Co tu děláš?“

Než odpověděl, zdvihl pušku.

„Hledám svůj pluk. Řekli mi, že je někde kolem Orleansu. A, co děláš na téhle silnici ty? Já myslel, že ty jsi v bezpečí v Montillaku.“

„Já jsem tu s Camillou ďArgilat, ona čeká dítě, a je nemocná. Nešlo odejet dřív. To je štěstí, že jsem tě potkala. Máme poruchu.“

Ta úleva, když je Camille, Josette a ta stará dáma viděly přicházet!

„Leo, já měla takový strach, že se ti něco stalo,“ řekla Camille.

„Ve vesnici jsem nenašla nikoho, kdo by nám pomohl. Naštěstí jsem potkala Mathiase. Pamatuješ se na Mathiase Fayarda, sklepmistrova syna?“

„Samozřejmě. Jak se máte, Mathiasi?“

„Jak se dá, paní,“ vzdychl.

Když se Mathias napil ještě vlažné kávy z víčka od termosky, vyměnil kolo. Na kostelních hodinách odbilo devět hodin.

Mathias řídil. Pokoušel se po vedlejších silničkách přiblížit k Orleansu. Zeny se v jeho přítomnosti cítily jistěji. Camille, Josette a stará dáma spaly. Leina ruka důvěřivě spočívala na stehně mladého muže.

Na úzké bílé silničce se táhla kolona chodců a vozidel a postupovala kupředu jako o pohřbu. Na krajnicích stála opuštěná auta, některá z nich zuhelnatělá, válely se tam mrtvoly koní, psů, v polích byly čerstvě vykopané hroby, a různé předměty, kuchyňské nářadí, kočárky a zotvírané kufry svědčily o nedávném bombardování. Stařičké přetížené auto před nimi se dvěma srolovanými matracemi na střeše mělo poruchu. Mathias vystoupil a pomohl ho vytlačit ze silnice. S pláčem ho pozorovala žena s miminem v náručí a se dvěma malými dětmi, jež jí visely na sukních. Mathias nastoupil zpátky do auta a zase vyjel. Když se kolem jedné hodiny zastavili, aby se naobědvali, měli za sebou asi třicet kilometrů.

U bělidla v jedné vesničce se celí umyli, což jim dodalo trochu energie. Camille měla špatnou náladu a napjaté rys\ Z jejích rtů nevycházelo jediné zasténání, i když se jí čelo čas od času pokrylo potem. Stará paní, jejíž jméno neznali, pohupovala hlavou pod svým vdovským kloboukem a opakovala s neodbytnou pravidelností:

„Michèle, dej pozor na děti. Georgesi, Loícu, vraťte se…“

„Ať zmlkne,“ vybuchla Lea, „ať zmlkne.“

Camille ovinula rukou shrbená záda bezejmenné paní.

„Nemějte starost, paní, o Georgese a Loica se nemusíte bát, jsou u matky.“

„Michèle, dej pozor na děti…“

Camille si zmoženě zakryla oči pohublou rukou, tak pohub lou, že si musela sundat snubní prstýnek, aby ho neztratila.

„Vy nevíte, jak se jedná s duševně nemocnými?“ trhla sebou Josette a poklepala si ukazováčkem na čelo.

Vzala stařenku za ruku a bez okolků jí zatřepala.

„Matko, budeš muset zmlknout, nebo tě necháme u silnice. Tvého Georgese a tvého Loica uvidíš v pekle.“

„Nestydíte se takhle mluvit s tou ubohou ženou? Pusťte ji,“ zvolala Camille.

Dívka, celá červená, rozcuchaná a rozepnutá, neochotně poslechla. Nějakou chvíli každý potichu jedl své vejce na tvrdo nebo plátek salámu, zatímco na silničce pod nebem rozpáleným do běla pokračovalo žalostné defilé. Dokonce ani stařenka už nic neříkala. Uklidnila se.

„Musíme vyjet,“ řekl Mathias.

Když dojeli na předměstí Orleansu, byla už tma. Ani jediný krám, ani jediný dům nebyl otevřený; obyvatelé Orleansu utekli také. Chateaudunský bulvár a předměstí Bannier byly bombardovány. Náhle vypukla prudká bouřka a ještě zpomalila pochod všech těch lidí, vržených na cestu nekontrolovatelným strachem a jdoucích bůhvíkam. Každý se schoval, kam mohl, a někteří neváhali vyrazit dveře a okenice opuštěných domů. Bouřka přestala tak, jak přišla. Z násilně otevřených domů vycházely stíny, ani se neskrývaly, a odnášely stojací hodiny, obrazy, vázy, šperkovnice. Drancovníci začínali svou nekalou práci.

„Obávám se, že budeme muset strávit noc v autě,“ řekl Mathias, jenž se už hodinu nepohnul kupředu ani o píď.

„Slečno, slečno, paní omdlela.“

„A co mám dělat? Zkuste jí dát kapky.“

Josette vzala lahvičku, kterou jí Lea podávala, a nalila lék do víčka od termosky. Camille se pomalu probrala.

Znovu mohli popojet o pár metrů.

Dav se valil po čtvrti Bannier, po obou stranách auta i přímo před ním jako zhlouplé stádo, přímo před sebe, s hlavou unaveně skloněnou pod vahou břemene. Nebýt vrčení motorů, hrčení kol žebřiňáků a dusotu tisíců mužů, člověk by myslel, že v této nyní úplně temné noci, dosud protínané

bílými blesky, sleduje tiché defilé nějakého přeludného stáda, kráčejícího k temnému osudu.

Napravo se otevírala téměř prázdná ulice. Otupělost davu, způsobená tolikerým strachem a utrpením, ho udržovala pohromadě. Řidiči aut a vozkové spali při jízdě. Na jedné křižovatce Mathias zabočil a popojel opatrně do tmy, ze strachu před letadly zhasl světla. Přijeli do čtvrti rozbité nedávným bombardováním. Ze zčernalých trosek stoupal pach mokrých sazí a vlhkých sklepů. I přes těžký vzduch se Lea zachvěla. Zastavili se na malém náměstíčku osázeném topoly, které bombardování ušetřilo. Vystoupili z auta a protahovali si údy ztuhlé hodinami nehybnosti. Každý si šel ulevit někam pod strom.

Josette pomohla Camille, aby se natáhla na kousek trávníku.

„Mně je zima," zašeptala Camille.

Služka se vrátila do auta pro cestovní deku a přikryla ji. Camille jí poděkovala smutným úsměvem, s rukama zaťatýma na břiše.

„Nic jiného nepotřebujete?"

Camille zavrtěla hlavou a zavřela oči.

Bezejmenná stařenka odešla po ulici, pokryté troskami.

„Michele, dej pozor na děti…"

Mathias s Leou se procházeli po náměstí, tiskli se k sobě a drželi se kolem pasu.

U jedné předzahrádky pronikavě zavoněly růže. Mathias strčil do dřevěných vrátek. Oba mladí lidé se ocitli pod loubím porostlým růžemi, o nichž se dohadovali, že jsou bílé. Posadili se na širokou lavičku, na níž byly zapomenuté polštáře, a s rozkoší vdechovali provoněný vzduch.

Jak byla v téhle chvíli válka daleko.

Stačilo jim zavřít oči a byli v Montillaku, na kamenné lavičce, ještě prohřáté odpoledním sluncem, čelem k vinicím, opření zády o zeď, po níž se plazila stará růže, hroutící se pod záplavou bílých voňavých květů. To byla pravidelná zastávka za dlouhých letních večerů, když slunce zlatilo staré kameny,

břidlicové střechy a hnědá prkna stodoly. To byl okamžik, kdy ze země stoupal mír, který tak silně pociťovali všichni obyvatelé Montillaku.

Mathias zesílil svůj stisk. Poprvé po dlouhé době se Lea cítila v náručí svého přítele z dětství v bezpečí. Jejich hry v seně, jejich honičky ve vysoké trávě na loukách, jejich opilost v čase vinobraní, jejich projížďky na koni přes vinice, jejich závody na kole k Saint-Maixantu, jejich schůzky při měsíčku, když chodili prozkoumávat jeskyně u Saint-Macaire nebo hledat podzemní kobky a „hladomorny“ do hradu vévodů ďEpernon v Cadillaku, to vše se jí v paměti vracelo a rozechvívalo ji.

Jejich ústa se prudce setkala, jejich zuby o sebe narazily, jejich dech se promísil; vložili do toho polibku všechnu zběsilost žití. Mathiasovy silné mozolnaté ruce s černými nehty téměř strhly z Ley lehký živůtek. Kombiné z bílého pomuchlaného hedvábí se jí lepilo na kůži. Ramínka sklouzla a odhalila ňadra, jejichž hroty se otřely o khaki košili zvlhlou potem. Dotekem s hrubou látkou ještě víc ztvrdly a Mathiasova ústa se na ně přisála. Lea lehce odstrčila přítelovu hlavu.

„Přestaň, Mathiasi. Prosím tě.“

„Proč?“

„Je toho na mě moc,“ odpověděla. „Ty nechceš?“

„Ale ano! Ale počkej trochu.“

Jak si byli jisti, ti dva, ležící na dřevěné lavici v pomačkaných šatech, se zakloněnou hlavou a opilí vůní růží, jak si byli jisti, že mají život před sebou!

Odbily dvě hodiny.

„Měla by ses trochu vyspat Leo.“

Aniž by se starala o to, aby si navlékla zpátky kombiné, natáhla se dívka na lavici a položila si šíji na stehna svého společníka. Okamžitě usnula. Dlouho se něžně díval, jak spí. Kolem byla všude tma. Jedině její bílá ňadra jí lehce prosvítala. Aby nebyl znovu v pokušení, že je vezme do dlaní

a do úst, vyhrnul jí Mathias prádlo vzhůru a zapnul jí živůtek. Pak si zapálil cigaretu.

Camille se s trhnutím probudila z neklidného spánku a chvíli se sama sebe ptala, kde to vlastně je.

Všude byla tma, dokonce i poklidné topoly se nad ní temně a zlověstně tyčily. Její dítě se v ní pohnulo a způsobilo jí radostnou bolest. Nadzdvihla se a opřela se o kmen stromu. Až příliš velký klid, pomyslela si a držela se za břicho.

Camille postřehla zprvu jakoby vzdálený hukot: asi bouřka. Zaposlouchala se… Bouřka se blížila… Vrčela… Vedle ní sklesla nějaká postava.

„Paní, paní, letadla…“

Josette sotva dokončila větu, a hrůza začala: růženec bomb dopadl tak blízko náměstíčka, že se země zachvěla a počaly se řítit okolní trosky. Výbuch stíhal výbuch a brzy vyšlehly plameny, jež naráz osvětlily topoly.

Mathias přiměl ženy, aby se vzdálily od auta, k němuž pospíchaly, a odvedl je na nejprázdnější část náměstí.

„Benzin,“ zašeptal do ucha vzpouzející se Ley.

„Jako by ty bomby spadly na ulici, kde jsme zrovna byli,“ škytla Josette.

O kus dál bombardování pokračovalo. Bylo slyšet štěkni kulometů.

„Pane bože, co dělá protivzdušná obrana?“ nadával Mathias.

Nemohl vědět, že v Orleansu už žádná protiletecká baterii není. Vrčení letadel se vzdalovalo… a zase blížilo. Letka znovu přelétla nízko nad městem. Velká puma za příšerného rachotu rozbila poslední dosud stojící domy, garáž a hotel Saint-Aignan. Déšť kamení, železa a ohně dopadl na dlouhou kolonu uprchlíků.

Náměstíčko, ještě před chvílí tak klidné, přebíhali lidé v potrhaných šatech, s obličejem zrůzněným hrůzou, ženy trpící halucinacemi, nesoucí v rukou roztrhaná tělíčka, a bytosti bez rukou, bez paží, bez obličeje. Nějaká postava jako ze zlého

snu, z níž výbuch strhl šaty, poskakovala překvapivou rychlostí po jedné noze, komicky obutá do polobotky, zatímco krvavý pahýl za ní zanechával temnou krvavou stopu. Lea a její společníci s vypoulenýma očima a bez hnutí pozorovali prchajícího nešťastníka. Projížděl tudy hasičský vůz se všemi sirénami ječícími naplno a cestou na ně vrhl kužel světla. Zastavila se u nich nějaká dodávka. Vystoupil z ní starší muž s přílbou z minulé války na hlavě.

„Zádní zranění?“

„Ne, to je v pořádku, děkujem,“ řekl Mathias.

„Ale vždyť ty jsi voják… seš mladej, pojď s námi, my ostatní jsme starý a žádný siláci,“ řekl ten muž a ukázal na ostatní, kteří jeli s ním.

„Nechoď tam, Mathiasi,“ zvolala Lea a pověsila se na něj.

„To není dobrý, slečinko, co tu děláte,“ pokáral ji stařec. „Támhle, pod těmi domy, jsou pohřbené stovky ubohých lidí. Je třeba je odtamtud vytáhnout.“

„Má pravdu, Leo, nech ho tam jít,“ řekla Camille.

„A co potom my, co bude s námi?“

„Vy jste taky mladé, pojďte nám pomoct.“

„To nejde, má přítelkyně je nemocná.“

„Tak dobrá, jedem, dost řečí, co my tady povídáme, támhle umírají lidé.“

Mathias odtáhl Leu trochu stranou.

„To jsou vojáci z civilní obrany, musím je poslechnout. Nastupte do auta a pokuste se přejet přes řeku.“

„Ale přece tě tady nenecháme.“

„Já musím plnit úkol, ať je to na frontě nebo tady.“

„Ale válka je prohraná!“ vykřikla Lea.

„No a co? To je snad nějaký důvod? Neplač, zase se uvidíme. Vezmi si mou pušku, člověk nikdy neví. Dávej na sebe pozor, miluju tě.“

Pod zoufalými pohledy tří mladých žen si Mathias vzal z auta tornistru a nastoupil do dodávky, jež odjela směrem k požáru.

Lea vzlykala s hlavou na lokti, opřeném o kapotu auta.

„Slečno, musíme odejet,“ řekla Josette, podepírající Camillu, jejíž tvář se ještě více propadla.

„Máš pravdu, bulit není k ničemu,“ řekla Lea a strhla si obvaz, který se jí vedrem odlepil.

Společně uložily Camillu na zadní sedadlo.

„Děkuju,“ zašeptala Camille. „A kde je ta stará paní?“

„Ta už odešla bůhvíkdy,“ řekla Josette a ukázala rukou směrem k požáru.

Camille při polovičním vědomí sténala. Josette s hlavou vystrčenou z okénka vedla Leu skrz nejrůznější trosky, mezi vodotrysky z proraženého potrubí, kusy hořícího dřeva, padajícího z okolních budov.

„Pozor, napravo je velká jáma!“

Lea se jí vyhnula jen napůl a nárazem Camille vykřikla a Josette zaklela. Za nimi se zhroutil nějaký dům a na karoserii, vzápětí pokrytou silnou vrstvou prachu, zabubnovalo kamení.

„Já už nic nevidím,“ křičela Lea.

Byla zablokovaná uprostřed syčících plamenů, které jako by je obklopovaly ze všech stran. Pokusila se zapnout stěrače. Bezvýsledně.

„Vystup,“ přikázala Lea Josette. „Jdi utřít přední sklo.“

„Nevystoupím, slečno, já se hrozně bojím,“ řekla dívka a propukla ve vzlykot.

Lea vstáhla ruku a chytila ji za vlasy.

„Vystup, poroučím ti, abys vystoupila.“

Dešti ran se Josette ani nesnažila bránit.

„Přestaň, Leo, prosím tě, přestaň,“ snažila se Camille svýma slabýma rukama přítelkyni zadržet.

„Já tam jdu, podej mi hadr.“

„Ty ses zbláznila, ani se neudržíš na nohou. Jestli chceš být nějak užitečná, tak mi podej deku.“

Venku ji obklopil hukot požáru. Pomocí deky se jí podařilo otřít okno z nejhoršího. Náhle za sebou zaslechla výkřik a pak přes okolní rámus pád nějakého těla, jež se

zhroutilo vedle ní. Prudce se otočila, připravená k úderu. Její pohyb strnul v půli cesty…

V záři plamenů tam stála Camille. V rukou svírala hlaveň pušky a upřeně se dívala k zemi. U nohou jí ležel nějaký muž s tváří zbrocenou krví. Vedle něj se blýskala dlouhá čepel řeznického nože. Užaslá Lea se sehnula a zatřepala mužem, ale ten se ani nepohnul. Pomalu vstala a pohlédla na tu, která jí právě zachránila život, jako by ji viděla poprvé. Ta něžná Camille neváhala zabít! Jak mohla ve své slabosti najít tolik síly? Lea jí jemně vzala z rukou pušku. Jako by na nic jiného nečekala, klesla Camille na kolena vedle ležícího těla.

„Proboha… Je mrtvý?… Nemohla jsem jinak… rozumíš? Viděla jsem, jak se za tebou napřahuje tím velikým nožem… Chtěl tě zabít… A pak, já už nevím, co bylo dál…“

„Děkuju,“ řekla Lea s vřelostí, jež ji na okamžik až zaskočila. „Pojď, nastup do auta, tady nemůžeme zůstat.

„Ale já zabila člověka!“ křičela Camille a hryzala si pěst.

„Nemělas na vybranou, pojď.“

S nezbvyklou něhou zdvihla Lea Camillu se země.

V autě seděla Josette, jež celu tu scénu pozorovala, seděla s otevřenou pusou a bez hnutí.

„Pojď mi pomoct, nebo tě zabiju taky,“ štěkla na ni Lea.

Jako automat vystoupila dívka z auta. „Pospěš si.“

Sotva uložili Camillu do auta, ztratila vědomí. „Postarej se o ni. No tak! Co je s tebou? Nastup.“ Josette se s vypoulenýma očima dívala k zemi.

„Slečno… on není mrtvý,“ vydechla. Skutečně, muž se nadzdvihl, máchal nožem a mumlal:

„Svině… tohle mi udělat… mně… děvky… já vás dostanu.“

„Rychle, nastup.“

Zatímco Josette překotně vpadla do auta, Lea pokojně ucouvla, nabila pušku, jak jí to ukázal Mathias, když se zastavili na oběd, zalícila a vystřelila, přičemž neustále ustupovala. Zpětný ráz jí pohmoždil rameno. Pár kroků před

ní muž s dírou přímo uprostřed obličeje na okamžik strnul se zdviženou rukou, a pak se zřítil dozadu.

Lea k sobě tiskla pušku a bez hnutí ho pozorovala.

Horká ruka spočinula na její. Camille… co tady dělá? To nemohla zůstat klidně ležet v autě? Už takhle má starostí ažaž, a ještě se pořád muset starat o ženu Laurenta ďArgilat. Laurent… Ten je jistě touhle dobou mrtvý: na frontě to musí být horší než tady. Ano, ale to je muž, voják, a má pušku. Pušku… Jenže ona má taky pušku! Což právě nezabila člověka? Bum!… jednou ranou. Její otec by byl hrdý, jaký je z ní dobrý střelec. To on ji učil mířit při honech a na vesnických poutích! Jistě by byl na svou dceru hrdý.

„Leo…“

Dcera Pierra Delmase se totiž jen tak nedá! To se teda spletl, ten hajzl s hlavou na kaši. Ha! ha! ha! ten dopadl!

„Pojď, Leo, pojď, uklidni se, už je po všem, musíme odjet.“

Ale kruci, s tou Camillou se člověk nemůže ani trochu pobavit. Odjet? To ví taky, že se musí odejet, ale kam? Všechno kolem hoří, a taky to pěkně hřeje. Rukou pokrytou prachem si setřela pot, jenž jí stékal do očí a štípal ji v ráně nad okem, a náhle se jí udělalo nevolno. Podpíraná Camillou a opřená o pušku se vyzvracela.

„Je ti líp?“

Lea místo odpovědi zavrčela. Ano, už je líp, ale tady už nesmějí zůstat.

„Tentokrát je mrtvý,“ řekla Josette, když byly obě ženy usazené v autě.

To byla celá pohřební řeč nad tím ubohým chlapem.

Svítání je zastihlo na náměstí Dunois. Domy tady zůstaly ušetřeny. Byla tam zřízena stanice první pomoci. Přímo na zemi ležely desítky raněných, většinou těžce popálených. Mezi nimi se činily jeptišky v zakrvácených šatech. Lea vyskočila z auta. „Sestro, kde bych našla lékaře?“

Jeptiška, které zpod čepce vyčuhoval pramen šedých vlasů, se s námahou zdvihla.

„Už tu žádný není, mé dítě. Jsme tu samy s matkou představenou. Cekáme na sanitku, abychom raněné odvezly do nemocnice Sonis nebo do církevního špitálu.“

„Kde to je?“

„Já nevím, my jsme z Etampes.“

Lea se celá vyvedená z míry rozhlédla kolem sebe. Ještě štěstí, že Camille, jež znovu omdlela, nic nevidí ani neslyší. Zastavila mladého hasiče, skoro kluka, který běžel kolem.

„Prosím vás, kudy se jede k mostu?“

„Mosty? Ty vyletí do povětří. A stejně se tam nedostanete. Z Martroi na avenue Dauphine, která je na druhé straně Královského mostu, by to trvalo celé hodiny. Odsud by bylo nejlepší jet na most Maršála Joffra.“

„Kudy se tam jede?“

„Normálně po ulici Coulmiers nebo po ulici Maršála Focha. A pak na bulvár Rocheplatte, přejet ho a dát se jednou z ulic, které vedou dolů.“

Víc se o ni nestaral a odběhl.

Kolikrát projela tou čtvrtí Orleansu, jednou dopředu, pak zase couvala, objížděla pokaždé, když ji zastavily nějaké trosky nebo zátarasy z ostnatého drátu, postavené tam armádou, s Camillou, ležící pořád v bezvědomí? Bolela ji šíje, ramena i paže, bodalo ji v ráně na čele, a navíc to vedro!…

Od chvíle, co zabili toho neznámého s nožem, se Josette velmi uklidnila, vrhala krátké pátravé a ustrašené pohledy na řidičku a pomáhala jí, jak mohla. Už neváhala vystoupit z auta, aby zdatně odvalila nějaký trám, kus nábytku či cokoliv, co překáželo v cestě. Lein čin jí dodal odvahy. „Slečno, já mám hlad.“

Už celé hodiny opravdu nic nejedly, ale jak je možné mít za takových okolností hlad?

Dojely do ulice Svatého Jana, zaplavené vyděšenými lidmi. Od chvíle, co přejely bulvár Rocheplatte, ocitly se mezi uprchlíky v neuvěřitelné změti koní, dětských kočárků, sanitek, rozhalených vojáků, mužů s nedůvěryhodným

obličejem, často opilých, starých lidí, které ostatní nesli na ramenou, mezi tím se motaly ztracené děti, volaly mámu a lidé do nich vráželi. Lea by byla mohla vypnout motor a auto by jelo samo, postrkované davem. Camille konečně otevřela oči a hned nato je zase zavřela.

„Ach ne, to stačí," zvolal Lea, jež se obávala, že Camille znovu omdlí.

Za cenu obrovského úsilí Camille znovu zdvihla víčka. „Josette, prosím vás, dejte mi mé kapky a trochu vody." Voda z termosky, už vlažná, jí připadala lahodná. „Ještě," řekla žádostivě.

V okamžiku, kdy zdvihala víčko k ústům, se její oči setkaly s očima chlapečka, kráčejícího vedle auta: bledého, s napjatými rysy, neustále si přejíždějícího jazykem přes okoralé rty.

„Tumáš," podala mu víčko otevřeným okýnkem.

Vzal si ho, ani nepoděkoval, a lačně pil, a pak podal pohárek mladé ženě oblečené do černého kostýmku, jenž byl kdysi zřejmě elegantní. Ta se nenapila, ale dala napít hezké, asi čtyřleté nebo pětileté holčičce.

„Děkuji vám, paní," řekla matka.

Camille otevřela dvířka.

„Nastupte si."

Po krátkém zaváhání popostrčila žena před sebou své dvě děti a velmi důstojnou starou dámu, s nádhernými bílými vlasy a černým slaměným kloboukem.

„Má matka…"

„Camillo, ty ses zbláznila, ať ti lidé vystoupí!"

„Prosím tě, drahoušku, mlč. Tohle auto je napůl prázdné, je to zázrak, že nám ho ještě nevzali. Teď už tu není místo a my jsme si vybrali spolujezdce."

Lea cítila, že je to správná úvaha, a už nic neříkala.

„Mnohokrát děkuji, dámy, děkuji, jmenuji se Le Ménestrelová. Porouchalo se nám auto v Pithiviers. Nějací dobří lidé se slitovali nad vysokým věkem mé matky a

udělali jí místo v autě, které už bylo pěkně plné. Já jsem s dětmi šla vedle. Ale bohužel, jejich auto se porouchalo také.“

„A jak jste se dostali do téhle části Orleansu, když jdete z Pithiviers?“ zeptala se Josette podezřívavě a dívala se do mapy, kterou měla položenou na kolenou.

„Já nevím. Francouzští vojáci nás poslali na Les Aubrais, a pak už nevím. Potom bylo to strašné noční bombardování, a při něm jsme ztratili naše nové přátele.“

Camille nechala rozdělit jídlo. Všichni s chutí zhltli kousky okoralého chleba. Děti se podělily o několik zbylých jablek. Stará dáma a holčička usnuly.

Před nimi se zastavila veliká dodávka, nacpaná nějakými archivními listinami, na jejíž střeše byla posazena malá děcka. Ze všech stran se z ní kouřilo a nechtěla znovu nastartovat. Ozvaly se výkřiky a nadávky. Naštěstí tam byl vysoký průjezd, do nějž ji dobrovolníci odstrkali. V tom okamžiku se znovu objevila letadla a letěla velmi nízko. Rvoucí dav se pokoušel uniknout z pasti úzké uličky.

„Jděte dál… Uhněte… Nechte mě projít… Uhni odsud, děvko… mrcho… pozor na děti… táto… mámo…“

Letci tam nahoře se vyžívali. Dělali loopingy, létali hlavou dolů, vraceli se a pokaždé za sebou zanechali dávku smrti. Padalo to hustě na Královskou ulici, na Burgundskou ulici, na náměstí Svatého Kříže, do Loiry. Kousek odtud, v rue du Cheval-Rouge, byl zničen dělostřelecký konvoj. Nebeští vrazi dělali dobrou práci.

Na kapotu auta upadl nějaký kluk s utrženou rukou, pocákal krví přední sklo, zdvihl se, běžel rovnou kupředu a volal mámu. Pět nebo šest osob padlo, zkoseno kulometnou dávkou. Jeden z nich, s rozpáraným břichem, se překvapeně díval na své vnitřnosti, jež se mu vyvalily na stehna. Paní Le Ménestrelová k sobě tiskla obličeje dětí, aby ty hrůzné scény neviděly, zatímco jejich babička se se zavřenýma očima modlila.

Camille s Leou pociťovaly shodně krom strachu vztek z toho masakru. Nedaleko od nich náhle nějaké auto vzplálo

plamenem. Vyběhli z něj s křikem cestující s hořícími vlasy a šaty. Jednoho z nich porazil a rozdrtil splašený kůň, táhnoucí za sebou valník, který ničil vše, co mu přišlo do cesty. Nešťastník zařval, když mu jedno kolo zlomilo obě nohy. Pokusil se vstát, ale okamžitě ho zachvátily plameny a ve chvíli jeho křik ustal. Brzy z něj zůstala jen neforemná masa.

„Já nechci takhle umřít!“ zařvala Josette a otevřela dvířka.

„Ne!“ zvolaly společně Lea a Camille.

Josette neslyšela nic, bezhlavě běžela mezi mrtvolami, klouzala po krvi, padala a zase vstávala, hledala únik z té vřavy lidí a vozidel.

Ulice se svažovala se svahu; Lea měla dojem, že to letadlo po ní stoupá vzhůru, a před sebou hrnulo třaskání kulek, narážejících o dláždění. Josette, stojící samotná uprostřed té spouště, zatímco všechno živé se vrhlo k zemi, pozorovala, jak ji zasahuje ten smrtící růženec.

Camille se schoulila na rameno paní Le Ménestrelové a němý výkřik jí zkroutil ústa.

Kulky prudce odhodily Josettu dozadu. Padla s rozpaženýma rukama a s vyhrnutou sukní. Lea vyskočila z auta a doběhla k ní. Josette se s očima dokořán usmívala, jako by ji v okamžiku smrti všechen strach opustil. Z otevřených prsou se přerývaně řinula krev. Lea hledala po kapsách kapesník, aby se pokusila zastavit krvácení. Když žádný nenašla, stáhla si blůzku a přitiskla ji na tu hrozivou ránu. Už to ale k ničemu nebylo, Josette byla mrtvá.

„Je to má vina, kdybych ji byla nechala, aby se vrátila k rodičům, byla by naživu. Chudák holka, byla stejně stará jako já.“ Lea něžně hladila zlaté vlasy, potřísněné krví, a hovořila k mrtvé tak, jako to kdysi dělala její matka, když měla Lea nějaký veliký smutek:

„Neboj se… už je konec… no… spi…“

Jemně jí zatlačila oči. Pak odtáhla tělo stranou, aby už ho nikdo nezasáhl nebo nepřejel, a opřela ho zády o vrata jednoho domu.

Sirény už nehoukaly konec poplachu, protože už nebyl nikdo, kdo by je spouštěl. Ti, co přežili, se jeden po druhém zvedali se země a otupěle se rozhlíželi po tom strašlivém divadle: zbyly jen kostry aut, kočárů, zohýbaná a zuhelnatělá kola, zmrzačená a spálená těla, bloudící děti, oněmělé hrůzou, řvoucí matky, drásající si obličej, muži, objímající mrtvou manželku nebo matku, ženy, motající se dokola s šaty na cáry, s rukama pokrytýma krví, zranění, volající o pomoc…

„Rychle, musíme uvolnit cestu, abychom se dostali k mostu," rozkázal nějaký tlustý muž v saku ozdobeném rozetou Čestné legie.

Lea zapomněla, že je v prádle, a začala pomáhat vyklízet ulici. Paní Le Ménestrelová se k ní přidala.

„Vraťte se k autu, vemte si pušku a hlídejte ho, aby nám ho neukradli."

„Spolehněte se," odvětila prudce.

Lea, postupně víc a víc zakrvácená a zaprášená, po celé hodiny odnášela a odtahovala mrtvoly a všemožné trosky. Vojáci ze sedmé divize, kteří přežili, přišli zachráncům na pomoc.

„Ale… Já mám snad vlčí mlhu, není to osobně slečna Delmasová?"

Jediná osoba na světě mohla ještě mít sílu se za takových okolností dělat šprťouchlata.

„Francoisi!" vykřikla a vrhla se do náručí špinavého a zarostlého Taverniera, jenž před ní stál v uniformě. „Ach! Francoisi! Jste to vy… odvezte mě rychle odsud… kdybyste věděl…"

„Já vím, maličká, já vím. Kde je paní ďArgilat?"

„Támhle v autě."

„Jak jí je?"

„Ne moc dobře! Josette je mrtvá."

Když se blížili k autu, paní Le Ménestrelová Leu hned nepoznala a namířila na ně puškou.

„Nepřibližujte se."

„To jsem já s jedním přítelem, který nám pomůže.“

„Promiňte, před chvílí nám nějací dva odporní chlapi chtěli vzít auto. Odešli, až když pochopili, že budu střílet. Ale řekli, že se jich vrátí víc. To je hnus, co dělají. Berou mrtvým šperky a peníze.“

Už byla noc, když se Francoisovi podařilo otevřít jedna těžká vrata do průjezdu. Lea sedla k volantu a zajela na velký dvůr s obrovským platanem. Francois za nimi zavřel vrata velkou železnou závorou. Až na vytlučená okna byl dům nedotčený.

„Jdu se podívat, jestli se dá jít dovnitř,“ řekla paní Le Ménestrelová, když pomohla své matce vystoupit. „Děti, zůstaňte s babičkou.“

Francois s Leou vynesli ven Camillu, jež byla stále v bezvědomí. Dýchala slabě, přerývaně.

„Podařilo se mi otevřít jedny dveře. Budeme moci vaši přítelkyni uložit. Děti, podívejte se, jestli nenajdete nějaké svíčky!“

Oba sourozenci vyběhli po vstupním schodišti. Camillu uložili do jednoho pokoje v přízemí.

„Já se o ni postarám,“ řekla paní Le Ménestrelová Lee. „Sežeňte nějakou vodu.“

Voda netekla ani v kuchyni, ani v koupelně. V rohu dvora si Francois Tavernier všiml studně. Rachot prázdného vědra, narážejícího o kamenné stěny, připomněl Lee studnu na dvoře v Montillaku. Jak jí ta doba připadala vzdálená. Vrátí se někdy domů? Jakoby v odpověď se znovu ozvalo bombardování, naštěstí v nějaké jiné čtvrti. Francois nanosil do domu několik kýblů vody. Lea ho pozorovala vsedě na schodech u vchodu, s bradou v dlaních.

„Uf! A je to, dámy se budou moci umýt. A teď my.“

Když vytáhl znovu vodu, postavil kýbl na obrubeň a počal se svlékat. Brzy byl nahý.

Lea z něj nespouštěla oči, zdál se jí krásný: rozložitý opálený trup, lesknoucí se potem za té velmi jasné noci, úzké boky, dlouhá chlupatá stehna a bledý úd v temném ochlupení.

„No tak, na co čekáte, sundejte ty cáry, jste špinavá, až z vás jde strach.“

Lea poslechla, sundala si zašpiněnou sukni, roztrhané kombiné i kalhotky.

„Napřed se vám to bude zdát trochu studené, ale uvidíte, pak je to fajn. Našel jsem kousek levandulového mýdla a ručníky.“

Nalil jí část vody na hlavu a na ramena. Nedokázala potlačit výkřik, jak jí ta sprcha připadala ledová. Francois ji namydlil od hlavy k patě a silně ji třel, jako by chtěl z její kůže vytřít každou vzpomínku na krev, která ji poskvrnila. Lea se podvolila těm rukám, jež jí hnětly prsa, dotýkaly se jejího pohlaví a boků. Nechal ji chvíli pokrytou pěnou, vylil si zbytek vody na tělo a podal jí mýdlo.

„Teď vy.“

Nikdy by si nepomyslela, jak je povrch mužského těla velký a jak má tvrdé svaly. Francois pod jejíma drobnýma nešikovnýma rukama mručel blahem. Ve tmě dívka cítila, jak se červená, když narazila na jeho vztyčený pyj. Přidřepla, aby mu namydlila nohy.

„Pořád jsem snil, že vás takhle jednou uvidím.“

Lea na to nic neřekla a třela mu stehna, pak lýtka. Vzal ji v podpaží a zdvihl ji.

„Přestaňte, to není pravda, mně se nelíbí, když mi klečíte u nohou. Mně se líbíte pyšná a tvrdohlavá.“

Přitáhl ji k sobě, jejich těla pokrytá pěnou sklouzla jedno po druhém. Jejich rty se hledaly. Celé Leino tělo se napjalo, Francoisovo pohlaví ještě více ztvrdlo.

Bombardování, jež mezitím ustalo, začalo nanovo. Nehýbali se, jako by se cítili chráněni svou touhou, i když jedna bomba spadla nedaleko od domu a zažehla požár, jehož pablesky ozářily jejich těla.

„Milujte se se mnou,“ zašeptala, „nechci umřít a nepoznat milování.“

Francois ji zabalil do osušky, zdvihl ji a odnesl ji do domu. Vyšel po schodišti do prvního patra, vstoupil do

jednoho pokoje a položil ji na velkou postel, nad níž byl zavěšený krucifix.

„Blahořečím téhle válce, která mi tě dala," řekl, když do ní jemně vnikal.

Leina touha byla tak silná, že nepocítila žádnou bolest, ale vzrůstající chuť otevřít se ještě víc, aby pronikl ještě hlouběji. Rozkoš ji překvapila s takovou silou, že z ní vymámila výkřik. Francois se díval, jak se pod ním vzpíná a dusí svůj křik rukou. Když se odtáhl, dlouze zasténala a natáhla se na břicho. Celá se chvěla a hned nato usnula.

Francois Tavernier už si nemohl skrývat, že to děvče miluje. Ale miluje ona jeho? Věděl, že na to, co se právě stalo, se nemůže spoléhat. Domýšlel se, že Lea je vášnivá žena. Za současných okolností by se byla pomilovala se kterýmkoliv mužem, jenž by nebyl vysloveně odpudivý. Francois znal ženy dostatečně na to, aby si tím mohl být jistý. Do jeho náruče ji přivedly pouze poslední události a její chuť žít. Byl z toho nesmírně smutný. Ve spánku se pohnula a přitulila se k němu. Znovu po ní zatoužil. Vzal si ji něžně, vklouzl do jejího vlhkého lůna a to ho nasálo jako ústa. Zasténala a probudila se. A slast narůstala a narůstala a zaplavovala každou buňku jejího těla.

Slunce už bylo vysoko, když Leu probudilo cinkání lžíce o misku. Nakláněl se nad ní Francois, čerstvě oholený, s mokrými vlasy, oblečený do svých špinavých vojenských kalhot.

„Už je pozdě, peciválko, musíte vstávat. Objevil jsem čaj a sušenky, připravil jsem vám opravdickou snídani."

Co dělá v téhle posteli, nahá a s mužem, který není Laurent? Naráz si vzpomněla a zrudla.

„Nečervenejte se, bylo to nádherné. Vynesl jsem vám jeden kufr, myslím, že je to ten váš. Nechám vás tu, abyste se oblékla a nasnídala."

Co to udělala? Podvedla Laurenta a chovala se jako běhavá fena. Kdyby se jí to aspoň bylo tak nelíbilo. Při té vzpomínce se celé její tělo zachvělo. Tak takováhle je tedy

láska, tohle okouzlení v každém kousku těla, tenhle zázrak, kvůli němuž člověk na všechno zapomene, dokonce i na válku! Připomněla si včerejší hrůzy, mrtvou Josette. A co Camille? Camille, kterou jí svěřil Laurent.

Lea vyskočila z postele a znovu pocítila, jak se červená, když uviděla pomuchlané a zakrvácené prostěradlo. Stáhla ho a hodila na dno skříně. Žaludek se jí zkroutil křečí a připomněl jí, že už celé hodiny nic nejedla. Neztrácela čas s oblékáním a vrhla se na sušenky a na čaj, který jí připravil její milenec. Pohlédla z okna s otevřenými okenicemi. Na dvoře vyléval Francois Tavernier do nádrže auta kanistry s benzinem, které šofér předvídavě uložil do kufru. Děti se se smíchem honily pod rozněžnělým pohledem babičky, sedící, velmi důstojně, s pečlivě vyčesaným drdolem, v proutěném křesle. Vedle ní seděla Camille a také je s úsměvem pozorovala. Paní Le Ménestrelová chodila z domu do auta a nosila balíčky. Bylo krásně. Na tomhle dvoře orleánského domu vládla oné neděle 16. června 1940 atmosféra odjezdu na prázdniny.

Ozvala se vzdálená siréna, nejspíš ze druhé strany Loiry. A hned po ní letadla.

„Pospěšte si, bombardují mosty. Jestli je zasáhli, už se nedostaneme na druhou stranu," řekl Francois, jenž vstoupil do pokoje.

Nahá Lea beze studu otevřela kufr a vzala si kalhotky, propínací modré plátěné šaty a střevíčky z bílé kůže.

„Tumáte, můžete to zase snést dolů," přikázala mu, když znovu zavřela kufr.

Dál se o něj nestarala a oblékla se. Francois ji pozoroval jako přibitý a bledý vzteky. Prudce ji uchopil za paži a přitáhl ji k sobě.

„Nemám rád, když se se mnou mluví tímhle tónem."

„Pusťte mě."

„Napřed vám něco řeknu, vy tvrdohlavá mrcho, jednou mě budete prosit, abych vás miloval…"

„Nikdy."

Postoupili trochu od té doby, co vyjeli? Kolem nich byl hotový blázinec.

„Pospíchejte, Němci přijíždějí, mosty vyletí do povětří.“

Jako předešlého dne bylo příšerné vedro. Konečně dojeli na Barentinovo nábřeží. Vojáci ženijní jednotky, kteří hlídali Joffreho most, se pokoušeli tu vřavu usměrňovat, připraveni uzavřít přístup na zaminovaný most, jakmile dostanou rozkaz k odpálení. Ale jejich mizivý počet jim nedával žádnou naději, že se jim podaří tu lidskou záplavu zadržet. Dostat se na druhou stranu trvalo půl hodiny.

Znovu přilétla letadla a znovu se někteří lidé vrhli k zemi, zatímco jiní se naopak strkali a vráželi do sebe a poráželi ty před sebou, aby získali pár metrů. Bomby dopadly do vody a pocákaly bahnem dvanáct mostních oblouků i všechny, kdo se na něm tísnili. Jedna nálož dopadla na nábřeží. Část vozovky se zřítila do Loiry. Záplava kamení a písku, vozidel a jízdních kol s sebou vzala i chodce. Byl to pád do pekel. Letadla přelétla třikrát a nepodařilo se jim zasáhnout ani Královský, ani Joffreho most, avšak kropila z kulometů ty, kteří se nacházeli dole. Nějaká žena, aby unikla kulkám, vylezla na zábradlí a skočila dolů. V tom místě nebyla téměř žádná voda… Auto, v němž byl řidič zabitý přímo za volantem, se zastavilo. Asi patnáct šílenců ho za ohromného pokřiku „hej-rup“ zdvihlo nad hlavu a shodilo do Loiry, aniž se staralo o ty, co v něm seděli. Ranění umírali, udupáni stovkami nohou. Lidé se brodili v odporné břečce. Konečně letadla zase odlétla.

„Jeďte dál,“ řekl Francois Lee, „já se pokusím dostat k veliteli.“

„Přece nás nenecháte samotné!“

Francois Tavernier bez odpovědi vystoupil a prorážel si cestu k vojákům na stráži.

„Marchande!“

„Taverniere!“

„Co děláš v tomhle pekle?“

„To je dlouhé a smutné povídání. Je pravda, že mosty vyletí do povětří?“

„To už měly dávno. Němci byli včera v Pithiviers a v Etampes, teď už nemohou být daleko od Orleansu. Nedostal jsem dost výbušnin, musel jsem je rozdělit mezi oba mosty. Kdybych to byl věděl, nebyl bych toho nacpal sedm metráků pod železniční most.“

„Pane poručíku, pane poručíku,“ volal mladý voják, stojící na obrněném transportéru s dalekohledem v ruce, „myslím, že jsem viděl německé obrněné auto na nábřeží Châtelet.“

„Proboha,“ zvolal Marchand, vyskočil na vozidlo a vytrhl vojákovi dalekohled z ruky.

„Kruci, oni jedou rovnou na most Jiřího 5. Vyšlete signál k odpálení. Rychle, ježíši, rychle, skopčáci už jsou na mostě.“

Albert Marchand s čelem zbroceným potem sledoval dalekohledem postup tří obrněných vozidel, zpomalený proudem uprchlíků. Němci vystřelili na zhruba tucet vojáků na hlídce. Dojeli doprostřed mostu, když se ozvala série detonaci a po nich obrovský praskot: jeden z oblouků na severní straně se zřítil do řeky a vzal s sebou všechny, kteří zrovna stáli na vozovce. Několik okamžiků nebylo nic vidět. Bylo 15 hodin 30 minut.

Když se prach rozptýlil, Marchand, s očima neustále přitisknutýma k dalekohledu, vykřikl:

„Pane bože, oni projeli, míří na Sully.“

S vyplašeným pohledem sklouzl z vozidla.

„Zabraňte lidem, aby šli dál, Joffreův most musí vyletět do povětří.“

„Ale pane poručíku, všem těm lidem, kteří jsou na něm, se nepodaří přejít na druhou stranu.“

„Já vím, starouši, ale nemáme na výběr. Jděte na svá místa a neváhejte použít zbraně.“

Všech třináct vojáků vykročilo kupředu a odstrkávalo chodce.

„Zpátky, zpátky, most vyletí do povětří.“

Dav, který byl u toho, když se zřítila část Královského mostu, se zastavil, zatímco někteří nechávali projít hlídku.

„O důvod víc, abychom si pospíšili!“ zařval nějaký pruďas a postoupil proti hrázi tvořené vojáky. Třeskl výstřel. Muž padl.

Všichni přítomní ustrnuli: francouzští vojáci střílejí do svých krajanů. Ale davy vzadu se začaly tlačit kupředu. Brzy se první řada zavlnila. Nějaké malé auto vyrazilo dopředu a porazilo dva staré lidi, kteří upadli do země nikoho mezi vojáky a mostem. Automobil popojel a jednoho z nich přejel. Jako by to byl nějaký signál, dav se dal na pochod. Třeskl jeden, dva, tři výstřely, aniž někoho zasáhly, a pak vojáci zmizeli v davu.

Okamžitě po explozi Královského mostu si Francois Tavernier pospíšil vyhledat auto, v němž jelo to nejcennější, co měl na světě. Na Barentinském nábřeží už nebylo. Lokty a pěstmi si prorážel cestu na most. Auto tam bylo. Jelo rychlostí muže, kráčejícího před ním, jako by měl fůru času. Když Francoise konečně Lea uviděla, byla bez sebe radostí.

„Díky bohu, tady jste! Já myslela, že jste nás opustil.“

Francois si sedl místo Ley za volant.

„Most vyletí do povětří,“ řekl potichu.

„Och!…“

„Pšt, nemusíme vyděsit ostatní, zkusíme proklouznout.“ Vedle auta šel nějaký voják.

„Rozhlaste nenápadně mezi pár lidí, kteří vám připadají důvěryhodní, že most vyletí do povětří. Ať se pokusí ty ostatní v poklidu popohnat.“

Voják na něj nechápavě pohlédl. Jeho špinavý obličej, strhaný únavou, už nevyjadřoval nic. Byl otupělý a kráčel jako soumar. Náhle vykřikl a strčil do lidí před sebou:

„Most vyletí do povětří! Most vyletí do povětří!“

Dav vyrazil kupředu, jako by dostal ránu bičem. Od levého břehu Loiry ho dělilo asi deset metrů.

Uprchlíci se jako zvířata před blížícím se zemětřesením prali

a odstrkovali slabší stranou. Běda tomu, kdo upadl. Udupali ho.

Znovu se ozvalo několik explozí. Pak se i druhý most se strašlivým rachotem zřítil.

Od chvíle, co se zřítil Královský most, uběhlo sotva půl hodiny.

Lea stála s Francoisem vedle auta, pozorovali tu katastrofu a nemohli od té hrůzy odtrhnout oči. Kolik asi bylo na tom mostě lidí? Tři sta, pět set, osm set, víc? Tam dole, v korytě řeky, se někteří zázrakem zachránění pokoušeli vylézt na hory navršené z mrtvol, šrotu a kamení. Ranění, kteří spadli na mostní pilíře, volali o pomoc, zatímco v nižším úseku řeky se jiní topili. Na kapotě jednoho hořícího auta se dopékala mrtvolka nemluvněte.

„Jedeme odsud," řekl Francois Tavernier a postrčil Leu do automobilu.

Z koryta řeky stoupal černavý dým.

Auto mezi troskami zamířilo na avenue de Candalle. V Saint-Marceau střílely francouzské kulomety směrem na Pražské nábřeží a na nábřeží des Grands-Augustins. U Notre-Dame-du-Val požádala Camille, aby mohla vystoupit.

„Na to teď není čas," hudrala Lea.

„Prosím vás, já budu zvracet."

Francois Tavernier zastavil. Mladá žena vyvrávorala ven. „Počkejte, já jí pomůžu," řekla paní Le Ménestrelová a vystoupila také.

„Děkuji," zašeptala Camille a utřela si rty špinavým kapesníkem, který jí paní Le Ménestrelová podala.

Vrátily se k autu, podepírajíce se jedna o druhou. Camille nastoupila.

„Mami, nám se chce čurat," řekl hošík.

„Dobře, miláčkové, pojďte rychle."

Poodešli pár kroků. Děvčátko si přidřeplo, zatímco její bratr si otevíral poklopec. Náhle se zasvištěním dopadl asi deset metrů od nich dělostřelecký náboj. Ve zpomalení, jako

tomu bývá v neodvratných okamžicích, viděli všichni v autě, jak byla matka s oběma dětmi vymrštěna do vzduchu, celí provrtaní štěpinami. Pomalu dopadli do prachu, i ve smrti půvabní.

Stará dáma se s jekotem, vyjadřujícím všechnu hrůzu, odtrhla ze svého sedadla a běžela ke své dceři, pak ke své vnučce a pak vnukovi, na němž lpěla nejvíce. S rozpaženýma rukama a otevřenými dlaněmi chodila od jednoho k druhému.

Francois Tavernier se sklonil nad mrtvolou paní Le Ménestrelová a nadzdvihl jí hlavu. Zesinal, když pod prsty ucítil otevřenou ránu. I ve smrti byla nekonečně půvabná. Přes její nohy ležela na boku schoulená její dcera, jež pořád držela v ruce panenku. Dítě vypadalo, jako by spalo, a na růžových šatičkách mu narůstala rudá růže. O kus dál ležel chlapec, s hlavou téměř odtrženou od těla a s drobným ptáčkem, vyčuhujícím z kalhotek.

Camille chodila od jednoho k druhému a neúnavně opakovala:

„To je kvůli mně… to je kvůli mně…“

Zhroutila se k zemi v nervovém záchvatu.

Lea ji vzala za ramena, zatřásla s ní, mluvila k ní a nakonec jí vlepila pár facek, po nichž křik ustal.

„Ne, to není tvá vina, ty za to nemůžeš. Pojď do auta.“

„Pojďte, tady nemůžeme zůstat,“ řekl Francois Tavernier babičce.

„Nechte mě, pane, nemohu je tu nechat samotné. Musím je pohřbít.“

„To je příliš nebezpečné, tady vás zabijí.“

„To je jediná milost, kterou od Boha žádám, pane. Když mi je vzal, vzal mi všechno.“

„Nemohu vás tu nechat samotnou.“

„Je to nutné, pane, myslete na ty dvě mladé ženy, které jsou s vámi, a na dítě, co v sobě jedna z nich nosí. Ony vás potřebují, já ne.“

„Snažně vás prosím, paní.“

„Nenaléhejte.“

Francois s nevolí vykročil k Lee a ke Camille, kterou zdvihl se země. Jaká je lehounká, pomyslel si. Jemně ji uložil na zadu i sedadlo a sedl si za volant.

„Tak půjdete?“ zeptal se nehybné Ley, jež nemohla odtrhnout oči od tří mrtvých těl.

Nad nimi přeletěla letadla, ale neshodila žádné bomby.

V Saint-Marceau francouzští vojáci už nestříleli. Němci, kteří přijeli do Orleansu přes Bourgogneské předměstí, se nesetkali s žádným odporem. Pokáceli jeden strom na Motte-Sanguin, aby zřídili přechod přes železniční most, který nebyl vyhozen do povětří. Kolem čtvrté hodiny odpolední překročily první tanky Loiru po železnici a přidaly se k těm, kterým se podařilo přejet přes most Jiřího 5., než byl zbořen. Přes statečný odpor vojáků z orleánských kasáren, kteří měli k zajištění obrany mostu jen starou devadesátku podloženou cihlami, byli donuceni nakonec početnějšími a lépe vyzbrojenými Němci k ústupu na avenue Dauphine, a zanechali u mostu mnoho mrtvých. Němci u vjezdu na most postavili tři malá děla.

Kolem páté hodiny dorazily první nepřátelské jednotky na Croix-Saint-Marceau a na každou křižovatku umístily kulomet. Pár zbylých obyvatel, kteří zůstali ve čtvrti, vylezlo otupěle ze sklepů a s údivem zíralo na to vítězné vojsko, o němž jim po celé měsíce říkali, že je vyhladovělé, bez šatů a bez bot. Jedna žena v letech se neudržela a šla si sáhnout na látku saka jednoho mladého důstojníka, jenž se na ni usmál a zdvořile řekl:

„Bonjour, madame.“

Ohromená žena se rozplakala a utekla se slovy: „Oni nám lhali.“

Tou dobou vstupovali do Orleansu francouzští vojáci přes Bannierovo předměstí. „Dejte si pozor, jsou tu Němci.“

„To není možné,“ zvolal jeden poručík, „jsou za námi.“

Sotva vydal rozkaz zaujmout obranné pozice, a po bulváru Saint-Euverte již přijížděly motorizované jednotky. Po krátké přestřelce se vojáci museli vzdát. Poručík a dva

jeho muži byli zabiti. Němci odvedli zajatce na Motte-Sanguin do provizorního tábora, obklopeného kulomety. Večer k nim přibyli další.

Odevšad zaznívalo křik raněných, povely zachránců. Děla hřměla, požár zuřil, rachot posledních francouzských kulometů umlkal, blázni, kteří unikli z léčebny ve Fleury, se motali mezi troskami s šíleným smíchem, nad nímž těm, co přežili, tuhla krev v žilách, zločinci uprchlí z vězení rabovali několik málo obchodů, které unikly ohni. Nebyla voda, elektřina ani chleba. Nebyl už starosta ani městská rada, nic, než opuštěné a rozbité město.

Začínala první noc dlouhé okupace Orleansu.

15. KAPITOLA

Po malých silničkách dojeli pozdě v noci do vesničky La Trimouille v okresu Vienne. Vzadu v autě blouznila Camille s tváří zbrocenou studeným potem. Na návsi u řeky spali uprchlíci rovnou na zemi. V jedné uličce se otevřely dveře hospůdky a pronikl z nich slabý paprsek žlutavého světla. Bylo tam plno. Francois Tavernier zastavil a vystoupil z auta. Do nozder mu zavanul pach piva, kouře a špíny.

„Jedno velké," požádal kníratého hostinského a opřel se o mokrý pult.

„Už nemám."

„Tak koňak."

„To samé, všechno jsem prodal."

„Rum?"

„Nic, nemám už nic, ani limonádu. Všechno vypili."

„Tak co mi nabídnete?"

„Můžu vám dát anýzovku."

Ještě nikdy nepil Francois anýzovku s takovou chutí. Poručil si ještě jednu a donesl ji Lee, sedící na schodu před

otevřenými dveřmi do hospody. Ani mu nepoděkovala, vzala ji a lačně se napila.

„Ptal jste se, kde tu najdeme lékaře?“

„Ještě ne. Jak jí je?“

Lea beze slova pokrčila rameny.

Francois zašel do hospůdky.

„Můžete mi říct, kde je tady doktor?“

„Žádnej už tu není. Otec Vignaud umřel a jeho nástupce si zlomil nohu. Musíte jet do Montmorillonu nebo do Blanku, tam jsou špitály.“

„Které je tu nejbližší město?“

„Montmorillon, dvanáct kilometrů vodsuď.“

„A je tam hotel?“ Chlapík se rozesmál.

„Hotel!… Von by chtěl hotel. Je jich tam několik, ale na spaní tam už nenajdete ani kobereček. Je to tam nacpaný jak sardinky, dokonce nějakej rozkaz vydanej bůhvíodkud zakazuje civilům přes Montmorillon jezdit. Motá se jich tam po ulicích asi padesát tisíc.“

„A v Blanku?“

„To máte to samý, navíc to tam bombardovali a městský velitelství nechalo zaminovat most.“

„Francoisi, rychle, Camille umře!“

Při Leině výkřiku naráz utichl hovor.

„Vy tu máte nějakýho nemocnýho?“

„Ano, mladou těhotnou ženu.“

Hostinská, tlustá osoba s mrzoutským obličejem, k nim přikročila a dál utírala sklenici.

„Možná bych vám mohla pomoct. Až budete v Montmorillonu, jeďte přes starej most, a hned napravo je ulice du Puits-Cornet. Čtvrtej dům nalevo je mojí sestřenice, paní Trillaudové. Řekněte jí, že vás posílám já, Lucienne. Dyž bude moct, tak vám pomůže.“

Francois Tavernier ženě pevně stiskl ruku.

„Mockrát vám děkuju, paní, děkuju.“

„To nic, to nic,“ zabručela.

Na průjezd Montmorillonem nikdy nezapomenou. Ulice i náměstí byly zataraseny všemožnými vozidly. Z kostelů byly noclehárny, stejně jako ze škol i z obecní auly.

Poté, co chvíli bloudili a nemohli najít nikoho, kdo by byl schopen jim podat nějakou informaci, našli starý most a pak úzkou uličku du Puits-Cornet.

Lea si málem netroufala zaklepat, vtom se však dveře pootevřely.

„Co tu chcete? Už je pozdě na rušení lidí."

„Jste paní Trillaudová? Já jedu od Lucienne, vaší sestřenice."

„Od Lucienne? A co mi chce?"

„Nic. Říkala, že byste nám možná mohla pomoct. Má při telkyně je nemocná."

„A co jí je?"

„Už několik hodin je v bezvědomí."

„Chudinka malá. Pojďte dál."

Francois vstoupil do domku s bezvládnou Camillou v náručí.

„U mě to není moc velký, a navíc jsou tu ještě bratranci z Paříže, co přijeli včera. Dáme ji do mého pokoje."

„Ale paní Trillaudová…"

„Nedělejte cavyky. Tady nic jiného nenajdete. Ženský si musejí pomáhat. Tumáte, pomožte mi převléct prostěradla."

Za chvíli byla Camille uložená v posteli paní Trillaudové, oblečená do jedné z jejích nočních košilí, podobné té, co měla ta dobrá žena na sobě.

„To není všechno, musíme najít doktora. Jenže oni se teď chudáci ani na chvíli nezastaví. Napřed půjdu k doktorovi Soulardovi. Když nebude ještě doma, půjdu k doktoru Roulandovi, vypadá jak ras, ale je to dobrej doktor."

Přehodila si přes ramena starý kabát.

„Hned jsem zpátky. V kuchyni najdete na sporáku kafe a v chlebovce chleba. Máslo teda už není. Nad dřezem na kredenci mám ještě pár sklenic marmelády, jednu si vemte."

Francois Tavernier, usazený za velikým kuchyňským stolem, pokrytým modrým kostkovaným voskovaným plátnem, pozoroval Leu, jak si namáčí třetí krajíček s malinovou marmeládou do misky s kávou.

Pod očima měla tmavé kruhy, byla bledá a unavená.

„Vy nejíte," řekla a s plnou pusou mrkla na jeho krajíc.

Usmál se a posunul ho k ní.

„Děkuju," vydechla a rychle se ho zmocnila, jako by se bála, že si to rozmyslí.

Když vyzunkla poslední kapku kávy, zvrátila se spokojeně na opěradlo židle.

„Já měla takový hlad!"

„To jsem si všiml. Jste jako Budulínek."

Odbily dvě hodiny. Lea, opřená lokty o stůl, s hlavou v dlaních, přemýšlela. Co dělá v tomhle cizím domě, ztracená v téhle díře, s umírající na krku, daleko od všech, které má ráda? Její rodiče určitě šílí strachy.

„Přestaňte se na mě tak dívat."

„Nemůžeme se na chvíli smířit?"

Uštvaně vstala, sebrala misky a položila je na kamennou desku u dřezu. Když procházela kolem Francoise, zadržel ji.

„Paličko tvrdohlavá, proč se bráníte? Nemilujete mě, tak dobrá, ale líbí se vám milování. Tak se nevzpírejte.Víte, že to je nejlepší lék proti strachu? Včera jste měla velké štěstí, totiž aniž bych se chtěl chlubit. Spoustě žen to trvá někdy i pár let, než objeví rozkoš. Vy jste stvořená pro milování, Leo, neodmítejte ho."

Zatímco mluvil, ruce mu bloudily pod dívčinou sukní a jeho prsty nalezly vlhkou škvírku, již jemně roztáhly.

Lea se nebránila, prudce oddychovala a s nepřítomným pohledem vnímala rozkoš, jež se jí v postupných náporech zmocňovala. Francois ji položil na stůl, aniž ji přestal hladit, rozepnul si kalhoty, nadzdvihl své přítelkyni nahé nohy a pronikl do ní. Jako předešlého dne došli zanedlouho vrcholu. Na chvíli pak zůstali bez hnutí, mimo čas, a cítili navzájem, jak druhému prudce buší srdce. Když se narovnával, pocítili

poslední společný záchvěv slasti. Francois se upravil, pomohl jí vstát, dlouho ji tiskl k sobě a mumlal jí do vlasů něžná slůvka.

„Má krásná lásko… moje malá…“

Ukojená Lea se nechala konejšit něžným hlasem svého milence.

Když se vrátila paní Trillaudová s lékařem, shrnula si Lea šaty.

„To je doktor Rouland.“

„Tak kde máte tu nemocnou?“

Paní Trillaudová ho zavedla do své ložnice. Lea šla s nimi.

Jakmile spatřil Camillu, únava, jež se zračila v jeho tváři a hrbila mu postavu, rázem zmizela. Stáhl přikrývky a pozorně ji poslechl.

„Už je dlouho v tomhle stavu?“ zeptal se a sundal si stetoskop.

„Už ani nevím,“ řekla Lea, „asi od šesti odpoledne.“

„Byla už předtím takhle dlouho v bezvědomí?“

„Tak dlouho ne. Ale stává se jí to často, někdy na delší dobu, někdy na kratší. Lékař, který o ni pečoval v Paříži, říkal, že by měla zůstat ležet jak kvůli dítěti, tak kvůli svém srdci.“

„Ukažte mi, jaké bere léky.“

Lea došla do auta pro Camillinu kabelku. Podala lékaři recept a lahvičky.

„Ano, to je dobré, ale teď už to není dost silné. Dám jí injekci na podporu srdce, za nic však neručím. Bylo by třeba ji hospitalizovat, jenže v nemocnici už není ani místečko.“

Několik minut po injekci otevřela Camille oči, ale byla příliš slabá, aby se rozhlédla kolem. Francois se posadil na postel a vzal do rukou slaboučké ruce pacientky.

„Všechno je v pořádku, Camillo, teď si musíte odpočinout.“

„Ty děti, pane bože, ty děti…,“ zasténala.

Doktor Rouland odtáhl Leu stranou.

„Vy jste příbuzná?“

„Ano,“ zalhala Lea.

„Jsem velmi znepokojený, srdce může každou chvíli vynechat. Je třeba dát zprávu jejímu manželovi, rodičům… To je blbost, co tu povídám, její manžel je jistě na frontě, a její rodiče bůhvíkde.“

„Vezla jsem ji k jejímu tchánovi do Gironde.“

„Další převoz nepřipadá v úvahu. Jestli překoná tuhle krizi, bude muset zůstat ležet až do porodu.“

„Chcete říct, že budeme muset zůstat tady?“

Lékař neodpověděl. Vyndal z brašny všechno potřebné pro další injekci. Camille brzy zase zavřela oči. Její pulz, i když zrychlený, začal být téměř pravidelný. Lékař si rovnal nástroje. Znovu celý zešedl únavou.

„Někdo u ní musí neustále být. Jakmile se probudí, dejte jí tři kapky tohohle do sklenice vody. Kdyby dostala záchvat, můžete jít až do deseti kapek. Vrátím se ve dne.“

„Nemějte starost, pane doktore,“ řekla paní Trillaudová, „já se o to postarám. V nemocných já se vyznám.“

„Na shledanou, paní Trillaudová, jste moc hodná. Jděte se vyspat,“ dodal směrem k Lee, „nevypadáte dobře.“

Francois Tavernier vyprovodil lékaře až ke starému mostu. Když se vrátil, našel Leu spát na zadním sedadle v autě. Dlouho ji dojatě pozoroval, vypadala ve spánku jako malá trucovitá holčička. Opatrně se usadil dopředu a dlouhé nohy vystrčil otevřeným oknem.

Leu vytrhly ze spánku výkřiky a rány tluček na prádlo, s nimiž ženy praly v řece. Bylo jich asi deset a klečely v bednách naplněných slámou. Francois seděl nedaleko na převrácené loďce a pozoroval, jak teče Gartempe, jež v těchto místech zurčila přes oblázky. O kus dál se v proudu vlnily rozkvetlé chaluhy. Paní Trillaudová vyšla na práh svého domu a zatleskala.

„Snídaně je na stole!“

V prosluněné kuchyni na modrém kostkovaném voskovaném plátně se kouřilo z voňavé kávy ve velkých

miskách ze silné bílé fajánse s červeným okrajem. Vůně kávy, smíšená s vůní topinek, rozechvěla Lee nozdry.

„Pojďte jíst, nebo to vychladne. Jako včera není žádné máslo, ale je kdoulové želé, aspoň mi řeknete, jaké je.“

„Jak spala naše přítelkyně?“ zeptal se Francois.

„Moc dobře. Když se před chvílí probudila, dala jsem jí ty kapky. Mile se na mě usmála a zase usnula.“

„Jak vám jenom poděkovat, za všechno, co pro nás děláte?“

„Ale prosím vás, to nic není. Jenom jestli tu musíte pár dní zůstat, poprosím vás, abyste se podíleli na výdajích, protože já bohužel nejsem moc bohatá.“

„To je samo sebou,“ řekla Lea a ukusovala topinku.

„Poslouchala jste zprávy?“ zeptal se Francois Tavernier a ukázal na baňatý radiopřijímač, trůnící na kredenci mezi rodinnými fotografiemi, kyticí růží v modré váze a velikým vyleštěným nábojem z války 1914-1918.

„Ne, měla jsem strach, že bych probudila celý dům, protože zvuk se nedá regulovat.“

„Podívám se, jestli by to nešlo opravit.“

„Vy se vyznáte v rádiích?“

„Trochu.“

„Kde se mohu umýt?“ zeptala se Lea.

„Tam nahoře, vedle mého pokoje. Není to moc pohodlné, jen malá koupelnička. Dala jsem tam čisté ručníky. Tumáte, vemte si konvici s teplou vodou, není tam tekoucí voda. Váš manžel vám vynesl zavazadla.“

„To není můj manžel,“ vykřikla Lea tak prudce, až to paní Trillaudovou překvapilo.

„Promiňte, já myslela.“

K jedenácté se vrátil doktor Rouland. Zdravotním stavem pacientky byl příjemně překvapen. Lea Camillu umyla, učesala a podepřela polštáři. Mladá žena už neměla tak propadlý obličej jako včera. O jejích útrapách svědčily jen kruhy pod očima a znavený pohled.

„Jsem s vámi velmi spokojen," řekl lékař, když ji poslechl. „Není to tak vážné, jak jsem se obával. Ale v žádném případě se nesmíte hýbat. Pošlu vám sem ošetřovatelku. Bude vám dávat injekce, které vám předepíšu. Nechte se pěkně ošetřovat a brzy budete zdravá."

„Kdy budeme moci zase vyjet?"

„Pro tuhle chvíli na to nemůže být ani pomyšlení."

„Ale pane doktore…"

„Žádné ale. Buď tady zůstanete, nebo zemře vaše dítě, pokud ne vy sama. Už to je zázrak, že jste o něj nepřišla. Buďte trpělivá, zbývají vám jen dva měsíce."

Doktor Rouland sešel do kuchyně napsat recept. Velká místnost byla plná příbuzných z Paříže, kteří pomáhali své tetě připravovat oběd, vyprávěli o své dobrodružné cestě nebo se dívali, jak Francois Tavernier opravuje radiopřijímač.

„Myslím, že teď to bude fungovat." Po chvilce praskání bylo slyšet hlas: „Mluví k vám maršál Pétain."

V kuchyni všichni zmlkli. Bylo půl jedné, 17. června 1940.

„Francouzi, z rozhodnutí prezidenta republiky jsem ode dneška pověřen vedením francouzské vlády. Přesvědčený o oblibě, které se těším u naší obdivuhodné armády, bojující s hrdinstvím hodným svých dlouhých vojenských tradicí proti nepříteli, převyšujícímu ji počtem i výzbrojí, přesvědčený o tom, že svým skvělým odporem splnila svou povinnost k našim spojencům, přesvědčený o podpoře starých bojovníků, jimž se mi dostalo cti velet, a přesvědčený o důvěře všeho lidu, dávám svou osobu do služeb Francie, abych jí ulehčil v jejím neštěstí.

V těchto bolestných hodinách myslím na nebohé uprchlíky, brázdící ve vrcholné nouzi naše silnice. Vyjadřuji jim svou soustrast i svou starost. Se sevřeným srdcem vám dnes říkám, že boj je třeba ukončit. Dnes v noci jsem se obrátil na protivníka s dotazem, zda je ochoten hledat se mnou mezi vojáky, po boji a čestně, prostředky, jimiž bychom ukončili nepřátelské akce. Nechť se všichni Francouzi

semknou kolem vlády, které za těchto těžkých zkoušek předsedám, potlačí svou úzkost a naslouchají jen své víře v osud své vlasti.“

Když třaslavý a mekavý hlas umlkl, stáli všichni se skloněnou hlavou. Po mnoha tvářích stékaly slzy, většinou slzy hanby, i když se jich pomalu zmocňovala bídná úleva.

Bledý Francois s chladným a tvrdým pohledem vypnul rádio a beze slova vyšel z domu.

Lea si z proslovu vzala jedinou věc: „… boj je třeba ukončit“. Válka skončí a Laurent se vrátí. Vyběhla schody po třech, aby tu novinu oznámila Camille. Ta se rozvzlykala.

„Ale proč pláčeš? Válka skončila, maršál to řekl. Laurent se vrátí.“

„Ano, možná, ale prohráli jsme válku.“

„Ta už byla prohraná dávno.“

„To jistě, ale já se tolik modlila…“

„… až sis myslela, že tě bůh vyslyší. Modlitby, modlitby, s modlitbami se válka nevyhraje, ale s letadly, s tanky, s veliteli. Viděla jsi na obloze nějaká naše letadla? A naše tanky ř1 Viděla jsi nějaké na silnicích? A naše velitele, vidělas je v čele našich jednotek? Všichni, které jsme viděli, prchali. Už jsi zapomněla na toho plukovníka zeleného strachy v limuzíně nacpané zavazadly, jak říkal: ‚Uhněte, uhněte, musím na své stanoviště.’ Jo, jeho stanoviště. Spíš tak Španělsko! A naše vojáky, viděla jsi naše krásné vojáky? V těch jejich napůl poztrácených uniformách, se zastaralými puškami, špinavýma krvavýma nohama, jak nemysleli na nic než jak utéct?…“

„Přeháníš, jsem si jistá, že většinou dobře bojovali. Vzpomeň si na ty, co hájili ten most v Orleansu. Všude ve Francii, všude muži bojovali, a dobře bojovali, a hodně jich padlo.“

„Pro nic.“

„Ne, ne pro nic, pro čest.“

„Pro čest, dovol, abych se zasmála, čest je pro aristokraty, každý nemá na to, aby měl čest. Dělník, vesničan, kramář,

který se brodí blátem, padají na něj bomby a sviští kolem něj kulky, ten se na čest vykašle. On chce neumřít jako pes a aby to nějak skončilo, ale aby to skončilo za jakoukoliv cenu. Tuhle válku on nechtěl, nechápe ji.“

„Nechtěl tu válku, to je pravda, ale není pravda, že chce, aby skončila za každou cenu.“

„Má ubohá Camillo, já myslím, že si děláš fůru iluzí o lidské povaze. Uvidíš, jak ten konec války všichni přijmou!“

„Tomu nemohu věřit. Nech mě samotnou, buď tak hodná, jsem unavená.“

Lea pokrčila rameny a šla zase dolů.

„… s ním jsme zachránění…“

„… představ si, on dává svou osobu do služeb Francie…“

„… je to skutečný vlastenec…“

„… s maršálem ve vládě se nemáme čeho bát…“

„… budeme se moct vrátit domů…“

„… už aby to bylo, je čas, aby se obchody zase rozhýbaly…“

„Já se bojím, že na nás budou Němci moc tvrdí.“

Tato poznámka doktora Roulanda vyvolala překvapené ticho. „Proč to říkáte, pane doktore?“

„Protože všude zvítězili a protože jistě nezapomněli na tvrdé mírové podmínky v roce 1918.“

„To bylo normální, vždyť prohráli válku!“

„Jako my teď.“

Pozdě večer se vrátil Francois Tavernier k paní Trillaudové dost opilý. Čekala na něj v kuchyni a pletla.

„Paní Trillaudová, myslím, že jsem trochu moc zapíjel naši porážku. To se člověku nepoštěstí, aby byl každý den svědkem nějaké takhle vypečené porážky… A Německo, víte, co vám řeknu, paní?… Německo je velká země a Hitler je velký muž. Ať žije Německo, ať žije Hitler…“

„No tak, zmlkněte, nebo vzbouříte celou čtvrť,“ řekla a zatlačila ho do židle. „Jsem si jistá, že jste nic nejedl. Dáte si talíř zelňačky. Nic vás tak nepostaví na nohy.“

„Jste hodná, paní Trillaudová, ale Německo, věřte mi…“

„Jo, já vím, je to velká země. Snězte tu polévku, nebo vám vystydne.“

Sotva polkl poslední lžíci, zhroutil se s hlavou v talíři na stůl. Hostitelka mu talíř jemně odtáhla.

„Chudák mužskej,“ zamumlala, když zhasínala v místnosti světlo.

Když druhý den ráno paní Trillaudová sešla dolů, nalezla Francoise hladce oholeného a učesaného, jak připravuje kávu.

„Dobrý den, paní Trillaudová, jdete moc brzy, já vás chtěl překvapit hotovou snídaní. Dnes ráno jsem dostal mléko, máslo i čerstvý chleba.“

„Dobrý den, pane. Jak se vám to podařilo?“

„Když jsem včera táhl po hospodách v Montmorillonu, spřátelil jsem se s několika lidmi. Ten včerejší večer mě moc mrzí. Odpustíte mi to?“

„Už o tom nebudeme mluvit, já už na to zapomněla. Jsem si úplně jistá, že můj nebožtík manžel by se byl taky opil.“

„Děkuju vám, paní Trillaudová. Jak se daří pacientce?“

„Mnohem lépe. Potřebuje hlavně klid a odpočinek.“

„Pojďte se se mnou najíst, káva je hotová. Zajdu dnes na radnici, jestli bych se tam nedozvěděl, kde je můj pluk, jinak se vrátím do Paříže.“

„Vy necháte ty dámy samotné?“

„Slečna Delmasová si beze mne dokáže moc dobře poradit. Včera byl telefon hluchý, možná že už ho dneska zapnuli. V tom případě bych zatelefonoval jejím rodičům, aby o ní měli zprávy. Můžete mi říct, kde je tu nějaký krám, kde bych si mohl nakoupit nějaké prádlo, košile a oblek?“

„Tady toho moc není. Zkuste to u Rochona nebo u Guyonneaua. První je na náměstí s krytým trhem, druhý na rohu hlavní ulice.“

„A ještě něco, nevěděla byste o nějakém bytě nebo domě, který by se dal pronajmout pro mé přítelkyně?“

„Momentálně tu není nic. Těch pár podnájmů, co tu byly, zabrali hned první uprchlíci. Ale za pár dní by to mělo

vypadat líp. Lidi už mluví o tom, že se vrátí domů. Do té doby mohou dámy zůstat tady.“

„To je od vás moc milé, ale vždyť už jste přišla i o vlastní ložnici.“

„Ale, v mém věku toho člověk moc nenaspí. Mně stačí matrace v koutě.“

„Potkat někoho jako vy, to je pro mě vzpruha.“

„Dobrý den,“ zívla Lea, jež vstoupila do kuchyně v kimonu, s rozcuchanými vlasy a ospalým obličejem.

„Dobrý den, drahoušku, spala jste dobře?“

„Moc ne, Camille se celou noc mlela.“

„A jak její teď?“

„Myslím, že dobře, protože má hlad.“

„To je moc dobré znamení, já jí tam odnesu tác,“ řekla paní Trillaudová a vstala.

„Nechte to, paní Trillaudová, já se o to postarám,“ nabídl se Francois a vstal také.

Zručně naskládal na venkovský dřevěný tác pěkný porcelánový šálek, košíček tenkých krajíčků, kus másla, cukr a marmeládu. Aby to lákavé jídlo doplnil, přidal vrchovatou mísu třešní a modrou vázičku s růží. Byl se svým dílem spokojený a předvedl tác oběma ženám.

„To není špatné, co?“

„Je to úžasné,“ potvrdila paní Trillaudová.

„Jestli myslíte, že to všechno sní,“ přisadila si Lea.

„Zapomněl jste na mléko a kávu,“ řekla hostitelka a postavila na tác džbánek mléka a velkou konvici kávy.

„Jako komorná ještě nejsem úplně dokonalý.“

V kuchyni Lea vylupovala nenucené hrášek, sledovaná výsměšným pohledem hostitelky a obdivným pohledem jednoho uhrovatého bratrance z Paříže.

„Nečekejte na mě s obědem, já si nějak poradím,“ řekl Francois, jenž vstoupil do místnosti.

„Kam jdete?“ zeptala se Lea.

„Sehnat nějakou garáž na auto, na radnici, nakoupit šaty a zatelefonovat vašim rodičům a panu ďArgilat.“

„Já jdu s vámi,“ zvolala Lea a nechala hrášek hráškem. „Nejste oblečená. Jestli chcete, přijďte za mnou na poštu.“

„Ale…“

To už byl venku. Lea si zase sedla a vztekle se znovu pustila do vylušťování hrachu.

Když se kolem páté odpoledne vrátil v tmavomodrém obleku nejistého střihu, žehlila si Lea šaty a poslouchala rádio.

„Kde jste byl? Všude jsem vás hledala.“

„Hledala jste špatně. Vždyť to město není zase tak veliké. Tři hodiny jsem se na poště pokoušel dovolat do Paříže a pak vašim rodičům. Těm se mi podařilo dovolat, ale jen na chvíli, pak nás přerušili.

„Jak se mají?“ zvolala Lea a odložila žehličku.

„Zdálo se mi, že dobře. Báli se o vás. Uklidnil jsem je.“

„Byla bych tak ráda mluvila s maminkou!“

„Zkusíme to zítra od doktora Roulanda. Potkal jsem ho, když jsem šel z pošty, a on byl tak laskavý, že mi nabídl, abychom si zatelefonovali od něj. Nezdá se vám, jako by tu něco smrdělo?“

„Kruci, moje šaty… to kvůli vám…“

Francois nad takovým nevděkem propukl ve smích.

„Co říkali v rádiu?“ zeptal se a otočil knoflíkem přístroje.

„Nic, samá nuda, není tam ani dobrá hudba. Podívejte se na ty šaty! Co s tím udělám?“

„Můžete si tam našít kapsu.“

„To je dobrý nápad,“ vykřikla Lea radostně. „Ale nemám žádnou podobnou látku,“ dodala rozmrzele.

„Šaty jsou bílé, našijte na ně barevné kapsy a stejné knoflíky, to bude moc pěkné.“

Lea na něj překvapeně pohlédla.

„To je mazané. Já nevěděla, že se zajímáte o módu.“

„Já se zajímám o všechno. Ne jako vy.“

„Co tím chcete říct?“

„Že jste si ani nevšimla, že jsem oblečený podle poslední montmorillonské módy.“

„No, docela vám to sluší,“ řekla, když si ho krátce lhostejně prohlédla.

„Děkuji vám. Od vás mě takový kompliment dojímá.“

„Přestaňte kroutit těmi knoflíky.“

„Hledám rádio Londýn, abychom se dozvěděli, jak to vypadá s válkou. Angličané mají možná lepší informace než my.“

„*Rádio Londýn… Mluví k vám generál de Gaulle…*“

„Kdo je generál de Gaulle?“ zeptala se Lea.

„Ticho, pak vám to řeknu.“

„*Velitelé, kteří jsou mnohá léta v čele francouzské armády, utvořili vládu. Tato vláda, s odkazem na porážku našich vojsk, navázala styk s nepřítelem, aby ukončila boj.*

Jistě, byli jsme přemoženi technickou silou nepřítele, pozemní i vzdušnou. Nekonečně více než svým počtem zaskočili Němci naše velení, jež je nyní tam, kde je, svými tanky, letadly a taktikou.

Bylo tím ale řečeno konečné slovo? Je nutno ztrácet naději? Je porážka definitivní? Není!

Věřte mně, jenž k vám hovoří se znalostí věci a jenž vám říká, že pro Francii není nic ztraceno. Stejné prostředky, které nás porazily, nám mohou jednoho dne přinést vítězství. Neboť Francie není sama! Není sama! Není sama! Stojí za ní rozlehlá říše. Může utvořit blok s Velkou Británií, jež ovládá moře a pokračuje v boji. Může, stejně jako Anglie, neomezeně využít obrovského průmyslu Spojených států.

Tato válka se neomezuje na nešťastné území naší země. Tato válka není ukončena bitvou o Francii. Tato válka je válkou světovou. Zádně chyby, zpoždění a utrpení nezabrání tomu, aby se jednoho dne ve světě našly všechny potřebné prostředky, jimiž své nepřátele rozdrtíme. Dnes jsme rozprášeni technickou silou, ale v budoucnosti zvítězíme ještě lepší technikou. Závisí na tom osud světa.

Já, generál de Gaulle, v současné době v Londýně, volám francouzské důstojníky i vojáky, kteří se nacházejí na britském území nebo kteří se na něm ocitnou v budoucnosti, aby se se mnou spojili. Ať se stane cokoliv, plamen francouzského odboje nesmí uhasnout a neuhasne.

Zítra stejně jako dnes promluvím v rádiu Londýn.“

Francois Tavernier zamyšleně vypnul radiopřijímač a začal přecházet sem a tam. Paní Trillaudová, jež tam nepozorovaně vešla na začátku projevu a nyní seděla v koutě na židli, si utírala cípem zástěry oči.

„Co je vám?“ zeptala se Lea.

„Nic… to je z radosti.“

„Z radosti?“

„Ano, ten generál… jak že se jmenuje?“

„De Gaulle.“

„Ano, de Gaulle… on řekl, že plamen francouzského odboje neuhasne.“

„No a, jakou to má cenu? On je v Londýně, ne ve Francii. A Němci jsou tady, a ne v Anglii. Jestli chce dál bojovat, ať se vrátí a neopouští zbaběle své místo.“

„Říkáte hlouposti, Leo,“ řekl Francois. „Nevíte, o čem mluvíte. De Gaulle je přímý a statečný muž, setkal jsem se s ním, když byl státním tajemníkem na ministerstvu národní obrany Musel jistě dlouho přemýšlet, než vydal toto prohlášení, kterým se staví mimo zákon, on, dlouholetý ukázněný voják.“

„Přidáte se k němu?“ zeptala se paní Trillaudová.

„Nevím. Všechno bude záležet na tom, jak se budou události vyvíjet. Musím napřed najít svůj pluk. Dnes nebudu večeřet, jsem pozván ke starostovi.“

„A co já, co budu dělat já?“

„Vy? Vy se jako oddaná přítelkyně budete starat o Camillu,“ zasalutoval jí ironicky na odchodu.

Druhého dne se Lea dovolala rodičům. Když uslyšela tich v Isabellin hlas a hlas svého otce, přetékající citem,

rozplakala se. Ta radost, slyšet znovu vesnický přízvuk staré Ruth! I těch pár slov, jež si vyměnila se sestrami Francoise a Laurou, jí udělalo radost. Vyptávala se, co je nového na statku, co strýcové, tety a bratranci a sestřenice. Náhle zjistila, že je všechny miluje. Byla by ráda matce vyprávěla o tom hrozném bombardování, o smrti Josette, jak zabila toho muže, který je chtěl oloupit, jak se dívala ta babička na mrtvoly své dcery a vnoučat, o nemocné Camille, o svém dobrodružství s Francoisem. A dokázala jen opakovat:

„Mami, mami, kdybys věděla…“

„Miláčku, jak to bude možné, přijedeme s otcem pro tebe.“

„Ano, mami! Přijeď, tolik mi scházíš, mám ti toho tolik co říct, tak jsem se bála! Často jsem na tebe myslela, říkala jsem si: ‚Co by asi dělala máma?’ Nedělala jsem vždycky to, co bys dělala ty, chovala jsem se sobecky jako rozmazlené dítě. Ale brzy už tě zase uvidím, budu spát ve své postýlce v dětském pokoji, ty si se mnou přijdeš před spaním popovídat jako dřív, budeš mě brát do náručí, jako když jsem byla malá; pod bradou ucítím tvůj parfém, budu hladit tvé krásné vlasy. Mami, já tě mám tak ráda! Měla jsem takový strach, že už tě neuvidím, když kolem nás všechno hořelo. Bombardování je hrozné, zabíjí to děti, ubohé lidi… Mami…“

V další řeči Lee zabránily vzlyky. Francois jí jemně vzal

sluchátko z ruky a dal Pierru Delmasovi adresu jeho dcery a telefonní číslo doktora Roulanda.

Pak doktorovi poděkoval a odvedl Leu ven.

Byla skoro tma, v ulicích, zaplněných vozidly, nesvítilo žádné světlo. Vzduch silně voněl. Cestou přes most Lea poznamenala:

„Je cítit vodu.“

Milovala tu vůni řeky, směs bylin, rybiny a bahna. Přicházeli k domu paní Trillaudové.

„Mně se nechce dovnitř, co kdybychom si vyšli za humna, není to daleko, jen co končí cesta.“

„Jak chcete.“

Lea vzala Francoise za ruku.

Kráčeli pomalu mezi dvěma kamennými zídkami, za nimiž byly zeleninové zahrádky. Na konci cesty prošli kolem zchátralých domů bez dveří a zavalených nejrůznějšími odpadky. Silný zápach vepřína je přinutil zrychlit krok.

Zídky ustoupily živým plůtkům, z nichž některé kvetly a voněly. Chvíli šli po čím dál tím užší pěšině. Lea zavedla Francoise k malé louce, na níž stála pod vysokým dubem dřevěná bouda. Když strčila do dveří, obklopila je silná vůně sena.

„To je můj dům, objevila jsem ho včera. Bylo mi tu tak dobře, byl tu takový klid a vonělo to pěkně jako v Montillaku, a tak jsem se sem dnes vrátila se svými knihami,“ vysvětlila Lea a sklesla do voňavého sena.

Francois zůstal stát bez hnutí a pokoušel se odhadnout, co od něj to rozmarné děvče čeká; obával se, aby se nedopustil nějaké nešikovnosti, kvůli které by znovu ztuhla a vzdálila se mu. Od chvíle, co opustili dům doktora Roulanda, byl příjemně překvapený jejím chováním. A přitom si přál jen jediné: vzít ji do náručí. Ne aby se s ní miloval, ale pro blaho, že ji cítí na svém těle, i když ví, že ona myslí na jiného.

„Netrčte tady tak, pojďte ke mně. Jako byste se mě bál.“

Taky že ano, pomyslel si, když si lehal vedle ní.

Dlouhou mlčeli.

„Proč mě neobejmete?“

„Já myslel, že by se vám to nelíbilo.“

„To nevím. Vezměte mě do náručí.“

Zprvu byly jeho polibky jemné, jeho pohyby něžné.

„Silněji, obejměte mě silněji.“

Celou noc se znovu a znovu milovali, až je to bolelo. Na konec usnuli jeden druhému v náručí, na nahých tělech měli stopy kousnutí a škrábance a mezi nimi suchou trávu, při lepenou potem.

Probudilo je šumění deště. Bylo chladno. Francois přehodil Lee přes ramena své modré sako. K paní Trillaudové přišli cel i promočení.

„Já už se o vás bála. Kde jste byli? Takhle byste mě neměli lekat. Podívejte se, jak vypadáte, ještě z toho umřete. Pane Taverniere, vy nemáte rozum. Ta malá drkotá zubama. Jako by tady jedna nemocná nestačila," hubovala je ta dobrá žena.

Z velké skříně vytáhla deku a zabalila do ní Leu, cvakající zuby. Připravila jim svařené víno. Před roztopeným sporákem stoupala pára z modrého saka, přehozeného přes opěradlo židle.

„Tumáte, tady máte kalhoty a košili po nebožtíkovi manželovi. Jděte se převléct."

Francois si bez odmlouvání vzal nabízené šaty.

Pozdě odpoledne Francois oznámil Camille s Leou, že má v úmyslu odejet.

„A kam?" zeptala se Lea prudce. „Do Paříže."

„Vy nás necháte samotné?"

„Tady jste v bezpečí. Paní Trillaudová mi slíbila, že se o vás bude starat a že se pokusí vám najít nějaký vhodný byt, a doktor Rouland soudí, že by Camille neměla cestovat. Máte peníze?"

„Máme, to není problém. Děkuji, že jste si na to vzpomněl, Francoisi."

„Pane Taverniere, pane Taverniere… rychle pojďte, bude zase mluvit generál de Gaulle," volala zdola paní Trillaudová.

„Já bych to chtěla slyšet," vzdychla Camille.

Francois se sklonil nad postel, rychlým pohybem zdvihl Camillu a opatrně s ní sešel po schodech. V kuchyni ji jemně usadil do proutěného křesla jejich hostitelky. V místnosti asi deset osob pozorně poslouchalo onen hlas, přinášející jim ze svobodné země naději.

„V této hodině všichni Francouzi chápou, že obvyklé formy moci zmizely. S vědomím nynějšího zmatení francouzských duší, s vědomím toho, že se francouzská vláda rozplynula a upadla do nepřátelské poroby, s vědomím možnosti oživit naše státní zřízení já, generál de Gaulle, voják a francouzský velitel, si beru na svědomí hovořit jménem Francie.

jménem Francie jasně prohlašuji toto: každý Francouz, jenž dosud nosí zbraň, má svrchovanou povinnost pokračovat v odporu. Složit zbraně, vyklidit vojenské pozice, souhlasit s podřízením kterékoliv části francouzského území nepřátelské kontrole by bylo zločinem proti vlasti.

V současné chvíli hovořím především pro francouzskou Severní Afriku, pro nedotčenou Severní Afriku.

Italské příměří je jen obyčejnou pastí. V Africe Clauzelově, Bugeaudově, Lyauteyově a Noguěsově má každý čestný člověk striktní povinnost odmítnout plnit podmínky nepřítele. Bylo by neomluvitelné, aby se panika z Bordeaux přenesla přes moře. Francouzští vojáci, ať jste kdekoliv, do boje!“

Pozdě v noci Francois Tavernier opouštěl městečko.

16. KAPITOLA

Při zprávě o podpisu příměří 24. června 1940 večer se vrhly Camille s Leou jedna druhé do náručí. Obě dvě si napřed pomyslely: válka skončila, Laurent se vrátí. Pak se v nich uhnízdily pochyby, obavy a stud. Po pravdě řečeno, stud pocítila spíše Camille, Lea viděla v příměří pouze návrat k normálnímu životu. Lea, lačnící po životě, se vyhýbala jakékoliv analýze situace. Válka skončila, tečka. Všechno začne zase jako dřív. Jako dřív?… Dobře věděla, že si to nalhává, že nic už nebude jako dřív; byli tu všichni ti zbyteční mrtví, strašlivě zabití, ten muž, kterého zastřelila a

při vzpomínce na nějž se s křikem budila v posteli. Aby se uklidnila, bývalo potřeba veškeré Camilliny mateřské něhy, přičemž Camille nevědomky používala stejných slov jako Isabelle Delmasová. „To nic, holčičko, jsem tady. Neměj strach, už je po všem, spi.“ A Lea znovu usínala, schoulená ke Camille, a šeptala: „Mami!“

Ne, už nic nebude jako dřív. Za té hrůzy se z ní stala žena. A to si nemohla jen tak prominout. Od 19. června se jí nepodařilo dovolat do Montillaku. Až konečně 30. června uslyšela otcův hlas. Bylo to nepochybně tou vzdáleností a špatnou kvalitou spojení, ale zdálo se jí, že hlas Pierra Delmase je hlas starce, váhavý, slábnoucí, neustále opakující:

„Všechno je v pořádku, všechno je v pořádku…“

Když chtěla Lea mluvit s matkou, nastalo na druhé straně drátu dlouhé ticho.

„Haló… haló… nepřerušujte nás…“

„Haló, Leo?…“

„Ruth, já jsem tak ráda, že tě slyším. Jak se máš?… Dej mi mámu, mám strach, aby nás nepřerušili. Haló… slyšíš mě?…“

„Slyším.“

„Dej mi mámu.“

„Tvoje matka tu není, je v Bordeaux.“

„To je škoda. Já bych ji tak ráda slyšela, tak by mě to potěšilo. Dej jí za mě velkou pusu. Nezapomeň jí říct, že na ni moc myslím, že ji mám hrozně ráda. Zkusím zavolat zase… Haló… haló… sakra, přerušili nás.“

Když Lea pokládala sluchátko, pocítila takovou úzkost, že jí na spáncích a na čele vyrazil pot, jenž ji začal svědit v jizvě nad obočím.

„Musím se vrátit domů,“ zašeptala když vstávala z křesla v pracovně doktora Roulanda.

V té chvíli vešel doktor do dveří.

„Podařilo se vám spojit s rodiči?“

„Ano, děkuji. Kdy bude moct Camille cestovat?“

„Před porodem ne, to by bylo moc nebezpečné.“

„Já se musím vrátit domů, je to důležité.“

„Zdraví vaší přítelkyně a jejího dítěte je jistě důležitější.“

„Co vy o tom víte? Já jsem si jistá, že mě tam potřebují. Musím tam jet.“

„Někdo je nemocný?“

„Já nevím, ale cítím, že tam musím. Já to cítím, slyšíte?“

„Já vás slyším, uklidněte se. Dobře víte, že odjet nemůžete.“

„Ale jste tu vy, pane doktore, a je tu paní Trillaudová. A ostatně Camille se daří lépe, když jste jí dovolil vstát.“

„To nestačí. Jedině díky tornu, že jste tady, nepropadne panice. Ona vás má tak ráda, že před vámi skrývá své obavy i svou nevolnost. To, že jsem jí dovolil udělat pár kroků, neznamená, že její stav není kritický. A navíc by při své vyčerpanosti mohla předčasně porodit. Moc vás prosím, buďte trpělivá.“

„Celé týdny a týdny jsem pořád jen trpělivá. Já už nemohu, chci vidět matku.“

Lea sklesla do křesla s hlavou v dlaních a vzlykala jako dítě.

„Já chci odjet, moc vás prosím, nechte mě odjet.“

Stejně, jako byl doktor Rouland šikovný při ošetřování nemocných, tak byl nešikovný tváří v tvář slzám, zvláště slzám hezké dívky. Na poněkolikáté se mu podařilo jí připravil uklidňující prostředek, který jí dal vypít. Protože cítil, že n s nervy u konce, vypil ho také hlt.

„No tak, neplačte… to není k ničemu… ještě z toho onemocníte…“

Když se Lea vrátila k paní Trillaudové a ta dobrá žena uviděla její vyplašený pohled a rozpálené ruce, přinutila ji, aby si lehla. V noci jí teplota stoupla na čtyřicet stupňů. Paní Trillau dová běžela pro doktora a ten nevěděl, jakou určit diagnózu.

Lea tři dny blouznila a volala matku, Laurenta a Francoise. Pak horečka pominula tak, jak přišla; Lea pohubla

a zeslábla. Po ty tři dny Camille, navzdory výtkám doktora Roulanda i paní Trillaudové, ani na chvíli neodešla od jejího lůžka.

O týden později se již úplně uzdravená Lea koupala v Gar tempe, na Ostrůvcích. Téhož večera jí řekla Camille:

„Doktor Rouland si myslí, že se můžu bez nebezpečí vrátit do Roches-Blanches.“

„Opravdu?“ vykřikla Lea.

„Ano, když pojedeš pomalu. Jeden z příbuzných paní Trillaudové nám nechal prohlédnout auto a sehnal benzin. Můžeme vyjet, kdy budeš chtít.“

„To je nádhera, konečně uvidím mámu.“

Camille spočinula na přítelkyni laskavým pohledem.

Opravdu to vypadá, že mě má ráda, pomyslela si Lea. Blázen jeden!

„Paní Trillaudová, můžeme odejet, Camille už může cestovat!“ vykřikla Lea a vrhla se k hostitelce, jež vstoupila do kuchyně s objemným košem plným zeleniny na předloktí.

Ta dobrá žena se překvapeně otočila na Camillu.

„Ale dítě moje…“

Zarazila se, když viděla, že jí mladá žena dává znamení, aby mlčela.

„Drahá paní Trillaudová, odjedeme zítra, doktor souhlasí,“ dodala Lea chvatně při pohledu na svraštělé obočí ženy, jež se o ni starala po ony tři dny jako matka.

„Proč mi o tom nic neřekl, než odjel?“ zeptala se podezřívavě. „Nejspíš zapomněl, má tolik práce.“

„Kam jel?“ zeptala se Lea.

„Do Bretaně pro svou matku, která zůstala sama, když její mladší syn padl u Dunkerque.“

„Já nevěděla, že přišel ve válce o bratra,“ řekla Camille.

„Nerad o tom mluví, ale já vím, že tím hodně trpí. Ten chlapec byl jako jeho syn.“

„Vyřiďte mu, jak s ním já i Lea soucítíme.“

„Udělaly byste líp, kdybyste počkaly, až se vrátí, a řekly mu to samy.“

„Ne, my se musíme vrátit domů. Já chci, aby se mé dítě narodilo v sídle svých předků.“

„Silnice nejsou bezpečné.“

„Nemějte starost, paní Trillaudová, všechno půjde dobře,“ řekla Lea a vzala ji za ruce. „Slibte mi, že ke mně na pár dní přijedete. Budete u nás vždycky vítaná.“

„Budete mi scházet, paní Camillo. Našla jsem vám krásný byt se zahradou na břehu Gartempy. Vidíte ten dům s červenobílými okenicemi na druhém břehu řeky? Patří jednomu obchodníku s osivem, co tam jezdí každý měsíc jen na pár dní. Polovinu domu pronajímá. Bydleli tam nějací bankéři z Paříže. Odjeli domů.“

„Jako všichni uprchlíci. Teď je město pusté, je tu smutno, na ulicích už nikdo není,“ vzdychla Lea.

„Já jdu balit.“

Druhý den se Camille s Leou navzdory slzám paní Trillaudové vydaly na cestu. Dostaly s sebou košíky plné všech možných zásob. Dokonce i Lea cítila, že se jí svírá hrdlo, když opouštěla tu ženu, jež jim tak velkoryse otevřela své srdce i svůj dům.

„Po válce se sem vrátím s Laurentem a s naším dítětem,“ řekla Camille, pohodlně ležící na zadním sedadle.

„Doufám, že už ten zapadákov nikdy neuvidím,“ odsekla Lea, když přejížděla přes Starý most.

Brzy odpoledne dojely bez nehody do Nontronu, male limousinské podprefektury. Na silnicích, po kterých se vydaly, byl velmi slabý provoz, ale tu a tam jim kolem příkopů připomínala opuštěná či částečně zničená auta, že tudy prošli uprchlíci.

Lea pomohla Camille vystoupit z auta a usadila ji na terase jedné kavárničky.

„Objednej mi nějakou hodně studenou limonádu, já se zeptám v tom hotelu naproti, jestli mají volné pokoje.“

„A proč?“

„Abychom si odpočaly, už jsi jistě unavená.“

„Ne, ne, to není nutné, pojeď, zastavíme se někde dál.“

„Jsi si jistá, že to zvládneš?“

Příchodem servírky se Camille vyhnula odpovědi.

„Dvě hodně studené limonády, prosím. Chceš něco jíst?“ zeptala se Lea.

„Ne, děkuju, nemám hlad.“

„Já taky ne, z toho horka se mi dělá špatně.“

Opláchly si obličej a paže vodou z pumpy na dvoře kavárny a znovu vyjely.

V Périgueux je zastavili francouzští četníci, kterým se nelíbilo, že dvě samotné ženy jedou v tak velikém autě s tak málo zavazadly. Jako by každé auto, které nemá na střeše matrace, bylo podezřelé! Teprve když zjistili, v jakém stavu je Camille, souhlasili, že je nechají projet, s tímto doporučením:

„Paninko, udělala byste líp, kdybyste jela do nejbližší nemocnice, jestli nechcete porodit cestou.“

Camille jim poděkovala a se zaťatými zuby se vrátila do auta.

Nějakou chvíli jely beze slova dál. Při jednom zadrncání ze sebe Camille vyrazila krátký sten. Lea se otočila. „Je ti zle?“

Camille s žalostným úsměvem zavrtěla hlavou. Lea zastavila u krajnice.

„Kde tě bolí?“ zeptala se a naklonila se nad pacientku. „Všude,“ vydechla Camille.

„Ach, ne! Co jsem pánubohu udělala, že jsem se octla v takovéhle situaci!“

Klid, klid, říkala si. Jedem do nejbližší vesnice, najdu nějakého lékaře.

V těch několika vesnicích mezi Périgueuxem a Bergerakem žádný lékař nebyl. Tři lékaři, k nimž Lea zašla v Bergeraku, nebyli doma. Zbývala jen nemocnice, kde jí řekli,

že už je po přijímacích hodinách a aby se vrátila druhý den nebo s příkazem k neodkladné hospitalizaci od ošetřujícího lékaře. Kerbe-ra ve vrátnici neobměkčily ani Leiny prosby, ani hrozby.

Když se vrátila k autu, bylo Camille pořád stejně zle. Nedalo se nic dělat. Co nejrychleji si našly hotelový pokoj. Ne moc pohodlný, ale na jednu noc to bude stačit. Lea objednala večeři do pokoje a donutila Camillu, aby spolkla pár lžic vývaru.

Jakmile si Lea lehla na špatnou postel s protrženým polštářem, okamžitě usnula. Pokud jde o Camillu, té se po celou noc nepodařilo zavřít oči. Usnula až k ránu, a tak neklidným spánkem, že probudila Leu, jež se podrážděně vztyčila na posteli. Bylo šest hodin, venku bylo zataženo.

Když se krátce omyla, vyšla se projít do města, než bude otevřena hotelová kavárna, aby si mohla dát snídani. Cestou kolem pošty si řekla, že by měla zkusit zatelefonovat rodičům, aby jim oznámila, že přijedou. Do odjezdu se jito nepodařilo, linky byly jako vždycky obsazené. I přes časnou ranní dobu čekalo na poště mnoho lidí na telefon. Konečně přišla řada na Leu, a ta po několika pokusech operátorky dostala odpověď:

„Nemohu dostat volnou linku, přijďte později.“

Když vyšla sklesle z pošty, bylo jedenáct hodin. V jedné výloze spatřila svůj obraz a chvíli se nemohla poznat. Co by řekla matka a Ruth, kdyby ji viděly takhle rozcuchanou a celou pomuchlanou? Když pomyslela na hubování obou žen, na chvíli ji zaplavila radost. Už brzy je uvidí. S jakou radostí bude snášet od Ruth lekce dobrého chování i matčiny něžné výtky! Už brzy, za pár hodin, nejdéle do dne se jim vrhne do náručí.

Camille byla oblečená a čekala vleže na posteli. Aby skryla svou bledost, nabarvila si tváře na červeno. Ale protože nebyla zvyklá se líčit, načervenila se moc, takže vypadala jako nějaká panenka se špatně namalovaným obličejem. Leu nicméně tato zdravá barva oklamala:

„Vidím, že dnes ráno vypadáš líp. Cítíš se schopná další cesty?“

„Ano, už je to dobré,“ sykla Camille a kousla se do rtu, aby mohla vstát.

Sestoupila do přízemí, přičemž se držela jednou rukou zábradlí a druhou Leiny paže, a s námahou, jíž se jí zarosilo čelo, se jí podařilo přejít hotelovou halu a nastoupit do auta zaparkovaného před vchodem. Natáhla se na zadní sedadlo. Lea se vrátila nahoru pro zavazadla a využila toho, aby se převlékla a vykartáčovala si vlasy.

Teď už byla Lea ve svém kraji, jména měst i vesnic jí zvonily v uších: Sainte-Foy-la-Grande, Castillon-la-Bataille, Sauve-terre-en-Guyenne, La Réole. Lea se rozmýšlela. Má zavézt Camillu k jejímu tchánovi, nebo ji dovézt do Montillaku?

Otočila se, aby se jí zeptala, co si o tom myslí. Zadní sedadlo bylo prázdné.

„Camillo, Camillo?“ zvolala Lea a zastavila.

Otevřela dvířka a couvla před pohledem na ženu s vypoulenýma očima, jež spadla pod sedadlo a hryzala deku.

„Proboha!… Camillo…“

Co jí to zase je?

„Dítě…“

Co dítě? Dítě… co tím chce říct?…

„Dítě…,“ vydechla znovu Camille a nadzdvihla hlavu.

Ale ne! Teď ne, to nemohlo to mimino trochu počkat? Lea se vyděšeně rozhlédla kolem. Nic než rovina pod nebem, hrozícím bouřkou. No tak klid. Za jak dlouho se rodí? Lea si musela přiznat, že o tom nemá ani ponětí. Isabelle o těch věcech se svými dcerami nikdy nemluvila.

„Už je to dlouho, co to začalo?“

„Včera, ale dnes ráno to přestalo… Před chvílí jsem cítila, jak se mi v břiše něco trhá. A v tom okamžiku jsem spadla. Byla jsem celá mokrá.“

Hubeným tělem proběhla křeč. Camille nedokázala zadržet výkřik, který jí zkřivil zmučený obličej, na němž se potem roztěkala šminka.

Když bolest pominula, pokusila se ji Lea nadzdvihnout a uložit zpátky na sedadlo. Nepodařilo se jí to.

„Já nemohu… promiň…“

„Mlč, nech mě přemýšlet. Příští díra je Pellegure, poprosíme tam o pomoc.“

„Ne, ne, já chci k Laurentovi nebo ke tvým rodičům.“

„Myslíš, že to vydržíš padesát kilometrů?“ zeptala se Lea s nadějí.

„Ano… jedem…“

Na těch padesát kilometrů nezapomene Lea celý život. V Saint-Maixant uviděla první německé uniformy. Byla tak překvapená, že málem zajela s autem do příkopu. Dole u Verdelais byl zřízený zátaras. Nějaký voják na ni mávl, aby zastavila.

„Es ist verboten weiter gehen.“

Ohromená Lea v tom okamžiku zapomněla němčinu, kterou jí tak obtížně vštěpovala Ruth. „Já nerozumím.“

Přistoupil důstojník a řekl jí namáhavou francouzštinou: „Je zakázáno projet. Máte *ausweis*?“

„*Ausweis*?“

„Ano, propustku.“

„Ne, já jedu domů, je to támhle nahoře na svahu,“ ukázala prstem směrem k Montillaku.

„*Nein*, ne *ausweis*, ne projet.“

„Prosím vás, podívejte se, má přítelkyně bude rodit… mimino,“ řekla a ukázala dozadu do auta. Důstojník se naklonil dovnitř. *„Mein Gott! Wie heissen Sie?“*

„Lea Delmasová.“

„Gehören Sie zur Familie der Montillac?“ Pokynul vojákovi, aby uvolnil cestu, a sedl si na motorku, opřenou o strom.

„Pojeďte, já vás doprovodím.“

Lea si svůj návrat představovala jinak: Byli by tam všichni, aby ji přivítali, připravili jí oslavu a lísali se k ní. Jenže, všude liduprázdno, statek, vinné sklady, dům, stodoly, dokonce jako by zmizela i zvířata. Všude byl klid, příliš velký klid.

„Mámo! Táto! Ruth!“ volala, když vešla do domu přes rozlehlou kuchyň. Popoběhla, otevřela dveře vedoucí na schodiště k pokojům, a znovu zavolala.

„Mámo, táto, to jsem já!“

V jídelně, v salonu, v otcově pracovně, všude byly zatažené záclony, jako by venku svítilo oslnivé slunce. Lea musela uznat, co bylo zřejmé: v domě nikdo nebyl. Venku bylo čím dál větší šero. V kuchyni čekal ten německý důstojník a podpíral Camillu.

„Wo soli ich sie hinlegen?“

„Do mého pokoje.“

Lea vyšla nahoru před ním. Místnost byla cítit plesnivinou. Došla do prádelníku pro prostěradla. S Němcovou pomocí ustlala postel. Camille skučela v křesle, kam ji posadil. Opatrně ji uložili na čerstvě povlečenou postel, z níž stoupala vůně levandule.

„Ist denn niemand da?“

„Jdu zavolat doktorovi.“

Seběhla schodiště po dvou schodech. V otcově pracovně vládl velký nepořádek. Nemohla najít jeho adresář. U doktora Blancharda to nikdo nezvedal, ani u lékařů v Saint-Macaire, v Cadillaku a v Langonu, samých rodinných přátel. Zdmi starého domu pronikl výkřik. Kde všichni jsou? Další výkřik ji popohnal z pracovny. V běhu si všimla nějakého černě orámovaného dopisu: kdo to asi umřel, říkala si.

V kuchyni se činil německý důstojník. Zapálil oheň ve sporáku a dal ohřát několik kastrolů vody.

„Kommt der Arzt?“

Lea zavrtěla hlavou a běžela nahoru za Camillou. Podařilo se jí vysvléknout ji do kombiné. Pak se k ní

posadila, držela ji za ruku a utírala jí čelo. Mezi dvěma stahy jí Camille děkovala a snažila se, jak mohla, aby nekřičela.

Němec vstoupil s lavórem teplé vody. Sundal si čepici, svlékl sako uniformy a vyhrnul si rukávy košile. Přitom si Lea všimla, že je mladý a krásný. Dlouhá plavá kadeř, jež mu padala do čela, podtrhovala jeho mládí.

„Beruhigen Sie sich: es wird schon gut gehen,“ usmál se a sklonil se nad Camillou.

Ucouvl, když spatřil výraz hrůzy, zračící se ve tváři mladé ženy, jež se nadzdvihla a ukazovala rukou na nacistické insignie, které měl mladý muž na košili.

„Nic se neboj,“ řekla Lea a položila ji zpátky. „On nám pomohl tě dovézt až sem.“

„Ale to je Němec… já nechci, aby na mě sahal Němec, aby sahal na mé dítě, to radši umřu.“

„To se ti stane, když nebudeš klidně ležet. Já nevím, co se tu děje, v domě nikdo není.“

Náhlý stah, silnější než ty předešlé, zabránil Camille odpovědět, a po něm další a ještě jeden.

„Holen Sie mal Wäsche.“

Lea. poslechla.

„Budete to umět?“ zakoktala, když se vrátila se stohem ručníků a dvěma velkými zástěrami.

„Mein Vater ist Arzt, ich habe ein paar Bücher aus seiner Bibliothek gelesen.“

Zatímco si kolem pasu uvazoval zástěru, Lea si umyla ruce. Kéž by teď přišla máma, pomyslila si, cítím, že se mi udělá zle.

„Na, wie sagen Sie es aus Französisch: odvahu!“

Pak se obrátil na Camillu:

„Paní, buďte statečná, dítě už přijde.“

Když Ruth, celá v černém, otevřela dveře pokoje, musela se přidržet zárubně, aby neupadla: nějaký Němec, poznala ho podle holínek a kalhot od uniformy, držel v rukou maličké miminko zabalené do ručníku a vydávající pronikavý křik.

„*Das ist ein Junge,*“ řekl pyšně.

Lea se vrhla své vychovatelce do náručí.

„Ach! Ruth, konečně jsi tady! A kde je máma? Já vás tolik potřebovala.“

„Dobrý den, paní,“ uklonil se důstojník s červenou tváři zbrocenou potem se zářivým úsměvem. „Všechno je v pořád ku. Dítě je malé, ale velmi silné.“

Ruth se bez odpovědi sklonila nad Camillou. Znepokojeně se zase vztyčila a pospíchala z ložnice.

O pár okamžiků později vešel doktor Blanchard v černém obleku a za ním Bernadette Bouchardeauová ve smutečních šatech.

„Pane doktore, pane doktore, pojďte rychle.“

„Co se děje?…“

Lékař okamžitě pochopil.

„Bernadetto, postarejte se o dítě. Ruth, dojděte mi pro brašnu. Najdete ji v mém autě.“

„Pane doktore, myslíte, že umře?“

„Co já vím? Má dost slabé srdce. Co tu dělá ten Němec?“

„To on mi pomohl vynést sem Camillu a porodil to miminko.“

Od chvíle, co mu Bernadette Bouchardeauová vzala z rukou novorozeně, postával mladý muž v místnosti, tvářil se rozpačitě a utíral si ruce do zástěry. Vrátila se Ruth s brašnou a obrátila se na něj v jeho jazyce.

„*Wir bedanken uns, mein Herr…*“

„*Leutnant Frederic Hanke.*“

„Leo, vyprovoď pana poručíka. *Auf Wiedersehen, mein Herr.*“

Frederic Hanke si sundal zástěru, prkenně se uklonil a šel za dívkou, přičemž si oblékal sako. V chodbě vrazili do Francoise s Laurou, dvou Leiných sester, obou v černém. Jedna druhé padly do náručí.

„Lauro, Lauretko, to jsem ráda, že tě vidím… a dokonce i tebe, ty potvoro Francoise!“

„Leo, to je strašné!“

„Co je strašné? Jsme tu zase všichni pohromadě, Camillinu miminku se daří dobře, válka skončila, teda skoro…," dodala a pohlédla na Němce.

„Co tady dělá?" zašeptala jí Laura do ucha.

„Pak ti to řeknu. Kde je táta s mámou?"

„S mámou?…"

V kuchyni byli Raymond ďArgilat, správce vinných sklepů Jules Fayard a Amélie Leflèvrová se svým správcem Augustem Martinem, Albertině a Lise de Montpleynet a sousedé Luc a Pierre Delmas a pili z velkých skleniček domácí žluté sladké víno. Všichni byli upnutí ve tmavých šatech. Zeny si vyhrnuly smuteční závoje.

Když je Lea spatřila, naráz se zarazila v rozběhu k otci. Proč jí je najednou tak chladno? Za ní plakaly Francoise s Laurou, Němec si dopínal sako uniformy. Když si zapnul opasek, na němž měl připnuto pouzdro s pistolí, nasadil si čepici, pokročil kupředu, sklapl před Pierrem Delmasem podpatky a beze slova odešel.

Na dvoře nastartovala motorka a její vrčení se zdálo přímo hromové. Dokud bylo slyšet, nikdo se nepohnul.

V kuchyni, do níž zabloudil paprsek slunce, se černé oděvy odrážely od běloby zdí. Na velikém stole, pokrytém modrým naškrobeným a tu a tam opotřebovaným ubrusem, se opíjely mouchy vínem stékajícím po láhvích. Velké hodiny odbily pět. Vešla Ruth s doktorem. Nikdo se nepohnul. Lea napjala uši. Kde je tak dlouho? Copak neví, že na ni čeká její dcera?

„Mámo," zaslechla sama sebe. „Mámo?… Mámo…" to slovo jí křičelo v hlavě. Ne… to ne… ona ne… ať všichni umřou, ale ne ona…

„Táto?… Řekni mi… Kde je máma?… To není pravda, viď?… Je to někdo jiný."

Lea se dívala kolem a hledala, kdo by mohl scházet. Scházelo jich hodně. Strýc Adrien, bratranci…

Její sestry zavzlykaly ještě silněji. Všichni sklonili hlavu. Po tvářích jejího otce – jak ten zestárl! – stékaly slzy.

Ruth ji přitáhla k sobě.

17. KAPITOLA

Déle než týden zůstala Lea otupělá, bez slz, jedla, co jí dali, spala skrčená v postýlce v dětském pokoji, brala si léky, které jí předepsal doktor Blanchard, celé hodiny sedávala na terase a dívala se přímo před sebe. Ani otci, ani Ruth, ani sestrám se nedařilo vytrhnout ji z její němoty. Vychovatelce se svíralo srdce při pohledu na nehybnou útlou černou postavičku, obrácenou k cestě na Verdelais, jako by někoho čekala.

Osvobozující slzy vyvolal objev starého růžového krepového živůtku, patřícího její matce, který našla v dětském pokoji. Když ji Camille uslyšela plakat, vyploužila se v bílé noční košili ze své ložnice a stejným tónem, jako mívala Isabelle, nalezla slova, jež by Lee trochu ulevily od jejího trápení.

Opilá slzami a vyčerpaná vzlyky usnula Lea Camille v náručí.

Když se dlouho potom probudila sama, umyla si obličej studenou vodu, stáhla si vlasy dozadu a šla do matčina pokoje. V místnosti se zavřenými okenicemi se dosud vznášel Isabellin parfém. U pečlivě ustlané postele opadávaly poslední plátky z kytice růží. Lea si klekla u matčina lůžka a položila si tvář na přehoz z bílého piké. Pomalu jí stékaly slzy.

„Mámo… maminko moje.“

Vešel otec a klekl si vedle ní.

„Zítra ráno spolu půjdeme na hřbitov,“ řekla. „Teď mi vyprávěj, jak se to stalo.“

„Chceš to doopravdy slyšet?“

„Ano.“

„Tak pojď do mé kanceláře, tady bych k tomu neměl odvahu.“ V kanceláři vypil Pierre Delmas jednu po druhé dvě sklenky portského. Lea čekala na starém koženém kanapi, čím dál prosezenějším.

„Stalo se to v noci z 19. na 20. června. Tvá matka odejela do Bordeaux do kanceláře Ženské ligy katolické akce, kde byla členkou, aby pomáhala při ubytování a zásobování uprchlíků. Musela zůstat přes noc u strýce Luca. Chvíli po půlnoci byl poplach. Bomby padaly ve městě pomalu všude, u přístavních doků, ve čtvrti kolem Bastide, na Luzskou alej, ve čtvrti Saint-Seurin, asi deset mezi ulicí Davida-Johnstona a ulicí Camilly Godardové, na Hradební ulici, u jižního nádraží, na Alsasko-lotrinskou promenádu, do okopu na Damouské aleji, tam zahynula spousta lidí. Jedna z nich spadla i blízko domu krajského velitelství, kde byly kanceláře maršála Pétaina a generála Weyganda.“

Lea jen těžce krotila svou netrpělivost. Co je jí do toho, kam padaly bomby? Jediné, co chtěla vědět, bylo, jak zemřela její matka.

Pierre Delmas si nalil ještě skleničku.

„Tvá matka vyšla s ostatními ženami z budovy Katolické akce a mířily do nejbližšího krytu. Nejspíš čekaly moc dlouho. Jedna bomba spadla na Ségalskou ulici; tvá matka byla raněná na hlavě a na nohou. Jeden z prvních se tam objevil nějaký novinář z Paříže, dopravil ji do nemocnice a dal mi o ní vědět. Když jsem přijel, byla v komatu a probrala se z něj až večer předtím, než umřela, 10. července.“

„Vzkázala mi něco?“

Pierre Delmas dopil skleničku a teprve pak odpověděl poněkud zastřeným hlasem:

„Poslední slovo, které vyslovila, bylo tvé jméno.“

Pronikl jí záblesk čistého štěstí. Takže její matka předtím, než umřela, myslela na ni!

„Pane Bože, děkuji,“ zašeptala a vrhla se otci do náručí.

„Nesmíme plakat, miláčku. Ona se mnou v noci chodí mluvit.“

Lea na něj překvapeně pohlédla.

„Ano, tati, já myslím, že je pořád s námi.“

Lea odešla, aniž si všimla otcova úsměvu, vyjadřujícího hluboké přesvědčení.

Když se druhý den Lea s otcem vrátili ze hřbitova, nalezli Frederika Hankeho ve společnosti ještě jednoho důstojníka, jak se hádají s Ruth. Podle vzteklého obličeje guvernantky se dalo soudit na prudkou hádku.

„Dobrý den, pánové,“ řekl stroze Pierre Delmas. „Co se děje, Ruth?“

„Tihle pánové by se tu chtěli ubytovat. Zdá se, že mají příkaz k rekvizici.“

„Ale to přece nejde!“ zvolala Lea.

Bohužel ano, jako by říkalo gesto Frederika Hankeho, ukazujícího na papír, který držela Ruth v ruce.

„Nemáme tu místo, máme tu ubytované příbuzné z Paříže a z Bordeaux.“

„Je mi velmi líto, pane, ale rozkazu musíte uposlechnout. Já jsem poručík Otto Kramer. Potřebuji dva vyhovující pokoje a nějakou místnost, kde by mohli spát tři z mých mužů. Vynasnažíme se vás co nejméně rušit,“ řekl důstojník perfektní francouzštinou.

„To bude těžké,“ zamumlala Lea.

„Nemůžete u nás být, máme smutek,“ utrhla se na ně Ruth, jež nedokázala ovládnout hněv.

„Věřte, že s vámi hluboce soucítíme. Můžeme se podívat po domě?“

Pierre Delmas nechal svůj pokoj poručíkovi a nastěhoval se do pokoje po své ženě.

„Vezměte si můj pokoj, ten už znáte,“ ušklíbla se Lea na Frederika Hankeho.

„Já vás nechci vyhánět, Fräulein.“

„*Es ist schon gemacht,*“ odpověděla Lea a vyprazdňovala zásuvky prádelníku.

„Já vám přísahám, že jsem nemohl nic dělat, ten rozkaz přišel z Bordeaux.“

Tak začalo těžké soužití. Brzy ráno scházeli Němci do kuchyně, kde jim sluha poručíka Kramera připravil snídani. Francoise, jež pracovala jako sestra v nemocnici v Langonu, musela brzy vstávat a často se s nimi potkávala u sporáku, na němž vřela voda. Postupně dospěli k tomu, že spolu prohodili pár slov, a jednou dokonce Francoise souhlasila, že s nimi posnídá; jejich snídaně byla, pravda, bohatší, než ta její. Po zbytek dne je nebylo vidět: byli v Langonu nebo v Bordeaux. Večer se snažili přicházet pozdě. Albertině a Lisa de Montpleynet tu ohleduplnost oceňovaly. Nejhůře jejich přítomnost snášela Camille, jež se jen těžko zotavovala po porodu. Vědomí, že má pod svou střechou Němce, ji přivádělo k zuřivosti, jež ji vyčerpávala. Doktor Blanchard, který ji ošetřoval, se postavil proti tomu, aby odejela na Roches-Blanches, protože to podle něj bylo moc daleko na každodenní návštěvy. Dítě, nádherný chlapeček, jemuž dala Camille jméno Charles, jakkoliv se mu dařilo dobře a vyvíjel se normálně, byl drobný a potřeboval neustálou péči. Camille se musela smířit s tím, že zůstane na Montillaku. Každý víkend za ní chodil na dva dny její tchán Raymond ďArgilat a pohled na ni mu pomáhal lépe snášet nepřítomnost syna i to, že o něm nemá žádné zprávy.

Díky poručíku Kramerovi dostala celá rodina bez obtíží propustky, jež jí umožňovaly přecházet do svobodné zóny. Isabellina smrt rozvrátila život v domě. Ruth si brzy všimla, že špižírna se rychle vyprazdňuje: nebyl olej, nebylo mýdlo, nebylo kakao ani káva, nebyl cukr ani marmeláda, jen pár konzerv. Odjela s Leou a s Francoise na kole na nákup do Langonu. Langon, rozpálený sluncem, s prakticky pustými ulicemi, s hospůdkami téměř prázdnými nebo obsazenými německými vojáky, kteří tam s výrazem hluboké nudy popíjeli pivo. Zdálo se, že všechny krámy ve městě byly vypleněné: u kupců nebylo k dostání ani co by se za nehet

vešlo, ani u obuvníků, ani u obchodníků s oděvy. Ve výkladech pekařů ani řezníků nebylo nic. V obchodech s vínem pár zaprášených lahví: prošli tudy Němci a nakupovali pro sebe, nebo to posílali rodinám domů.

„Dokonce i železář na tom skvěle vydělal," říkala paní Vollardová, hokynářka, u níž nakupovala rodina Delmasových celá léta. „A knihkupec, který si stěžoval, že v Langonu se nečte, už nemá ani knihu, ani jednu tužku. Jo, madam, dva dny šly obchody dobře. Teď jsou pro všechny příděly."

„Ale co budeme dělat, my už tam nahoře nic nemáme!" zvolala Lea.

„To by se za časů vaší ubohé matky nestalo. Víte, že jsem ji viděla den před tím bombardováním? Podařilo se mi naplnit jí košíky, i přes ty poukázky. Ale dneska…"

„Nemůžete nám prodat nic?"

„Moc toho není. Co potřebujete?"

„Kávu, mýdlo, olej, cukr…"

„Kávu už nemám. Zůstala mi cikorka. S mlékem to je dobré. Dnes ráno jsem dostala máslo. Mohu vám dát dva litry oleje a tři kila cukru. Mám ještě trochu kakaa, těstoviny a sardinky."

„Dejte nám všechno, co můžete. A mýdlo…"

„To půjde. Máte poukázky?"

Po návratu do Montillaku shromáždily Francoise s Leou po společné dohodě celou rodinu v saloně.

„Jestli nechceme umřít hlady, musíme se o sebe postarat," řekla Lea.

„Bude potřeba zrýt loučku vedle bělidla a udělat tam zeleninovou zahradu, nakoupit kuřata, králíky, prasata…"

„Ne, ty ne," přerušila ji Laura, „ty moc smrdí."

„Ještě ráda si dáš šunku a pečínku."

„A jednu krávu na mléko," dodala Lise.

„Ano, a bude ve chlívě s Caoubertem a s Laouretem!" vykřikla Laura.

„To je všechno moc pěkné," řekla Francoise, „ale jak to uděláme s masem a s kořením?"

„Domluvíme se s řezníkem v Saint-Macairu. Jeho syn je kmotřenec vaší matky. A pro jiné potraviny může chodit Francoise k paní Vollardové, jezdí do nemocnice v Langonu třikrát týdně. Ale než bude na Leině zahradě nějaká zelenina, bude to zlé."

„Do té doby maršál Pétain všechno zařídí," řekla jejich teta Bernadette.

Bernadette Bouchardeauová se nevrátila do Bordeaux. S vděčností přijala pohostinnost Pierra Delmase. Její syn Lucien utekl za generálem de Gaullem, jak psal v dopise, který matce zanechal. Od té doby od něj neměla zprávy, a proto stíhala toho londýnského dezertéra, jak mu říkala, neúprosnou nenávistí. Když bylo 2. srpna oznámeno, že byl v nepřítomnosti odsouzen k smrti, naplnilo ji to uspokojením.

Koncem srpna bylo z Německa oznámeno dopisem Raymondu ďArgilat, že jeho syn byl raněn a je zajatcem ve West-phalenhofu v Pomořansku. Žije, on žije! Camilliny i Leiny oči zasvítily stejnou radostí.

„Já už syna neuvidím," řekl Raymond ďArgilat.

„No tak, příteli, nekažte nám radost. Říkáte hlouposti. Laurent bude za chvíli zpátky," poklepal ho po rameni Pierre Delmas.

„Pro mě už bude pozdě."

Toto přesvědčení Pierra Delmase zmátlo. Pozorně se na přítele zahleděl. Byla pravda, že od jisté doby zestárl a hodně zhubl.

2. září přijel na Roches-Blanches nějaký muž na kole a chtěl mluvit s paní ďArgilat.

„Co jí chcete?" zeptal se ho starý správce vinných skladů.

„Mám jí vyřídit zprávy od manžela."

„Od pana Laurenta? O, pane, jak se mu daří? Víte, já ho znal odmalička," řekl stařec s dojetím.

„Daří se mu dobře, aspoň doufám. Zajali nás společně. Svěřil mi papíry pro svou ženu. Od té doby jsem ho neviděl.“

„Paní ďArgilat tu není, je na Montillaku u Langonu. Pan ďArgilat otec je tam také.“

„Je to daleko?“

„Asi čtyřicet kilometrů.“

„No co! O kus blíž, nebo o kus dál!“

„Jenže si musíte dát pozor, protože ten statek je v okupované zóně. Můj syn pojede s vámi. Dobře se tu vyzná.“

Oba mladíci dojeli bez nehody k večeru do Montillaku. Cizince okamžitě zavedli ke Camille.

„Dobrý den, paní ďArgilat. Podporučík Valéry. Byl jsem zajatý společně s poručíkem ďArgilat. Nemohl utéct, protože byl raněný do nohou. Dal mi pro vás tyhle papíry. Odpusťte mi, že jsem si s tím vyřízením dal tak na čas. Máte nějaké zprávy?“

„Ne… vlastně ano, vím, že byl raněn a že je v zajetí v Pomořansku.“

„Díky bohu, že nezemřel.“

„Máte ho rád?“

„Je to velmi statečný muž. Všichni jeho vojáci ho mají rádi.“

„Ale co vy, pane, vy jste odtamtud uprchl?“

„Ano.“

„A co hodláte dělat dál?“

„Přejít do Španělska a odtamtud do severní Afriky.“

„A jak?“

„V Bordeaux je to zařízené. Stará se tam o to nějaký dominikán.“

„Dominikán?“ zbystřila pozornost Lea, jež si přišla rozhovor poslechnout.

„Jak se jmenuje?“

„To já nevím. Na schůzky se chodí do jedné přístavní hospůdky.“

„Leo?… Snad si nemyslíš, že je to…?“

„Ale ne!… Pan podporučík nemůže zůstat v Montillaku, to je moc nebezpečné…“

„Bydlí u nás dva němečtí důstojníci,“ dodala Camille.

„Jak se chcete dostat do Bordeaux?“ zeptala se Lea.

„Vlakem.“

„Nádraží jsou hlídaná, a navíc dnes večer už žádný vlak nejede. Přespíte v mém pokoji.“

„Ne, v mém,“ řekla Camille. „Mě se kvůli miminku nikdo neodváží rušit.“

„To máš pravdu. Zítra ráno půjdu na nádraží s vámi. Do té doby ostatním nic neřekneme. Nemá cenu jim dělat starosti.“

„Určitě musíte mít hlad,“ řekla Lea.

„Docela bych něco snědl.“

Lea přinesla z kuchyně tác se studeným masem, sýrem, chlebem a lahví vína. Muž se na to vrhl s hltavostí, jež jim vyloudila úsměv na tváři.

„Promiňte,“ řekl s plnými ústy, „já už dva dny nejedl.“

„Necháme vás o samotě, odpočiňte si. A mockrát vám děkuji, že jste mi přinesl dopisy od manžela.“

Obě mladé ženy vyšly z pokoje.

„Co kdybychom šly na terasu?“ řekla Camille.

„Cítíš se dost silná, abys tam došla?“

„Doktor Blanchard mi doporučil, abych trochu cvičila. Od té doby, co mám zprávy o Laurentovi, je mi líp, a dopisy, co přinesl ten podporučík, mi říkají, že už ho brzy uvidím.“

Na terase se Camille posadila na kovovou lavici pod loubím, na němž vadly poslední glycínie, otevřela tlustou obálku a začala číst:

„Má zbožňovaná ženo, s pomoci Boží ti podporučík Valéry předá tyhle stránky, napsané za vzácných chvil klidu. Jejich četba ti možná bude připadat nudná, ale ve stavu znechucení a deprese, v němž se nacházím, se těžko vymaním z té absurdní každodennosti. Chci ale, abys věděla, že na tebe

a na naše dítě bez ustání myslím. To vy mi dodáváte sílu, abych nepřestal doufat.

Moje milovaná, odpusť mi ten kraťoučký a strohý dopis, ale já viděl vedle sebe umřít tolik kamarádů, mých druhů. V budoucnu se však musí vědět, že dobře bojovali. Nezapomeň na to, neboť možná bude hodně těch, kteří budou říkat, že Francouzi před nepřítelem utekli. Pro některé to bohužel platí.) J je viděl, ty, kteří vyrabovali Remeš a zahazovali pušky do příkopu, aby mohli běžet rychleji, já je viděl a nikdy na to nezapomenu. Ale viděl jsem také skromné hrdiny, kteří radši padli, než by ucouvli. A na ty je potřeba nezapomenout.

Dávej na sebe dobrý pozor. Ať ti Bůh požehná, a taky Lee.

U Veules-les-Roses, 15. června 1940.

P. S.: Přikládám pro tebe stránky svého deníku.“

Chudák Laurent, pomyslila si Camille. Stáhla svorku ze štůčku papírů, pokrytých drobným písmem, napsaným tužkou. Usadila se k dlouhé četbě, z níž četla mnohé stránky pro Leu nahlas, jak měla ve zvyku.

„Úterý 28. května 1940.

V místní hospodě jsem se potkal s Houdoyem. Je uštvaný. Za čtyři dny ujel se svými koňmi 245 kilometrů. Mnoho koní je raněných. Zbytek dne trávím sháněním nějaké stravy po okolních statcích.

Středa 29. května 1940.

Jedu na koni vedle Houdoye a Wiazemského. Celou noc jsme si povídali. Projeli jsme: Congis, Puisieux, Senneviéres, Nanteuil, Baron. V šest hodin ráno jsme se ubytovali na jednom statku. Po pár hodinách odpočinku začínáme s prohlídkou materiálu a zbraní, neboť se blížíme k frontě. Navštívil nás plukovník. Odjezd ve 23 hodin 30. Čtvrtek 30. května 1940.

Kolem jedné hodiny v noci projíždíme Senlis. Příjezd v 7 hodin 30, ujeli jsme 45 kilometrů. Eskadrona bivakuje na louce. Není snadné nalézt vodu.

Pátek 31. května 1940.

Nástup v jednu hodinu v noci, odjezd v 1 hodinu 30. Krátký pětadvacetikilometrový úsek do Bois-du-Parc, kde tábořím. Ve dne jedu kamionem do Beauvais pro zásoby jídla. Ve městě je všude klid; obchody jsou otevřené. Kupuji si místní noviny. Odjíždím v 16 hodin s úkolem připravit příští tábořiště v Equennes. Ve 22 hodin tábor balíme, když mi došel vzkaz od plukovníka, že zde už nemůžeme dál tábořit. Odjíždíme nazdařbůh. Pondělí 3. června 1940.

Při snídani s Wiazemským vidíme, jak do lesa za 3. eskadronou spadlo letadlo. Všichni se tam tlačí. Pilot je naštěstí naživu. Je to Angličan, skoro dvoumetrový chlap. Plukovník mi dává rozkaz, abych ho dovedl na jeho základnu, jež je osm kilometrů od Rouenu. Cestou zpátky se zastavuji v Gournay-en-Bray, abych si koupil sendviče a čokoládu. Krámy jsou plné zboží a všude vládne mír. Večeře na velitelském stanovišti. Mluví se o tom, že nás pošlou do Forges-les-Eaux. Procházka v lese s Ivanem Wiazemským, s nímž mě čím dál tím víc baví diskutovat. Neznám u pluku druhou tak zajímavou osobu, někoho, kdo by mě tak zaujal jako on. Krásný chlapec, urostlý, i přes své velké uši přitažlivý, s pomalou chůzí a zasněnýma očima, nesmírně inteligentní a citlivý. Jako by si mě vzal za svého, provedl mě po pluku, hned mi vnutil tykání a přátelství, kterého si cením. S Houdoyem jsou to tady moji nejlepší kamarádi.

Úterý 4. června 1940.

Klidný den, nic se nestalo. Nemůžeme sehnat seno. Středa 5. června 1940.

Píšu při svitu svíčky, dřepím na obrácené bedně. Po doplnění zásob, brzy, jako vždycky, jsem se nechal ostříhat a oholit u vesnického holiče. Ještě jsem měl namydlený obličej, když tam vrazil Wiazemski s rozkazem z brigády: ‚Nepřítel dnes ráno zaútočil na Somměa na několika místech se mu podařilo proniknout do prostoru naší divize/ Víme, co to znamená… Je strašlivé vedro. Nad námi přelétá spousta letadel. Vybuchují bomby, dost blízko. Od kapitána souhlas,

abych se ujal své funkce spojovacího důstojníka a se svou károu a s šoférem jel na velitelské stanoviště. Vyjíždíme kolem 14. hodiny a v oblacích prachu předjíždíme pluk. Několikrát se spojuji s přední linií. Kolem 16. hodiny se zastavujeme v Hornoy, jež je dosud obydlené, kde vyrabuju hospody, abych napojil celý velitelský sbor. Znovu vyjíždíme a v Belloy se dostáváme do neuvěřitelné zácpy. Obyvatelé začínají evakuaci. Eskadrony nemohou dál. Přišel za mnou nějaký důstojník a řekl mi, že generál Maillard chce neodkladně osobně mluvit s plukovníkem. Jedeme tam ve čtyřech, plukovník, Creskens, Wiazemski a já. Generál nám s mapou rozloženou na blatníku svého panhardu vysvětluje, že Němci jsou úplně blízko a že zaútočí s tanky na 4. jezdecký pluk ve Walrusu. Sommu překročili ráno. Jde o to zastavit nepřítele, který postupuje dolů na Beauvais. Plukovník diktuje rozkaz, kde mají zaujmout postavení naše eskadrony, a přeruší diktování, aby mi řekl, že mám okamžitě odejet pro munici a pro miny, které zůstaly v Agniéres. Okamžitě vyjíždím. Je asi 18 hodin. Když se vrátím, jsou už německé tanky kousek od nás a jedou mezi liniemi po příjezdových cestách k vesnici. Dozvídám se, že Chevalierův kamion při výjezdu z Hornoy najel na minu. Je skoro tma, na všech stranách se střílí. Najdu Chevaliera, jak bloudí ve tmě, je vážně raněný na zádech. Je velmi statečný a nestěžuje si. Cekám u něj na příchod lékaře. Říká mi, že jeho zranění je těžké. Stisknu Chevalierovi ruku, pak ho odvezou do zázemí.

Se štábem se znovu setkám v Bromesnilu, kde drží pozice Houdoy se svými muži a koňmi. Ten mi sděluje, že jsme převeleni pod generála Contensona. Je 23 hodin a já na pár okamžiků usínám.

Čtvrtek 6. června 1940.

Ve 2 hodiny ráno se štáb přemisťuje do Fresneville, zatímco eskadrony zaujímají pozice na obranné linii. Za svítání navazuji spojení s Navarrem v Avesneském zámku. Jsme zaskočeni skupinou nízko letících bombardérů. Vypadneme z auta a běžíme se schovat za zeď. Letadla cestou

pokropí naše auto. Vidím, jak kulky prorážejí plech. Nakonec odlétají. Jedeme dál směrem na Arguel.

Je 8 hodin. Na štábu je všude klid, i přes blízkost německých tanků. Pluk se během noci přemístil. O něco později vyjíždím na Hornoy. Potkávám jednoho dost vyděšeného poručíka od ženistů, který mi říká, že je zbytečné se ještě pokoušet klást miny. Vesnice je obklíčena. Střelba se přibližuje. Ptám se ho, jestli hodlá vesnici opustit, a on mi odpoví: ‚To určitě ne/ Nabízím mu svou pomoc. Zastavím tři senegalské pěšáky, kteří jsou na útěku. O hodinu později je s hrůzou uvidím všechny tři padnout, zkosené kulometnou palbou. Nevolností se mi zkroutí střeva. Kdybych nebyl tak horlivý, byli by tihle nešťastníci možná dezertéry, ale byli by naživu. Kulky sviští ze všech stran. Seberu pušku ležící vedle jednoho mrtvého těla a vystřelím. Ze křoví se ozve výkřik. Vztyčil se tam nějaký muž bez čepice. Máme k sobě ani ne deset metrů. Zarazí mě, jak je mladý a blonďatý. Z prostřelených prsou mu vytryskne proud krve. Má doširoka otevřené oči a když padá, dívá se na mě. Zachránil mě výkřik: ‚Pane poručíku! pane poručíku! Nestůjte tady!' Spíš instinktivně než po úvaze se vrhnu k zemi, zdá se, že právě včas. Kamení mě tlačí do zad. Na silnici jsou dvě převrácené motorky. Vedle nich leží jejich řidiči, rozstřílení kulometnou dávkou, jedna z motorek je v pořádku. Půjčím si ji a doufám, že dojedu ke štábu. Ve čtyři hodiny odpoledne předávám hlášení. Ani mě nenechají vydechnout a dostávám rozkaz, abych jel se svými náklaďáky k zásobovací jednotce do Sénarpontu. Nechám rozdělit eskadrám příděly na dva dny. Je 9 hodin večer. Jsem vyčerpaný.“

„Tumáš, čti,“ řekla Camille a podala listy Lee. „Já musím za Charlesem, zase pláče.“ Lea si vzala deník a pokračovala v četbě.

„Pátek 7. června 1940.

Jsem na velitelství Rohana-Chabota, když se po celé frontě rozvine německý útok.

Dělostřelba zdvojnásobí intenzitu, německý útok sílí. Vracím se ke 2. eskadroně, kde byl právě zabit Colomb; Kéraujat je raněn, pak Rohan-Chabot.

Ve 20 hodin 30 minut mě plukovník poslal za Sézem, protože s ním ztratil spojení, abych mu potvrdil rozkaz k ústupu. Rychlý přesun uprostřed dělostřelby.

Za svítání jsme v Campneuville (25 kilometrů). Pochod byl velmi těžký. Kraj je zpustošený, mnoho domů je rozbitých. V 5 hodin nás svolá plukovník. Jsme definitivně odříznuti. Pokusíme se probít si cestu k Seině a přitom budeme s 5. pěší divizí krýt ústup alpské divize. Pluk se s obtížemi seskupí. Plukovník mi oznamuje, že za 48 hodin zmizela všechna menáž. Navrhuji, abychom nechali porazit pár zvířat, zrekvírovali pekařství a nadělali zásoby moštu. O zbytek už se postarají eskadrony samy.

Neděle 9. června 1940, pondělí 10. června 1940, úterý 11. června 1940.

Pluk organizuje obranu na linii Auvilliers-Mortimer. Na všech stranách jsou hlášeny německé průniky. Před 17. hodinou dostáváme rozkaz odpoutat se od nepřítele. Je to velmi těžké. Saint-Germain, jež pro nás představuje jedinou použitelnou ústupovou cestu, je při příjezdu 3. eskadrony již okupováno. Následují pouliční boje, v nichž je zabit Dauchez. Němci se stáhnou a my můžeme projet s 2. a 4. eskadronou.

Mám čas nechat zaříznout tři zvířata, jež jsou rozdělena mezi jednotky, a vyjíždíme do zámku v (?), kde je zřízeno velitelství. Znovu organizování obrany. Dozvídáme se, že jsme definitivně obklíčeni.

Přivezu 4. polopásák, jediný, který nám zůstal, aby posílil 3. eskadronu, a zřídím si velitelství v krytu ve Sternu. Ještě se stačím dozvědět, že Seize zajali v Bellencombre se třemi četami, a… pak nastalo peklo. Cazenove, jenž se pokusil zorganizovat opěrný bod nalevo ode mě, je zabit, a po něm

Chambon, jenž padl vedle Audouxe s dělostřeleckou štěpinou v prsou, pak je těžce raněn Stern. 4. polopásák je rozdrcený německými tanky. Echenbrenner je zabit, Luirot, Branchu, Novat i Sartrin jsou ranění.

Shromáždím ty, co přežili, a odvedu je k velitelství, do lomu pod skalou. Německé tanky se přibližují až na dvě stě metrů a tři hodiny nás kropí ze sedmatřicítky a zápalnými náboji. Naše kamiony s municí, shromážděné u příjezdu k Veules-les-Roses, jeden po druhém vybuchují. Celé nebe hoří. Koně jsou úžasně klidní.

Horečná noc plná očekávání. Krotím netrpělivost tím, že si v úkrytu pod skalou píšu tyhle poznámky a svítím si svíčkou, zastíněnou komínkem ze dvou pušek, podepřených kameny. Už nějakou chvíli je všechno v klidu. Je jasně slyšet šumění přílivu. Na druhé straně té vody je svoboda, a možná život. Myslím na mou drahou Camillu, na naše dítě, jež by třeba nikdy nemuselo poznat otce, na nádhernou divokou Leu, na svého otce, na francouzskou zemi, přepadenou nepřáteli, na všechny své přátele, kteří umřeli, aby ona mohla svobodně žít, a jejich oběť byla k ničemu, na toho německého vojáka, kterého jsem zabil, já, který nenávidím násilí. Zmocňuje se mě zvláštní klid. Noc je krásná, klidná. S teplým pachem koní se mísí vůně moře.“

Camille s malým Charlesem v náručí přistoupila k oknu otevřenému do parku a snažila se dítě rozesmát, aby se jí lépe dařilo zadržet slzy.

Lea se zaujetím pokračovala v četbě:

„Středa 12. června za svítání.

Dozvídáme se, že se podařilo nalodění jen na tři anglické transportní lodi (jedna z nich uvízla na pláži a druhá byla potopena u výjezdu z přístavu).

Wiazemski v noci padl do zajetí, Mesnil zmizel. Zbývá jen několik jednotek 4. pluku pod velením Dumase společně s Pontibriandem a se mnou, a zhruba padesát mužů z 226,

které jsme měli ve stavu na začátku. Major Augère mi přidělil úsek před útesy na severovýchod od Veules, za sebou máme moře. Vydám svým mužům rozkazy a vystoupím na vrcholek. Tři až čtyři kilometry východně, jižně i západně od nás operují tanky.

K polednímu schytáme ráz na ráz salvy ze sedmatřicítek a útok svítivými střelami. Ravier a několik dalších mužů jsou raněni.

Major Augère mi vzkazuje, že odpor je zbytečný, a my se přesouváme do vesnice organizovat odpor ve statcích. Až do 16 hodin se svými vojáky nepřetržitě pálíme, jsem raněn do nohou a padám na kolena. Potom se zavřeme do jedné stodoly a čekáme na noc, protože nám došla munice. Ale kolem 17. hodiny vtrhnou do našeho úkrytu němečtí vojáci se samopaly. Zahazuji prázdný revolver a dostávám se ven, podpírají mě dva mí vojáci. Zavedli nás do úvozu, kde se znovu setkáme s těmi, co z pluku přežili.

Jsme odsunuti do venkovské nemocnice, kde ležím dosud.

Podporučík Valéry mi řekl, že má v úmyslu uprchnout. Protože jsem upoutaný na lůžko, svěřuji mu tyto poznámky a dopis pro mou ženu. Ať ho Bůh ochraňuje.“

Poslední řádky tančily Lee před očima. Cítila Laurentovu bolest na svém vlastním těle. Za těmi stručnými referáty tušila všechny strasti, kterými musel projít. Kde je asi teď? Jsou jeho zranění vážná? O tom nic nepíše.

Vrátila se Camille s malým Charlesem na rukou. Bylo vidět, že plakala.

„Prosím tě, neplač, to ti škodí. Támhle je Ruth. Jdi s ní nahoru do ložnice,“ řekla Lea a vrátila jí deníky.

Camille si strčila papíry do kapsy šatů.

„Camillo, vy jste zase plakala. Nemáte rozum. Myslete na svého syna. No tak, pojďte.“

Mladá žena se nechala beze slova odvést.

Lea zůstala samotná s miminkem. Krajina před terasou neprozrazovala nic o neštěstí, které ji zasáhlo. Lea na ni

pohlížela s úzkostnou něhou, jako by hleděla do tváře milované matky, stižené nemocí, jež je možná nevyléčitelná. Vše se zdálo stejné, jak to bývalo vždycky. Vinná réva se zachvívala ve večerním vánku, v dálce štěkal pes a na cestě pokřikovaly malé děti.

18. KAPITOLA

Příští den, ještě než vstali Němci a Francoise, doprovodila Lea podporučíka Valéryho na nádraží do Langonu, kde čekali do sedmi hodin, až přijel první vlak do Bordeaux. Podporučík si nechal vypsat průvodku na kolo a bez nehody prošel celnicí i kontrolou dokladů. Jeho falešné papíry byly dokonalé. Lea si nicméně všimla, jak pečlivě němečtí vojáci i francouzští četníci kontrolují cestujícím doklady, což ji znepokojilo. Z náhlého popudu svěřila své kolo přednostovi stanice, který ji znal od dětství, a koupila si zpáteční jízdenku do Bordeaux.

„Vy nemáte žádná zavazadla?“ zeptal se jeden z četníků.

„Ne, jedu do Bordeaux jen na den, za nemocnou tetou.“ Lea nastoupila do vlaku v okamžiku, kdy se ozval hvizd výpravčího.

Cesta neměla konce. Vlak dlouho stál na každém nádražíčku. Když vjel na nádraží svatého Jana, bylo skoro deset hodin. Lea se pokusila ještě najít podporučíka Valéryho, ale na peróně byly tak husté davy, že se ocitla v nádražní hale, aniž ho spatřila.

„Leo.“

Dívka sebou trhla. Vedle ní stál elegantně oblečený Raphaël Mahl.

„Raphaëli, to vás ráda vidím!“

„A co teprve já vás, má milá. Ze všech mých krásných přítelkyň, které za těch absurdních dnů opustily Paříž, jste mi právě vy scházela nejvíc.“

„Pořád stejně přeháníte.“

„Nechte mě, ať si vás prohlédnu. Zdáte se mi krásnější než před tou naší žalostnou porážkou.“ Několik hlav se otočilo.

„Dávejte pozor, dívají se na nás.“

„No a, copak to není pravda? Copak jsme nedostali nezapomenutelně na frak?…“

„Mlčte,“ žadonila Lea.

„Ale… že by nás to mrzelo, děvčátko. No tak, no tak, já jen žertoval. Pojďte, jdem pryč z tohohle nádraží. Kam míříte?“

„Já nevím.“

„Skvělé. Zvu vás na oběd. Oběd jako kdysi. Budete mi vyprávět, co je nového.“

„Jestli chcete.“

„Neříkejte to tak smutně. Vypadáte v těch černých šatech, jako byste přišla o otce i o matku.“

„Má matka je mrtvá.“

„To mě strašně mrzí, Leo, už nikdy nebudu žertovat.“

Před nádražím čekalo auto se šoférem.

Raphaël otevřel zadní dvířka a nechal Leu nastoupit.

„Do redakce,“ řekl a nastoupil také.

Po několik okamžiků jeli beze slov.

„Vyprávějte mi, jak se to stalo.“

„Zabili ji při bombardování 19. června.“

„Já byl tenkrát v Bordeaux. Následoval jsem vládu z Tours. Po tom idiotském bombardování, které stálo život asi šedesát lidí, jsem chtěl hned na druhý den odejet z Francie. Měl jsem místo na palubě Massilie, ale pak jsem potkal jednu přítelkyni, kterou ostatně znáte, Sáru Mülsteinovou, a ta hledala možnost, jak dostat z Francie svého otce. Měli víza, ale neměli lodní lístek. Tak jsem jim přenechal ten svůj.“

„To je od vás velmi šlechetné.“

„Není, nemohl jsem přece nechat v rukou Němců takového výjimečného dirigenta, jako je Israël Lazare.“

„A co se stalo se Sárou?“

„To já nevím. Dvacátého června bylo Bordeaux prohlášeno za otevřené město; jednadvacátého června bylo podepsáno příměří; pětadvacátého byl den národního smutku, vyhlášený Pétainem; sedmadvacátého vstoupili Němci s muzikou do Bordeaux a třicátého června vláda opustila město. Nedovedete si představit ten čurbes. Pokud jde o mě, já se vrátil do Paříže devětadvacátého. V Rádio-Mondial, obsazeném Němci, mi dali na vědomí, že má přítomnost je nežádoucí. Naštěstí, díky přátelům, jsem našel zaměstnání jako novinář v Paris--Soir. To proto jsem teď zase tady, dělám tu reportáž.“

Auto zastavilo před budovou deníku La Petite Gironde, kde měl Raphaël nějaké schůzky. Usadil Leu do temné kanceláře, zavalené stohy novin.

„Posaďte se, hned budu hotov. Máte tu četbu, vzdělávejte se,“ ukázal jí na noviny.

Za půl hodiny se vrátil a odvedl ji na oběd k Jemnému kapounovi.

„Dobrý den, pane, váš stůl je připraven,“ řekl šéf podniku s úklonou.

„Děkuji, Jeane. Co je dnes dobrého?“

„Nic moc, pane Mahle,“ řekl a odsunul Lee židli, „mohu vám dát husí játra a k tomu výtečné château ďYquem, pečenou skopovou kýtu s míchanou zeleninou nebo nadívanou slepičku anebo malé mořské jazyky.“

„Výborně. A jako moučník?“

„Jemnou žemlovku s jahodami a s malinovým protlakem, nebo čokoládové větrníčky.“

„Já snad sním,“ řekla Lea. „Já myslela, že na jídlo v restauracích jsou předpisy.“

„Ne ve všech, slečno, ne ve všech.“

„Přineste nám ta husí játra a vaše sauterneské. Co byste řekla, drahá přítelkyně, na skopovou kýtu? Je lahodná. Přineste nám pak jeden haut-brion. Vyberte nám nějaký dobrý ročník.“

„Pošlu vám sem sklepníka.“

„To není nutné. Řekněte mu, že může rovnou servírovat sauterneské.“

„Dobře, pane.“

„Chodíte sem často?“ rozhlédla se Lea udiveně kolem.

„Jen občas, protože to tu je přemrštěně drahé. Ale ve všech dobrých restauracích je to teď přemrštěně drahé. Když tady byla vláda, chodil jsem často obědvat ke Kateřině, to je výborná restaurace, kterou vede pan Dieu, veliký kuchař a bibliofil, s nímž jsem se pohádal o rok vydání Nordenovy *Cesty do Egypta a Núbie*. On tvrdil 1755 a já 1757; pravdu měl on.“

„Podívejte na ty německé oficíry, co si támhle sedají.“

„A co je na tom překvapivého? Všichni nejedí jen klobásy a zelí. Znám mezi nimi nejednoho skvělého znalce jakostního vína.“

„Nepochybně, ale já je tu nechci.“

„Jo, má milá, na to si budete muset zvyknout, nebo jet za generálem de Gaullem do Londýna. Věřte mi, ti si tady ještě pobudou.“

Sklepník opatrně přinesl láhev château ďYquem 1918.

„Víno vítězství,“ zašeptal potichu Raphaëlu Mahlovi do ucha a ukázal mu láhev.

„Mlčte,“ sykl Raphaël a rychle se rozhlédl kolem sebe.

„Rychle, nalijte mi trochu toho vína,“ řekla Lea a nastavila sklenku, „ať připiju na vítězství!“

Ústa Raphaëla Mahla se roztáhla pobaveným úsměvem.

„Proč ne. Na vítězství.“

„Na vítězství!“ zvolala Lea nahlas a pozdvihla sklenku.

Jejich skleničky o sebe cinkly v tichu, v němž dívčin smích zazněl ještě pronikavěji.

„Pane, slečno, buďte tak laskaví,“ mumlal šéf podniku, jenž k nim přikvačil s pohledem směřujícím ke stolu, u něhož seděli němečtí důstojníci.

Jeden z nich se zdvihl, uklonil se směrem k Lee a pozdvihl sklenku šampaňského:

„A já zase připíjím na krásu francouzských žen.“

„Na krásu francouzských žen,“ zvolali jeho společníci a vstali také.

Lea zrudla vztekem a chtěla odejít. Raphaël ji zadržel. „Zůstaňte sedět.“

„Já s těmihle lidmi v jedné místnosti nezůstanu.“

„Nebuďte směšná, nebo si vás začnou všímat ještě víc. To je neopatrné. Myslete na svou rodinu.“

„Proč mi to říkáte?“

Raphaël ztišil hlas.

„Říkal jsem vám, že jsem tu na reportáži. Dělám vlastně anketu o tajné síti, která tu v kraji organizuje přechod jistých osob, které se chtějí přidat k de Gaullovi, do Španělska nebo do severní Afriky.“

„No a? Jak se to týká mě?“

„Vás? Nijak. Ale jistá svědectví mě přivádějí na myšlenku, že hlavou té sítě by mohl být jeden dominikán.“

„Jeden domini…“

„Ano, dominikán jako váš strýc Adrien Delmas, ten známý kazatel.“

„To je absurdní, můj strýc se o politiku nezajímá.“

„V dobré bordeauxské společnosti se povídá něco jiného.“

„Jak to?“

„Nezapomnělo se na jeho pomoc španělské revoluci. Jako dobrý Francouz bych ho měl udat vládě ve Vichy.“

„A uděláte to?“

„To nevím. Ale ochutnejte přece ta husí játra, jsou velmi chutná.“

„Nemám hlad.“

„Ale no tak, Leo, jak můžete brát moje řeči vážně? Vždyť víte, že si pořád dělám legraci.“

„To je podivný námět pro legraci.“

„Jezte, povídám vám.“ Mlsnost byla silnější.

„Ta jsou dobrá, viďte?“

„Mmm…,“ vzdychla Lea.

„Víte, že sedíme u stolu, kde seděl Mandel, když ho zatýkali?“

„Ne, já ani nevěděla, že je zatčený. Já myslela, že odplul na palubě Massilie.

„To taky chtěl, ale na rozkaz maršála Pétaina byl zatčený. Já seděl hned u vedlejšího stolu. Obědval ve společnosti jedné herečky, Béatrice Bretty, když vtom k němu přišel četnický plukovník a poprosil ho, zda by si s ním nemohl promluvit. Mandel na něj pohlédl a klidně dojídal třešně. Po nějaké chvíli, která se mi zdála nekonečná, se zdvihl a šel za ním. Jíst třešně 17. června 1940! Tak se staly třešně symbolem veškeré zkaženosti režimu. Plukovník ho zavedl do své kanceláře a tam mu sdělil, že je zatčený, stejně jako jeho bývalý spolupracovník generál Bůrher, velitel štábu koloniálních vojsk.“

„A proč ho zatkli?“ zeptala se Lea.

„Přesvědčili Pétaina, že kul pikle ‚s úmyslem zabránit příměří’.“

„A jak to skončilo?“

„Pro Mandela nejlíp, jak mohlo. Jeho nástupce na ministerstvu vnitra, Pomaret, šel za maršálem, a ten ho přijal se svým ministrem spravedlnosti Alibertem. Tím, co Mandelovi neřekne jinak než ‚ten Žid’. Předtím byl Pomaret k maršálovi velmi tvrdý, obviňoval ho, že udělal těžkou chybu, že si ten případ nechal přerůst přes hlavu. A tak Pétain požádal, aby přivedli Mandela a Brúhera. Brúher plakal a stěžoval si, že ho i přes jeho pět hvězdiček zatkli před jeho důstojníky. Pokud jde o Mandela, ten jednoduše řekl: Já se nesnížím k tomu, abych vám podával nějaká vysvětlení. Vysvětlovat byste měli vy mně’.

K všeobecnému překvapení Pétain z kanceláře odešel a o něco později se vrátil s textem, který nahlas přečetl: ‚Pane ministře, po vysvětleních, která jste mi poskytl…’ Já vám žádná vysvětlení neposkytl,’ odpověděl Mandel, ‚tuhle větu je třeba škrtnout.’ A pak to maršál přečetl znovu a byl z toho ten nic-neříkající omluvný dopis, který Mandel ještě týž večer přečetl Lebrunovi a několika dalším. To je dost velká švanda, ne?“

„To je neuvěřitelné," zavrtěla Lea hlavou. „Jak to všechno víte?"

„Slyšel jsem to od Pomareta."

„A kdo vypustil tu fámu o spiknutí?"

„Jistý Georges Roux, spisovatel, advokát a spolupracovník deníku *La Petite Gironde*. Zatkli ho a zase ho rychle propustili."

„V Bordeaux to v té době muselo být zvláštní," točila si Lea zasněně sklenkou haut-brion před očima.

„Nezažil jsem nic, co by se s tím dalo srovnat. Jen si představte: dva miliony uprchlíků ve městě, nikde ani jeden volný pokoj. V hotelu Bordeaux, v hotelu Splendide pronajímali křesla v hale. V hotelu Bordeaux byla celá Paříž. Člověk všude narážel na přátele a na známé, až nakonec zapomněl na celý ten exodus a prožíval jen radost ze shledání. Na terasách kaváren se skládala a znovu předělávala vláda. U konzulátů se prodlužovaly fronty na víza. Ministři radili Rothschildovi, aby odejel, i když nikdo nevěřil, že by se Němci dostali až do Bordeaux. Restaurace otevíraly už v deset hodin. Odpoledne jsem se coural a klábosil s kdekým: s Julienem Greenem, Au-dibertim, Jeanem Hugem. Večer jsem se potloukal nazdařbůh a hledal jsem nějakou sbratřenou duši. Pro prostopáštnost není nic lepšího než těžké chvíle. Kdo ví, co bude zítra, je lepší si rychle užít. A pak, je přece třeba hledat zapomnění v drogách nebo v alkoholu, když už jsme bezmocní pozorovatelé všeobecného rozkladu národa. Nikdy bych si nebyl pomyslel, že budu svědkem tolika špatností. Jsme chatrní starci ze staré země, která se už dvě stě let rozkládá zvnitřku. S tím se holt musíme smířit."

„S tím já se teda smířit nechci. Já nejsem jeden z těch starců, o kterých mluvíte."

„Vy snad ne. Jenže kde jsou ti zdatní mladí muži, kteří nás měli bránit? Já je viděl, jak při útěku vráželi do vyděšených civilistů a zahazovali pušky, aby se jim lépe běželo, tlustí, pupkatí, předčasně plešatí a snící jen o placené dovolené, o pojištění a o důchodu."

„Mlčte. A co jste dělal vy? Kde máte uniformu? A kde pušku?“

„Och, má drahá, jako všechny osoby mého druhu mám hrůzu ze střelných zbraní,“ obrátil Raphaël koketně oči v sloup. „My buzíci máme uniformu rádi jen jako okořenění naší lásky. Podívejte třeba na ty naše milé okupanty, blonďaté, opálené, zároveň mužné i něžné, jsou jak mladí římští bohové. Až se mi z toho sbíhají sliny.“

„Vy jste hnusný!“

„Ale ne, nanejvýš realistický. Jelikož výkvět francouzské mládeže je buďto mrtvý, nebo ve vězení, jsem nucený hledat štěstí u Němců. Má vzácná přítelkyně, věřte mi, vy byste měla udělat totéž, jinak než skončí válka, budete stará. Trhejte růže života, věřte mi…“

„Nechte Ronsarda Ronsardem a řekněte mi radši něco o své práci.“

„I vy hlavičko zvědavá, vy byste ráda, abych vám toho řekl víc o tom dominikánovi. To je tajemství, má krásko, které není pro vaše roztomilá ouška. Podívejte se na tu jahodovou žemlovku. Nesbíhají se vám na ni sliny? A ty větrníčky? Já bych se po nich utloukl. A hele, dobrý den, příteli.“

„Dobrý den, Mahle. Máte kouzelnou společnost. No tak, představte nás přece.“

„Promiňte mi to, kam jsem to jen dal hlavu? Leo, představuji vám svého přítele Richarda Chapona, ředitele deníku La Petite Gironde. Richarde, to je slečna Delmasová.“

„Dobrý den, slečno, velice mě těší, že vás poznávám, i když v tak špatné společnosti,“ zamrkal na ni. „Neváhejte a kdykoliv mě budete potřebovat, přijďte za mnou. Budu šťasten, když vám budu moci něčím posloužit.“

„Děkuji vám.“

„Za chvíli na shledanou, Mahle.“

„Jo, tak za chvíli.“

Dojedli v tichosti. Restaurace se pomalu vyprazdňovala. Lea nebyla zvyklá tolik pít a trochu se jí točila hlava. „Pojďte se kapku projít.“

Obklopilo je těžké vedro. „Kdy vás zase uvidím, Leo?“

„Nevím. Vy jste v Paříži, a já tady. Vy vypadáte spokojený, šťastný, a já ne.“

„Proč bych vám to rozmlouval, děvčátko? Mám svá drobná štěstíčka, ale nikdy kompletní štěstí. Jsem naplněný prudkým, zmateným a hlubokým utrpením, jež mě nikdy neopouští. Ve dvaceti jsem chtěl napsat skvělou, dokonalou knihu; teď bych se spokojil s dobrou knihou. Protože tu knihu, Leo, tu já nosím v sobě. Má spisovatelská práce je jediné, co mám opravdu rád, a taky jediné, co se mi nedaří dělat. Všechno mě rozptyluje a odvádí pryč, jsem nesoustředěný. Chtěl bych být v budoucnu slavný, ale nemám patřičnou disciplínu. Všechno mě rychle omrzí. Miluju všechny a nikoho, déšť i krásné počasí, město i venkov. V hloubi duše chovám stesk po dobru, čestnosti a zákonech, o něž jsem se nikdy nestaral. A i když mě má špatná pověst zlobí, mám slabost si na ní zároveň zakládat. To, co mě sžírá, jak vidíte, je, že nejsem naprostý zpustlík, že jsem až výstředně velkomyslný, nejčastěji ostatně ze zbabělosti, že jsem se nikdy ani nesnažil vypadat jako napůl ctnostný, to znamená nakonec jako všichni, že jsem dával přednost zlobivým chlapcům před pokrytci, co předstírají, že jsou čestní, a přitom nejsou o nic víc než já. Nemám se rád, ale přeju si pro sebe dobro.“

Ta poslední věta Leu rozesmála.

„Já jsem si jistá, že z vás bude velký spisovatel.“

„Co na tom záleží! Uvidíme. Možná že mě budou číst, až budu mrtvý… Ale já mluvím jen o sobě, a přitom zajímavá jste vy. Přijeďte do Paříže, nezůstávejte tady.“

„Otec mě potřebuje.“

„To je tedy dobré,“ posmíval se Raphaël, „jak si tu hrajete na hodnou dcerušku! Smysl pro rodinu je krásný. Když už

mluvíme o rodině, měla byste říct svému strýci dominikánovi, aby si dával pozor. Já ve svém článku nebudu uvádět to, co jsem objevil, ale někdo jiný by to udělat mohl.“

Kráčeli zavěšený jeden do druhého. Lea ho zadržela a zdvihla k němu své zářící oči.

„Děkuji, Raphaëli, to vám nezapomenu.“

„Děkuji za co? Já vám přece nic neřekl. Tady se rozejdeme,“ ukázal hlavou na kostel Svaté Eulálie. „Jestli jste věřící, zapalte tam za mě svíčku. Na shledanou, krásná přítelkyně, nezapomeňte na mě. Když budete potřebovat za mnou přijet, napište mi do knihkupectví Gallimard, boulevard Raspail, tam mi to předají.“

Objal Leu s citem, jenž se ani nesnažil skrýt. „Ulice Saint-Genès je za rohem.“

Raphaël se s posledním zamáváním vzdálil.

Lea vstoupila do kostela. Po tom vedru venku se v kostelním chladu zachvěla. Mechanicky si vzala svíčku, dala do kasičky pár drobných a zapálila knot. Se svíčkou v ruce vykročila k soše svaté Terezie, k níž se její matka často modlívala. Mami… posadila se před oltářem a po tvářích jí stékaly slzy… „Ulice Saint-Genès je za rohem…“ Proč jí to řekl? Co je v ulici Saint-Genès? To jméno jí něco říkalo, ale co? Rozčilovalo ji, že si nemůže vzpomenout. Kostelní lodí prošel kněz s nějakým mnichem. Strýc Adrien!… Ulice Saint-Genès, to je adresa strýce Adriena, nebo přesněji kláštera dominikánů. Pochopila, proč ji sem Raphaël zavedl. Musí jít varovat svého strýce, a to rychle.

V tom horku byla ulice Saint-Genès liduprázdná. Dveře kláštera se okamžitě otevřely.

„Co pro vás mohu udělat, mé dítě?“ zeptal se stařičký mnich.

„Chtěla bych mluvit se svým strýcem, páterem Delmasem. Jsem Lea Delmasová.“

„Otec Adrien už tady několik dní není.“

„Co se děje, bratře Georgesi?“ zeptal se vysoký mnich s přísným obličejem, zjemnělým krásnými bílými vlasy.

„To je slečna Delmasová a chtěla by mluvit s otcem Adrieně m.“

„Dobrý den, mé dítě. Vy jste nepochybně jedna z dcer Pierra Delmase? Dobře jsem znal vaši matku, byla to obdivuhodná žena. Ať vám Bůh dá odvahu snášet vaši bolest!“

„Děkuji, otče.“

„Váš strýc tu není,“ pokračoval stroze. „Co jste mu chtěla důležitého říct?“

„On musí…“ Lea se zarazila, aniž věděla proč. „Musí… co?“

Proč mu nedokáže říct, kvůli čemu sem přišla? Zmocnila se jí jakási nevysvětlitelná nedůvěra.

„Já jsem nadřízený vašeho strýce. Musíte mi říct, proč s ním chcete mluvit.“

„Můj otec ho potřebuje nutně vidět,“ vyhrkla Lea překotně.

„Kvůli čemu?“

„To já nevím.“

Představený na ni chladně pohlédl. Lea vydržela jeho pohled bez mrknutí.

„Jakmile se vrátí, řeknu mu, že jste tu byla, a co si přeje váš otec. Na shledanou, mé dítě. Bůh s vámi!“

Venku se zdvihl lehký vánek, ale nepřinesl žádné osvěžení. Lea cítila, jak se jí černé šaty lepí na kůži. Jak se jen dostane ke strýci Adrienovi? A kde je asi podporučík Valéry? Nemluvil o přístavních docích? Ale o kterých? Lea se sklesle zastavila. Jediný, kdo jí mohl dát informaci, byl Raphaël. S velkými potížemi znovu nalezla ulici Cheverus i krásný dům, v němž sídlila redakce *La Petite Gironde*. Řekli jí, že pan Mahl právě odejel zpátky do Paříže.

„Kdo chce mluvit s tím darebákem?“ zeptal se nějaký hlas, vycházející z jedné kanceláře.

„Nějaká slečna, pane řediteli.“

„Nějaká slečna chce pana Mahla, to jsou věci! Ať jde dál.“

Lea s nechutí vešla. V kanceláři nikdo nebyl.

„Jsem tady, shodil jsem právě hromadu knih.“

Hlas vycházel zpod stolu, jehož deska se ztrácela pod horami novin, dopisů, knih a spisů. Lea se sklonila.

„Ale to je slečna Delmasová! Okamžik, hned jsem u vás.“

Richard Chapon vstal, plné ruce knih, které nakonec nepoložil na psací stůl, ale odložil je na křeslo, kde bylo jediné volné místo v místnosti.

„Vy hledáte Mahla? Už odejel. Divím se, že taková hezká dívka z výborné bordeauxské rodiny se s někým takovým schází. To bude jistě vinou těch dnešních mravů. Co kdybych ho zastoupil já?“

Lea zaváhala. Jak má zformulovat svou otázku, aniž by vzbudila pozornost toho novináře? Může mu důvěřovat?

„Jak se dá nalézt způsob, aby člověk odjel z Francie?“ vyhrkla jedním dechem.

Na tváři Richarda Chapona se objevil výraz hlubokého překvapení, po němž následovalo krátké zděšení. Pomalu šel zavřít dveře.

„A to jste chtěla tuhle otázku položit Mahlovi?“

Lea cítila, že by měla odpovědět opatrně, a zatvářila se co nejnaivněji.

„Když on je novinář, tak jsem si myslela, že by měl vědět, jestli je to možné.“

„Všechno je možné, ale od takové mladé dívky mě tahle otázka překvapuje. Znáte někoho, kdo by chtěl opustit Francii?“

„Nikoho, jen abych to věděla.“

„Jste moc mladá a moc toho nevíte, slečno. Měla byste si uvědomit, že za nynějších okolností se jisté otázky nekladou Jen abych to věděla’.

„Tak dobrá, tak už o tom nebudeme mluvit,“ zahlaholila s falešnou bujarostí. „Moc nerada jsem vás vyrušila.“

„Drahá slečno, vy mě nikdy nemůžete dost vyrušit," zalaškoval světácky. „Je to důležité?" zašeptal a zadržel jí ruku, pokládající se na knoflík dveří.

„Není," zamumlala. Pak si to rozmyslela: „Mohl byste nějak dát vědět mému strýci Adrienu Delmasovi, aby byl opatrný?"

„Tomu dominikánovi?"

„Ano."

„Nemějte starost, jako by se stalo."

„Děkuji mnohokrát, na shledanou."

Naskočila do vlaku v okamžiku, kdy vyjížděl ze stanice. Ani jedno místo k sezení. Lea zůstala na chodbičce a dívala se ven na ubíhající předměstí Bordeaux s jeho továrnami a nádražáckými zeleninovými zahrádkami, na pole, vesnice i nádražíčka. Pokoušela se srovnat si v hlavě ten zmatený den. Vyčítala si, že byla neopatrná. Co když způsobila svým chováním řetěz katastrof? S kým o tom má mluvit, komu se má svěřit? Před devátou hodinou přijel vlak do Langonu.

„Drahoušku, my měli takový strach! Kdes byla?" zvolal Pierre Delmas a přitiskl Leu k sobě.

Celá rodina seděla v salonu a poslouchala, jak Francoise hraje na klavír. Když Lea vešla, všichni vstali. Camille na ni upřeně hleděla jiskřivým zrakem. Ruth se energicky vysmrkala, Lise se roztřásly baculaté ručky, Albertině si odkašlala, Bernadette si zhluboka vzdychla, Francoise svraštila obočí. Jediná Laura si dál listovala v knize.

„Dostala jsem chuť zajet za strýcem Adrienem do Bordeaux."

„Do Bordeaux, které je plné skopčáků!" zvolala paní Bouchardeauová.

„Tetičko, přestaňte Němcům říkat skopčáci, oni to nemají rádi," řekla Francoise s podrážděním, jež se Lee zdálo přehnané.

„Jsou to skopčáci, a taky jim říkám skopčáci, slečno." Francoise pokrčila rameny.

„Proč jsi mi neřekla, že chceš jet za strýcem? Byl bych jel s tebou. Tvá matka by ho jistě taky moc ráda viděla.“

Na společnost padlo stísněné ticho. Lea pohlédla na otce s překvapením a s bolestí. Chudák táta, jak se změnil! Vypadal křehčí, chvilkami měl skoro dětinský výraz. Dělal dojem, že je třeba ho ochraňovat, jeho, přirozeného ochránce.

„Promiň, táto.“

„Ale prosím tebe, miláčku, už o tom nemluv, moc jsem se o tebe bál. Viděla jsi strýce?“

„Ne, nebyl tam.“

„A taky nebyl na Isabellině pohřbu,“ hudrala Bernadette.

„Nevečeřela jsi, jistě máš hlad,“ řekla Camille. „Něco ti udělám. Půjdeš se mnou do kuchyně?“

Lea šla za Camillou, jež otevřela chladničku, aby si vzala vejce.

„Omeleta ti vyhovuje?“

„Skvěle,“ řekla Lea a posadila se k velkému stolu. „Tak co?“ zeptala se Camille a rozbíjela vejce do mísy. „V Langonu neměl podporučík žádné problémy; v Bordeaux myslím taky ne. Na nádraží svatého Jana jsem potkala

Raphaëla Mahla. Vzpomínáš si, už jsem ti o něm povídala. Byla jsem s ním na obědě. Z toho, co mi řekl, jsem pochopila, že strýc Adrien by mohl být ten dominikán.“

„To mě nepřekvapuje,“ řekla Camille a dala na pánev kousíček másla.

„Já už tomu nerozumím. Copak se nemají poslouchat pokyny maršála Pétaina? Copak to není zachránce Francie a otec všech Francouzů, jak říkají tetičky Lise a Bernadette?“

„Já taky nevím, ale myslím si, že povinností každého Francouze je bojovat proti nepříteli.“

„Jenže jak? Co tak asi máme dělat?“

„To taky nevím, ale přijdu na to. Jez,“ řekla a položila před Leu omeletu. „Děkuju.“

„Brzy bude vinobraní. Tvůj otec o tom nemluví.“

„To je pravda, já zapomněla. Zítra se ho zeptám.“ Po nějakou chvíli tiše jedla. „Nezdá se ti, že je táta už nějaký čas divný?“

Část sklizně přišla nazmar, protože scházely ruce na trhání hroznů. Všichni z Montillaku se přitom vinobraní zúčastnili, ale ženy, jež nebyly zvyklé pracovat na vinicích, byly i přes dobrou vůli pomalé a nešikovné. Jedině Lea a Ruth odvedly kus práce. Camille, které zdravotní stav neumožňoval pracovat na vinici, pomáhala staré Sidonii a paní Fayardové kočírovat káru, do níž byli zapraženi dva voli, a při práci v kuchyni. Lea se musela chopit celé organizace, neboť Pierre Delmas dal najevo naprostou lhostejnost. Dokonce ani správce sklepů Fayard, jenž neměl žádné zprávy o svém synovi, neprokázal své někdejší schopnosti. Pan ďArgilat mohl přispět pouze radou, neboť byl na Roches-Blanches také v obtížné situaci.

Lea pyšně odmítla pomoc, kterou jí nabídli jejich němečtí „hosté“, navzdory Francoisině prosbě, a s bezmocným vztekem se dívala, jak hrozny hnijí na keřících.

Toho podzimu 1940 se nic nedařilo. S Ruth pročesaly celý kraj, aby nakoupily kuřata, prasata, králíky a kachny. Přivezly jen pár hubených kuřat, z nichž polovina pomřela, a jedno prase, jehož krmení se ukázalo jako pěkně drahé.

Lea nevěděla nic o finanční situaci své rodiny. Vždycky si myslela, že rodiče jsou bohatí. Od otce se dozvěděla, že nejdůležitější část jejich majetku je na ostrovech, a že některé investice, které učinili před válkou, byly katastrofální.

„My už nemáme peníze?“ zeptala se nevěřícně.

„Ne,“ přikývl s úsměvem, „kromě nájemního z domu v Bordeaux.“

„Kolik je to měsíčně?“

„Já nevím, zeptej se matky, o to všechno se stará ona.“

„Zeptej se matky“… Kolikrát už tohle slyšela? Snad několikrát denně. Zpočátku tomu nevěnovala příliš pozornost, jen ji to vždy zabolelo. Ale postupně čím dál tím

více pociťovala strach, o němž se neodvažovala mluvit. Stejný pocit měli ostatně v domě všichni. Jednoho dne Lea sebrala všechnu svou odvahu a promluvila si o tom s doktorem Blanchardem, když jednou přišel navštívit Camillu.

„Já vím. Už před nějakým časem jsem mu předepsal prášky na uklidnění. Je třeba být trpělivý, on je ještě pořád v šoku.“

„Ale mně se zdá, že je to den ode dne horší, že je úplně duchem nepřítomný. Mám strach.“

„No tak, no tak, jen se tomu nepoddávejte. Vy jste s Ruth jediná zodpovědná osoba v domě. Nepočítám paní Camillu, protože ta už se bude moci brzy vrátit do Roches-Blanches.“

„Už?“

„Vy nejste ráda? A já myslel, že její přítomnost špatně snášíte.“ Lea podrážděně trhla rameny.

„Vůbec ne, Camille je tu moc užitečná a já slíbila Laurentovi, že na ni budu dávat pozor.“

„Máte od něj nějaké další zprávy?“

„Ano, asi pětadvacetiřádkový dopis, ve kterém píše, že se mu daří dobře, a prosí o boty, o prádlo a o tabák. Včera jsme mu poslaly balík. S botami to byla velká potíž. Nakonec je někde vyčenichala Francoise, nechtěla říct jak: nádherné polobotky s krepovou podešví.

19. KAPITOLA

Vánoce roku 1940 byly jedny z nejsmutnějších, jaké obyvatelé Montillaku zažili. Před třemi týdny pohřbili pana ďArgilat, který zemřel ve spánku po nemoci, o jejíž závažnosti neměl nikdo z jeho blízkých ani ponětí. Zemřel, aniž spatřil svého syna, tak jak to předpověděl. Když Pierre Delmas dostal oznámení o smrti svého nejlepšího přítele, zůstal několik dní jako omámený. O nezbytné formality se musela postarat Lea. Napsala Laurentovi, aby mu tu smutnou

novinu oznámila a zeptala se ho, co je potřeba udělat s panstvím. Divoce se přitom pohádala s Francoise, které vyčítala, že se vůbec nestará o domácnost a myslí jen na tu svou nemocnici, a přitom ji rodina potřebuje.

„Já se o ni starám stejně jako ty. Kdo přináší maso, když není nikde k dostání? A olej? A cukr a dvacet pytlů uhlí? Ty snad? Kdybych já tady jezdila s károu tak jako ty, moc bychom toho k jídlu neměli."

To byla pravda, Francoise nelhala. Bez ní by byla rodina odkázaná na turín, brambory a jedlé kaštany, na které chodila Lea s Ruth a Laurou do lesa u La Réole. Jak to ale Francoise dělá? A navíc nikdy nechtěla peníze a říkala, že jí stačí plat ošetřovatelky. O tom Lea pochybovala, protože kromě základních potravin si Francoise dost často koupila nějakou sukni, blůzku, šátek nebo dokonce pár střevíčků. Slíbila Lee, že se pokusí jí v nemocničním družstvu také jedny sehnat.

Lea se mnohokrát pokusila vtáhnout ji do starostí o Montillac, ptávala se jí na její názor, jak by se měl statek spravovat, než jejich otec překoná svůj smutek, ale vždycky z ní dostala jen nějakou lhostejnou odpověď:

„Děláš to všechno moc dobře, sestřičko."

„Ale tebe se to týká, jsou to naše pozemky, dům, ve kterém jsme se narodily, který máma milovala a krášlila."

„Já nikdy nechápala, co všichni na té staré barabizně a hlavně na tom smrtelně nudném kraji máte."

Lea zůstala po tom výpadu oněmělá, a jako v čase jejich dětství se na sestru vrhla. Té se podařilo uskočit před fackou a utéct do svého pokoje. Od té doby byly vztahy mezi oběma sestrami napjatější.

Navzdory bombardování, které se pořád ozývalo od Bordeaux, postavila Ruth jako každoročně v salonu tradiční jedličku a ozdobila ji girlandami a skleněnými koulemi, jež uchovávala Isabelle Delmasová od narození svého nejstaršího dítěte v krabicích od bot. Bylo to poprvé, co Isabelle neukládala do jesliček voskové jezulátko. Toto symbolické gesto připadlo Camille.

S večeří se Estelle s paní Fayardovou překonaly, takže se zapomnělo na dobrá jídla kuchařky, kterou museli z úsporných důvodů propustit: obrovská krůta, samozřejmě dar od Francoise, zelí pomalu dušené ve šťávě z pečené, pyré z jedlých kaštanů a čokoládová roláda, Estellino mistrovské dílo. Slavnostní hostinu doplnilo několik lahví dobrého místního domácího vína.

Byla taková zima, že upustili od plánu jít na půlnoční mši a brzy si dali druhou večeři. Přesto, že byli pořád ve smutku, všichni se vynasnažili se svátečně ustrojit. Všechnu tu čerň zpestřovaly tu šerpa, tu náhrdelník nebo květina. Malý Charles zkoušel první úsměvy.

Po jídle přešla celá rodina do salonu, vytopeného a rozzářeného svíčkami na stromečku i ohněm, plápolajícím v krbu. Camille darovala Lee nádherný perlový náhrdelník, jenž patříval její matce.

„Camillo, taková nádhera! To si nemohu vzít."

„Ale prosím tě, miláčku, mně to udělá radost."

Lea se zastyděla za svůj skromný dárek: kreslený portrét miminka, který si Camille přitiskla k hrudi.

„Nic by mi nemohlo udělat větší radost. Dovolíš mi, abych ho poslala Laurentovi?"

„Je tvůj, dělej si s ním, co chceš."

Francoise a Laura dostaly každá hezký zlatý náramek, Ruth brož se safírem, Lise krajkový límec, Albertině starobylé vydání Pascalových *Myšlenek* a Bernadette Bouchardeauová i Estelle hedvábný šátek. Pokud jde o Pierra Delmase, Camille mu dala krabici jeho oblíbených doutníků.

Ruth s Bernadettou darovaly rukavice, šerpy, ponožky a svetry, které za večerů upletly. Každý se vynasnažil udělat v rámci svých možností ostatním radost. Slečny de Montpleynet věnovaly svým neteřím teplou látku na kabáty. V poněkud ochablé euforii, jež obyčejně nastává po rozdání vánočních dárků,všichni na pár okamžiků zapomněli na své bolesti, na své úzkosti i na válku, a poslouchali, jak Francoise hraje Bachovu fugu.

Poprvé za celou dobu Lea pomyslela na Isabellu bez pobouření a bez slzí. Nějaká dlaň jí stiskla ruku. Nestáhla ji, poznala Camilliny hubené prsty. Francoise dohrála. U vchodu vypukl potlesk a předešel tak potlesk posluchačů v místnosti. Všichni se otočili. V předsíni stál Otto Kramer a Frederic Hanke. Francoise vstala a šla jim v ústrety. Okamžik nato vstupovali do salonu.

„Vaše slečna dcera trvala na tom, abychom já a můj kamarád přišli," řekl poručík Krammer. „Dovolili jsme si sejít dolů poslechnout si Bacha," dodal směrem k Pierru Delmasovi. „Má matka je výborná muzikantka, má moc ráda Bacha. Dovolte, abych vám popřál veselé Vánoce i přesto, že je válka."

Sklapl podpatky a zamířil ke dveřím. Proti všemu očekávání Camille navrhla: „Když je Štědrý den, zapomeňme, že jsme nepřátelé. Dejte si s námi skleničku."

„Děkuji, paní Camillo," uklonil se Frederic Hanke.

„Heilige Weihnacht!" zdvihla Camille sklenku.

„Veselé Vánoce!" odpověděli francouzsky.

„Poručíku, vy jste říkal, že vaše matka je muzikantka. Nejste vy taky muzikant?" zeptala se Lisa upejpavě.

„To je jeden z nejlepších pianistů v Německu," pleskl ho jeho společník po zádech.

„Nevěřte tomu, kamarád přehání."

„Ale pane poručíku…"

„Mlčte, Frederiku."

„Poručíku, buďte tak hodný, zahrajte nám něco," poprosila Francoise.

Všechny pohledy se k ní otočily. Dívka sklopila hlavu a začervenala se. Všichni věděli o Francoisině vášni pro hudbu. Nikdy si nenechala ujít žádný koncert v Bordeaux. Vždyť tam jela na *Samsona a Dalilu* a na Ravelovo *Bolero*, když začala hudební sezona, navzdory výčitkám tetiček i Ruth!… To proto žádá německého důstojníka, aby zahrál!…

„Jestli váš pan otec dovolí, slečno, bude mi potěšením udělat vám radost."

„Jen račte, pane důstojníku, má žena má hudbu moc ráda," řekl Pierre Delmas a se zarudlou tváří a obličejem obráceným jinam potáhl ze svého doutníku.

Otto Kramer se posadil k piánu.

„Uvidíš, že nám zahraje Wagnera," pošeptala Lea Camille.

Z taktnosti, na niž všichni citlivě zareagovali, zahrál virtuózně několik klavírních skladeb od Debussyho. Když dozněla poslední nota, po pár vteřinách ticha propukl potlesk. Štěstí a pýchy, jež se rozlily po Francoisině hezké tváři, si všimla jen Camille.

Den po tomto Štědrém večeru Laurent ďArgilat společně s jedním přítelem uprchli z tábora ve Westphalenhofu, kde byli internováni. Oba muži využili toho, že se šlo kácet dříví mimo tábor, a spojenectví dvou svých kamarádů, kteří byli uznáni za nemocné, ale opustili ošetřovnu a když strážní dokončili sčítání, zamíchali se mezi malou skupinu mužstva. Když došli do lesa, schoval se Laurent se svým přítelem pod větve. Byla jim strašná zima, padal sníh, bylo pošmourno.

Strážci ukončili práci dřív a spočítali vězně. Počet souhlasil. Mužstvo se vydalo nazpátek k táboru. Laurent s přítelem vstali a šílení radostí se vrhli za svobodou. Sníh byl hluboký. Asi po půlhodině se zastavili, aby popadli dech a strhali ze sebe vězeňské hadry. Během dlouhých hodin zajetí si Laurent vyrobil z kabátce jednoho holandského četníka černé sako a pod něj si navlékl dva vlněné svetry, které mu poslala Ca-mille. Jeho oblečení doplňovaly kožešinové rukavice, boty od Francoise a uhlířská čepice. V ruksacích měli jídlo a spacáky. Vydali se směrem ke čtyřicet kilometrů vzdálenému nádraží v Jastrovu. První noc přespali u silnice v cestářské budce. Druhý den večer prošli vesnicí Jastrov. Ulice ještě měly vánoční výzdobu a objímající se dvojice mířily na tancovačku. Z otevřených dveří vinného výčepu vycházel vlažný závan alkoholu smíšeného s tabákovým kouřem a popěvek doprovázený harmonikou… Spěchali k

nádraží a hledali nějaký zásobovací vlak. Ale všechny, které projížděly, jely opačným směrem. Celí zmrzlí se schovali do vagonu na odstavné koleji. I přes jejich spacáky je trápil chlad až do rozednění.

Na konci této dlouhé noci nastoupili bez lístku do vlaku na Scheindemühl. Šest dní cestovali tajně ve vagonech s bramborami, s dobytkem nebo se štěrkem. Občas nastoupili do osobního vlaku, pokaždé bez lístku, a snažili se splynout s davem. Laurentova znalost němčiny je několikrát uchránila před prozrazením. Tak se postupně dostali do Frankfurtu nad Odrou, Chotěbuzi, Lipska, Halle, Casselu, Frankfurtu nad Mohanem. Rýn přejeli v Mohuči, schovaní v brzdařské budce.

Jejich husarská výprava skončila v Bingerbrücku před tabulí s odjezdy vlaků, kde se Laurentův přítel, jenž neuměl německy, nedokázal zbavit policisty, který ho oslovil. Nezatkli ho hned v domnění, že má komplice. Laurent, jenž ho z dálky viděl, jak klidně sedí, k němu zamířil, když vtom se jeho kamarád prudce zdvihl a dal se do běhu k projíždějícímu nákladnímu vlaku. Oběma mužům se podařilo vyšvihnout se na plochý vagon, zatímco policisté s křikem běželi po peróně. Naneštěstí se vlak zastavil a Němci je s revolverem v ruce zatkli. Bez okolků a hrubě je dostrkali na nádražní policejní stanici. Atmosféra se změnila, když Laurent zodpověděl jejich otázky perfektní němčinou. Dostali teplou polévku a maso a policisté jim blahopřáli k jejich výkonu. Pak je zavřeli do městského vězení a druhý den, pevně obklopeni třemi strážnými, byli odvezeni zpátky do tábora ve Westphalenhofu.

Vyslýchal je zpravodajský důstojník, jenž připustil, že si zasloužili, aby se jim útěk povedl. Byli odsouzeni ke třiceti dnům na samotku. Od jejich útěku uběhlo devět dní.

Když vyšli ven, dostalo se jim kázání jistého plukovníka Malgorna, doyena zajatců z oflagu II D, o sobecké povaze takového podniku a o nepříjemných důsledcích, od nichž je uchránila jen velkorysost velitele tábora. Bylo jim

doporučeno, aby přemýšleli o skutečném smyslu svých nynějších povinností: být správným vězněm je nejúčinnějším příspěvkem k maršálově politice, zárukou budoucího nástupu „evropské Francie“.

Když jim trest vypršel, vrátili se do svého baráku. Ne nadlouho, neboť je z bezpečnostních důvodů brzy převezli do jiného tábora.

Od jejich zajetí jednoho letního dne na pláži ve Francii uběhlo sedm měsíců.

20. KAPITOLA

Zima neměla konce. Pro nedostatek paliva bylo ve velkém domě sotva přes deset stupňů, jedlo se v kuchyni, vytopené starožitným sporákem na dřevo, na němž Estelle s Ruth vařily. I přesto, že Francoise občas přinesla nějaké potraviny z Langonu, měli všichni hlad.

V tomto vinařském kraji trpěli během zimy 1940/1941 skoro všichni hladem a zimou. Železničáři vídali se vztekem v srdci odjíždět do Německa plné vagony masa, mouky, zeleniny a dřeva.

Na Montillaku se nicméně všichni uskrovňovali, aby mohli Laurentovi posílat balíčky. V únoru jim přišel korespondenční lístek s oznámením, že Laurent byl převezen do pevnosti Colditz.

V březnu Albertině s Lisou seznámily ostatní se svým úmyslem vrátit se do Paříže. Obě slečny byly zvyklé na město a venkov už špatně snášely. Zkusili je zadržet. To by se ale bylo podařilo jedině Isabelle Delmasové…

S jarem se do statku vrátilo trochu pohody. Ruth s Leou zasely a nasázely na část zryté louky různou zeleninu. Ruth vášnivě sledovala každý zelený výhonek, jenž se objevil nad zemí. Úspěch její zeleninové zahrádky byl v jejích očích nanejvýš důležitý, byla to cena za schvácenost, mozolné ruce,

omrzliny i za ten hlad, jejž si přísahala, že ho už nikdy nepocítí. Vinná réva, která představovala v kraji pro všechny hlavní starost, byla rázem méně důležitá, když Fayard, z něhož se stal správce statku, obdržel zprávy o svém synovi: byl zajatcem v Německu, ale brzy se vrátí, Maršál to zaručí.

Fayardova láska a vděčnost k maršálu Pétainovi neznaly hranic. To je velitel, který se stará o osud nešťastných zajatých vojáků! Francie je v dobrých rukou! Práce, Rodina, Vlast, v tom je budoucnost. S jakým znovu nalezeným zápalem se starý veterán z války v roce 1914 znovu vrhl do práce! Na jeho radosti ulpíval jediný stín: špatně si zvykal na přítomnost Němců v Montillaku. Každý pohled na uniformu pro něj byl znovu nepříjemným překvapením.

Mathias Fayard byl propuštěn v květnu. Když ho Lea spatřila, vrátil se jí úsměv, který zmizel po smrti její matky. A když ji mladík přitiskl k sobě, prudký záchvěv probudil její spící tělo. Lhostejná k vyčítavému pohledu Ruth i k pobavenému pohledu Camilly Lea prodloužila objetí. Díval se na ni a nechtěl uvěřit svému štěstí, zdálo se mu, že se změnila, že je ženštější; zkrásněla jakousi divočejší krásou, novou tvrdostí v očích.

„Jsi hubený a špinavý až hrůza. Pojď, napustím ti vanu.“

„Ale slečno Leo, on se může umýt doma,“ řekl otec Fayard a hryzl si knír.

„Nechte to být, Fayarde, všechno, co dělá má dcera, je dobré. Její matka mi zrovna dnes ráno říkala…“

„Prosím tě, táto…“

Lea nedala Mathiasovým rodičům čas zareagovat a odtáhla ho na schodiště a pak do dětského pokoje. V objetí se svalili do polštářů.

„Ty žiješ, ty žiješ,“ opakovala mu Lea pořád dokola.

„Nemohl jsem umřít, protože jsem myslel na tebe.“

Dotýkali se a očichávali, jako by se navzájem chtěli přesvědčit o své existenci. Lea zabořila obličej chlapci pod bradu a jemně ho hryzala.

„Pusť mě, jsem špinavý až hrůza a možná mám blechy.“

Při slově blechy ho Lea odstrčila. Když Mathias o těch potvůrkách mluvil, věděl, co dělá. Už od jejich společného dětství nemohla Lea snést myšlenku, že by měla blechy. Při samotné zmínce o nich pociťovala nepřekonatelný odpor. Když spatřil její zhnusený obličej, zasmál se.

„Máš pravdu. Počkej na mě tady, jdu pustit vodu."

Koupelna u dětského pokoje byla nejprostornější a nejstarší v celém domě. Používala se zřídka, protože obrovská vana spotřebovala všechnu teplou vodu z bojleru. Se svými dvěma umyvadly, toaletkou se štokrdlátkem s volánky z vybledlého květovaného chintzu, rákosovou pohovkou a vysokým oknem obráceným přímo na jih, před nímž byla zatažená záclona z bílého kretonu, měla tahle tak praktická místnost pro Leu kouzlo dětských vzpomínek. V téhle velké vaně Isabelle každý večer koupávala své dcery; toho smíchu a křiku a cákání! Občas jim tam zašel otec, zburcovaný tím rámusem, naoko vyhubovat. A to pak teprve bláznění děvčátek dosáhlo svého vrcholu, šlo o to, kterou utře tatínek. Toto privilegium měla nejčastěji nejmenší Laura, k velké nespokojenosti Ley, jež by ráda byla jediná zabalená do velkého koupacího pláště a pak odnesena až do svého pokoje.

Lea vysypala pod kohoutky poslední levandulovou sůl po své matce. Teplá a vonící pára stoupající z vany, ji natolik rozrušila, že se rozplakala. Sklouzla na kolena na koupelnový kobereček a s hlavou opřenou o smaltovaný okraj vany dala svému smutku volný průchod.

„Leo!"

Camille si klekla vedle ní a hladila ji po vlasech.

„Co je ti, drahoušku?"

„Máma…"

Tváří v tvář té dětinské a hluboké sklíčenosti Camille začala také slzet. Tak je tam našla Ruth.

„Co se stalo? Nějaká nehoda?…"

„Ne…ne… Ruth, žádný strach. To je jen z přebytku zármutku," řekla Camille a vstala.

S mateřskými gesty otřela Lee obličej chladnou vodou.

„Paní Camillo, dole je poručík Kramer. Chtěl by s vámi mluvit.“

„Co tu dělá teď uprostřed dne? A co mi chce?“

„Já nevím, ale vypadá dost zachmuřeně.“

„Proboha! Jen aby se nic nestalo Laurentovi.“

„Co by se stalo Laurentovi! Je v zajetí, tam se mu nic stát nemůže,“ řekla Lea a utírala si obličej.

„Pojď se mnou, já si netroufám tam jít sama.“

„Napřed se musíme učesat, podívej se na sebe, jak vypadáš. Jestli uvidí, že jsme brečely, bude si klást otázky.“

„Máš pravdu.“

Obě mladé ženy se pokusily zahladit stopy po svém smutku. „Ruth, prosím tě, dojdi říct Mathiasovi, že má připravenou vanu,“ řekla Lea a uhlazovala si sukni. „Je v mém pokoji.“

Poručík čekal vstoje v salonu. Když vešly, uklonil se. „Přál jste si se mnou mluvit, pane?“

„Ano, musím vám oznámit něco velmi politováníhodného. Váš manžel uprchl.“

Camille zůstala naprosto chladná.

„Samozřejmě,“ pokračoval důstojník, „vy o tom nic nevíte?“

„Nevím,“ zavrtěla hlavou.

„Kdy se to stalo?“ zeptala se Lea.

„O Velikonocích.“

„A vy jste se to dozvěděl až teď?“

„Ne, vzkázali nám to už před třemi týdny.“

„A proč mě na to upozorňujete až teď?“

„Nechali jsme hlídat dům i jeho panství Roches-Blanches pro případ, že by ho napadlo přijít za vámi.“

„Zatkli byste ho?“

„Splnil bych svou povinnost. S lítostí, ale udělal bych to. Ale protože jsem u vás hostem a mám k vám úctu a sympatie, chtěl jsem vás na to upozornit sám.“

„Co se stane, když bude znovu dopaden?“

„Je to jeho druhý pokus o útěk. Napříště by se s ním mohlo jednat mnohem přísněji.“

„Copak to není normální, pokusit se o útěk, když je člověk vězeň?“ zeptala se Lea vztekle.

„Já s vámi souhlasím, slečno. Kdybych já byl uvězněn, pokusil bych se uprchnout za každou cenu. Jenže já vězeň nejsem, my jsme vyhráli válku a…“

„Jen dočasně,“ přerušila ho Lea.

„Ano, sláva je vrtošivá, ale v téhle chvíli není žádná země tak silná, aby porazila Reich.“

„Ani Američani?“

„Ani ti. Paní ďArgilat, dovolte mi jednu radu. Kdyby se nějakým zázrakem vašemu manželovi podařilo překonat naši ostrahu, poraďte mu, aby se vzdal.“

„Takovou věc nikdy neudělám.“

„Říkám vám to v jeho i ve vašem zájmu. Myslete na vašeho syna.“

„Právě proto, že na něj myslím, pane, nikdy takovou radu manželovi nedám.“

Poručík Kramer pohlédl s jistou něhou na ženu, stojící před ním.

„Kdyby byli všichni Francouzi mysleli jako vy!“

„Já jsem si jistá, že v hloubi duše všichni uvažují jako já.“

„Pak je vaše láska ke cti zakořeněná hodně hluboko.“ Poručík sklapl podpatky a odešel.

Camille s Leou zůstaly po dlouhou chvíli bez hnutí tiše stát.

Kéž nepůjde sem, pomyslely si.

„Musíme to říct otci Adrienovi,“ řekla Lea.

„Ale jak? Od té doby, co se tu na chvíli ukázal počátkem února, od něj nemáme žádné zprávy.“

„Než odejel, řekl mi, že v případě nutnosti mu můžeme nechat zprávu u Richarda Chapona, který mu ji předá. Pojedu do Bordeaux.“

„Pojedu s tebou.“

„Ne. Když tam pojedeme obě, poručík Kramer něco vytuší a mohl by nás nechat sledovat. Mám nápad. Zítra jede táta s Ruth za Laurou do penzionátu. Řeknu jim, že chci sestřičku vidět.“

Lea vyšla a ve dveřích se srazila s vysokým mladíkem, hezky vonícím levandulí, který ji vzal do náručí.

„Přestaňte… O! To jsi ty… já zapomněla.“

„To je brzy. Sotva jsem přijel, a už jsi mě vypudila ze svého života, to není hezké.“

„Ne, Mathiasi, tím to není. Totiž… promiň, nemohu ti nic říct. Přijď za hodinu na křížovou cestu.“

Než přišla Lea za Mathiasem, dalo se do deště. Schovali se do jedné z kapliček na křížové cestě, a tam si přitulení k sobě vyprávěli, co se s nimi dělo po tom, co se rozešli v Orleansu.

Lea vyprávěla o všem, včetně vraždy toho muže, který je chtěl oloupit, ale zatajila svůj vztah s Francoisem Tavernierem.

Co se týče Mathiase, ten poté, co pomáhal při záchranných pracích a ošetřování raněných v Orleansu, marně bloudil troskami a prodíral se davem uprchlíků, aby svou přítelkyni znovu nalezl. Se skupinkou vojáků se ocitl pod velením nějakého mladého podporučíka a bojoval poblíž katedrály. Všichni jeho druzi byli zabiti kromě jednoho desátníka, s nímž společně padli do zajetí. Šoupli je do provizorního tábora poblíž kostela Saint-Euverte, obehnaného ostnatým drátem, a pak na Motte-Sanguin. Příští den pomáhal při hašení požáru, jenž po pět dnů pustošil Orleans, s odklízením trosek, s převozem raněných a s pohřbíváním mrtvých. Pěšky spolu se zbídačelým mužstvem pak došel mezi ostatních osmnáct tisíc zajatců do tábora v Pithiviers. Spali přímo na zemi, v blátě, hladoví, špinaví, pokrytí hmyzem, a už ani necítili ten odporný zápach, šířící se z mužů, z nichž si někteří už měsíc nevyměnili košili a ponožky. Prali se o kus plesnivého chleba, o sběračku

polévky s kroupami, nalité do toho, co bylo po ruce, staré otřískané misky nebo prázdné konzervy.

Mathias o tom všem vyprávěl se sklopenou hlavou… O třiceti gramech koňského masa, které čas od času dostávali, o radosti, jakou měli, když Asociace francouzských žen přivezla pár přikrývek, o chlebíčcích s husími játry, které rozdávala American Legion, o mejdlíčku navoněném karafiáty, které dostal od nějakého děvčátka, o naději na brzké osvobození, jež bylo neustále oddalováno, o všeobecné důvěře v Maršála, o balíčku tabáku za frank, který se prodával za sto franků, o narůstající sklíčenosti, o mších, na něž chodilo čím dál tím víc vězňů: počátkem června sto z osmnácti tisíc, a počátkem srpna už dva tisíce ze zbývajících dvou tisíc pěti set. Řekl, že byl mezi těmi dvěma tisíci a že se modlil, aby ji znovu uviděl.

Se vztekem v hlase vyprávěl, jak byli všichni zbabělí a báli se pokusit o útěk, který byl přitom tak snadný, o jejich radosti, když bylo vyhlášeno příměří, o jejich zklamání, když četli ustanovení o zastavení nepřátelství, zvlášť odstavce 20, ve kterém se říkalo, že „všichni francouzští váleční zajatci zůstanou v německých táborech až do uzavření míru“, o dlouhých hodinách nečinnosti, během nichž pořád omílali minulý život, s hladovým břichem sestavovali labužnické jídelníčky a snili o ženách. Naštěstí pro něho nadešla doba žní. Patřil mezi ty mladé zemědělce, které rozeslali do celé Francie, aby nahradili chybějící muže.

„Nikdy bych nevěřil, jakou budu cítit radost při nakládání obilných snopů, vysvlečený do půl těla, pod palčivým sluncem. Konečně jsme se dosyta najedli.“

Dopisy pro otce a pro Leu napsal na jednom statku v Beauce. Ani jeden z dopisů nikdy nedošel. Když na své dopisy nedostával žádnou odpověď, pokusil se o útěk. „Vypůjčil“ si přitom šaty od místního statkáře. Po třiceti kilometrech ho znovu chytili a v dobytčáku zavezli zpátky do Německa. Jen dva týdny zůstal v jednom koncentračním táboře u Frankfurtu a odtud ho poslali na práci do jednoho

lesního závodu, kde zůstal až do svého propuštění. Nechápal, proč ho propustili: nepečuje o žádnou rodinu. Jediné přijatelné vysvětlení bylo, že majitel lesa už nepotřeboval dělníky, protože práce skončila, a tábory v tomto kraji byly přeplněné. Bylo to také v době, kdy vláda ve Vichy dělala všechno pro to, aby dosáhla propuštění zajatců. Měl prostě štěstí. A ještě větší štěstí měl, že ji nalezl živou a zdravou.

„Co teď budeš dělat?“ zeptala se Lea.

„Pracovat. Otec mě hrozně potřebuje.“

„No samozřejmě, ale co válka?“

„Jaká válka?“

„Ještě jsou lidi, kteří bojují.“

„To mluvíš o severní Africe?“

„Ano, nebo o generálu de Gaullovi.“

„No, víš, o de Gaullovi jsme diskutovali před dvěma dny ve vlaku. Spousta lidí si myslí, že se to nedá brát vážně a že je potřeba věřit Maršálovi.“

„Ale co si o tom myslíš ty?“

„Víš, já teď myslím jen na jedno: vrátil jsem se domů a držím v náručí ženu, kterou miluju. A to jde de Gaulle stranou,“ řekl a zahrnul ji polibky.

Lea ho rozmrzele odstrčila.

„Mně se nelíbí, když se mnou takhle mluvíš.“

„Ale přece mi nebudeš říkat, miláčku, že se zajímáš o politiku a že jsi gaullistka?“

„Ty to nechápeš, tady jde úplně o něco jiného než o politiku, tady jde o svobodu.“

Mladík vypukl ve smích.

„Teda všechno bych čekal, jen ne tohle. Krásná a koketní Lea Delmasová tady promlouvá o svobodě, zahrává si s generálem de Gaullem a už ji nebaví svádět mužské. Co se ti stalo, že ses tak změnila?“

Lea vztekle vstala.

„Co se mi stalo? Viděla jsem umírat strašlivou smrtí ženy a děti… zabila jsem jednoho muže… má matka, o které jsem si myslela, že je tu v bezpečí, zahynula při bombardování

Bordeaux… Laurent je bůhvíkde ztracený… nemáme už žádné peníze… skoro nic k jídlu… dům nám okupují Němci a můj otec… z mého otce se pomalu stává blázen…“

Lea bušila pěstmi do stěn natřených vápnem.

„Promiň, já jsem nešika. Teď jsem tady a budu ti pomáhat.“

Líbal ji na obličej a do vlasů, pátral v jejích vlasech po vůni sena, kterou v nich kdysi zanechávalo jejich dovádění ve stodole, nalézal vanilkovou vůni její pokožky. Divoce ji k sobě přitiskl. Zatímco jeho prsty nedočkavě rozepínaly knoflíky na halence, jeho zuby již hryzaly přítelkyni do rtů.

Lea náhle zpozorněla při ozvěně, jakou v jejím těle probouzelo drsné Mathiasovo mazlení. Říkala si, že tohle by neměla, vždyť přece miluje Laurenta, a že je blázen a neopatrná, ale všechen její odpor byl předem překonán, její touha po těle přitisknutém k jejímu a po pohlaví pronikajícím do ní byla příliš silná. Slyšela se, jak sténá, zajíká se a drmolí nesouvislá slova. Rychle, rychle… ať už si ji vezme… no tak, na co čeká? Vzrušeně si strhla kalhotky a nabídla se mu, necudná a nádherná. „Pojď.“

Chlapec zíral na tu plavou zářivou houštinku, orámovanou podvazky, na nichž byly upevněny černé nitěné punčochy, které dávaly vyniknout jemně bílé vnitřní straně stehen. Zabořil obličej do vlhké vůně. Pod jeho jazykem Lea nevázaně sténala.

V jednom okamžiku otevřel oči a spočinul pohledem na obličeji Krista, hroutícího se pod tíhou svého kříže. Zdálo se mu na chvíli, že socha ožívá, že Syn člověka na něj spiklenecky mrká. Lea pod Mathiasovými polibky dosáhla ukojení a vyrazila výkřik. Vzrušená ňadra ji jemně bolela. Odtrhla si Mathiasovu hlavu od klína a lačně políbila ta ústa, která jí poskytla tolik slasti. Opájela se jejich chutí.

„Vem si mě,“ vydechla a roztáhla nohy.

Znovu zasténala blahem, když mužské pohlaví vklouzlo do jejího klína, dosud vzedmutého rozkoší.

Déšť venku zesílil, bylo zamračeno jako v zimě. V kapli, otevřené směrem ke stromům křížové cesty, spali chlapec s dívkou, napůl svlečení, pod kamenným sousoším, jehož bledé obličeje jako by je chránily.

Druhý den po Mathiasově návratu doprovodila Lea otce, tetičku Bernadette a Ruth do Bordeaux pod záminkou, že se jede podívat za Laurou a nakoupit semínka do zeleninové zahrady. Po nepříjemném obědě u strýce Luka, kde se nemluvilo o ničem jiném, než jaké má Francie štěstí, že se objevil takový hrdina jako maršál Pétain, dostala svolení, že si může jít po svých nákupech.

„Jdu s tebou," řekla Laura a vstala.

„To nemusíš, já to zvládnu," vyhrkla spěšně Lea.

„Mohu jít s vámi?" zeptala se sestřenice Corinne.

Lea vrhla na Ruth prosebný pohled.

Ruth odjakživa nedůvěřovala tomu, co nazývala „bláznivé nápady mojí maličké". I když vždycky tvrdila, že tohle dítě si se vším poradí a že potřebuje víc volnosti než její sestry.

„Lea má v sobě životaschopnost instinkt k přežití, který všechno převálcuje. Běda těm, kdo by se jí chtěli postavit do cesty," řekla Adrienu Delmasovi, když ho viděla naposled.

I přes nedůvěru, kterou v té chvíli pociťovala, přišla tedy Lee na pomoc.

„Ty ale máš přece jít do Mollatova knihkupectví, Lauro. Mohli bychom tam zajít s Corinnou, zatímco bude Lea kupovat tu sadbu. Cestou zpátky se tam pro nás zastaví."

Ruth ani nedokončila větu, a Lea už pádila ven. Byt advokáta Delmase naštěstí nebyl příliš daleko od sídla redakce *La Petite Gironde* na rue de Cheverus. Pokud jde o Mollatovo knihkupectví, to bylo kousek od redakce, na ulici Vitala-Car-lese.

Při její příliš krátké návštěvě jí Adrien řekl, že kdyby se s ním potřebovala spojit, může to napříště udělat přes Richarda Chapona. Přijal ji týž úředník jako posledně a ten jí řekl, že tam ředitel není a že nikdo neví, kdy se vrátí.

„Ale tohle je důležité,“ naléhala Lea.

„Asi má na starosti víc důležitých věcí, slečno.“

Když viděl, jak bezradně Lea vypadá, dodal:

„Jděte za jeho přítelem, páterem od Svaté Eulálie, ten by vám třeba mohl pomoct.“

Kostel svaté Eulálie? Ten je přece hned vedle dominikánského kláštera, tam, kde ji opustil Raphaël Mahl. Rozhodla se, že tam půjde.

„Děkuji, pane.“

Obloha se zatáhla, bylo chladno. Lea si vyhrnula límec starého Isabellina pršiplášťě, na hlavu si nasadila plstěný klobouk a dala se do běhu. Tiskla k sobě kabelu, zavěšenou na rameni.

Zastavila se u schodů do kostela a stěží popadala dech. V okamžiku, kdy zatlačila do dveří, dalo se do deště.

Před oltářem, na němž zářila červená lampička, se modlilo několik žen. Aby skryla rozpaky, zaklekla nedaleko sakristie a přemýšlela, co udělá a řekne. „Leo, co tu děláš?“

Trhla sebou a málem vykřikla, když ucítila, jak jí na rameni spočinula nějaká ruka. Díval se na ni nějaký muž ve hnědém obleku, s kloboukem v ruce a se rty lemovanými hustým vousem.

„Strýčku Adriene!“

„Pst, pojď za mnou.“

Zamířil k východu. Venku pršelo. Adrien Delmas si nasadil klobouk, vzal Leu pod paží a rychle ji odváděl pryč. „Jak jsi to oblečený?“

„Pro některé procházky je dominikánský šat trochu moc nápadný. Děkuju Bohu, že jsem tě potkal. Kostel už několik dní hlídá gestapo. Kdybych tě byl neviděl, jak tam vcházíš, kdo ví, co se mohlo stát.“

„Já tě hledala.“

„To jsem si domyslel, ale tudy už nikdy nechoď. Co se děje?“

„Laurent utekl z Německa.“

„Jak to víš?“

„Poručík Kramer to řekl Camille.“

„Už je to dlouho?“

„O Velikonocích.“

Déšť zesílil, a tak se zastavili pod portálem naproti katedrále.

„Camille nemá žádné přímé zprávy?“

„Ne.“

„Tak co tedy mám dělat?“

„Mám… Camille má strach, že se Laurent pokusí přijít za ní. Dům je hlídaný. Co máme dělat, kdyby tam přišel?“

Vedle nich se se smíchem přišli schovat dva němečtí vojáci.

„Ošklivé počasí má ta Francie,“ zašklebil se jeden z nich zhnuseně.

„Ano, ale dobré víno,“ dodal druhý.

Aniž se domluvili, opustila Lea se strýcem přístřešek. Chvíli kráčeli mlčky.

„Příští týden musím jet do Langonu navštívit v nemocnici jednoho z našich bratří. Využiju toho a přijedu na Montillac. Musím v kraji s pár lidmi mluvit.“

„Nemohu tam jít místo tebe?“

„Ne, má milá, to je moc nebezpečné. Už tak toho víš až moc pro tvé i pro moje bezpečí.“

„Já chci pomoct Laurentovi.“

„O tom nepochybuju. Ale nejlíp mu pomůžeš, když zůstaneš v klidu a nebudeš dělat nic.“

V hlase Adriena Delmase zaznělo podráždění.

„Jak se daří otci?“

Lea si zhluboka vzdychla.

„Dělá mi starost. Tolik se změnil. Už se o nic nezajímá. A od smrti pana ďArgilat je to ještě horší. Mluví jen o mámě, jako by tam pořád byla. Sedává sám v pracovně nebo na terase a mluví sám k sobě. Když mu chci dělat společnost, mám dojem, že ho ruším. ‚Nech mě, vždyť vidíš, že se bavím s mámou.‘ Je to hrozné, strýčku Adrieně, mám o něj strach.“

„Já vím, maličká, já vím. Co říká Blanchard?“

„Moc o tom nemluví. Dal mu nějaké prášky a ty mu Ruth pravidelně dává.“

„Část z něj umřela, a ta se prášky neoživí. Je třeba prosit Boha…“

„Boha! Ty na něj ještě věříš?“

„Mlč, Leo, nerouhej se.“

„Strýčku, já už v Boha nevěřím, a bojím se, že v Montillaku už na něj nevěří nikdo, kromě snad té chuděry Camilly.“

„Takovou věc neříkej, to by bylo strašné.“

Prošli kolem sutin rozbombardovaného domu na Hradební ulici. Ten pohled krutě připomněl Lee její matku.

„Proč jsi nepřijel matce na pohřeb?“

„Nemohl jsem, nebyl jsem v Bordeaux. Kam jdeš teď?“

„Mám se setkat s Ruth a s Laurou v Mollatově knihkupectví.“

„To je hned za rohem. Tady tě nechám. Nechci, aby mě viděly v těchhle šatech. Řiď se mými radami: už se nepokoušej za mnou chodit, ani do kláštera, ani do *La Petite Gironde*.

Redakce je hlídaná. Dám ti vědět sám. V každém případě přijedu počátkem příštího týdne do Montillaku. Do té doby buď opatrná. Kdyby naneštěstí Laurent přijel dřív, řekni mu, ať jde do Saint-Macairu ke kmotřenci tvé matky, ten ví, co se má udělat. Ať mu Laurent řekne: ‚domino je obrácené’, on bude vědět.“

„Domino je obrácené.“

„Ano.“

Rozešli se u Dijeauxské brány. Déšť ustal.

V knihkupectví řekl jeden prodavač Lee, že „dámy“ Delmasovy právě odešly. Naštěstí bylo semenářství na trhovnickém náměstí ještě otevřené a majitel měl ještě pár sáčků a dokonce, vrchol luxusu, sazeničky rajčat a salátu.

U strýčka Luka ji chladně přijala Laura, jež se chvatně chystala zpátky do školy.

„Chtěla jsem ti něco důležitého říct,“ zafuněla, „ale řeknu ti to až příště.“

„Nehloupni a řekni mi to.“

„Ne a ne, tím hůř pro tebe.“

„Půjdu s tebou.“

„Není třeba. Zeptej se Francoise, jak se tuhle večer bavila na koncertě. Na shledanou.“

21. KAPITOLA

Strýčku Adriene!“ Lea, přidřepla ve „své“ zeleninové zahrádce, oblečená do vesnické haleny s modrobílými kvítky a s hlavou chráněnou širokým slamákem, vstala s plnou rukou plevele.

Dominikán sledovaný Camillou došel až k ní a nadzdvihoval si bílou sutanu. Lea se mu vrhla do náručí.

„To mám radost, že tě vidím, strýčku!“

„On viděl Laurenta, je v Bordeaux!“ vyhrkla Camille.

„V Bordeaux!…“

„Chtěl přijít za mnou, ale tvůj strýc mu v tom zabránil…“

„Pro tuhle chvíli je všechno v pořádku, Laurent je v bezpečí.“

„Kde? Já ho chci vidět.“

„To není možné, teď je to moc nebezpečné. Brzy vám dám vědět, kdy za ním budete moci přijet.“

„Doufám, že to bude brzy.“

„Jak se má?“ zeptala se Lea.

„Dobře. Je unavený. Po útěku z Colditzu se uchýlil do Švýcarska. Tam tak těžce onemocněl, že o sobě nemohl dát vědět. Za pár dní ho odešlu do svobodné zóny.“

„Co potřebuje?“

„Teď zrovna nic. Příští čtvrtek zase přijedu do Langonu navštívit otce Duprého. Zajdu sem a řeknu vám, jak bude Camille moci dojet za Laurentem. Do té doby, snažně vás

prosím, nikam nejezděte, s nikým nemluvte. Kdybych náhodou nemohl dojet až do Montillaku, nechám vzkaz u Francoise. Má na starost oddělení, kde leží otec Dupré.“

„A je dost opatrné svěřit jí takovou věc?“ zeptala se Camille a sklopila hlavu.

Strýc i neteř na ni překvapeně pohlédli. „Ale… proč myslíš?“

„Vždyť Francoise je Leina sestra! Copak nežijete pod jednou střechou?“

„Já vím…“

Adrien s Leou na sebe nechápavě pohlédli. Proč ty tajnosti, ta náhlá nedůvěra? Takováhle přece Camille vůbec nebývala.

„Ona by ten vzkaz mohla ztratit… mohli by ji zatknout Němci,“ koktala zrudlá Camille.

„Camillo, vy před námi něco skrýváte. Proč o Francoise pochybujete?“

„Ne… ne… to nic. Já se jen bojím o Laurenta.“

Otec Delmas o pár kroků poodešel, pak se vrátil.

„Dám adresu do obálky knížky Cesta k dokonalosti od Terezie z Avily. Ale tolik opatrnosti nejspíš nebude třeba a přinesu vám ji sám.

Při řeči se vracel k domu.

Pierre Delmas, sedící na kamenné lavičce, obrácené k Bellevue a k pahorku Verdelais, s bradou na rukou, opírajících se o těžkou sukovitou hůl, s neurčitým úsměvem na rtech pohlížel přímo před sebe.

„Tak co, bratře, odpočíváš?“ oslovil ho žoviálně Adrien.

„Trochu, Isabelle mi nařídila vystěhovat nábytek z jejího pokoje. Už nemůžu.“

„Táto, máma je…“

„Já vás chápu, pane Delmasi, nic tak neunaví jako šoupat s nábytkem,“ skočila Camille Lee do řeči.

„Viďte,“ rozzářil se nadšeně. „Isabelle nechce pochopit, že pomalu stárnu…“

Lea se odvrátila.

Camille a Francoise seděly na trávníku před terasou a podpíraly Charlese při jeho prvých krůčcích.

„Za měsíc bude chodit," řekla Francoise.

„To si myslí i Sidonie a Ruth. Říkají, že baculaté dítě chodí dřív."

„Bude se Laurentovi líbit. To je zvláštní, že o něm od jeho útěku nemáš žádné zprávy." Camille se kousla do rtu.

„Kdyby nebyl uprchl, už by ho určitě propustili jako Mathiase," pokračovala Francoise a zdvihla dítě do výšky. To se dalo do smíchu a mrskalo nohama.

Bylo to krásné blonďaté dítě a podobalo se zároveň matce i otci. Chlapeček rostl jako z vody a nikdy nebyl nemocný. Camille k němu cítila živočišnou nepokojnou něhu. Laskala ho očima, jako by se v každém okamžiku obávala, že se jí ztratí. Byl veselý, nikdy neplakal. Všichni ho zbožňovali, kromě Ley, jež se na něj nemohla podívat bez pocitu žárlivosti, i když dal brzy najevo, že jí dává přede všemi přednost.

„Budeš číst tu knihu, co mi pro tebe dal strýc Adrien? *Cesta k dokonalosti*, to asi nebude velká zábava."

„Ano, není to veselé, ale možná je to užitečné, aby měl člověk sílu žít."

„Snad máš pravdu," zachmuřila se Francoise.

Camille si změny její nálady všimla, ale dělala, jako by nic neviděla. Hrála si se synem a smála se jeho grimasám a kotrmelcům.

Mateřství jí svědčí, pomyslela si Francoise.

Na onen Hod boží svatodušní Camille ďArgilat opravdu tak zářila, až celá zkrásněla. Protože nebyla k dostání látka, přestala v těch krásných dnech nosit smutek po bratrovi a oblékla si jedny ze svých starých šatů z jemné bleděmodré látky, díky níž vynikly její oči, osmahlá tvář a vlasy vybledlé sluncem. Byla tak útlá, že vypadala jako holčička. Tmavovlasá Francoise se vedle ní zdála starší a ženštější, i když byla o tři roky mladší.

Od té doby, co pravidelně pracovala v nemocnici v Langonu, se Francoise hodně změnila. Zženštěla, byla svůdnější, pečlivě se česala, malovala – podle soudu Ruth a tetičky Bernadette až moc –, a i přes válečný nedostatek chodila hezky oblečená. Její šaty z červeného šátku s modrými puntíky s vypasovaným živůtkem jako by pocházely z nějakého dobrého krejčovského salonu a ne od švadlenky z Langonu, která je podle ní ušila.

Zítra uvidím Laurenta, pomyslela si Camille.

Lea měla vražednou náladu. Sešla se s Mathiasem v Saint--Macairu u jednoho jeho přítele, který byl přes den pryč. Mathias se radoval z té chvíle strávené daleko od Montillaku, od zkoumavých pohledů Ruth i neklidných pohledů svých rodičů. Od chvíle, kdy se pomilovali v kapli na pahorku Ver-delais, se s ní nesešel ani na chvíli sám. Až se nakonec začal ptát, jestli se mu nevyhýbá. Když ve čtvrtek vešla bledá do kuchyně na statku a řekla mu, aby ji doprovodil, byl dost překvapený. Sel za ní do stodoly; tam se mu beze slova vrhla do náručí a chvěla se jako jehňátko. Jemně ji políbil na ledové rty, položil ji do sena a snažil se ji rozehřát. Ruce, které měla ovinuté kolem jeho krku, se zdály ztuhlé jako ruce mrtvoly. Nemohl jí rozevřít stehna, tak je k sobě tiskla, a přes svou touhu musela své tělo skoro přemluvit, aby do ní jeho úd mohl vniknout. Vykřikla rozkoší, jež se podobala bolesti. Toto objetí zanechalo v Mathiasovi podivnou příchuť hořkosti.

Protože chtěl tuto vzpomínku zahnat, připravil u svého přítele hostinu, jaké mívala Lea ráda: jahodové koláčky, sladké bílé víno, třešně v koňaku, karamelový krém. Aby shromáždil všechny ty pamlsky, musel vynaložit veškerý svůj důmysl. Skromný starý dům byl zaplavený bílými růžemi, které rozmístil pomalu všude. Všechny ty přípravy vyvolaly dívce úsměv na rtech. Hrál si na pána domu a podal jí sklenku vína.

„Napijeme se na naše štěstí.“

Lea vypila víno na ex.

„Ještě. To mi dělá dobře.“

Mathias jí s úsměvem dolil.

Lea se se sklenkou v ruce prošla místností, dlouze se zastavila před vysokým krbem, ozdobeným pohledem na Lourdy, namalovaným na kusu kůry, vycpanou fretkou, dost prožranou od molů, kalendářem francouzské pošty, kyticí růží a zažloutlými fotografiemi.

„Má to tady tvůj kamarád pěkné,“ řekla pomalu. „Kde je ložnice?“

Mathiasovým pohledem přelétla trocha rozmrzení. Nemohl si v jejich milostném vztahu zvyknout na její nenucené chování. Aniž si to uvědomoval, byl by ji radši viděl trochu nesmělejší. Měl nepříjemný dojem, že hru tady řídí ona, a to mu nepřipadalo ani normální, ani vhodné. Pro něj teď bylo jasné, že se Lea stane jeho ženou. Jak by to mohlo být jinak? Při vstupu do ložnice se Lea málem rozesmála, jak byla podobná ložnici Sidoniině: tatáž vysoká ořechová postel pokrytá bílým bavlněným přehozem a obrovská peřina z červeného saténu, nad postelí veliký krucifix z černého dřeva ozdobený větvičkou svěceného zimostrázu. Naproti posteli, po obou stranách okna dva portréty nedělně vystrojených vesničanů a za dveřmi obrovská skříň.

Lea si ani nerozvázala sandály a odkopla je přes celou místnost. Chladné dlaždičky jí byly příjemné. Odložila si skleničku na noční stolek a s prozpěvováním se začala svlékat.

Mathias odhrnul peřinu z postele, jež se pod bílým povlečením zdála obrovská. Lea se na ni nahá položila.

Ty peřiny voní levandulí, pomyslela si a krátce ji bodlo u srdce.

„Dej mi ještě napít.“

„Moc piješ,“ vyčetl jí Mathias, vracející se s láhví.

Lea pomalu pila a dívala se, jak se Mathias svléká.

„Měl by ses při práci svlékat do půl těla. S tím pruhem, co máš od košile, vypadáš, že máš tu opálenou hlavu nasazenou na těle, které k ní nepatří. To není hezké.“

„Já ti ukážu, jestli to není hezké,“ řekl, když si k ní lehal, a přitáhl ji k sobě.

„Počkej, musím si odložit skleničku.“

Jeho ústa cestou zachytila jedno ňadro, zatímco jeho prsty mučily to druhé.

„Jau, to bolí.“

„Co se dá dělat.“

Se smíchem a křikem se převalovali jeden přes druhého pod nepohnutými pohledy rodinných portrétů.

Lea seděla po turecku na zpustošené posteli, rozcuchaná, s kruhy pod očima, a hltala dortíky, ovoce i krém a pila víno, ze kterého se jí točila hlava. Mathias ji uchváceně pozoroval.

„Přestaň se na mě tak dívat.“

„Nikdy se na tebe nebudu moci vynadívat, jsi tak krásná.“

„Nemusíš ale tak zírat.“

„Až budeš moje žena, budu se dívat, jak budu chtít.“ Leina ruka, jíž si podávala do úst další kousek dortu, strnula v půli cesty.

„O čem to mluvíš?“

„No o naší svatbě!“

„Já se vdávat nechci.“

„A proč?“

Lea pokrčila rameny.

„Nejsem pro tebe dost dobrý?“

„Přestaň říkat hlouposti, já se nechci vdávat a tečka, to je všechno.“

„Všechny holky se chtějí vdávat.“

„To je možné, ale já nejsem jako ony. Buď tak hodný, už o tom nebudeme mluvit.“

„Naopak, budeme o tom mluvit, já tě miluju a chci si tě vzít,“ řekl a stiskl jí paži.

„Pusť mě, to bolí.“

Mathias zesílil svůj stisk.

„Ty ses úplně zbláznil, přikazuju ti, abys mě pustil!“

„Až mi slíbíš, že se za mě provdáš.“

„Nikdy, slyšíš, nikdy.“ Napřáhl na ni ruku.

„Do toho, jen mě uhoď… tak do toho… na co čekáš?…“

„Ale proč?“

„Já tě nemiluju.“

Mathias náhle tak zbledl, že se Lea instinktivně přikrčila k čelu postele.

„Cos to řekla?“

Jedním rázem vstala z postele a začala se oblékat. „Mathiasi, nesmíš mi to mít za zlé, já tě mám docela ráda… odjakživa jsem tě měla hrozně ráda, ale… ne jako tvoje žena.“

„Ale ty přece jsi moje žena.“

Lea si dopnula šaty. Podívala se na Mathiase, stále nahého, sedícího na zmuchlaných prostěradlech se svěšenýma nohama a skloněnou hlavou, s obličejem schovaným pod padající kšticí. Pocítila k němu záchvěv něhy. Tolik se podobal tomu chlapci, který se v dětství podřizoval všem jejím vrtochům! Lea si sedla vedle něj a opřela si hlavu o přítelovo rameno.

„Poslouchej, měj rozum, i když jsme spolu spali, ještě se nemusíme brát.“

„Kdo je to?“

„Co tím chceš říct?“

„Kdo je tvůj milenec?“

„Nechápu, o čem to mluvíš.“

„Ty mě máš za pitomce! Myslíš, že jsem si nevšiml, že už jsi nebyla panna?“

Lea s obličejem v jednom ohni vstala a začala hledat sandály. Jeden byl za postelí, druhý pod skříní. Na všech čtyřech se pokusila ho vytáhnout. Mathias byl rychlejší a čapl po sandálu.

„Tak odpovíš mi? Kdo je to?“

„Neotravuj, do toho ti nic není.“

„Ty děvko… já tomu nechtěl věřit, já si říkal: ona ne, to je hodná holka… snad je to ten její snoubeneček, chtěla mu udělat radost, než odjede do války… nemůžu jí to mít za zlé… jenže teď vidím, že to nebyl ten chudák Camillin bratr, který tě mohl takhle zkazil… do hajzlu… ty… ze které jsem chtěl udělat svou ženu… jsi jak tvoje sestra… kurva pro skopčáky… kurva pro skopčáky…“

Nešťastník se v slzách zhroutil na postel.

Zkamenělá Lea stála před ním, cítila, jak jí tuhne krev, a dívala se přímo před sebe, aniž cokoliv viděla.

Dlouho tak zůstali bez pohnutí. První se vzchopil on. Dostal náhle z Ley strach. Utřel si mokré tváře do prostěradla a přistoupil k ní. V otupeném obličeji byly její oči nějak nenormálně strnulé. S obrovskou námahou se pohnula a pronesla neznělým tlumeným hlasem:

„Cos to řekl?“

To už Mathias svých slov litoval. „Nic, byl jsem vzteklý.“

Opakovala: „Cos to řekl?“

„Nic, opravdu, nic to nebylo.“

„… jako tvoje sestra… kurva skopčáků…“

Pak se dívka pomalu sesunula k zemi jako stéblo na louce, skosené kosou. Mathias ji v jejím pádu následoval a na chladných červených dlaždicích se pokoušel zmírnit účinek svých slov.

„Ne, ne, nic neříkej, stiskni mě pevně… Jak sis jen mohl myslet?…“

„Promiň mi to…“

„… že bych já…“

„Mlč,“ zamumlal a přitiskl své rty na její, aby nemohla mluvit.

„Francoise… ach! Teď to chápu… táta… chudák táta, nesmí se to dozvědět… Mathiasi, co mám dělat?…“

„Už na to nemysli, miláčku… třeba jsem se spletl.“

Lea mu bezděčně vracela jeho polibky a třela se břichem o jeho vztyčený úd. Znovu se pomilovali.

Lea nechtěla, aby ji Mathias doprovodil až do Montillaku.

Vymluvila se na strašnou migrénu a šla si lehnout bez večeře. Když šla nahoru, potkala dva německé důstojníky, kteří ji pozdravili a ustoupili stranou, aby mohla projít.

Když byla konečně sama ve svém milovaném nepořádku, klesla do polštářů. Takže to, co matně tušila, byla pravda: Francoise, její sestra Francoise, je milenkou jednoho z těch Němců. Kterého? Samozřejmě Otto Kramera. Láska k hudbě!

Ozvalo se zaklepání na dveře.

„Co se děje?“

„To jsem já, Camille, můžu dál?“

„Ano.“

„Chudáčku malý, opravdu nevypadáš dobře. Přinesla jsem ti prášek.“

„Děkuju,“ vzdychla Lea a vzala si tabletku a sklenici vody, kterou jí podávala Camille.

„To jsi hodná, že se mnou zítra půjdeš, Laurenta to potěší, on tě má tak rád…“

„Nevšimla sis od nějaké doby na Francoise něčeho zvláštního?“

„Ne, co tím chceš říct?“

Lea na ni podezřívavě pohlédla.

„A co to bylo tuhle, ty tvoje tajnosti?“

Camille se začervenala a neodpověděla.

„Ty si taky myslíš… že ona a poručík…“

„Mlč… To by bylo příšerné.“

„Ale myslíš si to?“

„To není možné… určitě se mýlíme.“

„A co když se nemýlíme?“

„To by bylo strašné,“ opakovala potichu Camille a schovala si obličej do dlaní.

„Musíme v tom mít jasno, půjdu se jí na to zeptat.“

„Teď ne… ne dřív, než se uvidím s Laurentem.“

„Kdo by si to o Francoise pomyslel?“

„Nemůžeme ji soudit, v ničem nemáme jistotu. A… jestli je to pravda, tak je to proto, že ho miluje.“

„To není žádný důvod.“

„Ten nejlepší.“

Lea pohlédla ohromeně na Camillu. Cože!? Co ta cudná paní ďArgilat ví o lásce a o jejích vášních?

V mysli se jí znovu objevil obraz Camilly, potácející se, ale nicméně rozhodnuté zabít, aby ji ochránila. V onom okamžiku nebyla ustrašená, a možná že v lásce… ta myšlenka byla nesnesitelná. Představit si Camillu, jak se bezuzdně zmítá v Laurentově náručí… ne!“

„Ty nevíš, co říkáš. Zapomínáš, že je to Němec.“

„Bohužel na to nezapomínám. Už pár týdnů…“

„Cože? A tos mi nic neřekla…“

„Co jsem ti mohla říct? Byl to jen dojem, pár pohledů, při nichž jsem ji přistihla, nic konkrétního.“

„Ale stejně, mělas mi o tom říct. Kdyby tu tak byla máma! Myslíš, že ostatní něco tuší?“

„Co já vím. Musíme jít spát. Zítra ráno odjíždíme brzy. Nechala jsem prohlédnout plynový generátor, všechno je v pořádku. Leo, já jsem tak šťastná. Už za chvíli, za pár hodin se uvidím s Laurentem. Ach! Odpusť, miláčku, já jsem tak nešikovná a sobecká. Brzy potkáš nějakého hodného chlapce, který tě udělá tak šťastnou, jak by to byl udělal můj bratr,“ řekla Camille a něžně ji objala.

Lea se vztekle svlékla a natáhla si příliš krátkou noční košili, ve které vypadala jako děvčátko. V koupelně si vyčistila zuby a bezohledně si vykartáčovala vlasy. Ze zrcadla na ni hleděl zarputilý a napjatý obličej. Kdyby se takhle tvářila zítra v La Réole, třeba už by se Laurentovi nezdála krásná. Zářivý úsměv smazal zakaboněný výraz, oči jí zasvítily, zuby se zakously do rtu, ňadra se vzedmula…

„Teď si to rozdáme, Laurente…“

Přechod přes demarkační linii proběhl bez nehody. Auto ujíždělo po prázdné silnici, jako by se také opájelo pocitem, že se nachází ve svobodné zóně.

Po výjezdu z La Réole se Lea pustila po malé silnici vlevo. Po chvíli se objevila kamenná zeď. Plechová vrata byla otevřená. Chvíli jela po štěrku široké ale je, lemované růžemi, a pak zastavila před vchodem do velkého masivního a nehezkého domu z počátku století. Vypnula motor. Bylo slyšet jen zpěv ptáků a vrnění malého Charlese, který se probouzel v matčině náručí. Zpoza domu vyšla vysoká kulhající postava. Lea s Camillou vystoupily z vozu zároveň. Camille podala dítě Lee a s výkřikem se rozběhla k tomu muži.

„Laurente…“

Lea stiskla děťátko silněji, to jí ovinulo ručky kolem krku. Byla by se ráda odtrhla od podívané na ta dvě objímající se těla, ale nebyla schopna pohybu. Po chvíli, jež jako by nechtěla nikdy skončit, došel pár ruku v ruce až k ní. Pod pohledem, kterým ji Laurent zahrnul, málem samým štěstím upustila dítě, aby se mu mohla vrhnout do náručí, ale Camille jí ho vzala a podala ho otci. Nešikovně ho zdvihl a pohlížel na ně, jako by tomu nevěřil.

„Můj syn,“ zamumlal a po tváři mu stékala slza, ztrácející se v hustém kníru, který ho dělal starší.

Opatrně ho políbil na tvářičku.

„Charlesi, můj synu.“

„Bez Ley by tu nebyl ani on, ani já.“

Laurent vrátil Charlese matce a přitáhl Leu k sobě.

„Já byl jistý, že ti můžu důvěřovat. Děkuju ti.“

Políbil ji do vlasů vedle ucha.

„Děkuju,“ zašeptal potichoučku a vroucně.

Leu zaplavila touha vykřičet svou lásku.

„Laurente… Laurente, kdybys věděl…“

„Já vím, bylo to tvrdé, Adrien mi všechno vyprávěl. Byla jsi statečná.“

„Ale ne, já nejsem statečná,“ vzplanula Lea, „prostě jsem neměla na výběr, to je všechno.“

„Tomu nevěř, Laurente, ona je úžasná.“

„Já vím.“

Došel k nim asi šedesátiletý muž se ženou.

„Camille a Leo, představuji vám pána a paní Debrayovy, mé hostitele, kteří velmi riskují, když tady ubytovávají uprchlíky, jako jsem já.“

„Mlčte, pane ďArgilat, pro nás je čest pomáhat našim vojákům,“ řekl pan Debray přesvědčeně.

„Konáme jen svou povinnost,“ prohlásila jeho žena tichým hlasem.

„To je Camille, moje žena, a můj syn Charles.“

„Charles?… To je ale neopatrnost, drahá paní, copak nevíte, že teď je v módě jméno Philippe?“ zažertoval pan Debray.

„Móda je pomíjivá. Jsem moc šťastná, že vám mohu poděkovat za všechno, co jste udělali pro mého manžela.“

„Ale prosím vás, na našem místě byste udělala totéž. Pro nás je to způsob, jak pokračovat v boji a jak si přiblížit našeho syna.“

„Syn našich přátel padl jako hrdina u Dunkerque.“ Camille chtěla promluvit.

„Nic neříkejte… na to slova nestačí. Pojďte, půjdeme dovnitř. Kdo je ta překrásná dívka?“

„Slečna Delmasová, Lea Delmasová, přítelkyně, které vděčíme za naše štěstí.“

„Vítejte u nás, slečno. Dovolíte, abych vám říkal Leo?“

„Samozřejmě, pane.“

Zůstali v tom pohostinném domě tři dny. Druhý den za nimi přijel Adrien Delmas v civilních šatech. Přítomnost strýce poněkud ulevila Lee od hrozné žárlivosti, kterou se užírala. Nemohla už snést pohled na Camillin zářící obličej a na Laurentovu pozornou něhu.

Laurent byl jeden z prvních, kdo uprchli z Colditzu, oné původně královské tvrze, tyčící se na strmém útesu uprostřed městečka z růžového pískovce a z cihel na pravém břehu řeky Muldy. Velmi rychle si uvědomil, že jedinou šanci k útěku

má během vycházky. Svěřil se třem kamarádům, kteří mu pomohli nashromáždit potraviny, šaty a trochu peněz.

Když jednou odpoledne scházeli na vycházku, všiml si Laurent, že zedníci nahazují novou omítku na dům, stojící tři patra nad pěšinou, po níž zajatci chodili do parku. Dveře obyčejně zavřené byly nyní otevřené. Vzhledem k tomu, že dům stál na prudkém svahu, bylo přízemí vzhledem k pěšině zhruba v prvním patře. Zdvihl pohled skrz rezavé mříže na úrovni chodníku a přesvědčil se, že se jedná o sklepy nebo skladiště. Musel jednat rychle, dveře se mohly každým okamžikem zavřít, jakmile práce skončí. Rozhodl se při návratu z vycházky, raneček měl schovaný pod kabátem. Zašeptal svému společníkovi v řadě: „Tak teď."

Kamarád zpomalil pochod řady vězňů. „Pomalu, klid, dívejte se před sebe."

Strážce v čele kolony se ani jednou neohlédl. Laurent ve třetí řadě viděl chloupky na jeho tlustém zátylku. Za ním šlo několik řad vězňů a strážce na konci.

Třemi skoky se vrhl pod dveře do sklepa. Očekával, že v každém okamžiku dostane kulku do zad. Pocítil, jak v něm narůstá veliké prázdno. Kroky jeho druhů se vzdalovaly. S bušícím srdcem, jež jako by mu chtělo vyskočit z hrudi, si vyhrnul nohavice modrých kalhot, z nichž se tak staly krátké pumpky, a odhalil tenké bílé vlněné ponožky. Svlékl si starou plátěnou kamizolu a nechal si jen tlustý béžový svetr s copánky, který mu poslala Ruth. S límcem modré košile přehrnutým přes svetr, vysokou čepicí a brašničkou, v níž měl vše nezbytné, i své pohodlné boty, vypadal jako nějaký německý výletník. Uplynula asi minuta. Žádný křik, žádné povely, žádný štěkot.

Vyjít z vlhkého sklepa, přeskočit přes zídku, dostat se zpátky na cestu, hlavně neběžet, kolikrát už si to v duchu zopakoval. Jediné skutečné riziko byly stráže chodící na pochůzku po cestě.

Jeho plán byl jednoduchý: chtěl se vrátit do parku, po vyvráceném stromě přelézt přes potok, dělící pevnost od

vycházkového prostoru, vylézt na dřevěnou hradbu, obklopující hřiště německých vojáků, a odtud potom přelézt přes vysokou zeď, u které hradba končila, při čemž se bude chytat štěrbinek mezi kameny. Jeho plán narušili němečtí vojáci, kteří si tam kopali míčem. Musel zůstat schovaný ve sklepě; několikrát už si myslel, že ho objeví. Na cestu před dům si přišli dva kluci zahrát kuličky, kolem stěny domu chodili vojáci, před otevřenými dveřmi se na dlouhou chvíli zastavil nějaký párek se psem. Nejvíc ze všeho se Laurent obával psa. Když odešli, byl i přes vlhké teplo vládnoucí ve sklepě zbrocený potem. Vzdor vší pravděpodobnosti stráže dosud neohlásily jeho zmizení. Za dvě hodiny bude nástup. Konečně Laurent vyšel ze sklepa a učinil přesně to, co zamýšlel. Když slezl pod zeď, otočil se: před ním byl pustý park, nalevo ohromná tvrz, jež vypadala za večerního stínu ještě hrozivěji. Na ochozech se od dosud jasného nebe odrážely siluety strážných. Kdyby se jeden z nich podíval směrem k němu, je s ním konec. Klidně začal pomalu vylézat nahoru. Přes zranění na noze, které dosud cítil, se bez obtíží vyškrabal až na vršek. Jedním skokem se vrhl dolů a ztlumil svůj pád v suchém listí. Tak se dostal z hradu Col-ditz. Pod ním byla cesta, jež byla cestou ke svobodě. Pod nohama se mu po svahu kutálelo kamení a za děsného rachotu se řítilo dolů. Dole na cestě zaslechl hlasy. Laurent si upravil oblečení a otřel si hlínu z bot. Hlasy se přiblížily. Potkal dva důstojníky z pevnosti v živé diskusi s jejich manželkami; nevěnovali mu pozornost. Stal se z něj obyčejný Němec. Jakoby hravě vrátil úsměv jednomu stařík ovi a pozdravil zvučným *Heil Hitler* skupinu mladých lidí. Když došel na hlavní cestu, dopřál si ten luxus, otočil se a prohlédl si malebný masiv colditzkého hradu. Zmocnil se ho pocit pýchy: zvítězil nad tím důmyslným a úžasným ochranným systémem pevnosti.

O tři dny později přešel přes hranici v Schaffhouse. Večer nastoupil do vlaku v Rochlitzu, zcela bez peněz, a dojel do Bernu, kde těžce onemocněl. Byl mnoho dní hospitalizován

ve městě a psal ženě a otci dlouhé dopisy, které nikdy nedošly. Jedině ten, který napsal Adrienu Delmasovi, zázrakem prošel sítí cenzury a došel až k adresátovi. Mnich s ním navázal kontakt prostřednictvím jednoho švýcarského dominikána, jenž mu opatřil papíry a peníze.

Koncem vlahého a klidného odpoledne ozařovalo městečko La Réole, kam si vyšli Laurent s Leou nakoupit pár věcí, slunce. Camille musela zůstat doma s Charlesem. Bylo to poprvé, co se ocitli sami. Paní Debrayová jim poradila jednoho pekaře na ulici Zlatníků, jehož chleba měl být nejlepší v kraji a jenž dosud prodával mouku. Zabloudili v malých uličkách a ocitli se před hradem Quat Sos, tyčícím se nad údolím Garonny. Prošli kolem benediktinského opatství. Lípy voněly. Lea chtěla zajít do kostela. Pod gotickou klenbou se rozléhaly jejich kroky. Laurent se dlouze zastavil před kaplí Panny Marie. Lea k němu přistoupila, vzala ho za ruku a opřela si hlavu o jeho rameno. Lehce ji políbil do kučeravých vlasů. Cítila ve své dlani tep muže, kterého milovala. Když k němu zdvihla obličej, jejich pohledy se zkřížily a nemohly se od sebe odtrhnout. Jejich rty se o sebe otřely. Tím jemným dotykem jejich těla naráz vzplanula. Kousek od nich zaklaply dveře, což je vrátilo do skutečnosti. Kouzlo bylo zlomeno.

Laurent dívku jemně odstrčil.

„Ne. Nepouštěj mě.“

„Leo, jsme blázni. To nejde… já nesmím.“

„Mlč, já tě miluju.“

Dívka se o něj znovu otřela. Uchopil ji v bocích a přitáhl k sobě.

„Miluju tě.“

Lea se zavlnila a břichem dráždila jeho ztopořený úd. Odstrčil ji tak prudce, že dopadla vsedě na klekátko. „Přestaň!“ vykřikl.

Hladila si naražená záda, vrhla na něj vítězný pohled a vydala se k východu. Se skloněnou hlavou šel za ní.

„Rychle, musíme si pospíšit, pekařství už bude zavřené.“

Zavřené nebylo, ale jen díky jménu paní Debrayové dostali čtyřkilový bochník a balíček mouky.

U nádraží si vzali svá kola. Ztracení ve snech projeli lhostejně a bez jediného pohledu před panoramatem trosek hradu Jindřicha II. Za chvíli dojeli k Debrayovým.

Sotva vjeli do zahrady, rozeběhla se jim Camille naproti.

„Kde jste byli? Já tu umírala strachy.“

„A co by se nám mohlo stát? Prošli jsme se po La Réole,“ řekla Lea bez zaváhání.

Během večeře byla Lea veselá, zábavná, hovorná a mluvila o všem možném, k čemuž ji neustále podněcovali Adrien nebo pan Debray, které její řeči bavily.

Až když popíjeli na zahradě špatnou kávu, oznámil dominikán Laurentovi:

„Nalezl jsem osobu, kterou jsme hledali. Jedná se o Jeana Bénazera z Varilhes u Foix. Zítra odpoledne máme schůzku ve Foix v kavárně U pošty.“

„Už?“ vykřikla Camille.

„Ale miláčku, přijedeš za mnou, jak to bude možné.“

„Já chci jet s tebou!“

„To nepřipadá v úvahu. Mysli na Charlese, ten tě potřebuje.“

Paní Debrayová vstala a položila mladé ženě ruku na rameno.

„Dítě moje, nepodrývejte manželovi morálku svými slzami. Když chce pokračovat v boji, plní tím svou povinnost. Buďte statečná. Nechcete zůstat tady? Můj manžel i já bychom si vás tu moc rádi nechali.“

„To nejde,“ řekl Laurent. „Camille mě musí zastoupit na Roches-Blanches. Z dopisu od Delpeche, našeho správce, vím, že nejenže je dům obsazený Němci, ale i vinice jsou ve špatném stavu, protože chybí dělníci.“

„Jako v Montillaku,“ řekla Lea.

„Jako v celém kraji,“ přisvědčil dominikán.

„Co hodláte dělat?“ zeptal se pan Debray.

„Já nevím. Bez ustání myslím na chudáka otce. Říkám si, co by asi udělal on. Zkoušky, kterým je vystavena tahle ubohá země, mi naplňují srdce zlostí a smutkem. Já, který vždy byl pro sbližování národů, pro jejich začlenění do Spojených států evropských, se teď najednou cítím jako nacionalista, což se mi před válkou zdálo naprosto překonané. Netušil jsem, že cítím tak francouzsky ani že tolik miluju svou zem.“

„Můj mladý příteli, díky mužům, jako jste vy, se pokusíme vrátit jí znovu její čest i svobodu,“ prohlásil důrazně pan Debray.

„Opravdu tomu věříte?“

„Kdybych tomu nevěřil, byli bychom si s mou ženou vzali život už toho dne, kdy jsme slyšeli Maršála oznamovat, že požádal o mír! Jako by náš syn zemřel podruhé. Plakali jsme a prosili Boha, aby nás osvítil. Druhý den se nám dostalo odpovědi hlasem generála de Gaulla.“

Několik okamžiků nikdo nepromluvil. Bylo slyšet jen ptačí zpěv a štěbetání vlaštovek, honících se po obloze. Adrien Delmas přerušil ticho:

„Mělo by nás víc jednat tak jako vy. Všude je jen sklíčenost, zmatek, ústupky, ohavné slídilství, zvrhlé udavačství, přijímání otroctví. Člověk vidí nadané spisovatele jako Brasillacha, Rebateta nebo Drieua, vysokoškolsky vzdělané lidi, podnikatele, vojáky a dokonce – Bůh mi odpusť – kněze, jak prostituují svůj talent ve službách hnusné ideologie. Jako bezmocné zvířátko si lehnou na záda a nastaví okupantské botě své břicho… Jsem z toho zoufalý.“

„Ale vaše víra v Boha vám navrátí vaši víru v lidstvo,“ přerušila ho paní Debrayová.

„To nepochybně. Má víra v Boha…,“ vzdychl a vstal.

Lea, kterou ten rozhovor nudil, se zvedla také. Překvapilo ji, jakým tónem strýc mluví o víře. Zdálo se jí, jako by v něm postřehla jakési záštiplné rozčarování. Ztratil snad víru? To by bylo dobré, pomyslela si, mnich, který přestal věřit v Boha!

„Strýčku Adrieně, vypadáš nešťastný,“ řekla mu něžně, když za ním přišla pod veliký kaštan.

Bez odpovědi si zapálil cigaretu.

Lea ho koutkem oka pozorovala. On nebyl jen nešťastný, byl zoufalý. Nesmělost, pocházející ještě z dětství, jí bránila ho utěšit. Aby odvedla řeč a zahnala úzkost, jež se jí zmocňovala, když ho viděla, jeho, který býval tak pevný ve svém přesvědčení, jak pochybuje o Bohu, kvůli němuž všechno opustil, zeptala se ho:

„Nevíš, jestli se podporučík Valéry dostal dobře do Maroka?“

„Dostal.“

„A co Laurent? Myslíš, že to klapne?“

Dominikán na ni pozorně pohlédl. Ne, nemýlil se: tahle malička byla pořád zamilovaná do Laurenta ďArgilat. Rozhodl se, že si v tom zjedná jasno.

„Všechno půjde výborně, převaděč je spolehlivý muž. V Alžíru se setká se svými kamarády. Camille s jeho synem za ním budou moci velmi brzy odejet.“

Lea zbledla, ale nehnula brvou.

„Musíš být jistě ráda, že to pro tvé přátele všechno tak dobře dopadlo,“ dodal s trochou sadismu.

„Moc ráda,“ řekla stroze a odvrátila se. „Omluv mě, už jsem nějaká unavená, jdu si lehnout. Dobrou noc.“

„Dobrou noc. Bůh tě ochraňuj.“

Lea vběhla do domu.

Zavřela se do svého pokoje. Nevěděla, jak by se mohla znovu sejít s Laurentem před jeho odjezdem sama. Ležela nahá v posteli a připomínala si každý z okamžiků, které strávila v La Réole před kaplí Panny Marie v kostele svatého Petra. Při vzpomínce na dotyk s milovaným tělem se její tělo prohnulo do oblouku a její ruka mezi stehny probudila rozkoš, po níž zůstala Lea vzteklá sama na sebe. Během chvíle usnula, s paží ohnutou přes obličej.

Ten den neměl konce.

Ráno velmi brzy nastoupili Adrien s Laurentem do vlaku na Toulouse, kde měli přestoupit do vlaku na Foix. Loučení bylo srdceryvné, jak se patří, ironizovala si to Lea sama pro sebe. Podařilo se jí nicméně podstrčit mladému muži do ruky dopis. Okamžitě zrudl, což neuniklo ani Adrienovi, ani paní Debrayové. To ale bylo Lee úplně jedno. Důležité bylo, aby věděl, že ona ho miluje, a že mu to mohla ještě jednou říct.

„Znovu ti svěřuji to, co mám nejdražšího," řekl a objal ji.

Konečně se na štěrku v aleji ozvaly kroky. A byl to Adrien. Lea si zapověděla běžet mu naproti a vyptávat se ho. Byla tu paní Debrayová a od včerejška ji neustále pozorovala.

„Všechno šlo dobře?" zvolala Camille, jež po svém běhu lapala po dechu a jednu ruku si tiskla na srdce.

„Ano, výborně."

„Kdy odjíždí do Španělska?"

„Dnes večer, v noci. Nebude sám, je jich sedm nebo osm."

„Kdybyste věděl, jaký mám strach, otče," řekla Camille.

„Ničeho se nebojte, všechno dopadne dobře."

„To doufám, ale co já, co budu zatím dělat já? Nemůžu tu ve Francii něco podniknout? Vy, otče, něco děláte, a pan a paní Debrayovi taky. Já vám chci pomáhat. Použijte mě."

Dominikán přejel dojatým pohledem tu křehounkou mladou ženu, jež mu nabízela pomoc.

„Váš prvý úkol bude ubránit se beznaději a být maximálně opatrná. Zapojených do akce je nás velmi málo. Dobře to vidíte kolem sebe. Je třeba počkat, až zmizí důvěra k maršálu Pétainovi. Už sice dost zeslábla, ale mnoho mužů i žen, kteří nejsou o nic menší vlastenci než my, pořád váhá, zda se postavit mimo zákon. V Londýně někteří důstojníci generálu de Gaullovi nepřejí. Hodně z nich nedůvěřuje Anglii. To, co se stalo u Mers-el-Kébiru, vážně poškodilo dobré vztahy mezi oběma zeměmi. Obrňte se trpělivostí. Jakmile to bude možné, spojím se s vámi, dám vám zprávy o Laurentovi a řeknu vám, kdy budete moci jet za ním. Můžete

mi nicméně prokázat jednu službu: odnést balíček dopisů do Saint-Emilionu. Představuje to jisté riziko v okamžiku přechodu přes demarkační linii.“

„Kde mám ten balíček předat?“

„U pana Lefranka v uličce Château-du-Roy. Dáte mu tenhle výtisk modrého průvodce po Bretani, on už pochopí. A pak na to na všechno zapomeňte a vraťte se na Roches-Blanches. Pojď, Leo, jdem se trochu projít, chci si s tebou promluvit.“

Když šla za Adrienem po zahradních pěšinkách, srdce jí silně bušilo. Tohoto rozhovoru se obávala.

„Já musím dnes večer odjet. Jedu vlakem v šest hodin do Bordeaux. Ty zítra zavezeš Camillu do Saint-Emilionu a pak na Roches-Blanches. Odtud se vrátíš co nejrychleji přes Cadillac, kde předáš panu Fougeronovi, který je zaměstnaný na radnici, tyhle tři dopisy od kanovníka.“

„To je všechno?“

„Ano. Totiž ne! Málem jsem zapomněl. Laurent mi pro tebe dal tohle.“

Lea zrudla jako krocan, když si brala obyčejnou obálku, kterou jí podával strýc. „Děkuju.“

„Neděkuj mi. Nedělám to pro tebe, ale pro něho, i když nesouhlasím s tím, že ti píše. Přijal jsem to proto, že jsem cítil, že se ten muž trápí.“

Lea stála se sklopenou hlavou, neříkala nic a mechanicky obracela obálku v prstech. Nebyla zalepená. Vrhla krátký pohled na Adriena.

„Uklidni se, já to nečetl.“

22. KAPITOLA

Lea zdaleka netušila, že by mohla pocítit při loučení s Camillou sebemenší bolest. Nicméně když od ní odjížděla, vrhla se jí s rozervaným srdcem do náručí. Přejezd přes

demarkační linii v Saint-Pierre-d'Aurillac proběhl bez potíží, dopisy byly schovány v malém kufříku s věcmi pro mimino. V Saint-Emilionu předala Camille panu Lefrankovi modrý průvodce po Bretani. V Roches-Blanches přivítal Delpech dojatě mladou ženu s jejím synem.

Bylo to poprvé od oné zásnubní slavnosti, která znamenala konec šťastných časů, co Lea znovu spatřila ten dům. Měla jen jedinou touhu: zůstat tam co možno nejkratší dobu. Když si opláchla obličej a ruce, vytrhla se z objetí s Camillou a odjela.

Do Cadillaku na radnici přišla chvíli před zavírací dobou. Na schodišti potkala dva rozesmáté německé vojáky. U přepážky pro veřejnost nějaký úředník cosi pečlivě vypisoval kaligrafickým písmem. Byl to Fougeron. Lea mu předala dopisy a byla pověřena, aby dala na poštu ve svobodné zóně nějaký balíček. Neměla čas říct ani slovo: němečtí vojáci měli očividně špatnou náladu. Lea rychle zasunula balíček do kabelky.

Od onoho dne pravidelně přenášela poštu z jedné zóny do druhé. Musela kvůli tomu požádat poručíka Kramera o zvláštní *ausweis* pod záminkou, že dohlíží na práce na otcových pozemcích v Mounissensu a v La Laurence u Saint-Pierre-d'Aurillac. Díky jejím cestám po statcích se jídelníček v Montillaku vylepšil. A navíc Albertině s Lisou, jež, jak říkaly, pomalu v Paříži umíraly hlady, dostávaly nyní balíčky.

Na prázdniny se Laura vrátila z penzionátu a byla pevně rozhodnuta, že teď, když má vysvědčení, už se tam nevrátí.

Byla to hezká šestnáctiletá dívka, malicherná a koketní, a velká obdivovatelka Maršála, jehož portréty sbírala. Nemohla zapomenout Lee, že hodila na zem fotografii jejího idolu s věnováním, kterou hrdě postavila na piano v salonu. Stěžovala si otci a jeho odpověď na ni navzdory všemu silně zapůsobila:

„Tvá matka by udělala totéž."

Od té doby vždy ostentativně odcházela ze salonu pokaždé, když Lea poslouchala rádio Londýn. O Francoise

vlastně nikdo pořádně nevěděl, co si myslí. Když neměla službu v nemocnici, bylo ji celý den slyšet hrát na piano a přede všemi vystavovala svůj rozzářený obličej, což Ruth přimělo říct:

„Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby ta malá byla zamilovaná.“

Do koho? To byla otázka, na niž Lea odmítala odpovědět. Po několik dní sestru sledovala a nevšimla si na jejím chování ničeho podezřelého. Jednou ovšem, když sešla dolů dříve než obvykle, aby si připravila snídani, srazila se na temném schodišti s poručíkem Hankem, jenž ji velmi nahlas pozdravil.

„Dobré jitro, slečno Leo.“

„Dobré jitro,“ odpověděla prudce.

Když vešla do kuchyně, poručík Kramer končil se snídaní. Při jejím vstupu se zdvihl a uklonil se.

„Dobré jitro, slečno Delmasová, vy jste dnes ranní ptáče. Jistě se jedete podívat na otcovo pole do svobodné zóny, viďte?“

Proč byly na stole tři misky a proč byla jedna z nich plná?

Pár dní po Lauře přijel Philippe, Corinne Delmasová a jejich malý bratr Pierrot, děti strýce Luka. Po starém domě se znovu rozléhá smích a křik. Kvůli přítomnosti Němců se museli při ubytování uskromnit.

Lea se radostně znovu shledala s bratrancem Pierrotem, který se ve svých čtrnácti letech už měl za muže. Jako kdysi spal s ní v dětském pokoji.

Při jídle byly diskuse tak hlučné, že musela Bernadette Bouchardeauová kvapně zavírat okna:

„Chcete, aby nás všichni slyšeli? Aby nás všechny zavřeli?“

U stolu byli přesně rozděleni na tři tábory. Přesvědčené pétainisty Bernadettu, Philippa, Corinnu a Lauru, jež nenalézala dost tvrdých slov pro ty, kdo zbaběle zrazovali Maršála a tedy Francii; pak gaullisty nebo alespoň ty, kteří

neakceptovali okupanty, Leu a Pierrota; a pak ty, co na to z různých důvodů neměli vyhraněný názor: Pierra Delmase, Francoise a Ruth.

Ti první prohlašovali spolupráci, vyžadovanou Pétainem 30. října 1940, za jediný způsob, jak říkali, k obnovení pořádku, důstojnosti a náboženství v téhle zemi, zkažené Židy a komunisty; druzí říkali, že jediná šance, jak Francie znovu získá svou čest a svobodu, je následování generála de Gaulla.

„Je to zrádce!“

„Je to hrdina!“

Ti třetí toho mnoho nenamluvili: Ruth ze zdrženlivosti, Pierre Delmas z lhostejnosti a Francoise… co Francoise? To nikdo nevěděl. Když začala být diskuse příliš živá, často odcházela z místnosti.

Jednoho dne to Lea už nevydržela a šla za ní. Francoise vzlykala zhroucená na kamenné lavičce. Lea k ní pomalu přistoupila a tiše se jí zeptala:

„Co ti je?“

Vzlykání ještě zesílilo.

„Já už toho mám dost, poslouchat pořád jen řeči o válce, o Pétainovi, o Hitlerovi, o de Gaullovi, o přídělech, o Rusech, o svobodné zóně, o okupované zóně, o Anglii, o… o… už toho mám dost. Chci, aby mi všichni dali pokoj… chci svobodně žít… chci… já bych chtěla umřít…“

Soucit, který Lea cítila ke své sestře, se postupně měnil v podráždění a pak ve znechucení. Když člověk pláčem takhle zoškliví, měl by se někam schovat, pomyslela si.

„Mlč! Kdybys věděla, jak vypadáš! Jestli je něco v nepořádku, tak to řekni. Jestli jsi v takovém stavu kvůli svému milému, tak se s ním rozejdi.“

Lea to řekla, aby ji popíchla, ani nemyslela na to, co říká.

Francoisina reakce byla tak prudká, že zůstala němá stát v ohromení.

„Co ty víš o mém milém, ty, co se válíš v seně se sluhou a přitom myslíš na cizího manžela? Kdyby můj milý chtěl,

nechal by vás všechny za… A do toho ti nic není, nikomu do toho nic není. Já vás nenávidím, nejradši bych vás už nikdy neviděla!“

Když vychrlila ta poslední slova, utekla brankou z terasy. Lea se dívala, jak klopýtající postava mizí přes vinice a ztrácí se za Valentonem.

Ani nevěděla, jak dlouho tak zůstala bez hnutí, s tváří obrácenou k té známé krajině, zatímco v lebce jí bušila jedna věta: „Kdyby můj milý chtěl, nechal by vás všechny zavřít, můj milý, kdyby chtěl, nechal by vás všechny zavřít…“ Nakonec ale jako vždycky krása polí, lesů, strání, těch vinic, těch vesnic a temné linie Landes tam vzadu zmírnila její úzkost a dala umlknout té odporné hudbě.

Druhého dne Francoise oznámila, že odjede do Arcachonu za přítelkyní. Lea si vzpomněla na Lauřinu radu, aby se Francoise zeptala, jak se jí líbil koncert. Leu ta otázka překvapila. Francoise tenkrát nejasně odpověděla, že to nebylo nic moc, že už na to zapomněla. Když Lea naléhala, Laura nakonec přece jen přiznala:

„Myslela jsem, že jsem ji viděla s poručíkem Kramerem. Ale nejspíš to nebyl on, protože ten muž, se kterým tam byla, byl v civilu.“

Lea už neměla pochyb: její sestra milovala Němce a pravděpodobně byla jeho milenkou.

Promluvila o tom s Camillou, která přišla strávit na Montillac pár dní před vinobraním: co má dělat? Má to říct otci, Ruth, Adrienovi?

„Nedělej s tím nic,“ odpověděla Camille. „To je moc vážné. Jedině Francoise nebo poručík Kramer ti mohou říct, jestli je to pravda.“

„Ale co ta věta?…“

„Řekla ji ve vzteku.“

Během Francoisina pobytu v Arcachonu byl poručík Kramer většinu času pryč.

S podzimem se všichni vrátili zpátky do Bordeaux. I Laura, pro niž byl venkov „smrtelně nudný“. Lea, která přenesla zodpovědnost o vinice na Mathiase a Fayarda, měla z těch odjezdů radost, tím spíš, že živit všechny ty lidi nebylo, i přes dodatečné přídělové karty, nic jednoduchého. Příchodu zimy se tentokrát příliš neobávala díky sklenicím zavařené zeleniny ze své zahrádky a díky dvoru plného drůbeže a králíků… nepočítaje dva vepře. Jediná věc jí dělala starosti: bylo čím dál tím méně peněz. Prodej vína taktak zaplatil ty, kdo pracovali na vinicích, a ještě ne všechny. Za posledního půl roku dlužili Fayardovi. Od Camilly se Lea dozvěděla, že Laurent zůstal v Alžírsku jen pár měsíců. Teď byl v Londýně. S radostí si všimla, že už nemluví o tom, že by za manželem jela.

Přes svou lásku k Laurentovi se dál scházela s Mathiasem, čím dál tím divočeji se s ním milovala a čím dál, tím jí to působilo větší a větší zklamání. Po každém milování si slibovala, že už to bylo naposledy, ale za týden, nejpozději za čtrnáct dní se s chlapcem znovu sešla ve stodole, na vinicích nebo v tom starém domě v Saint-Macairu.

21. října byl v Bordeaux spáchán atentát na německého důstojníka. 23. října 1941 bylo popraveno padesát rukojmích.

Lea měla čím dál tím silnější pocit, že se dusí, že se hluboce nudí, a marně se snažila najít zapomenutí na ty monotónní dny v knihách z otcovy knihovny. V jejích očích nenacházel žádný spisovatel milost: Balzac, Proust, Mauriac, všichni jí padali z rukou. V noci ji děsily příšerné sny: jednou se její vzlykající matka nadzdvihovala na paži uprostřed sutin, jindy ji muž, kterého zabila, tiskl v odporném sevření. Ve dne ji přepadaly náhlé záchvaty pláče, po nichž zůstávala zničeně ležet. Montillac jako by spočíval celou svou vahou na jejích ramenou. Říkala si, jestli je vůbec nutné tolik pracovat, aby se to všechno udrželo při životě, snažit se zachovat ty pozemky, které teď milovala už jen ona sama, protože ani otec, ani sestry se o ně nestarali. Někdo jiný je ovšem miloval tak, že si přál je vlastnit: byl to Fayard. Od té

doby, co se mu vrátil syn, nalezl znovu důvod žít i drsnost, již se mu dařilo skrývat až do onoho dne, kdy Lee rovnou oznámil:

„Tohle všechno je moc na takové mládě, jako jste vy. Chudák pan Delmas pomalu přichází o rozum a brzy bude třeba ho zavřít. Na vedení takového hospodářství je třeba mužský. Měla byste poradit otci, aby ho prodal. Mám nějaké úspory a má žena právě něco podědila. Samozřejmě že trochu bude chybět, ale váš otec bude souhlasit, že to bude vaše věno."

Lea byla jako zkamenělá a nebyla schopna toho chlapíka přerušit. Pochopila, že po všechna ta léta práce na pozemcích myslel jen na jedno: aby se stal jejich majitelem. Okolnosti mu skvěle hrály do ruky. Za života Isabelly Delmasové by nikdy nenašel tu opovážlivost, aby takovou věc navrhl. A navíc jí právě dal na vědomí, že dobře ví o jejím poměru s jeho synem.

„Vy neodpovídáte?… Aha. Vy se bojíte, že byste musela odejít z domu. Ale je jen na vás, abyste se stala jeho majitelkou navždycky. Vdejte se za mého syna."

Stěží přemohla hněv, který se jí zmocnil.

„Mathias o vašich plánech ví?"

„Více méně. On říká, že to jsou věci, o kterých by se teď nemělo mluvit."

Lea měla pocit, jako by z ní část tíhy, jež na ní spočívala, spadla.

„Vy se mýlíte, Fayarde, prodej pro nás nepřipadá v úvahu, ani vám, ani nikomu jinému. Já jsem se na tom statku narodila a jsem pevně rozhodnutá si ho ponechat. A pokud jde o stav mého otce, není tak katastrofální, jak ho popisujete."

„Vy už nemáte peníze a já nedostal půl roku zaplaceno."

„Do našich poměrů vám nic není. A pokud jde o váš plat, bude vám vyplacen do konce měsíce. Na shledanou, Fayarde."

„Děláte chybu, slečno Leo, že takhle mluvíte," zamručel výhružně.

„To by stačilo, nemám už k tomu co říct. Na shledanou."

Fayard odešel a cestou si cosi zlobně brumlal.

Hned druhý den napsala Lea Albertině a požádala ji, aby jí půjčila částku, kterou dlužila Fayardovi. Teta jí peníze obratem poslala a pověřila Ruth, aby je odnesla správci sklepů. A právě při té příležitosti vypukla mezi otcem a synem prudká hádka, následkem které se Mathias rozhodl, že se přihlásí jako dobrovolník na práci do Německa. Lea ho prosila, aby se svého plánu vzdal, a říkala mu, že ho potřebuje, že jít tam znamená zradit svou zemi.

„Ne, ty mě nepotřebuješ. A když to říkáš, tak myslíš na Montillac. A abys věděla, já na Montillac kašlu," řekl ovíněným hlasem.

„To není pravda, ty jsi pil," vykřikla.

„Je, je to pravda, já nejsem jako můj otec. Já chci tebe, se statkem nebo beze statku. Jenže jsem konečně pochopil, že mě nemiluješ, že jsi jen říjná fena, co potřebuje čas od času kapku voptákovat…"

„Mlč, jsi sprostý."

„Kdybys věděla, jak je mi to jedno, jestli jsem sprostý nebo ne. Mně už na ničem nezáleží. Takže být tady, nebo v Německu…"

„Když už chceš za každou cenu odejít, mohl by ses přidat ke generálu de Gaullovi."

„Kašlu na to, povídám. De Gaulle, Hitler, Pétain, pro mě je to všechno stejný: samý vojáci. Já nemám vojáky rád."

„Prosím tě, Mathiasi, neopouštěj mě."

„Člověk by jí snad málem uvěřil! Ona se snad nakonec rozbrečí! Takže takhle ti bude chudák Mathias chybět, má krásko? Chudák Mathias se svým velkým ptákem?"

„Mlč."

Byli v borovém lesíku za zeleninovou zahradou. Tam totiž Mathias přišel za Leou, aby jí oznámil své rozhodnutí. A opil se na kuráž!

Prudce strhl Leu na zem. Sklouzla po borovém jehličí. Při pádu se jí vyhrnula sukně a odhalila jí bílá stehna nad černými vlněnými punčochami. Vrhl se na ni.

„Jediný, co tě zajímá, ty děvko, je vocas, pořádnej tlustej pták. Tak už nebreč, dostaneš ho.“

„Pusť mě, smrdíš vínem.“

„To nic, to nevylučuje city.“

Lea se bezúspěšně vzpouzela, opilost zdvojnásobila Mathiasovu sílu. Z borového jehličí, prohřátého zářivým sluncem onoho zimního odpoledne, stoupala vůně jejich dětských her, kdy se spolu kočkovali pod vysokými stromy. Ta vzpomínka ji tak silně vzrušila, že se přestala bránit a vystavila se jeho pohlaví, které ji hledalo. Mathiase tato zjevná kapitulace pomýlila.

„Fakt nejsi nic než děvka.“

Pracoval na nijak dřevorubec, snažil se, aby ji to bolelo, aby ji potrestal za to, že ho nemiluje. Rozkoší oba vykřikli.

Jak dlouho si pak plakali v náručí, groteskně polonazí, takže je ze zahrady mohl kdokoliv vidět? Chlad a nepohodlí jejich pozice je vrátily do smutné skutečnosti. Beze slova se zdvihli se země, upravovali si šaty, vytřepávali z nich jehličí a vytahovali si z vlasů větvičky. Po výměně pohledů, v nichž byla celá jejich tíseň a zoufalství, odešel každý na jinou stranu.

V noci Mathias odejel vlakem do Bordeaux. Odtud pak později, 3. ledna 1942, odjel do Německa.

23. KAPITOLA

Fayardův pes běžel za Leou na procházku. Společně odpočívali pod křížem na pahorku, který vévodil okolní rovině. Bylo jasno, slunečno, svěžím chladným větrem Lee zrůžověly tváře. Seděla zahalená do širokého pláště pastevců z Landes a upřeně se dívala před sebe. V Saint-Macairu

odzvonili konec nešpor. Byla neděle. Pes najednou zpozorněl, vztyčil hlavu a pak s vrčením vstal. „Co tam máš, Kraťásku?“

Pes nahlas zaštěkal a vyběhl směrem k cestě. To bude králík nebo myš, pomyslela si. Znovu se zahloubala do bezcílného snění.

Kousek od ní se skutálel kamínek. Lea se otočila. A naráz byla na nohou.

„Strýčku Adriene!“

„Děvče moje!“ Šťastně se objali.

„Uf! Já zapomněl, jaký je to sem prudký svah,“ vydechl, sklesl do trávy a popadal dech. „Leda že by to bylo věkem,“ dodal a urovnával si záhyby sutany.

„Co tady děláš? Kdy jsi přijel?“

„Přijel jsem před chvílí a šel jsem za tebou. Jsem rád, že jsem tě našel daleko od domu, protože na to, co ti potřebuju říct, je to lepší.“

„Něco s Laurentem?…“

„Ne, o Laurenta nejde. Ten se má dobře… aspoň se měl, když jsem ho naposledy viděl.“

„Když jsi ho naposledy viděl?… Takže je ve Francii?“

„Je, byl sem vysazený jako parašutista z Londýna.“

„A kde je?“

Dominikán neodpověděl. „Camille o tom ví?“

„Myslím, že ne. Dobře mě poslouchej, Leo. Já vím, že pořád sloužíš jako pošťák mezi oběma zónami a že tvůj modrý bicykl dobře znají všichni, kdo ještě doufají. Víckrát už jsi dokázala, že ti neschází odvaha ani chladnokrevnost. Měl bych pro tebe jedno vysoce důležité poslání. Vypadá to, že by mě mohli zavřít, a tak budu muset přejít do svobodné zóny. Mám předat do Paříže nějakou zprávu. Pojedeš tam místo mě.“

„Já?“

„Ano, ty. Dostaneš zítra dopis od tety Albertiny, ve kterém tě bude žádat, abys přijela ošetřovat její sestru.“

„Tetička Lise je nemocná?“

„Není, to je falešná zpráva. Ale potřebovali jsme pro tebe nějaký přijatelný důvod, abys mohla odejet. Odjedeš zítra večer nočním vlakem. Tady máš jízdenku. Až přijedeš do Paříže, zatelefonuješ z nádraží tetičkám. Dávej si pozor, co jim řekneš. Pak pojedeš metrem a půjdeš směrem k Univerzitní ulici, přes rue du Bac…“

„Ale…“

„Já vím, že to není nejkratší cesta, ale ty půjdeš tamtudy. Jakmile budeš u nich, vymysli si něco, co by vysvětlilo tvůj příjezd. Kdyby Lisa mohla strávit pár dní v posteli, bylo by to perfektní. Odpoledne se projdeš po čtvrti, něco nakup v Bon Marché, prohlédni si výlohy. Cestou zpátky půjdeš kolem Gallimardova knihkupectví na bulváru Raspail. Znáš to tam?“

„Ano.“

„Prohlédneš si výlohu a pak tam vstoupíš. Prolistuješ si knihy, vystavené na stole naproti pokladně, podíváš se do regálů, zastavíš se u písmene P jako Proust, vezmeš si druhý díl *Hledání ztraceného času*. Uvnitř najdeš prospekt na nová čísla Nouvelle Revue Française s oznámením nových vydání. Bude se ti zdát tlustší, než ty, které se tam dávají obyčejně. Dáš tam místo něj tenhle.“

Lea si vzala bledě zelený papír, na němž byly vytištěny tituly knih.

„Tenhle je taky tlustý.“

„Ano. Obsahuje zprávu, která musí být nutně doručena. Pak vrátíš tu knihu zase do regálu. Vezmi si vedle kteroukoliv knihu z nakladatelství Gallimard a jdi ji zaplatit k pokladně.“

„To je všechno?“

„Ne. Vstoupíš do knihkupectví přesně v pět, a odejdeš odtud za deset minut. Mohlo by se stát, že z nějakého důvodu nebudeš moci prospekty vyměnit. Vrátíš se tam druhý den v jedenáct hodin. Kdyby to znovu nešlo, vrátíš se do Univerzitní ulice, kde dostaneš další instrukce. Porozuměla jsi všemu?“

„Ano. A co mám udělat s tím druhým prospektem?“

„Ten dáš do té knihy, kterou si koupíš. Druhý den, když všechno půjde dobře, půjdeš od dvou hodin na film od Louise Daquina *My kluci* do kinosálu Champs-Elysées. Posadíš se do předposlední řady, co nejblíž ke střední uličce. Před koncem filmu strčíš tu knihu pod své sedadlo a odejdeš. Jinak uděláš totéž při představení od čtyř hodin. O dva dny později půjdeš ve tři hodiny do Grévinova muzea. Před obrazem královské rodiny v chrámu k tobě někdo přistoupí a řekne ti: ‚Už nepůjdem do lesa.’ A ty mu odpovíš: ‚Vavříny jsou ostříhány.’ On upustí muzejní letáček, ty ho zdvihneš a on ti řekne: ‚Nechte si ho, to by vás mohlo zajímat.’ Poděkuješ mu, půjdeš si muzeum prohlížet dál a přitom se občas podíváš do toho letáčku.“

„A pak?“

„Pak se vrátíš k tetičkám. Druhý den nasedneš na vlak do Limoges. Na nádraží ve Vierzonu budou kontroly. Když přijedeš do Limoges, necháš si zavazadlo v úschovně. Z nádraží pojedeš tramvají, vystoupíš na náměstí Denise Dussoubse. Uvidíš, je tam kino *Olympia*. Na rohu náměstí a bulváru Viktora Huga je knihkupectví. Půjdeš tam za jednou silnou asi šedesátiletou ženou v šedém plášti a zeptáš se jí, jestli dostala *Pařížské tajnosti* od Eugèna Sue. Ona ti odpoví, že má jen *Tajnosti Londýna* od Paula Févala. Podá ti jeden výtisk, do kterého zastrčíš ten letáček z Grévinova muzea. Vrátíš jí tu knihu a řekneš, že lituješ, že tě to nezajímá. Až vyjdeš ven, dáš se napravo po ulici Adriena Dubouchého, vejdeš do kostela svatého Michala se lvy, který se tak jmenuje kvůli dvěma kamenným lvům, ležícím u vchodu. Projdeš se po kostele. Cestou se klidně můžeš pomodlit. Pak vyjdeš ven, dáš se po rue du Clocher, půjdeš kolem *Nouvelles Galeries* a přijdeš před Hôtel Central na Jourdanově náměstí. Bude asi pět hodin. Vlak do Bordeaux ti pojede v půl šesté. V Bordeaux na tebe bude čekat strýc Luc. Přespíš u něj. On o ničem neví. Bude si myslet, že jsi jela ošetřovat tetičku.

Druhý den se vrátíš do Montillaku, a tady se pokusíš na všechno zapomenout. Porozuměla jsi tomu dobře?“

„Myslím, že ano.“

„Zopakuj mi to.“

Lea bez chyby zopakovala všechno, co má udělat.

„V podstatě by mělo všechno dobře dopadnout. Až budeš přecházet přes demarkační linii, neměj strach, papíry máš v pořádku. Kdyby byly nějaké neočekávané kontroly, neděs se. Kdybys měla v Paříži nějaký vážný problém, zavolej Françoise Taverniera, nebo mu nech vzkaz.“

„Francoise Taverniera!…“

„No ano, vzpomeň si, potkala jsi ho při zásnubách Laurenta s Camillou.“

„Jsi si jím jistý?“

„Záleží v čem. Někdo říká, že je to kolaborant, jiní zase, že pracuje jako agent pro deuxième burreau. Ať si každý myslí, co chce. Já vím, kdy se na něj mohu obrátit. Takže když budeš mít nějaké nepříjemnosti, zavolej mu.“

Lea se zachvěla.

„Ale tobě je zima. Jsem já to blázen, že tě tady nechám takhle sedět. Vstávej, nebo se nastydneš. To by se teď nehodilo.“

V Montillaku nalezli celou rodinu v salonu u krbu, v němž hořelo dřevo, jak pijí kakao a jedí ohromné briošky. „Ale to je hotová Byzanc!“ zvolal Adrien, když vstoupil.

„To je díky Françoise,“ řekla Bernadette Bouchardeauová.

„Jeden z jejích pacientů jí jako poděkování přinesl tuhle nádheru.“

Lea vychutnávala drobné loky kakaa a nemohla se ubránit, aby nevrhala znepokojené pohledy na svou sestru. Neměla by se svěřit se svým podezřením strýci?

Všechno proběhlo tak, jak předpokládal Adrien. Odejeli společně vlakem do Bordeaux a Lea bez ohlédnutí nastoupila sama do vlaku na Paříž.

Slečny de Montpleynet se samou radostí, že vidí svou neteř, ani moc nad jejím příjezdem nepodivovaly. Jejich štěstí dosáhlo vrcholu, když Lea vyndala z kufru jednu šunku, dvanáct vajec a kilo másla. Mlsná Lisa z toho měla slzy v očích, dokonce i důstojná Albertině se zdála dojatá, a Estelle políbila Leu na obě tváře, řekla jí „moje hodná holčičko“, a pak teprve jako lakomec odnesla svůj poklad jako svátost do kuchyně.

Všechny tři ženy vesele poobědvaly světle červenou polévku, suché brambory a trochu šunky.

„Bez tebe bychom zase měly jen tenhle smutný jídelníček!“ vzdychla Lisa s plnými ústy a ukázala na polévkovou mísu.

„Ale sestro, nebudeme si stěžovat, známe ještě větší chudáky, než jsme my. Díky té troše peněz, které nám zbývají, si můžeme čas od času dát maso nebo drůbež z černého trhu.“

„To je pravda, ale nikdy nemáme moučník.“

Tato dětinská poznámka Albertinu a Leu rozesmála.

Po obědě Lea oznámila, že se jde projít po čtvrti.

Při výstupu z metra nevěnovala pozornost tomu, co se děje kolem. Teprve na bulváru Saint-Germain si uvědomila okolní atmosféru: žádná auta, jen několik jízdních kol nebo nájemných šlapacích taxíků, málo chodců a jedna nablýskaná mer-cedeska, v níž se dva němečtí důstojníci objímali se dvěma falešnými blondýnkami v kožešinových pláštích. Lea sledovala auto pohledem a zimomřivě se zahalila těsněji do svého lehkého kabátku. Litovala, že si nevzala jedny z Claudových kalhot, které jí darovala Camille. Řekla si, že do Paříže to není dost nóbl. Kolem ní tu a tam některý z těch mála chodců spěchal kamsi po svých, s uzavřenou tváří a skloněnou hlavou, jako by se chtěl lépe vyhnout závanům mrazivého větru. Rychle prošla bulvárem Raspail. Když docházela na dohled hotelu Lutetia, zvolnila krok. Na celém průčelí pleskaly německé vlajky. I když to pro ni nebyl nový

pohled – Bordeaux také neslo známky okupace –, srdce se jí sevřelo. Na Babylonské ulici se ve větru až zapotácela. V obchodním domě *Bon Marché* bylo teplo. Většina regálů na zboží byla prázdná. „Něco nakup," řekl jí Adrien a dal jí peníze. Lea si nic jiného nepřála, ale co měla nakupovat? Skoro na všechno byly potřeba lístky. V oddělení papírnictví si koupila pastelky a vodovky; v parfumerii toaletní vodu Chanel. Asi hodinu bloudila po obchodu, vyšla si nahoru do čajovny a dala si tam teplý nápoj, který měl s čajem společné jen jméno. Konečně bylo půl páté. Když půjde pomalu, bude v pět v Gallimardově knihkupectví.

Lea měla pocit, že si ji všichni v knihkupectví prohlížejí. Nikdy by si nepomyslela, jak je těžké vyndat přirozeně knihu z regálu. A k tomu ten mladý prodavač, který se na ni po celou dobu díval hladovýma očima puberťáka! Tituly knih jí tančily před očima.

„Tak co, hledáme nějakou dobrou knihu?"

Dříve, než se Lea otočila, zastrčila zpátky druhý díl *Hledání ztraceného času*.

„To jste vy!"

„No jo! Já! Nepotkali jsme se poprvé zrovna tady?"

„Raphaëli! Připadá mi to tak dávno," povzdechla Lea a podala mu ruku.

„Dobrý den, krásko z Bordeaux. Je to divné! Při každém našem setkání pocítím stejné bodnutí u srdce, stejnou nostalgii. Škoda, má sladká, že nejsem jiný… Jak já bych vás miloval," řekl Raphaël a pokrýval jí ruku drobnými polibky.

„Tak vy se nikdy nezměníte?" řekla a stáhla ruku.

„A proč bych se měnil? Copak jsem vám už neřekl, že se mi líbí, jaký jsem? Žid a homosexuál?"

„Měl byste to říct ještě víc nahlas," odsekla popuzeně.

„Ále, tady jsem u přátel, všichni mě tu znají. Vždyť jsem přece zdejší autor! Ne moc známý, pravda, ale uznávaný! Třeba ten kouzelný tmavovlasý mladík, co ho tady vidíte, to je studnice vědění, všechno četl, dokonce i mé knížky. V

šestnácti letech! Neuvěřitelné, viďte? Připomeňte mi své jméno.“

„Jean-Jacques, pane.“

„Ano, Jean-Jacques. Můj malý Jeane-Jacquesu, našel jste mi tu knihu, kterou sháním?“

„Ještě ne, pane, ale je to otázka několika dní.“

„Jakmile ji dostanete, doneste mi ji do hotelu, rue des Saints-Pères, a já vám tam dám ochutnat velmi staré a velmi vzácné portské,“ řekl a štípl chlapce do tváře. Ten na něj vrhl drzý a pobavený pohled.

„Viděla jste ty oči? Ten oheň? Promiňte, srdíčko, já vás zanedbávám. Co děláte v Paříži? Naposledy jsem vás viděl před kostelem v Bordeaux. Jak se vlastně mají dominikáni v tom dobrém městě?“

Lea stěží potlačila zachvění a odpověděla příkřeji, než chtěla: „Velmi dobře.“

„Ani nevíte, jak mě to těší. Ale neřekla jste mi, co tu děláte.“

„Jedna z mých tetiček onemocněla a druhá je unavená. Přijela jsem jim trochu pomoct.“

„Taková hodná holčička… Dnes večer samozřejmě večeříte se mnou.“

„To nebude mo…“

„Blablabla. Přijedu pro vás v půl sedmé. Teď se v Paříži večeří brzy. Připomeňte mi svou adresu.“

„Univerzitní ulice 65. Ale já opravdu…“

„Už ani slovo. Našel jsem vás, tak si vás nechám. Udělejte se krásná, protože dnes večer vás zavedu mezi lidi. Napřed večeře *U stříbrné věže*, a pak nóbl recepce, na které budete hvězda.“

Jak se ho mám zbavit? pomyslela si Lea. Teď už je na výměnu prospektů pozdě.

„Moc vás prosím, z přátelství ke mně přijměte to pozvání.“

„Dobře, tak pro mě přijeďte.“

„Děkuju, ani nevíte, jakou jste mi udělala radost.“

A co když je to špion? opakovala si Lea bez ustání, když běžela do Univerzitní ulice. Ale ne, to není možné. Vždyť v Bordeaux mi přece chtěl pomoct! Jen aby zítra v knihkupectví nikdo nebyl. Co si vezmu večer na sebe? Vyčítala si tu malichernou myšlenku, zvlášť když přitom ani nebyla schopná splnit své poslání. Proti své vůli v duchu probírala šatník, který měla k dispozici. Nic, co by se dalo vzít na večeři ke Stříbrné věži.

„Prosím tě, Leo, snad nemyslíš, že půjdeš na večeři s pánem, kterého ani neznáme!“

„Ale tetičko, vždyť ho poznáš, přijede pro mě.“

„To je možné, ale nehodí se to.“

„Tetičko, prosím tě, poprvé od chvíle, co jsem odsud odjela, zažiju něco zábavného.“

Albertine pohlédla na svou nejmilejší neteř s překypující něžností. To chudák dítě opravdu nemělo moc veselé mládí. Trocha rozptýlení jí pomůže.

„Máš něco elegantního na sebe?“

„Bohužel nemám.“

„Podíváme se s Estellou a s Lisou, jestli bychom tu něco nenašly. Díky Bohu, že jsem neprodala ty černé lišky.“

Lisa s Albertinou vyndaly ze svých truhel staré plesové šaty, z nichž ty nejnovější byly z roku 1920.

„A copak je tohle?“ pustila se Lea do rozkládání sukně z černého tylu vykládané krajkou.

„Nevím, to musí být po naší matce.“

„To je moc hezké,“ řekla a natáhla si ji přes šaty.

„Podívejte, když se vyžehlí, bude z ní dokonalá sukně. A co tenhle živůtek?“

„Drahoušku, to si nemůžeš obléct, to už úplně vyšlo z módy!“

„Estelle, pomozte mi, prosím vás. Něco s tím uděláme.“

A tak tedy Lea vzbudila senzaci, když se posadila v restauraci *U stříbrné věže*, dlouhý krk obepnutý vysokým

límcem z černé krajky na živůtku z minulých časů s rukávy nařasenými kolem zápěstí a v dlouhé sukni, rozprostřené kolem židle. Vlasy, ozdobené černou chocholkou, měla vyčesané nahoru, což jí dodávalo pyšného vzhledu. Velmi elegantní a velmi nalíčené dámy, pokryté šperky, si závistivě prohlížely tu mladou dívku s bledým obličejem, jen nepatrně poznamenaným slabým stínem pudru, v němž vynikaly modré oči s brvami, zdůrazněnými maskarou. Také muži se na ni dívali, ale s velmi odlišnými pocity. Ti, kteří znali Raphaëla Mahla a jeho pochybnou pověst, se divili, jak se může taková distingovaná mladá žena kompromitovat v jeho společnosti.

Lea na sobě všechny ty pohledy cítila a její ješitnost tím byla vrchovatě uspokojena. Říkala si, jak dobře udělala, že si neoblékla nějaké módní šaty a že tak dala najevo, jaký cítí rozdíl mezi sebou a těmi ostatními ženami. Raphaël byl téhož názoru a složil jí kompliment se svou obvyklou květnatostí.

„Bravo. Jste nejkrásnější. Vidíte, jak se na vás všechny ty ženy dívají? To je k potrhání. Odkud jste vytáhla tu toaletu, zároveň přísnou i ‚sexy', jak říkají Američané? Těch pár žen z vyšší společnosti, které jsou tady, vypadají vedle vás jako cuchty. Děkuji vám, že jste tak krásná. Sklepníku, šampaňské. Dom Pérignon, nějaký dobrý ročník."

„Dobrá, pane."

„Musíme důstojně oslavit naše shledání. Vaše tety se mi zdály naprosto okouzlující. Já myslel, že jedna z nich je nemocná?"

„Už jí je líp," řekla chvatně Lea.

„To mě ale velmi těší. Ach! Už je tu šampaňské. Kvůli válce, jež nás připravila o osvětlení, nemůžete obdivovat apsidu chrámu Notre-Dame, Seinu a ostrov svatého Ludvíka;

ale slibuji vám, že kuchyně vám to panorama vynahradí. Jste tu v nejstarší pařížské restauraci, a v jedné z nejvěhlasnějších."

Lea pohlédla na svého společníka. Od jejich posledního setkání se hodně změnil: ztloustl, sako smokingu se mu na

různých místech napínalo. Měl matnou pleť, jako ti, kdo chodí pozdě spát, vypadal neklidně a kouřil jednu cigaretu za druhou.

„Dejte mi jednu.“

„Já myslel, že nekouříte,“ řekl a podal jí otevřené pouzdro. Lea si vzala cigaretu s pozlaceným koncem. Šéf podniku přiskočil, aby jí připálil.

„Děkuji,“ vyfoukla Lea kouř.

„Chutná vám?“

„Odkud jsou? Mají zvláštní chuť.“

„To jsou turecké cigarety. Minolovka *Crillon* mi je dodává po kartonech. Jestli vám chutnají, mohu vám je sehnat.“

„Děkuji, to je jistě nad moje možnosti.“

„Kdo mluví o penězích, drahá přítelkyně? Zaplatíte mi později.“

„Ne, děkuji, to bych si radši koupila nějaké boty.“

„Když jde jen o to, mohu vám je opatřit. Řekněte mi, co chcete: střevíčky, vysoké botky, sandály? Seženu vám všechno. Chcete sobolí kožešinu, sviště, hedvábné punčochy, kašmírové svetry, kabát z velbloudí srsti? To všechno vám mohu opatřit.“

„Jak to děláte?“

„To je mé tajemství, krásko. V podstatě na tom mým klientům moc nezáleží, odkud pochází zboží. Zaplatí a… na shledanou. A věřte mi, čím méně toho člověk v téhle oblasti ví, tím lépe pro něj.“

Sklepmistr jim nalil šampaňské.

„Na vaši krásu.“

Lea bez odpovědi mírně sklonila hlavu a vypila skleničku na jeden ráz.

„Víte, má drahá, tohle víno se vychutnává, to není limonáda. Co si dáte?“

„Já si dám dary moře, hodně darů moře, a tu známou kachnu na sádle, o které jsem tu slyšela.“

„To je skvělý výběr, já si dám totéž.“

Chvíli nato přinesli na stůl ohromný tác mušlí, mořských ježků, slávek, zaděnek a mořských šnečků. Pak jedli pověstnou kachnu na sádle, dobře vyzrálý brie a ohromný řez čokoládového dortu. S posledním soustem se Lea za pobavených pohledů spolustolovníků zvrátila na opěradlo židle.

„Hmmm… poprvé za kolik měsíců nemám hlad."

„To doufám, jedla jste za čtyři."

„To je výčitka?"

„Ne, dívat se, jak jíte, je opravdová radost. Člověk by řekl, že máte orgasmus. Je to rozkošné."

„Zdá se vám?" zakabonila se Lea. „Já se za to stydím. Dejte mi cigaretu a řekněte mi, kdo jsou ti lidé kolem, kromě Němců, samozřejmě."

„Ti lidé jsou titíž, co před válkou. Vidět a být viděn bylo pravidlem pařížské smetánky. Je tu celá Paříž, má milá. Jako *U Maxima, U Fouqueta, U Carrèra* nebo *U Le Doyena*, všude, kde se sluší být."

„Já vám nevěřím."

„Podívejte se na tamty dvě ženy mezi tím distingovaným německým důstojníkem a tím mužem s krásnou namodralou kšticí."

„Vypadá jako Sacha Guitry."

„Je to on. Jeho sousedka napravo je velká klavíristka Lucienne Delforgeová. To ona řekla tu pěknou větu: ‚Kdybych měla definovat kolaboraci, řekla bych: kolaborace, to je Mozart v Paříži'."

„Nechápu, jak to souvisí."

„To proto, že vám schází humor, má drahá. Ta druhá dáma je největší odbornice na Wagnera, Germaine Lubinová. Pokud jde o toho německého oficíra, to je poručík Rademacher, velký šéf, zodpovědný za cenzuru. Bez jeho souhlasu se nesmí v Paříži hrát žádná divadelní hra, ani jedno představení. Tamhle u stolu u okna máte Alberta Bonnarda, Bernarda Grasseta,

Marcela a Elise Jouhandeauovy. Podívejte, tamhle je Arlettyová. Ta je tady po vás nejkrásnější…“

Přistoupil k nim nějaký dosud mladě vyhlížející muž s ostrým profilem, mající přes smoking nedbale přehozenou pelerínu podšitou červeným saténem, s pevnýma nervníma rukama, sledovaný dalším velmi mladým mužem také ve smokingu.

„Raphaëli, ty jsi tady! To jsem rád, že se ti začalo zase dařit.“

„Jde to líp, mnohem líp, jsem teď na tom dobře. Leo, dovolte, abych vám představil svého velmi drahého přítele: pan Jean Cocteau.“

„Jean Cocteau… Dobrý večer, pane. Moc se mi líbil *Tomáš lhář*.“

„Děkuji, slečno. Já nevěděl, že můj přítel Raphaël zná takové kouzelné bytosti, jako jste vy.“

„Jeane, to je slečna Delmasová, bydlí v Bordeaux.“

„Bordeaux! Takové hezké město! Nikde jinde nemá nuda tu aristokratickou eleganci. I ti darebáčci z Quinconces tam jsou milí. Mohu vás někam odvézt? Jeden přítel byl tak laskav, že mi dal k dispozici své auto i s šoférem.“

„To se budeme mačkat.“

„Ach! Promiňte mi, můj milý. Kam jsem to dal hlavu? Ta dívka mě vzrušila. Promiňte mi, slečno, zapomněl jsem vaše jméno.“

„Delmasová.“

„Slečno Delmasová, dovolte, abych vám představil nejpozoruhodnějšího tanečníka z Paříže, co říkám z Paříže, z Evropy, svého přítele Serge Lifara.“

Mladík v temně modrém smokingu, útlý a elegantní, se stroze uklonil.

„Kam jdete?“ zeptal se básník.

„K mému příteli Ottovi.“

„To je švanda, my tam jdeme také. Pojďte, už jsme poslední.“

Dveře přepychové tmavé limuzíny jim otevřel německý šofér. Lea ucouvla.

„No tak, nastupte si, drahá přítelkyně, nemusíte se ničeho bát, jste v dobrých rukách a místo, kam jedeme, je jedno z nejnavštěvovanějších v Paříži. Znám slavné lidi, kteří se ponižují, aby tam byli pozváni.“

Lea se usadila mezi Jeana Cocteaua a Raphaëla. Tanečník, stále trucující, se posadil vedle šoféra.

V tichu projížděli po pustých nábřežích. V jasné a chladné noci černá masa katedrály Notre-Dame jako by střežila ostrov Cité. Ten pohled připomněl Lee její příjezd do Paříže v otcově společnosti. Jak se to všechno zdálo vzdálené…

Zabočili na rue des Saints-Pères a dali se po rue de Lilie. O chvíli později zajel vůz do rozlehlého vchodu, hlídaného německými vojáky, a zastavil před širokým schodištěm do paláce.

Jean Cocteau galantně pomohl Lee vystoupit z vozu.

„Kde to jsme?“ zeptala se.

„V paláci, který Bonaparte daroval Joséphině.“

Vyšli po schodech nahoru. Záclony na širokých zasklených dveřích zašustily a rozevřely se. Přivítala je záplava světel, tepla a parfémů. Sluhové v livrejích jim pomohli z kabátů. Lea jim jen nerada přenechala svou liščí pláštěnku. Oslněné se rozhlížela kolem sebe s dětinským vytržením, které jí jen lehce kazil pocit tísně, jejž se jí nedařilo zaplašit.

„Kde to jsme?“ zeptala se znovu.

„Na německé ambasádě.“

Lea měla dojem, jako by dostala ránu pěstí do žaludku. Její instinktivní pohyb nazpátek byl zastaven pevným sevřením Raphaëlovy ruky, kterou ji vedl k zářivě osvětleným salonům.

„Já chci pryč!“

„To mi přece neuděláte. Každopádně je už pozdě. Tady je velvyslanec.“

Krásný muž, ještě mladý, velmi elegantní, ve smokingu, skrývajícím lehkou tělnatost, pozdravil Jeana Cocteaua.

„Drahý příteli, je pro mě vždycky velkou radostí přivítat ve svém domě básníka vašeho formátu.“

„Excelence…“

„Představte mi své přátele.“

„Excelence, to je Serge Lifar, o kterém už jste slyšel.“

„Samozřejmě. Zbožňuji váš tanec, pane.“

„Vaše Excelence…“

„Spisovatel a novinář Raphaël Mahl.“

„Toho pána už znám,“ řekl suše velvyslanec a prošel kolem něj, aniž mu podal ruku.

Na Raphaëlových tvářích se objevila lehká červeň. Prkenně se uklonil.

„Kdo je ta úchvatná mladá dívka? Budoucí představitelka některého z vašich mistrovských děl?“

„Dovolte, abych vám představil slečnu Leu Delmasovou. Leo, představuji vám Jeho Excelenci pana Otto Abetze, velvyslance Německa v Paříži.“

Lea se neodvážila odmítnout velvyslancovu podanou ruku a ten jí řekl dokonalou francouzštinou, přičemž ji vzal důvěrně za paži:

„Pojďte, slečno, představím vám svou ženu. Je to Francouzka jako vy, určitě si budete dobře rozumět.“

Paní Abetzová pozdravila Leu okouzlujícím způsobem.

„Má drahá, máte ohromně originální šaty, budete mi muset dát adresu vašeho krejčího.“

Pak, aniž čekala na odpověď, šla naproti dalším hostům. Lea zůstala sama uprostřed salonu, zatímco kolem ní chodili sem a tam elegantní navonění lidé, smějící se a tlachající se sklenkou v ruce. Téměř všichni vrhali pohledy na tu štíhlou dívku, jejíž zvláštní široká černá róba zdůrazňovala její bledost. Lea pod těmi pohledy ztuhla a říkala si, jak je dobře, že její sukně tak dobře skrývá staré ošklivé černozlaté střevíčky, které jí půjčila Lisa. Ani se nesnažila skrýt svou zvědavost, pozorovala ten proudící dav, očividně veselý,

uvolněný, šťastný, že je zde, i přepychové toalety žen a jejich šperky, jež se jasně odrážely uprostřed černých mužských obleků.

„To je překvapivé, viďte?“ zašeptal jí do ucha Raphaël.

„Co je překvapivé?“

„Všichni ti lidé, kteří se tu dvoří nepříteli.“

„A co děláte vy?“

„Ach! Já, já jsem jen pozemský červ, a pak, jak už jsem vám říkal, já mám rád vítěze.“

„To možná nebudou navždycky.“

„Ne tak nahlas, srdíčko,“ zasyčel a vrhl kolem sebe znepokojený pohled. „Myslíte,“ pokračoval, přičemž ji vzal za paži a mluvil jí do ucha, „myslíte, že ti, co jsou tady a jim podobní, nejsou přesvědčeni o totálním vítězství Reichu?“

„Ale v Rusku mají německá vojska čím dál větší ztráty.“

„Pst! Chcete, aby nás zatkli? To je něco, co byste neměla vědět, a už vůbec ne opakovat. Jednu radu: poslouchejte radši rádio Paříž než rádio Londýn, to není tak nebezpečné.“

Zastavili se u stolu s pohoštěním, kde Lea zhltla jeden po druhém pět nebo šest kousků čajového pečiva.

„Jako bych se znovu ocitl v dobách, kdy jsem se stravoval jen na koktejlech na levém břehu. Co já se najedl chlebíčků s lososem a s kaviárem. Bývala to pro mě strava na dva dny. Tumáte, napijte se, nebo se udusíte.“

Z vedlejšího salonu k nim dolehly tóny valčíku.

„Ples začíná. Škoda že jsem tak ubohý tanečník, jak rád bych vás unášel v pažích při zvuku vídeňského valčíku. Pojďte si prohlédnout dům. Ukážu vám Joséphinin budoár.“

V malé místnosti bylo tolik lidí, že se vzdali plánu vstoupit dovnitř. Posadili se do salonku trochu stranou, u stolu, na němž stála obdivuhodná čínská váza, předělaná na lampu. Růžové světlo, které se šířilo od stínidla, dodávalo Leině pleti a vlasům zvláštního lesku. Došel k nim nějaký muž střední postavy, dost při těle.

„Ale není to můj drahý nakladatel osobně?“

„Vás tedy člověk skutečně potká všude. Tahle mladá kráska je tu s vámi? Představte mě.“

„Leo, představuji vám pana Gastona Gallimarda, velkého nakladatele a velkého milovníka žen. Slečna Delmasová.“

„Neposlouchejte ho, slečno,“ zašklebil se a sedl si vedle ní.

„Gastone, nešel byste na okamžik, velvyslanec by s vámi rád mluvil.“

„Omluvte mě, slečno, nikam nechoďte, já se vrátím. Už jdu, Marie.“

„Nebyla to Marie Bellová?“

„Ano, to byla ona, kouzelná žena. Je to tu dnes velmi literární večírek. Kromě našeho přítele Cocteaua je tu Georges Duhamel, Jean Giraudoux, Robert Brasillach, krásný Drieu La Rochelle, Pierre Benoit v rušné konverzaci se svým přítelem Arno Brekerem…“

„Tím sochařem?“

„Ano, nedávno připravil velkou výstavu svých děl, vernisáž byla v květnu. Podívejte, tady jsou jeho dva kolegové, ne tak talentovaní, Belmondo a Despiaux, ti, co k nim právě přišli. A tamhle je Jean Luchaire a Edwige Feuilľère…“

„To stačí, přestaňte s tím výčtem, je to nakonec deprimující.“

„Věnujete mi jeden tanec, slečno?“

Lea zdvihla oči.

„Francois…“

Vykřikla radostí.

„Francoisi…“

Jedním skokem byla na nohou. „Leo…“

Stáli tváří v tvář jeden druhému a nevěřícně se na sebe dívali, aniž by se odvážili navzájem dotknout.

„To je zvláštní místo na shledání,“ zašeptal Francois. „Já už zapomněl, jaká jste krásná. Pojďte tančit.“

Už dlouho nezažila Lea tak příjemný sen: tančit pomalý waltz v náručí muže, kterého chce a který po ní očividně také

touží. Ten rozkošný pocit nechat se unášet! Hlavně se neprobudit, neotvírat oči. Přitiskla se těsněji k Francoisovu tělu. Zapomínala na prostředí, v němž se nachází, na všechny ty lidi kolem, Němce i Francouze, na misi, kterou jí pověřil Adrien, na válku a dokonce i na Laurenta. Chtěla být jen ženou v náručí muže.

„Drahý příteli, ani vám nemohu mít za zlé, že tančíte i bez hudby," řekl Otto Abetz a položil ruku na rameno Francoisi Tavernierovi.

Ten ho zasklil nevidoucím pohledem a bez odpovědi odtáhl Leu stranou.

„Ach! Takhle dovedou milovat jen Francouzi," zašeptal ambasador a sledoval ten pár závistivým pohledem. Ve vstupní hale přistoupil k Lee Raphaël.

„Vy odcházíte?"

„Ano," odpověděl Francois Tavernier, „slečna Delmasová je unavená, já ji vyprovodím."

„Ale…"

„Dobrou noc, pane."

„Dobrou noc, Raphaëli."

Francois ji nechal nastoupit do bugatky, zaparkované na dvoře velvyslanectví.

Na neosvětlených pařížských ulicích nikde ani živá duše. Náměstí Svornosti se podobalo nějakým filmovým kulisám, stromy na Champs-Elysées vypínaly vzhůru své větve bez listí.

„Kam jedeme?"

„Já nevím," řekl a zastavil u chodníku.

Škrtl svým zapalovačem a přejel plamínkem Lee před napjatým obličejem, jenž mu nastavovala.

Plamínek zhasl a obě těla se vrhla jedno na druhé. Jejich rty v okamžiku dostaly chuť krve a soli, což ještě vydráždilo jejich touhu.

Kdyby nebyla přišla německá hlídka, které musel Francois Tavernier ukázat své papíry a jež s omluvami zase odešla, byli by se nepochybně pomilovali v autě.

„Vy bydlíte u vašich tet?“

„Ano.“

„Já jsem ubytovaný hned vedle, v hotelu Pont-Royal. Chcete jít tam?“

„Ano.“

„Leo, vaše tety budou šílet strachem, už je pět ráno.“

„Mně je tak dobře, mně se nikam nechce.“

„Ale musíte, miláčku.“

„Ano… máte pravdu…“ Lea se oblékla jako v spánku.

„Takové bláznovství,“ pomyslela si. „Jsem hotová.“

„Musíme si přát, aby na vás tety nečekaly u dveří. Těžko byste jim vysvětlovala ty kruhy pod očima a neupravený účes.“

„To je pravda, skutečně vypadám, jako bych vylezla z postele,“ vzdychla, když se na sebe podívala do zrcadla.

V Univerzitní ulici všichni spali. Na podestě se Francois s Leou nemohli jeden od druhého odtrhnout.

„Lásko moje, já na vás celé ty měsíce tolik myslel! Budete mi muset vyprávět, co všechno jste prožila.“

„Já jsem ospalá.“

„Jděte spát, srdíčko, vyzvednu vás zítra na večeři.“

Po posledním polibku Lea zavřela dveře bytu. Jako náměsíčná došla do svého pokoje. Nedočkavými prsty rozepínala háčky krajkového límce. Vzala si pod pokrývkou tenkou noční košili, do níž jí zabalili gumovou láhev s teplou vodou. Protože byla zima, celá rozklepaná si ji natáhla.

Díky ohřívadlu tety Lisy bylo pod pokrývkou už teplo. Lea ještě nedolehla do postele, a už spala.

„Ach ne! Zhasněte, zatáhněte záclony,“ mručela Lea a schovávala se pod přikrývku.

„Ale drahoušku, včera jsi nám řekla, že máš jít ráno něco nakoupit. Tak jsem myslela, že už je čas tě vzbudit.“

Něco nakoupit?… Co tím chtěla Lisa říct? Jaké nákupy? A sakra! Ten prospekt!

Odhodila přikrývku a vyskočila z postele.

„Kolik je hodin?“

„Myslím, že půl jedenácté.“

„Půl jedenácté… Proboha, přijdu pozdě.“

Vrhla se do koupelny, v rychlosti se umyla, navlékla si tlusté punčochy, vlněné kombiné, sukni a široký svetr.

„Přece nepůjdeš ven bez jídla?“

„Nemám čas. Kde mám kabelku?“

„Támhle na pohovce. Takový nepořádek, chudáčku malá!“

„Potom to všechno uklidím.“

Prospekt, kde je ten prospekt?… Tady je… To ale měla strach!

„Napij se alespoň čaje.“

Lea spolkla jeden hlt, aby udělala tetičce radost.

„Dobře se zabal, dnes ráno je chladno,“ řekla Albertině, jež vstoupila do pokoje, když si Lea navlékala kabát a přes něj si zavazovala velký červený vlněný šátek.

Cestou po schodišti dolů si nasadila černý baret.

Přestala běžet až pár metrů před knihkupectvím. Bylo za dvě minuty jedenáct. Když otevírala dveře, ještě lapala po dechu.

Obchod byl kromě tří prodavačů prázdný. Jeden z nich odešel, druhý sešel po schodišti do skladu, zůstal tam jen tmavovlasý mladík s inteligentním a zvědavým pohledem, jenž vyplňoval pokladní bločky. Zdvihl hlavu.

„Mohu vám nějak pomoct?“

„Ne, děkuji, jen se dívám.“

Jako včera se zastavila před regálem s autory, jejichž jména začínala písmenem P.

Jak byla neklidná a rozechvělá, když vstupovala do knihkupectví, tak byla klidná a uvolněná v okamžiku, kdy

brala do ruky druhý díl *Hledání ztraceného času*. Vyndala svazek z regálu a začala v něm listovat. Prospekt tam byl. Mechanicky se přesvědčila o jeho tloušťce a šikovně si ho zastrčila do kapsy kabátu. Stále s knihou v ruce se otočila a udělala pár kroků, jako by si v ní četla. Tmavovlasý mladík byl stále zabraný do svých bločků. Vyndala z kabelky druhý prospekt a zastrčila ho mezi stránky. Přirozeně, beze spěchu knihu vrátila do přihrádky.

V knihkupectví stále nebyl žádný zákazník.

Na stole si Lea vzala jednu knihu se známým znakem N. R. F. a přečetla si první řádky: *„Pan Josserand si nesl v kožené aktovce sešity svých dvaačtyřiceti žáků, které měl opravit, a představoval si, že je básníkem Vergiliem, který vystoupil z pekla hlavním východem stanice metra Clichy, a divil se s důmyslnou naivitou, že je vystaven slunečnímu svitu v té podivné krajině, kde nacházel mnohá poučení.“* Zdvihla hlavu, její pohled se střetl s pohledem tmavovlasého mladíka.

„Je to výtečná kniha, měla byste si ji vzít,“ řekl a přistoupil k ní.

„Dobře, budu vám důvěřovat. Od tohohle autora jsem nic nečetla.“

„To je chyba, od Marcela Aymého si musíte přečíst všechno.“

„Děkuji, budu si to pamatovat.“

Lea zaplatila a vyšla ven.

„Na shledanou, slečno, přijďte zas.“

Žádný zákazník nepřišel. Bylo skoro čtvrt na dvanáct.

Navzdory jarnímu slunci bylo ještě velmi chladno. Když šla kolem hotelu Pont-Royal, náhle si vzpomněla na včerejší noc. Začervenala se.

„Musím si to rozmyslet,“ opakovala si ještě, když otvírala dveře do svého pokoje.

Celý prádelník zabíral obrovský koš bílých květů. Lea se usmála, sundala si boty, natáhla se na postel a přetáhla přes

sebe peřinu, zavřela oči, znovu je otevřela a pohlédla na obálku, položenou před košem.

Bylo půl čtvrté, když vyšla z metra na kruhovém objezdu před bulvárem Champs-Elysées. Snažila se nevidět těžké panely, jimiž byl obestavěný hlavní východ, do kterého strážníci usměrňovali chabý proud cestujících.

Bylo krásné odpoledne. Přestože bylo chladno, po avenue se procházelo mnoho lidí. Před biografy se tvořily fronty. Film *My kluci* dávali v kině Normandie. Lea se postavila do fronty. Předfilm o prázdninových táborech neměl konce. Týdeník ukazoval jen „úspěchy slavných německých vojsk“, davy tleskající maršálovi, radostný odjezd mladých dobrovolníků na práci, jednu nóbl svatbu ve Vichy, zkoušku jakési Monther-lantovy divadelní hry, Maurice Chevaliera, zpívajícího zajatcům v Německu, a novou jarní módu. Film se jí zdál nekonečný. Když konečně rozsvítili, předstírala, že jí upadla rukavička, a zastrčila pod sedadlo knihu. Vstala a bez ohlédnutí vyšla ven.

Na Champs-Elysées se jí zdálo, že si ji všichni prohlížejí. Čekala, že každou chvíli uslyší: „Půjdete se mnou, slečno.“

Snad si to jen myslela, ale měla pocit, že poznala toho snědého mladíka z knihkupectví. Držela se, aby se neroz-běhla.

Metro bylo přecpané. Lea byla vklíněna mezi jednoho německého vojáka, který se bezúspěšně snažil, aby se jí nedotýkal, a nějakou pronikavě navoněnou tlustou dívku. Přestupovala na stanici Svornosti, tlustá dívka také.

Když otevírala dveře v Univerzitní ulici, bylo půl sedmé. První, co zaslechla, byl Lisin smích a pak o něco diskrétnější smích Albertiny. Kdo jen mohl dokázat slečny de Montpleynet takhle rozesmát? Vešla do budoáru, jediné místnosti v bytě, jež byla jakžtakž vytopena kamínky na dřevo, sloužícími jako ústřední topení. V lenošce seděl Francois Tavernier a mnul si ruce natažené k teplu. Když vešla Lea, vstal.

„Drahoušku!“ zvolala Lisa, „proč jsi nám neřekla, že jsi potkala pana Taverniera?…“

„…a že s ním máš jít na večeři,“ dodala Albertině.

„Ráno jsem neměla čas s vámi mluvit.“

„Měla bys poděkovat panu Tavernierovi za ty nádherné květy.“

„Nechte to být, slečno, to nic není. Nezapomněla jste, že jdeme společně na večeři?“

„Ne, ne. Omluvte mě, jdu se převléct.“

„To není třeba, takhle vám to moc sluší. Tam, kam vás vezmu, je to velmi prosté. Prosté, ale dobré.“

„Jen se učešu a jsem u vás.“

O čtvrt hodiny později se Lea vrátila. Převlékla se a lehce si namalovala oči.

„Drahý pane, neodvádějte ji moc daleko. Za dnešních časů máme pořád takový strach…“

„Přeju pěkný večer, miláčku, a hlavně se dobře najez,“ mrkla na ni Lisa mlsně.

Nič nesvědčilo o to, že jde o restauraci. Když vyšli do druhého poschodí jednoho měšťanského domu na ulici Saint-Jacques, zazvonil Francois podle domluveného znamení, dveře se pootevřely a pak se otevřely dokořán.

„Pan Francois!“

„Dobrý den, Marceli, pořád ve formě?“

„Nemůžeme si stěžovat. Máte kliku, zrovna jsem dostal kus hovězího, leda byste si dal radši křepelky nebo kuřátka.“

„Udělejte, co myslíte. Bude to výtečné jako obyčejně.“

„Co byste řekl na trochu chablis jako aperitiv?“

„Výborně. Usaďte nás někam, kde budeme v klidu.“

„Panenko Maria, to už mě napadá snad jen ložnice,“ řekl a netroufal si pohlédnout na Leu.

„Skvěle, tak tedy do ložnice.“

Prostředí tam bylo přímo malebné. Manželé Andrieuovi zřídili ve svém čtyřpokojovém bytě tajný restaurant jen pro známé a ti jeho adresu drželi žárlivě v tajnosti. Nejbližší

sousedé, kteří o tom samozřejmě věděli, byli za svou diskrétnost patřičně odměněni.

V rodinné jídelně mohlo zasednout k velkému stolu dvanáct hostů. Příborník ve stylu Jindřicha II., odkládací stolek, špatné obrazy představující venkovské krajiny, zavěšené na vybledlých papírových květovaných tapetách, stahovací lampa šířící slabé světlo, červený kostkovaný ubrus, silné talíře z bílého porcelánu, velké skleničky a příbory každý jiný, to vše dodávalo tomu prostředí domácké kouzlo.

Tento mile provinční rys vycházel z paní Andrieuové, žoviální paní při těle, jejíž dobré srdce i kvality kuchyně se plně rozvíjely nad jejími kastroly. Pocházela ze Saint-Cirq-Lapopie v kraji Lot, a odtud pocházela i její velkorysá sveřepost a hlavně početná rodina, která jí posílala lanýže, husí játra, nejrůznější drůbež, hojnost uzenin, skvělé cahorské víno, čistý olej, nejkrásnější ovoce, čerstvou zeleninu, lahodné kozí syrečky a dokonce i trochu potajmu vypěstovaného tabáku.

Bylo k tomu samozřejmě třeba podplatit pár kompliců, kteří zabezpečovali pravidelné dodávky. „Ale jen samé Francouze," opakovala pyšně paní Andrieuová, když se jí ptali, jak je to možné, že má jahody dokonce ještě dříve, než je dostali *U Maxima*, *U Le Doyena* nebo *U Carrèra*.

U manželů Andrieuových si mohl být člověk jistý, že tam nikdy nepotká německou uniformu. Základní klientela sestávala z mohovitých důchodců, univerzitních profesorů, spisovatelů, bohatých obchodníků a několika známých umělců. Občas tam bylo možno potkat i znepokojivější tváře a nápadnější ženy; ale otevřená mluva šéfky tyto manýry brzy zvládla.

Před válkou patřila manželům malá restaurace se specialitami v Quercy v patnáctém obvodu, kam Francois Tavernier pravidelně chodíval. Pan i paní Andrieuovi brzy pocítili ke svému prostému a velkorysému zákazníkovi více než sympatie. Na konci minulého roku skoncovala s jejich

prosperujícím podnikem bomba. Ze dne na den přišli o všechno.

Byt v ulici Saint-Jacques jim pomohl opatřit právě Francois Tavernier. Zařídili si ho levně, nábytkem z blešího trhu. Při vyhlášení příměří pocítili jako většina Francouzů velkou úlevu. Jejich jediný syn se vrátí. Marthe Andrieuová brzy pochopila, jak může využít své rodiny, která zůstala na venkově. Strýcové i bratranci se stali jejich dodavateli jako před válkou. Díky několika Francoisovým doporučením začala za rok tajná restaurace velmi dobře fungovat.

Vzhledem k úspěchu museli rozestavit stoly všude: šest do obývacího pokoje, tři do předsíně a jeden dokonce do vlastní ložnice. Ale ten byl vyhrazen výhradně pro přátele.

Stůl v manželské ložnici byl osvětlen svíčkami v poměrně hezkém stříbrném svícnu. Druhý takový stál na prádelníku, jenž sloužil jako odkládací stolek. Postel byla, bezpochyby z ostychu, zakryta čínským paraváním, jenž v tom prostředí bil do očí.

Než byl usazen ke stolu, musel jít Francois Tavernier políbit vnuka pana domácího, jenž byl jeho kmotřencem. Byl to rituál, kterému se nemohl vyhnout, pokud se nechtěl těch dobrých lidí dotknout. Lea vyprskla smíchy, když ho uviděla s miminem v náručí.

„To k vám vůbec nejde. Já nevěděla, že máte rád děti.“

Usmál se na ni, zatímco mu mrňous slintal na košili.

„Mám je moc rád. Vy ne?“

„Vůbec ne. Mně se zdají obtížné a hlučné.“

„Jednou změníte názor.“

„To si nemyslím,“ odpověděla stroze.

Vrátil dítě jeho matce.

„Gratuluji, Jeannette, můj kmotřenec je čím dál krásnější.“ Žena zčervenala radostí.

„Pošlu vám sem manžela, vezme si objednávku.“

Francois odsunul Lee židli, aby si mohla sednout. Mihotavé světlo svíček jako by oživovalo draky na paravánu

a dodávalo dívčině tváři něhu, kterou její pohled vyvracel. Francois si ji tiše prohlížel.

„Přestaňte se na mě tak dívat.“

„Já se po celé ty měsíce často snažil představit si váš obličej.“ Vešel syn domácích s lahví v ruce.

„Už jsem tady, pane Francoisi, promiňte, že jsem vás nechal čekat, ale dnes tu máme plno.“

„Dobrý večer, René. Jak se máte?“

„Ujde to, pane Francoisi. Co byste řekl na začátek na trochu husích jater, venkovskou šunku a nadívané husí krky?“

„Výborně.“

„Pak vám máma připravuje kuřecí fricassé s liškami a k tomu pár brambor smažených na husím sádle; salátek s ořechovým olejem a kozími syrečky cabécou, o těch mi musíte říct svůj názor. A jako moučník čokoládovou pěnu.“

„O, ano!“ vykřikla Lea.

„Takže čokoládovou pěnu. Dejte nám taky láhev cahorského.“

„Dobrá, pane Francoisi. Ochutnejte, prosím, ten chablis,“ podal mu sklenku.

„Hmmm… není špatné!“

„Viďte?“

René nalil pro Leu, znovu naplnil Francoisovu sklenku a pak odešel. Po nějakou chvíli pili beze slova.

„Vyprávějte, co s vámi bylo. Ale napřed mi povězte, jak se má paní ďArgilat.“

„Daří se jí moc dobře. Narodil se jí chlapeček, jmenuje se Charles.“

„To mě u ní nepřekvapuje. A co její manžel?“

„Dvakrát prchal ze zajetí, podruhé se mu to podařilo. Odejel za generálem de Gaullem do Londýna.“

Lea to řekla se směsí hrdosti a výzvy, ale hned toho litovala. Francois Tavernier jí četl v tváři, co všechno se v ní odehrává.

Vypil naráz po sobě dvě sklenky vína. Musí si s ni promluvit. Jenže co jí může říct? Její strach a její nedůvěra pro něj byly nesnesitelné. Jak jí to vysvětlit?…

„Leo…“

Pomalu k němu zdvihla oči. „Ano?…“

„Laurem udělal moc dobře, že se přidal ke generálu de Gaullovi, to je od něj statečné. Ale neměla byste to nikomu říkat, dokonce ani mně.“

„Chcete říct hlavně ne vám.“

Znaveně se pousmál.

„Ne, mně můžete říct všechno, nebude to mít důsledky. Ale na druhé straně jsem o vás včera dostal strach, když jsem vás viděl vstoupit s tím hajzlíkem Raphaelem Mahlem.“

„Je to starý přítel. Proč mu říkáte hajzlík? Vždyť se koneckonců stýká se stejnými lidmi jako vy.“

„To je trefa. V tom máte pravdu. Ale jen v tom. Je to hajzl z několika důvodů. Jeden za všechny: za peníze neváhá udávat své přátele gestapu.“

„To vám nevěřím.“

„Jestli ho zase uvidíte, což vám neradím, zeptejte se ho.

Protože je to strašný zvrhlík, a navíc v hloubi duše masochista, jistě vám odpoví, a protože je to precizní muž, řekne vám i detaily.“

„To není možné, to by bylo příšerné.“

„U něj je možné všechno. Vždyť on si osvojil židovské dítě…“

„Tak vidíte, že není tak špatný.“

„… a za pár měsíců ho odvezl zpátky do sirotčince, protože se mu zdálo málo nadané. Obral několik osob, které mu svěřily svůj poslední majetek, aby mohly přejít do svobodné zóny; kšeftuje se zlatem, s devizami, s heroinem. Dvakrát ho zatkla francouzská policie. A dvakrát ho musela pustit.“

„A jak si vysvětlujete, že ho přijímají v salonech, že mu vycházejí knížky?“

„Nepřijímají ho nikde, snad jen u těch lidí, co jsme byli včera večer, kde ho využívají, a u pár překupníků na černém trhu. Pokud jde o jeho knížky, ty vyšly všechny před válkou. Věřte mi, vyhýbejte se mu. Pošpiní každého, kdo se k němu přiblíží.“

„Ale v Bordeaux mě varoval, že můj strýc…“ Lea nechala větu nedokončenou a napila se trochu vína, aby se ovládla.

„Já vím, co Adrien dělá, ale vy byste to neměla vědět.“

„Kdo s vámi mluví o strýci Adrienovi? Co o něm víte?“

„Nic. Přejděme to. Pokračujte. Tak co ještě udělal úžasného ten váš přítel Raphaël?“

„V Bordeaux přenechal své místo na palubě *Massilie* otci Sáry Múlsteinové.“

„To je pravda, řekla mi to. Přiznávám, že mě to překvapilo. Sára je jako vy, má pro něj slabost. Říkala, že není úplně špatný.“

„Sára je ještě v Paříži?“

„Ano. Nechce odejet. Už toho má dost, pořád jen utíkat.“

„Ale to je šílenství.“

„Já vím, říkám jí to pokaždé, když ji potkám. Jenže od té doby, co jí zemřel otec, se v ní něco zlomilo.“

„Já nevěděla, že zemřel.“

„V Alžírsku ho vichistická policie nechala zavřít do vězení.“

„Proč?“

„Protože byl Žid a cizinec. Nevydržel věznění. Byl to unavený starý pán, který už žil jen pro hudbu. Jednoho rána ho našli v cele mrtvého.“

„Měl jste ho rád?“

„Měl, byla to pozoruhodná bytost. Zemřela s ním část toho lepšího lidstva.“

Vstoupila Jeannette a přinesla dva hojně obložené talíře. „Dobrou chuť, panstvo.“

Lea zírala do svého talíře. Zmocnila se jí neurčitá nevolnost, přejela si rukou přes čelo.

„Já vím, co cítíte, Leo. V téhle chvíli vám nemohu nic říct. Musela byste mě slepě milovat, abyste ke mně měla důvěru. Ale já dobře cítím, že to by po vás člověk chtěl moc. Ještě je moc brzy. Jezte. V naší době se z toho stalo vzácné potěšení.“

„Pro vás očividně ne.“

„Chcete pít dál chablis, nebo si dáte cahorské?“

„Cahorské.“

Vstal, vzal si z odkládacího stolku skleničku a nalil jí červené víno. Zpočátku jedla Lea jen na půl úst, ale lahodná husí játra a sametové víno jí postupně navrátily její skvělou chuť k jídlu.

Když kouskem chleba pečlivě vytřela talíř, vrátila se do jejího pohledu špetka přívětivosti.

„Vy jste jako zvířátko, Leo, stačí vás nakrmit, pohladit, a zapomenete na přítomnost.“

„Nevěřte, že by to bylo tak snadné,“ zamumlala plnými ústy.

Vešla Marthe Andrieuová, utírající si ruce do bílé zástěry, a za ní její syn s mísou přikrytou stříbrným poklopem. Pyšným pohybem odklopil poklop.

„Jen si přivoňte, pane Francoisi. Já jsem z téhle vůně celá pryč, připomene mi to celý můj kraj. Jako bych zase viděla svou matku před velkým krbem na statku, jak smaží hříbky, lišky nebo stročky. Nikdo neuměl připravovat houby jako moje matka.“

„Kromě vás, Martičko.“

„Ale kdepak, pane Francoisi, ty od matky byly mnohem lepší.“

Usmál se při tom naivním projevu dceřiny oddanosti a ochutnal jídlo, připravené jak s uměním, tak s láskou.

„Nikdy jsem nic tak dobrého nejedla, paní Andrieuová,“ řekla Lea a utřela si mastnou bradu.

Kuchařka se spokojeně usmála a obrátila se k Francoisovi spiklenecky a rozpustile zároveň:

„To je dobré znamení, když má hezká dívka ráda dobrou kuchyni… Já vás opustím, zákazníci čekají.“

Lea snědla sama skoro celé kuře, lišky i brambory. Také hodně pila. Celá zabraná do potěšení z jídla zapomněla na své obavy a plně využívala současné chvíle. Neodporovala, když ji její společník pod stolem objal nohama, ani když ji prsty laskal na zápěstí.

Se salátem se objevily kozí syrečky. Lea zhltla pod nadšeným Francoisovým pohledem tři. Druhá láhev cahorského byla už pořádně načatá.

Když dojedla hladkou a lahodně jemnou čokoládovou pěnu, zdálo se jí, že je život krásný.

Francois se musel udržet, aby se na ni nevrhl a neodnesl ji na postel za paraván. Teď kouřila napůl zvrácená na židli malý doutníček a její zkřížené nohy odhalovaly kousek krajkové spodničky. S přivřenýma očima nezřízeně vychutnávala tu chvíli naprostého štěstí.

Škvírou mezi víčky pozorovala toho muže, jenž byl jejím milencem. Milovala sílu, jež z něj vyzařovala, i ty oči, střídavě jasné a černé, něžné a tvrdé, shovívavé a pohrdavé. Dívala se do té tváře s výraznými rysy, na ta krásná ústa, tak rafinovaná při líbání. Při vzpomínce na včerejší večer se zachvěla. „Já ho chci,“ pomyslela si.

„Co kdybychom se pomilovali?“

Francois se usmál. Popravdě řečeno ten návrh očekával, ale protože byl opatrný, radši mlčel. Za své milostné kariéry se potkal s málo ženami tak přirozeně nadanými pro lásku. Ona milovala se spontánností a radostným pohanstvím, jež určitě nezdědila po své matce ani je neměla od těch dam ze Sacré-Coeur v Bordeaux. A navíc nikdy neprojevila sebemenší strach z otěhotnění. Byla tak hloupá, nebo si to neuvědomovala?

Postel za paraván byla jako mohutný stín. Jemně ji uložil, něžně ji líbal na víčka, na rty, na krk. Pasivně se poddávala. Náhle ho prudce objala a vášnivě ho kousla.

„Ať mě to bolí, milujte mě jako v Montmorillonu.“

S jakou rozkoší znásilnil svou povolnou oběť!

François nechal připravit koš naplněný nejlepšími konzervami rodiny Andrieuových a dal ho Lee pro její tety. „Předejte jim to ode mě.“

„Děkuju.“

„Kdy vás zase uvidím?“

„Nevím. Za dva dny odjíždím.“

„Už!“

To, jak to řekl, ji dojalo. Odpověděla něžněji:

„Otec je na tom od matčiny smrti tak špatně, že si nemohu dovolit nechat ho moc dlouho samotného.“

„Rozumím. Až uvidíte zase strýce Adriena, řekněte mu, že ho moc pozdravuju.“

To jí připomnělo dominikánovo doporučení: „Kdybys měla nějaký vážný problém, zavolej Françoise Taverniera, nebo mu nech vzkaz.“ Jak by jí mohl být užitečný někdo, kdo byl, jak se zdá, s Němci jedna ruka?

„Nezapomenu, on mi taky řekl, abych se na vás obrátila, kdybych něco potřebovala.“

Radostný úsměv mu uvolnil rysy.

„Má pravdu. Taky mu řekněte, že se nic nezměnilo.“

„Dobrou noc, vyřídím mu to. Děkuju za tu skvělou večeři i za tohle,“ ukázala na koš. „To bude teta Lisa ráda!“

Celý příští den strávila Lea v posteli, zavřená ve svém pokoji se žlučníkovým záchvatem.

Dalšího dne šla bledá a trochu se potácející do Grévinova muzea. Všechno proběhlo tak, jak předpovídal Adrien. Když se vrátila do Univerzitní ulice, čekala ji tam Sára Mülsteinová.

„Francois Tavernier mi řekl, že jste na chvíli v Paříži. Zachtělo se mi vás vidět,“ řekla a objala ji.

Jak se změnila! Byla pořád tak krásná, možná ještě víc, ale zdálo se, jako by prošla nějakou hlubokou vnitřní proměnou, jež naprosto změnila její výraz i její pohled. Lea

měla zvláštní dojem, že se v ní usídlil někdo jiný. Jako by to chtěla potvrdit, Sára jí řekla:

„Já se poslední dobou tak změnila, že už se ani nepoznávám.“

„Francois mi řekl o vašem otci…“

„Víte co? Nebudeme o tom mluvit.“

„A co váš manžel?“

„Doufám pro jeho dobro, že už je mrtvý.“ Lee zalila ústa chuť žluči.

„Napřed ho mučili a pak ho poslali do koncentračního tábora. Nevím do kterého.“

Sára se nadlouho odmlčela. Ticho nikdo nepřerušil.

„Francois mi řekl, že se občas sejdete s k Raphaëlem Mahlem. Já také, prese všechno, co o něm vím. Ale stejně se mějte na pozoru, je to bytost, která škodí i těm, které má rád.“

„Snad se s ním dál nestýkáte?“

„Co už mi v mé situaci může udělat? Vídám se s ním, protože budí mou zvědavost, protože bych chtěla pochopit, odkud se v něm bere ta špatnost i ta jasnozřivost. Proč se tak snaží o vlastní zkázu, kde se bere to pohrdání sebou samým, ta záliba v ponížení, smíšená s tou největší pýchou? Já vím, že dokáže konat dobro, bez důvodu, pro hru, a o chvíli později ten čin zesměšní, jako by se chtěl za tu chvíli dobroty potrestat.“

„Proč neodjedete z Francie?“

„Já nevím, mám tu zemi ráda, už se mi nechce utíkat. A pak, nechci se moc vzdalovat od Německa, protože si navzdory vší logice říkám, že by mohli manžela propustit.“

„Přejděte aspoň do svobodné zóny.“

„Ano, to možná udělám. Francois by chtěl, abych odejela k jeho přátelům do limousinského kraje.“

„Kam? Do Limoges?“

„Ne, do Eymoutiers, to je nedaleko.“

„Já jedu do Limoges zítra, nechcete jet se mnou?“

„Co budeš dělat v Limoges?“ vykřikla Albertině.

Lea litovala své neopatrnosti, ale bylo příliš pozdě. Zaimprovizovala.

„Táta tam má zákazníka, který mu dluží peníze, poprosil mě, abych za ním zajela.“

„Mohlas nám o tom říct.“

„Promiňte, tetičky, já na to nepomyslela. Co tomu říkáte, Sáro, pojedete se mnou?“

„Proč ne, být tady nebo jinde…“

Při zvuku zvonku u vchodových dveří všechny čtyři ženy strnuly.

Dveře budoáru se otevřely a v nich stál Francois Tavernier. „To jste nám nahnal strach,“ zvolala Sára, „já myslela, že je to gestapo.“

„Právě kvůli němu jsem tady. Nemůžete se vrátit k Donatiům. Právě je zatkli.“

„Ne!…“

„Musíte odejet. Přinesl jsem vám papíry a propustku do svobodné zóny.“

„Ale takhle odejet nemůžu, nemám své šaty ani knihy…“

„Já vím, Sáro, ale nemáme na výběr. Dnes večer už do Limoges žádný vlak nejede a první jede zítra v půl osmé. Do toho se musíte dostat. V Limoges je přípoj na Eymoutiers. Teď vám musíme najít nějaké místo na přespání.“

„Paní Mülsteinová může spát tady,“ řekla Albertině. „Viď, Liso?“

„Samozřejmě, s radostí.“

Francois Tavernier se s úsměvem podíval na obě obstarožní slečny.

„To je od vás velmi šlechetné. Musím vám ale říct, že by to mohlo být nebezpečné.“

„Nebudeme o tom mluvit, drahý pane.“

„Nechám připravit postel,“ řekla Lisa.

„To je zbytečné, slečno, já budu spát s Leou, jestli dovolí, tak se alespoň snáze probudíme a nezmeškáme vlak.“

„Lea jede do Limoges?“ zeptal se Francois překvapeně.

„Ano, než jste přišel, nabídla jsem Sáře, aby jela se mnou.“

„To jsem hned klidnější, když vím, že budete cestovat společně. Nejchoulostivější okamžik je kontrola dokumentů při přechodu demarkační linie. Ve dvou to bude jednodušší. Leo, mohu s vámi na chvíli mluvit o samotě?“

„Pojďte do mého pokoje.“

Lea se posadila na postel a obalila se peřinou.

„Neptám se vás, co jedete dělat do Limoges, protože předpokládám, že byste mi to neřekla. Ale snažně vás prosím, abyste byla opatrná. Udělala byste pro mě něco?“

„Pokud budu moct.“

„Chtěl bych, abyste doprovodila Sáru k mým přátelům do Eymoutiers. Mluví sice moc dobře francouzsky, ale mám strach, aby její přízvuk nevzbudil pozornost německé nebo francouzské policie.“

„Proč ji chtějí zatknout?“

„Protože zavírají všechny Židy a cizince. Tak přijímáte?“

„Ano.“

„Děkuju.“

Znovu se ozval zvonek. Lea vyskočila a běžela otevřít. Rap-haël Mahl ji odstrčil a vstoupil dovnitř. „Kde je Sára?“

Lea se jakoby překvapeně opřela o stěnu. Jen aby Estelle, která právě přišla, nic neřekla. „O čem to mluvíte?“

„O Sáře Mülsteinové samozřejmě.“

„Já se s ní neviděla od roku 1940. Proč ji hledáte tady?“

„Měla vás ráda, řekl jsem jí, že jste v Paříži, tak jsem si myslel, že za vámi přijde. Už dvě hodiny ji všude hledám.“

„A proč?“

„Abych jí řekl, aby se nevracela domů, čeká ji tam gestapo.“

Lea zahrála údiv, jak nejlépe mohla.

„Proboha!“

Raphaël bezvládně klesl na lavici u dveří.

„Kde jen může být? Já přece nemohu vartovat před jejími dveřmi, abych ji varoval. Už takhle mám dost potíží.“

„Já myslela, že jste s těmi pány jedna ruka?“

„Jo, dokud jim k něčemu jsem. Když se například dozvědí, že se snažím z jejich drápů vyrvat dceru Israëla Lazara, půjdu do koncentráku místo ní já.“

„Chudáku Raphaëli, snad nechcete, abych vás litovala? Jsou to přece nakonec vaši přátelé.“

„Máte pravdu,“ řekl a vstal. „Nelitujte mě, já za to nestojím. Zase půjdu, zkusím ji hledat jinde. Kdybyste Sáru náhodou uviděla, řekněte jí, ať nechodí domů. A vy, srdíčko, vy jedete zase na ten váš venkov?“

„Ano.“

„Tak šťastnou cestu. Čas od času si na mě vzpomeňte. Sbohem.“

„Na shledanou, Raphaëli.“

Lea za ním v zamyšlení pomalu zavřela dveře a poslouchala, jak zvuk jeho kroků slábne po schodišti.

„Bravo, byla jste skvělá,“ řekl Francois a vzal ji kolem ramen.

„Tak vidíte, že není tak zlý, jak jste říkal.“

„To je možné, ale mám své pochyby. Mohla to být past.“

„Ne. Já jsem si jistá, že byl upřímný.“

„Já taky,“ řekla Sára a vyšla z budoáru.

„Dobrá, dobrá. Ať je to, jak chce, musíme být ještě opatrnější. Zítra pro vás někdo přijede a doprovodí vás až na nádraží. Přijde sem v půl sedmé, zazvoní a řekne: Taxi vás čeká. Je to člověk, který jezdí s velo-taxíkem a kterého čas od času používám. Bude pro vás mít jízdenky. Zůstane s vámi až do odjezdu vlaku…Už musím jít, Sáro. Slibte mi, že nebudete riskovat.“

„Pokusím se, Francoisi, to vám slibuju,“ řekla a objala ho. „Děkuju, děkuju za všechno.“

„Když už budete spolu, dávejte pozor i na Leu,“ řekl potichu.

„To vám taky slibuju.“

V Leině duši se zahnízdil nejeden zmatek: kdo jsou vlastně Francois Tavernier a Raphaël Mahl? A dokonce i

Sára Mülsteinová? Na koho si to všichni hrají? A vlastně i ona sama, která zapomíná knížky po kinech, sbírá prospekty po muzeích, a zítra má jet vlakem do Limoges s Židovkou, kterou hledá gestapo, aby tam v nějakém knihkupectví žádala *Tajnosti Paříže*? Všechno to bylo bláznivé. Proč přijala tu misi od strýce Adriena? Byla tak hluboce zabraná do svých úvah, že když se ozval Francoisův hlas, škubla sebou.

„Moc nepřemýšlejte, Leo, na vaše otázky nejsou jasné odpovědi. Všechno je zároveň mnohem jednodušší i mnohem složitější, než si umíte představit. Na shledanou, děvče, budete mi chybět."

Lea měla na chvíli pocit, jako by se jí v hrudi cosi trhalo. Snad mě nebolí, že ho opouštím? řekla si s vrcholným překvapením. Popuzeně mu nastavila tvář. Polibek, který jí tam dal, byl tak jemný, že ho sotva pocítila.

Když muž od velo-taxíku zazvonil u dveří bytu, byla ještě tmavá noc.

24. KAPITOLA

Na různých přechodech přes demarkační linii už Němci Leu znali. Říkali jí *Das Mädchen mit dem blauen Fahrrad*. Když se vracela ze zóny „nono" s plným košíkem ovoce na nosiči – jahodami, třešněmi, broskvemi či meruňkami, nikdy neopomněla nabídnout vojákům na stráži. Pod ovocem byly často schované dopisy, které vybrala jako poste restante v Saint-Pierre-ďAurillac.

„No né, vy jich ale máte na každém prstu jednoho," říkal jí pokaždé starý poštmistr.

Pro větší bezpečnost někdy dopisy srolovala a zastrčila je do nástavce pod sedlem nebo do řídítek. Jednoho dne jí jeden voják, který byl podezřívavější než jeho kamarádi, nařídil:

„Otevřete brašny a tašku, převážíte poštu.“ Lea se rozesmála a ukázala mu tašku: „Kdybych chtěla převážet poštu, schovala bych ji pod sedlo, a ne do tašky!“

„To by byla skutečně dobrá skrýš,“ řekl jí ten muž, také se smíchem, a tašku jí vrátil.

Lea měla strach a na kolo si znovu sedala s pořádně rozklepanými koleny. Toho dne se jí svah k Montaunoiru zdál pořádně příkrý. Stejně však měla ráda ty jízdy po venkově, které jí umožňovaly uniknout atmosféře na Montillaku, jež den ode dne více houstla kvůli stavu jemné demence Pierra Delmase i kvůli čím dále tím nesnesitelnějšímu tlaku, který vyvíjel Fa-yard, aby se mu podařilo celou usedlost koupit, kvůli nářkům Bernadetty Bouchardeauové na jejího syna i kvůli přítomnosti obou německých důstojníků, jež přestávala být diskrétní jako zpočátku, a zvláště kvůli Francoise, jejíž nálada byla už dva měsíce vražedná. Vážně začínaly scházet peníze. Ruth svěřila

Lee všechny své úspory. Ještě než k tomu došlo, zkusila to Lea u rodinného boháče, strýce Luka. Advokát, jehož kolaborant-ské myšlení nebylo pro nikoho tajemstvím, jí poradil, aby statek prodala Fayardovi, když už její otec není schopen se o něj starat a nemá syna jako dědice.

„Ale jsem tady já, a jsou tu moje sestry.“

„Žena!… Jako by nějaká žena byla schopna řídit hospodářství s vinicemi! Jestli tak lpíš na Montillaku, najdi si nějakého manžela, který se o něj bude schopný starat. To by pro takovou hezkou holku jako ty nemělo být těžké, i když je bez věna.“

Lea, bledá ponížením, se nenechala odbýt:

„Strýčku, jsou tu přece matčiny plantáže na Martiniku. Až válka skončí, budeme je moct prodat.“

„To je moc nejisté, dítě. Kdo ti dá jistotu, že ty pozemky neobsadili komunisti nebo negři… Omluv mě, mám nějakou schůzku. Pozdravuj ode mě chudáka otce. Příští týden pořádám malý večírek na počest tvé sestřenice. Budou tam Laura a Francoise, nechceš se přidat?“

„Ne, děkuji, strýčku, já nemám ráda lidi, co k vám chodí.“

„Co tím chceš říct?“

„Víte to moc dobře. Zvete k sobě šéfa milice z Bordeaux a taky ty…“

„Mlč! Já zvu, koho chci. Vidím, že jsi pod vlivem toho chudáka Adriena, jehož představený mi zrovna nedávno říkal: ‚Modlím se k Bohu za našeho nešťastného bratra, aby ho navrátil na správnou cestu a ukázal mu, kde je skutečný zájem Francie.’ Já soudím, že Adrien zradil svou zemi i církev. Je to pro rodinu velká hanba, že se jeden z jejích členů přidal k teroristům. Díky Bohu si tu nikdo nemyslí, že já bych mohl sdílet ty zhoubné myšlenky. Řekl jsem ostatně svým přátelům, že kdyby se u mě ten zrádce objevil, neváhal bych ho udat. Pro mě je můj bratr mrtvý.“

„Vy ničemo!“

Lue Delmas výhružně přikročil k Lee. „Víš, s kým mluvíš?“

„Pro mě jste mrtvý vy, plivu na vaši mrtvolu.“

Lea doprovodila svá slova gestem a plivla strýci do tváře.

S penězi od Ruth dokáže vyjít až do vinobraní.

V červenci se Laura vrátila domů; nenávistná Laura, která od hádky Ley se strýcem Lukem už nebyla do toho krásného bytu nikdy pozvaná. Trávila celé dny zavřená ve svém pokoji nebo v Langonu u dcery jednoho notáře, kamarádky z penzionátu.

Lea se hodně snažila o sblížení s mladší sestrou, kterou měla ráda, ale ta odmítala jakýkoliv kontakt. Provokativně se procházela po vinicích s Frederikem Hankem, popadaly ji salvy smíchu a chovala se k němu jako koketa.

Onoho července 1942 se vrátila do Montillaku taky Camille se svým chlapečkem. Panství i s veškerým majetkem Laurents d’Argilat, jenž byl prohlášen za agenta Londýna, bylo obstaveno. Poručík SS Friedrich-Wilhelm Dohse v Bordeaux dlouho Camillu vyslýchal. Chtěl vědět, kde je její manžel. Mladá žena mu s naprostým klidem odpověděla, že

nemá jiné zprávy než ty, které jí poslala oficiální služba. Dohse nebyl hloupý, ale usoudil, že bude lépe, když ji nechá jít, a myslel si, že dříve nebo později se Laurent ďArgilat pokusí poslat jí nějakou zprávu nebo přijít za ní.

Každý týden dostávala Lea na poště v Saint-Pierre-d'Aurillac dopis od Sáry Mülsteinové, jež jí s humorem popisovala svůj život v limousinském kraji. S trefnou komikou jí vylíčila, jak se tvářili obyvatelé Eymoutiers, když se v městečku ze solidarity s Židy v okupované zóně procházela po ulicích se žlutou hvězdou na šatech:

„Kdybych se tam procházela celá nahá, nebyli by víc v rozpacích. Většina jich odvracela hlavu. Jedině nějaký jednoruký stařec s velkým bílým knírem, jaký nosí zdejší vesničané, s vyznamenáním připnutým na sametovém saku, ke mně přistoupil, smekl velký černý plstěný klobouk a řekl mi chraplavým hlasem: ‚Byl bysem vo moc pyšnější, nosit takovouhle hvězdu, co máte vy, než všechny ty cingrlata, co sem dostal u Verdunu.'"

V jiném dopise se vysmívala ponižujícím opatřením, která byla vyhlášena vůči Židům: „Nejdřív nám zakázali vlastnit rádio a telefon, teď nám zakazují vstup do restaurací, do kaváren, do divadel, do kina, do telefonní budky, do bazénu, na pláže, do muzeí, do knihoven, do hradů, na výstavy, na trhy, na hřiště a do kempinků, na dostihy, do parků… Předpokládám, že milování s Nežidem je taky zakázané. Nacisti vlastně sní o jediném: zakázat nám dýchat, z obavy, že vzduch, který vydýcháme, požidovští německou rasu."

Ve svých dopisech často psala o Francoisi Tavernierovi, o jejich přátelství před válkou a o naprosté důvěře, jakou k němu chová. Schvalovala Lee, že si chce uchovat Montillac a radila jí, aby byla při rozhovorech s Fayardem opatrná.

27. července přišel od Sáry poslední dopis. Lea se zastavila pod stromem a roztrhla obálku.

„Až budeš číst tyto řádky, budu zpátky v Paříži. Události posledních dní mi nedovolují zůstat schovaná, když jsou všichni, patřící k mému národu, odváděni na jatka. Možná že

o tom nevíš, protože cenzura funguje dokonale. Zde jsou fakta, která mi sdělil jeden židovský přítel se svou přítelkyní, zaměstnanou na židovském úřadě:

V noci ze středy na čtvrtek mezi třetí a čtvrtou ráno zaklepali francouzští policisté na dveře tisíců rodin židů z ciziny, ze všech možných zemí, a pozatýkali je. Několika se podařilo utéct díky tomu, že jim pomohli policisté ze soucitu, nebo měli štěstí, ale bylo jich, bohužel, velmi málo. Ostatní, ženy, děti, staří lidé i muži, dokonce i nemocní byli odvedeni s malým ranečkem, který jim dovolili vzít si s sebou, ti nejslabší na autobus, ostatní pěšky. Když je Pařížané potkávali, odvraceli hlavu. Shromáždili je na Zimním stadionu: 7000, z toho 4051 dětí! 6000 dalších bylo odvedeno do tábora v Drancy. Francouzská policie zatkla 13 000 osob jenom proto, že to byli Židi!… Zdá se, že německé úřady jsou zklamány: čekaly jich 32 000!… Hodně nešťastníků spáchalo sebevraždu, aby té razii unikli. Ženy, které si pamatovaly z dětství pogromy v Rusku nebo v Polsku, skákaly s dětmi z oken.

Pro přijetí toho davu nebylo nic připraveno a tak všichni žili týden pod plechovými a skleněnými střechami rozpálenými sluncem, bez jediného větracího otvoru, v den ode dne nesnesitelnějším pachu. Latríny, kterých tam bylo málo, byly velmi rychle nepoužitelné, ti nešťastníci se brodili v odporném blátě, po tribunách stékala moč. Ke strachu se přidalo ponížení. Nemocní umírali z nedostatku péče. Na stadion měli přístup jen dva lékaři, ale i když tam bylo pár ošetřovatelek od Červeného kříže, nemohli zabránit potratům, dyzenterii, spále… Jen asi deseti lidem se podařilo uprchnout. V neděli 19. července zavřeli 1000 osob, hlavně mužů, do dobytčáků a odvezli je do Německa.

Já dobře vím, jaký osud je tam čeká, ale je to tak strašné, že mi nikdo nechce věřit, dokonce ani mí židovští přátelé, když jim to říkám. A přitom někteří z mých přátel jako já četli *Mein Kampf* i anglickou *Bílou knihu*, která vyšla ve Francii v roce 1939, kde se psalo s děsivou přesností o táboře

Buchenwald a jeho fungování. Viděli v tom jen nějakou science-fiction. A pak, oni měli takovou důvěru ve Francii!

Proč ze sebe Francouzi dělají spoluviníky toho, co navždycky zůstane hanbou lidstva? Proč?

Tím, co jsem procestovala, jazyky, kterými mluvím, svou kosmopolitní kulturou – nikdy jsem nebyla ani věřící, ani praktikující – jsem se před těmihle událostmi cítila svobodnou světoobčankou. Teď jsem Židovka, a jen Židovka. Přidám se tedy k mému národu s vědomím, že jdu na smrt. Přijímám to. Když se ukáže, že je možné bojovat, aby byli někteří z nás vyrváni ze záhuby, budu se bít. Pak se ti možná ozvu. Vím, že mě nezklameš.

Měj se na pozoru, milá přítelkyně, jsi tak mladá. Někdy si na mě vzpomeň, tvé myšlenky podpoří mou odvahu. Líbám tě, protože tě mám ráda. Sára.“

Na poslední stránce bylo postskriptum:

„Přikládám jednu ostudnost, která vyšla v antisemitských novinách *Au Pilori* ze 23. července 1942, to abys nikdy nezapomněla, co si dovolují psát takoví Rebatetové, Célinové,

Chateaubriantové, Philippové Henriotové, Brasillachové… Nezapomeň taky na mého přítele Francoise Taverniera. Vím, že tě miluje, a myslím, že se nemýlím, když říkám, že ty jeho taky, jenže ty to ještě nevíš. Jsi pro něj stvořená, tak jako on pro tebe.“

Novinový výstřižek, poslaný přítelkyní, spadl na zem. Byla to jen část článku, podepsaného Jacques Bourreau.

14. července 1942. Pařížskými ulicemi se šíří skvělá zpráva. Naše rádiové i televizní zpravodajství nás informovalo: poslední Žid zemřel. Takže bylo skoncováno s tou mrzkou rasou, jejíž poslední představitel žil od svého narození ve staré zoologické zahradě ve Vincenneském lesíku v doupěti, jež mu bylo zvlášť vyhrazeno, a kde ho naše děti mohly pozorovat, jak skotačí jako na svobodě, ne pro radost z toho pohledu, ale pro jejich mravní povznesení. Zemřel. V

podstatě je to tak lepší. Já měl osobně vždycky strach, aby neutekl, a Bůh ví, co za špatnosti může vyvést Žid na svobodě! Žil tam od smrti své družky, jež byla naštěstí neplodná, sám, ale u téhle čeládky člověk nikdy neví. Budu se muset jít podívat do zoo, abych se ubezpečil o pravdivosti této zprávy.

Bylo nádherné letní dopoledne, teplé, ale ne příliš, ani mráček, sotva slabounký vánek, pole s vinicemi tvořila zelenou mozaiku geometrických tvarů. Některé louky byly posety světlými skvrnami dobytka. V dálce doplňovala soulad té lehce kopcovité krajiny věž zvonice a vesnické střechy.

Lea vstala a odložila na později četbu dopisu, který jí psal Adrien. Zdvihla kolo, aby odvezla poštu do Mouchaku, Verdelais a Liloy.

Když byla zpátky v Montillaku, zalezla do dětského pokoje, aby si dopis konečně přečetla. Strýc jí znovu blahopřál, jak dobře provedla svou misi v Paříži a v Limoges. Žádal ji, aby každý večer poslouchala rádio Londýn, kde jí měl předat vzkaz, aby za ním přijela do Toulouse. Na hlavní poště si vyzvedne dopis, v němž bude napsáno, kde se mají setkat.

Měla odejet dva dny po tom, co uslyší slova: „Na křížové cestě kvetou fialky.“

Lea právě pálila dopis, když vešla bez zaklepání Camille.

„Promiň, že tě ruším. Nebylo tam nic pro mě?“

„Ne, jen dopis od Adriena,“ ukázala na spálený list papíru, „a od Sáry Mülsteinové, která odjela z Eymoutiers.“

„Kam odjela?“

„Do Paříže.“

„Do Paříže! Ona se zbláznila!“

„Na, přečti si, co píše, porozumíš tomu líp.“

Vzkaz z rádia zaslechla Lea 2. srpna. Po dobu, co bude pryč, se postará o poštu Camille.

Na poště v Toulouse našla lakonickou větu, jež jí říkala, aby přišla kolem pěti hodin odpoledne do baziliky Saint-Sernin a předtím aby se zastavila v kostele Notre-Dame du Taur.

Bylo dusno k zalknutí a Lea měla hlad a žízeň, protože vypila jen hlt vlažné limonády u nádražního bufetu v Matabiau. Na Bayardově a na Rémusatově ulici i na náměstí Capitole bylo velmi málo lidí. Kostelík na rue du Taur připadal Lee jako oáza v té doběla rozžhavené cihlové poušti. Její oči si dlouho přivykaly na přítmí. Došla k oltáři, u nějž hořelo červené světýlko. V hlavě se jí pletly zlomky modliteb: Otče náš, jenž jsi na nebesích… Svatá Maria Milostiplná… Bože Všemohoucí… jenž jsi vstal z mrtvých… Beránku Boží… buď vůle vaše… zbavte nás všeho zlého…

Položila na zem malý kožený kufr po matce a poklekla, naplněná touhou ještě věřit a uchýlit se pod boží ochranu. Ale pociťovala jen hlubokou únavu. Teprve čtyři hodiny! Do kostela se přišourala nějaká stará paní. Zastavila se u Ley, dlouze si ji prohlédla, a pak odcházela s hudrováním:

„Takhle oblečená se do kostela nechodí."

V tom letním vedru Lea zapomněla na své dekoltované a příliš krátké šaty. Zalovila v kufru pro šátek, který si uvázala na hlavu, takže jí trochu zakryl i ramena. Nebude tolik nápadná.

Půl páté. Lea vyšla z kostela a vydala se k bazilice Saint-Sernin. Bylo pořád stejné vedro, ani vánek se nepohnul. Na hrbolaté dlažbě chodníku zvučně klapaly dřevěné podrážky jejích střevíců. Náhle se před ní otevřelo jedno křídlo těžkých vchodových vrat paláce z 16. století, vyšel z něj nějaký muž, přitáhl ji k sobě a postrčil ji za vrata.

„Ale…"

Ruka jí ucpala ústa. „Mlčte, jste v nebezpečí."

Po rue du Taur se ozval dusot nohou, pak docela blízko nějaké hlasy:

„Už nám neuniknou, hajzlové…"

„Nejásej tak brzy, ty zkurvený židáci jsou mazaný."

„Ale šéf je ještě mazanější.“

„Je pravda, že jim pomáhaj nějaký kněži?“

„Říká se to, jenže mně nikdo nevymluví, že jsou to komunisti převlečený za kněze.“

„Ten dominikán, co jsme ho včera zatkli, byl úplně právej.“

Lea, přitisknutá k muži, který ji stále držel, se rozklepala.

„To se uvidí. Jestli je právej, ať si je třeba kněz, bude litovat, že se narodil. Když pomáhá Židům, nepotřebuje nábožen-stvi.

Na ulici zaznělo dlouhé zapískání na píšťalku. „Jdem na to.“

Oba muži odběhli. Pak se ozvaly výkřiky, nadávky, výstřely a… ticho.

Lea se se zavřenýma očima opřela o vrata. „Pojďte, projdeme přes sklepy.“

„Prosím vás, byl to můj strýc, koho zatkli?“

„To já nevím. Lécussan se svými muži včera nastražil past na Židy a jejich převaděče. Vím, že s nimi byl nějaký kněz.“

„Jak vypadal?“

„Já nevím. Pojďte, celou čtvrť brzy zatáhnou.“

„Ještě jednu otázku. Jak jste věděl, že tudy mám jít?“

„Měl jsem rozkaz, abych vás chránil od Notre-Dame-du-Taur až k bazilice Saint-Sernin. Když jsem šel kolem baziliky,

poznal jsem Josepha Lécussana a dva z jeho mužů a myslel jsem si, že tam jsou asi kvůli vám. Stačí vám to? Už půjdete?“

„Ano.“

„Dejte mi kufr,“ řekl a zastrčil si do podpaží pistoli, kterou dosud držel v ruce.

Vešli malými dvířky do paláce, sešli po několika schodech a ocitli se před jinými dveřmi, které muž otevřel klíčem. Nějakou dobu, která se Lee zdála nekonečná, procházeli změtí polozbořených chodeb, po schodech nahoru

i dolů, prošli pod jakousi nádhernou klenbou, kterou na okamžik osvětlil kužel baterky. Lea se zadýchaně zastavila.

„Kde to jsme?“

„Pod náměstím Capitole. Ve starém Toulouse je někdy i několik pater sklepů. Některé mají špatnou pověst, protože za časů inkvizice sloužily jako mučírny. Ale hodně jich během staletí sloužilo jako úkryt. Od začátku války jsme je s několika kamarády vyztužovali, opravovali a vyklízeli vchody.“

Ještě nějakou chvíli šlapali v tichu. Pak vešli úzkým průchodem, v němž se museli shýbnout, do obrovského sálu z červených cihel s nádhernými lomenými oblouky, osvětleného pochodněmi zastrčenými do písku na podlaze. Lea se ohromeně zastavila, zdvihla hlavu ke gotické klenbě a pomalu se otáčela dokolečka. Nikde žádný viditelný vchod kromě toho, kterým sem vešli. Mihotavé světlo zdůrazňovalo tajuplnost a nádheru toho místa.

Když sklonila hlavu, spatřila kolem stěn stoly, bedny a polní lůžka, na nichž leželi muži, někteří velmi mladí, uboze oblečení.

„Skončila jste s prohlídkou?“ zeptal se její průvodce.

„To je nádhera!“

Přistoupil k nim nějaký muž.

„Proč jste ji sem přivedl?“

„Pokládal jsem to za nutné. Přece ji nenechám padnout do rukou Lécussanovi. Víte, co dělají ženám?“

„Nedělejte si starosti, Micheli, já za ni ručím.“ Ten hlas…

„Když si to berete na zodpovědnost…“

„Beru.“

„Laurente!…“

S oběma rukama přitisknutýma na ústech viděla, okouzlená a nevěřící, jak se k ní blíží muž, kterého milovala. Jak se změnil.

„Ano, Leo, jsem to já.“

„Laurente,“ opakovala.

Přitáhl ji k sobě a objal ji pažemi.

Pak pro Leu pro tu chvíli neexistovalo nic kromě toho tepla, jež se jí rozlévalo po těle, toho dechu, lechtajícího ji na krku, a hlasu, šeptajícího její jméno. Kouzlo nebylo zlomeno, ani když jim ten, který se jmenoval Michel, řekl:

„Tuhle noc tu může zůstat, ale hned zítra musí odejet.“

Co jí záleželo na zítřku, teď byl hlavní dnešek, neboť teď věděla, že on ji miluje, i když se zeptal:

„Jak se daří Camille a malému Charlesovi?“

„Dobře. Jak víš, od té doby, co gestapo zabralo Roches-Blances, jsou v Montillaku. Charles je milý chlapeček a je ti moc podobný. Myslím, že mě má dost rád.“

„Kdo by tě neměl rád? Jak ti vůbec budu moct poděkovat za všechno, co pro nás děláš?“

„Mlč, všechno, co je moje, je tvoje. Ať je to jednou provždy jasné.“

„Bojím se, aby sis tím na sebe nepřivolala nějaké nepříjemnosti.“

„Dokud je kapitán Kramer v domě, nebudeme mít žádné nepříjemnosti.“

„Jak si můžeš být tak jistá? Je tolik udání…“

„Kdo by nás udal? Všichni nás znají a mají nás rádi.“

„Taková důvěřivost! Kamarády každý den udávají jejich sousedé, dokonce i jejich přátelé.“

„Když jsme se schovávali na rue du Taur, zaslechla jsem, že zatkli nějakého dominikána…“

„Buď klidná, není to tvůj strýc, ale jeden z jeho přátel, páter Bon.“

„Ale možná, že strýce zatkli před chvílí v bazilice!“

„Nezatkli nikoho. Ale je nepochybné, že ho někdo udal.“

„Co mám teď dělat?“

„Teď právě si musíš odpočinout.“

„Mám hlad a žízeň.“

„Posaď se.“

Laurent ji usadil ke stolu na jednu bednu. Za chvíli se vrátil s velkou terinou se zapečenou paštikou, bochníkem

chleba, košem broskví, lahví vína a dvěma sklenkami. Lea se vrhla na nakrájený bochník a zhluboka nasávala jeho vůni.

„Jak to děláte, že máte takový chleba? U nás je černý a tuhý."

„Se stravováním máme dost štěstí. Venkovanky z trhu na náměstí Capitole nám dodávají maso, paštiky, zeleninu, sýry a ovoce. Jeden bývalý pekař z Caramanu pro nás peče chleba a jeden vinohradník od Villemuru nám posílá víno. Platíme jim, když můžeme. Síť není bohatá. Až nás bude víc, bude to problém."

„A co to tady hlučí?"

„To je naše tiskárna. Tiskneme tu větší část podzemních tiskovin z Tarnu, z Garonny, z Héraultu i z Aude, a taky letáky, falešné potravinové lístky a falešné dokumenty. Už jsme dobře zorganizovaní."

„Ale to je nebezpečné!"

„Jsme moc opatrní a tady neriskujeme prakticky nic."

„Jenže tady jste zavření, jako byste byli ve vězení!"

„Jen si nemysli. Je tu spousta neviditelných východů, poklopů a taky podzemních prostor a starých hladomoren. Toulouské podzemí je jako ementál, někteří z nás to tu znají už od dětství…"

„Když to znají oni," přerušila ho Lea, „ostatní to mohou znát taky."

„To je pravda, a proto jsme ty nejsnadnější a neznámější přístupové cesty zazdili."

„A co ten na Taurské ulici?"

„Dnes v noci se tam zřítí zával a tím se vstup uzavře."

Lea si při řeči ukrojila velký krajíc chleba a mazala si na něj paštiku.

„To je ale dobré!"

„Nikdy jsem neviděl nikoho, kdo by jedl jako ty. Člověk by řekl, že se na svém jídle účastníš tělem i duší, vším, co v tobě je."

„Ty ne?" obrátila se k němu s plnou pusou. To ho rozesmálo. „Ne, já myslím, že ne."

„To děláš chybu. I když v téhle chvíli je to pro tebe spíš štěstí. Ty jsi jako Camille, ta její prakticky nic. Vždycky říká ‚nemám hlaď. To člověka naštve, když mu kručí v břiše.“

Usmála se a nastavila mu sklenku.

„Nalej mi. Připijeme si.“

„Na co pijeme?“

„Na nás,“ zdvihla skleničku.

„Na nás… a na vítězství.“

„A co já? Mně se nenaleje?“

Před nimi stál jakýsi špinavý rozedraný muž.

„Strýčku Adrieně!“

„Otče Delmasi!“

Když viděl dominikán jejich ohromení, rozesmál se.

„Dobrý den, děti moje,“ řekl a posadil se na bednu.

Lea mu podala skleničku, kterou jedním rázem vypil.

„Když jsem viděl, že je bazilika hlídaná, dostal jsem jeden z největších strachů, co jsem kdy v životě měl. Kdyby tě byli dostali, nikdy bych si to byl neodpustil.“

„Jacquet byl úžasný, podařilo se mu včas zasáhnout a pak ji přivedl sem.“

Lea si nepřestávala strýce prohlížet.

„Víš, že kdybych tě takhle potkala, vůbec bych tě nepoznala a schovala bych se?“

„Nelíbí se ti můj převlek? Vždyť je dokonalý. Úplně se v tom davu chudáků, co žebrají na schodišti před bazilikou, ztratím.“

Byla to pravda, v tomhle špinavém tulákovi s bílými vousy, vytahanými kalhotami visícími na provázku, s nazelenalým pomačkaným kloboukem a obutém naboso v nějakých neuvěřitelných škrpálech by nikdo nehledal elegantního kazatele, jehož kázání se šířilo mezi věřícími po celém světě, toho zbožného dominikána, kterého v Bordeaux každý znal.

„Já nevěděla, strýčku, že máš šedé vousy.“

„Já taky ne, bylo to pro mě překvapení, nemyslel jsem si, že jsem tak starý. Pozorně mě poslouchej: nemohu tu zůstat

dlouho, budu zase muset jít, dnes v noci tu máme jednoho parašutistu. Poprosil jsem tě, abys přišla, z několika důvodů. Neodcházejte, Laurente, pro vás to není tajemství. Potřebuji, abys byla ještě opatrnější. Ochrana přechodů na demarkační linii má být posílena. Pro poštu budeš teď jezdit až do Caudrotu. Poštmistr i slečna na poště patří k nám. Budete jezdit s Camillou střídavě, a popáté vždycky spolu. Občas dostanete vzkazy, které budete muset předat osobně. V tom případě vám dají manželé Debrayovi instrukce. Jestliže jednoho dne zaslechnete z rádia ‚Sylvie má ráda pařížské houby', bude to znamenat, že už nemáte do Caudrotu jezdit, že jste prozrazeny. Teď budete dostávat poštou noviny a brožurky. Budete je muset rozvážet. Máš s sebou nějaký pevný, a ne moc veliký kufr?"

„Ano, tady," řekla Lea a ukázala mu ho.

„Výborně. To, co máš převézt, je nebezpečné. Můžeš to odmítnout. Kdybych měl místo tebe někoho jiného, nebyl bych tě volal."

„O co jde?"

„Je třeba zajet do Langonu do hospody U Oliviera a předat tam vysílačku."

„Ale tam je to plné německých důstojníků!"

„No právě proto je to tam ideální. Ráno po tvém návratu domů dáš přístroj do košíku, se kterým jezdíš na nákupy, a ten si přivážeš na nosič kola. To bude zrovna trh. Vyrazíš tam brzy ráno, nakoupíš všechno možné. Ovoce, zeleninu, květiny. Jakoby náhodou tam potkáš starého sklepmistra od Oliviera, starého Cordeaua, toho znáš. Bude se tě vyptávat na otce a řekne ti, že pro dceru svého starého přítele má nějakou drobnou pozornost. Během řeči dojdete až k restauraci. Tam ti vezme tvůj košík a odnese ho. Až ti ho vrátí, bude lehčí, ale bude vypadat stejně plný. Pěkně viditelně v něm budeš mít čtyři zavařovačky. Tři se zavařenou kachnou a jednu s houbami. Přijímáš?"

„Už se mi na to sbíhají sliny. Pro kachnu v sádle bych udělala cokoliv," řekla se smíchem.

„Srdečně mu poděkuješ a odjedeš. Potíž bude na nádraží v Langonu. Přednosta stanice je náš sympatizant, ale bojím se mu o tom říct.“

„Toho znám, často mu nosím dopisy od jeho syna. Jakmile mě vidí, pokaždé se snaží nějak zabavit strážníky a celníky. To půjde, uvidíš. To on mi vždycky hlídá kolo a pomůže mi přivázat kufr.“

„Myslím, že by to mohlo projít. Co si o tom myslíš, Laurente?“

„Taky si to myslím.“

„Snad nebude tu vysílačku obsluhovat starý pan Cordeau?“

„Ne, včera večer vysadili padákem z Londýna jednoho pianistu.“

„Pianistu?“

„Ano, tak se říká tomu, kdo vysílá zprávy.“

„Kde je?“

„To nepotřebuješ vědět. Tvůj jediný kontakt bude Cordeau. Když budeš chtít předat nějaký vzkaz, který se ti bude zdát důležitý, řekni to jemu, on mi ho předá a řekne ti, co je třeba udělat. Pochopilas všechno?“

„Ano.“

„Kdybys byla zatčená, nehraj si na hrdinku, ale pokus se co nejdéle protahovat výslechy, abychom měli čas něco podniknout.“

„Pokusím se.“

„A ještě něco: v podzemí mě znají pod jménem Albert Duval. Teď už musím jít.“

Adrien Delmas vstal a na chvíli se zahleděl své neteři do očí.

„Neměj starost, strýčku Adrieně, všechno bude v pořádku,“ špitla a schoulila se mu do náručí.

„Bůh tě opatruj,“ řekl a požehnal jí. „Na shledanou, Laurente.“

„Na shledanou, otče.“

Po dominikánově odchodu dlouhou chvíli mlčeli. Lea se naklonila k Laurentovi a zašeptala mu do ucha: „Kde jsou tu záchody?“

„Uvidíš, není to moc pohodlné. Vezmi si tuhle baterku. Za průlezem je to druhou chodbou doprava a pak zase doprava, je tam velká místnost. Tam to je. Lopata, kterou tam uvidíš, slouží k tomu, aby se všechno zaházelo pískem, jako to dělají kočky.“

Když se Lea vrátila, kontroloval Laurent zásobník své pistole. „Ty jeskyně jsou neuvěřitelné. Proveď mě po nich.“ Laurent si vzal jednu pochodeň a znovu prolezli východem.

„Tohle je jediný východ z toho sálu?“

„Ne, ještě je tam jiný, ale ten smíme použít jen v krajním případě.“

„To jsem ráda, opravdu se tam cítím jako ve vězení. Ty ne?“

„Na tenhle život si člověk zvykne. Ale já tam moc často nebývám. Pojď tudy, dívej se na stěny.“

„Co jsou všechny ty nápisy?“

„V různých obdobích sloužila tahle místnost jako vězení.“

Lea četla:

1763, už pět let; 1848, Amélie, miluji tě; Ať žije král, ať žije smrt.

„Kdo je ten Lécussan, o kterém jste před chvílí mluvili?“

„To je jeden bývalý důstojník od maríny, původem z Haute-Garonne. Po podepsání příměří odejel do Anglie. Po bitvě u Mers-el-Kébir byl zajatý Angličany, pak byl repatriovaný do Francie. Je to nadutý surovec, vášnivě protianglický a protikomunistický, ale to není nic proti jeho fanatickému antisemitismu. Představ si například, že antisemitští studenti z lékařské fakulty v Toulouse mu darovali na jeho počest Davidovu hvězdu z lidské kůže, vyříznutou z židovské mrtvoly a pečlivě vydělanou.“

„To je hrůza!“

„Když má vypito, rád se s ní vytahuje a říká: To je ze zadku.

A tuhle milou osobu jmenoval Xavier Vallat ředitelem Úřadu pro židovské otázky v Toulouse. Už rok pořádá hon na Židy a na teroristy s bandou stejně odporných individui, jako je on, kterou si okázale vydržuje.“

Po nějakou chvíli kráčeli potichu.

„Tady je to tak trochu moje území. Dal jsem si sem pár knih, přikrývky a petrolejku. Schovávám se tu, když potřebuju být sám nebo po nějaké těžké akci,“ řekl a odhrnul vybledlou celtovinu.

Byla to jedna z menších místností. Klenba se sbíhala do jediného kříže uprostřed stropu, podlaha byla vystlaná jemným bílým pískem. Na červených cihlách na stěnách byly tu a tam stopy ohně. V jednom rohu bylo malé Laurentovo tábořiště. Lea si klekla na pokrývky a náhle zpozorněla, když viděla, jak její přítel zastrkuje pochodeň do písku: vypadal najednou rozpačitě.

„Pojď ke mně.“

Zavrtěl hlavou.

„Pojď, prosím tě.“

Jakoby nerad postoupil o krok. Lea si ho přitáhla a on padl na kolena vedle ní.

„Od chvíle, co jsem sem přišla, čekám jen na chvíli, kdy s tebou budu sama.“

„To nejde.“

„Proč ne? Ty mě miluješ a já tebe taky. Zítra budeš možná zraněný, nebo… Nesnesu pomyšlení, že nejsem úplně tvá, že nemám než vzpomínky na pár polibků. Ne… nic neříkej, řekneš nějakou hloupost, nebo ještě hůř, nějakou banalitu. To, co k tobě cítím, je nad všechny konvence. Mně je jedno, že budu jen tvá milenka. Když jsi nechtěl být můj manžel, chci, abys byl můj milenec.“

„Mlč…“

„A proč bych mlčela? Já se nestydím za to, že po tobě toužím a že to říkám. Válka chování dívek hodně změnila. Dřív bych si možná netroufla takhle mluvit… I když… Ne, nebyla bych jiná. Řekla bych ti stejně jako dnes, že tě miluju,

že se s tebou chci pomilovat a že mi v tom nikdo ani nic nedokáže zabránit.“

Lea si přetáhla přes hlavu modré plátěné šaty. Kromě bílých dětských bavlněných kalhotek byla nahá.

Laurent nemohl odtrhnout oči od toho nádherného těla, od těch ňader, přitahujících jeho ruce. Jak odolat zručným prstům, jež mu rozepínaly košili a hned nato se pustily do pásku na kalhotách? Naráz se vztyčil a uskočil dozadu.

„Leo, to nesmíme…“

Po kolenou se přisunula k němu.

To světlo pochodně, ta prastará klenba, ten písek, po němž se k němu beze spěchu blížila jako zvíře ke kořisti, její rozpuštěné vlasy, jemně se pohupující ňadra, prohnutá bedra i dlouhá stehna působila na muže, jenž ji pozoroval, jako by se ocitl na úsvitu věků, kdy si primitivní samička vybírala druha.

Když ho zachytily její nervózní silné ruce, už neodporoval. Ani neodstrčil ústa, jež se obemkla kolem jeho pohlaví. Byl by si přál, aby to laskání nikdy neskončilo, avšak přesto se ze sladkého objetí vymkl. Lea vykřikla:

„Ne!“

Avšak její rozhořčení vystřídal vítězný výkřik, když do ní konečně pronikl.

Na bílém písku, lepícím se jim na nehybná těla, vypadali jako povalené sochy. První otevřela oči Lea, otočila hlavu ke svému milenci a prohlédla si ho se směsí něhy a pýchy: byl její, úplně její. Chudák Camille! Jakou teď měla váhu vedle jejich lásky? Od nynějška je už nic nemůže rozdělit. Pociťovala však přitom jakési zklamání, jehož důvod nechápala. Ještě nikdy neprojevila tak veliké odevzdání. To nedala Laurentovi jen své tělo, ale svou duši. S Francoisem a s Mathiasem to nebylo totéž. S nimi to bylo tělesné, ale tady, s mužem, kterého miluje, bylo uspokojeno jen její srdce. Po brutálním útoku se ukázal jemný, něžný, moc něžný a moc jemný, než aby uspokojil její touhu. Byla by chtěla, aby se jí

znovu zmocnil, aby jí jeho ruce působily zároveň slast i bolest, aby v ní jeho pohlaví bezohledně řádilo, ale jakýsi náhlý stud jí zabraňoval, aby ho o to požádala.

Byl tak krásný se svými blond vlasy, obličejem s čistými liniemi a bílou pletí na hladké hrudi. Se zavřenýma očima vypadal jako dítě. Když je znovu otevřel, zaplavila ji vlna radosti.

„Promiň mi to, lásko," zašeptal s ústy zabořenými pod její bradou.

Prominout mu? Co? On se zbláznil. Položila se na něj a nechala se zaplavovat nesmírným blahem. Jejich pohledy se zkřížily a utopily se jeden v druhém. A v té chvíli pocítila Lea orgasmus, který ji dlouze rozechvěl.

Jakési volání ji navrátilo do přítomnosti.

„Už jdu," zvolal Laurent a jemně Leu odstrčil.

Pověsila se na něj.

„Už musím jít, lásko. Chceš přespat tady? Nebudeš mít strach?"

„Nebudu. Musíš opravdu odejít?"

„Musím."

Ve chvatu se oblékl. Jeho oděv vypadal jako šaty nějakého zemědělského dělníka: směs modré a hnědé a k tomu baret. Z elegantního mladíka z roku 39, který ji bral na dlouhé projížďky po nekonečných lesních silničkách v landeském kraji, už nezbývalo nic.

„Jsi krásný."

To ho rozesmálo. Naklonil se nad ní.

„Miláčku, chci, abys nikdy nezapomněla na tu chvíli, kterou jsme tu spolu prožili, i přesto, že se stydím, že jsem zneužil okolností i tvého citu ke mně."

„Ale to přece já…"

„Já vím, ale já neměl, ani vzhledem k tobě, ani vzhledem ke Camille."

„Ale vždyť ji nemiluješ, ty miluješ mě."

„Ano, miluju tě. Myslím, že nemůžeš pochopit, co cítím ke Camille. Ona je zároveň má sestra, má dcera i má

manželka. Ona je křehká, ona mě potřebuje a já vím, že bez ní bych nemohl žít. Nedívej se tak na mě. Snažím se, abys pochopila, že Camille a já jsme jedné rasy, máme rádi stejné věci, stejné knihy, stejný způsob života…“

„To už jsi mi říkal. Uvidíš, já se změním. Budu mít ráda to co ty, budu číst tvé knihy, budu žít tvým způsobem, taky budu tvou sestrou, tvou dcerou i tvou milenkou. Stanu se dobročinnou dámou, jestli se ti to bude líbit. Jsem schopná všeho, abych si tě udržela.“

„Mlč, naháníš mi strach.“

„Snad nejsi zbabělý?“

„Před tebou jsem.“

„To nechci, já chci, abys byl silný. Chci, abych tě vždycky mohla obdivovat.“

„Budu se snažit, abych tě nezklamal. Odpočiň si, zítra ráno musíš brzy vstávat. Slib mi, že neprovedeš žádnou neopatrnost.“

„To ti slibuju. Teď jsem nezranitelná! Ty buď taky opatrný. Neodpustím ti, jestli se ti něco stane.“

Jen jednou se políbili, a vložili do toho polibku všechno, co nedokázali vyjádřit.

Laurent se s rukou na celtovém závěsu zastavil a otočil hlavu k Lee, aniž na ni pohlédl.

„Nezapomeň, že jsem ti svěřil Camillu. Dávej na ni pozor. Mohu se na tebe spolehnout, viď?“

Zvuk jeho kroků tlumil písek. Takové ticho! Lea si do nynějška nevšimla, jak bylo naprosté. Hrobové ticho, zasmál se uvnitř ní jakýsi slabý hlásek.

Zahrabala se pod přikrývky.

Když ji vzbudili, měla dojem, že právě usnula a že nikdy nedokáže vstát, jak ji bolelo celé tělo.

Jacquet, mladík, který ji vedl, ji doprovodil na nádraží a nesl jí kufr a cestovní tašku. Bez velké námahy jí nalezl místo k sezení ve třetí třídě. Zastrčil kufr pod sedadlo a položil tašku do síťky nad hlavou.

Měli ještě čas a šli si na chodbičku vykouřit cigaretu. Už to bylo pár měsíců, co si Lea zvykla kouřit, částečně vinou Francoise, která nechávala všude povalovat cigarety, protože neměla žádnou potíž si je sehnat.

„Nedal jsem kufr do síťky, bál jsem se, že byste ho neuměla sundat a kdyby vám někdo pomáhal, zdál by se mu neúměrně těžký. V tašce jsou pod sýry a salámy plakáty a naše noviny *Libérer et Fédérer*. Rozneste je po kraji. Je to číslo z 23. června, to, ve kterém jsme otiskli prohlášení generála de Gaulla. Jestli jste ho nečetla, přečtěte si ho, to vám udělá dobře."

„Chcete, aby mě zastřelili?"

„To by byla škoda, takovou hezkou dívku. Ve vlaku jsou dva naši kamarádi, kteří jsou připravení v případě nebezpečí zakročit. Kdybyste viděla, že vám hrozí zatčení, nechte zavazadla na místě. Oni odvedou pozornost jinam, aby se jich mohli zmocnit. Když vás budou vyslýchat, řekněte, že vám je někdo ukradl. Jasné?"

„Jasné."

Zazněl hvizd na píšťalku. „To je odjezd. Hodně štěstí." Vyskočil z rozjíždějícího se vlaku. Lea, vykloněná z okénka, dlouho mávala. „To je smutné, loučit se s milým," ozval se hlas s německým přízvukem.

Lea se otočila, nohy jako by pod ní náhle změkly. Avšak německý důstojník, samý úsměv, odešel přecpanou uličkou a nedodal už nic. S bušícím srdcem se vrátila do kupé.

„Langon. Demarkační linie. Zastávka čtyřicet pět minut. Všichni cestující vystoupí z vozu se svými zavazadly."

Lea nechala odejít své spolucestující. To je ten kufr ale těžký! Kdyby tak byl na peróně přednosta stanice Loriot! Stála na stupátku s papíry v ruce, čekala, až bude zkontrolována a snažila se v procházejícím davu zahlédnout známou tvář. Náhle uviděla, jak do prázdných kupé vcházejí němečtí celníci a prohledávají vlak. Doprovázel je nějaký důstojník.

„Poručík Hanke!“

„Slečno Leo! Co tady děláte?“

„Dobrý den, poručíku. Dívala jsem se, jestli neuvidím někoho známého, kdo by mi pomohl s kufrem, je strašně těžký.“

„Pojďte, já vám pomohu. Skutečně. Co to tam máte? Člověk by řekl, že olovo.“

„Jste blízko! Je tam rozebrané dělo!“

„O takových věcech nežertujte, slečno, každý den zatkneme někoho, kdo převáží něco nezákonného.“

„Patří mezi nezákonné věci knihy?“

„Některé.“

„Budu se vás někdy muset zeptat, které.“

Za řeči došli až k východu. Lea jako by mířila k místu, kde prohledávali cestující ženy.

„*Es ist nicht nützlich, Fräulein, das Mädchen ist mit mir*,“ řekl jedné ženě, pověřené kontrolou.

V nádražní hale k ní přistoupil Loriot.

„Dobrý den, slečno Delmasová, dojdu vám pro kolo. Dobrý den, pane poručíku.“

„Dobrý den, pane Loriote. Musím se vrátit na peron. Pomozte slečně Delmasové naložit zavazadla,“ řekl a podal mu kufr.

Poručík Hanke udělal velký pokrok ve francouzštině.

Bicykl pod kufrem a taškou ztrácel rovnováhu a hrozil, že se každým okamžikem překotí. Zadýchaná Lea s tváří v jednom ohni sesedla a dostrkala kolo až ke statku. První osoba, kterou uviděla, byl její otec, jenž vypadal, že je velmi rozčilený. Opřela kolo o zeď stodoly a snažila se popadnout dech.

„Vy lumpe… špinavce… Isabelle vás vyhodí…“

„Co je ti, táto?“

„Kde je tvá matka? Musím s ní okamžitě mluvit.“

„Ale tati…“

„Tady není žádné ‚ale tati', dojdi mi pro matku. To, co jí potřebuju říct, je velmi důležité."

Lea si přejela rukou po zpoceném čele a náhle ji zaplavila únava těch posledních hodin: z otce, který po ní chce její mrtvou matku, z toho kufru těžkého jako z olova, z Laurenta, který se stal jejím milencem, z poručíka Hankeho, který jí nesl zavazadla, z těch gotických kleneb v Toulouse, ze strýce tuláka, z hvězdy z židovské kůže i z Camilly, jež k ní přicházela s rozpřaženýma rukama… Padla Pierru Delmasovi k nohám.

Když znovu otevřela oči, spočívala její hlava na kolenou Ruth a Camille jí otírala spánky vlhkou utěrkou, již namáčela do lavóru, který držela Laura. Její otec s očima vypoulenýma strachy plakal a říkal Fayardovi:

„Viďte, že není mrtvá? Její matka by mi to neodpustila."

„Nebojte se, pane," říkala Ruth, „to je jen úžeh. To je taky nápad, jezdit na kole bez klobouku v takovémhle počasí!"

„To nic, tati, neboj se. Lauro, postarej se o něj, prosím tě."

Leina nevolnost trvala jen pár okamžiků. S Camillinou pomocí brzy zase vstala.

„Moc mě mrzí, že jsem vás tak vylekala. Ruth má pravdu, to tím vedrem. Kde je můj kufr a taška?"

„Fayard je vzal a odnesl do domu."

„Rychle, musíme za ním."

Nalezly ho v kuchyni.

„Teda nevím, slečno Leo, co to v těch zavazadlech máte, ale že to má váhu. Vynesu vám je nahoru do pokoje."

„Ne, nechte to být, děkuji vám, udělám to sama."

„Ale ne, to pro vás bude moc těžký."

Lea si netroufala odporovat, aby nevzbudila jeho podezření. Sla za ním až do dětského pokoje.

„Děkuji, Fayarde, mnohokrát děkuji."

„To nic, slečno."

Vešla Camille s Ruth. Ruth nesla skleničku.

„Vypij to, pak ti bude líp.“

Lea to bez řečí vypila.

„Teď si lehni a odpočiň si.“

„Ale…“

„Neodmlouvej. Možná že máš úžeh.“

„Nemějte starost, Ruth, já se o ni postarám. Jděte se radši podívat na pana Delmase.“

Lea se položila na podušky a zavřela oči, aby neviděla Camillu.

„Já od té doby, cos odejela, samým strachem ani nespala. Sotva jsem začala usínat, hned jsem vás viděla, tebe a Lamenta, jak jste ve smrtelném nebezpečí, bylo to strašné.“

Při řeči jí sundávala boty a jemně ji hladila po nohou. Lea měla chuť křičet. Vstala.

„Viděla jsem v Toulouse Laurenta.“

Camille se narovnala.

„Ty máš štěstí! Jak se má? Co ti řekl?“

Ley se zmocnila zlomyslná touha. A co kdyby jí všechno řekla: že se mají s Laurentem rádi, že jsou milenci? Něco v Camillině unavené a napjaté tvářičce ji zarazilo.

„Má se moc dobře. Vzkazuje ti po mně, že na tebe i na malého Charlese moc myslí a že si o něj nemáš dělat starosti.“

„Jak bych si o něj mohla nedělat starosti?“

„Taky jsem viděla strýce Adriena. Svěřil mi nějakou misi a dal mi nové pokyny pro přenášení pošty.“

„A mohu ti v té misi pomoct?“

„Ne.“

„Mám starost o tvého otce. Od včerejšího večera není jako dřív. Nadává, hrozí. Pokusila jsem se s ním promluvit, abych se dozvěděla, o co jde, ale on jen pořád opakuje: ‚Co tomu řekne Isabelle?’ Chvíli jsem si myslela, že se pohádal s Fayardem, jak se to bohužel často stává, ale Fayard mi skálopevně tvrdil, že jejich poslední hádka se odehrála minulý týden. Ruth neví nic, tvá teta Bernadette taky ne; pokud jde o Francoise, slouží už tři dny v nemocnici. Zdá se,

že jedině Laura něco ví, ale nechce se mnou o tom mluvit a zavírá se v pokoji, kde ji slyším plakat.“

„Jdu se na ni podívat.“

„Napřed si odpočiň.“

„Ne, mám nějaké tušení, že jde o něco vážného. Bojím se o tátu.“

Lea hledala sestru po celém domě, ale nenalezla ji.

Objevila se až u večeře. Měla oči celé zarudlé. Nikdo neměl hlad. Lea pořád pozorovala otce, jenž se zdál klidnější, ale jeho klid byl skoro ještě více znepokojující než jeho odpolední rozčilení. Hned po jídle vzala Lea sestru za paži a odvedla ji pryč.

„Pojď se projít, musím s tebou mluvit.“

Laura ucouvla, jako by chtěla utéct, ale pak si to rozmyslela. Sešly dolů na terasu. Údolí ozářené dosud teplým sluncem vypadalo, jak by celé strnulo. Posadily se na zídku do stínu glycinií.

„Co se stalo, že je táta takový nervózní?“ Laura sklopila hlavu. Na její ruce, položené na kolenou, jí skanuly dvě slzy.

„Neplač, sestřičko. Řekni mi, co se stalo.“

Laura se rozvzlykala a vrhla se starší sestře kolem krku.

„To se ti nikdy neodvážím říct, zvlášť ne tobě.“

„Proč zvlášť ne mně?“

„Protože ty to nemůžeš pochopit.“

„A co mám pochopit?“

Vzlykání zesílilo.

„Mluv, prosím tě, mysli na tátu.“

„Táta není to nejhorší.“

Co tím chce říct? Lea s ní popuzeně zatřásla.

„Co to znamená? Co je tady horšího?“

„Francoise,“ vykoktala.

„Francoise?…“

„Francoise a Otto.“

„Francoise a Otto? Tak už mi to vysvětli, ničemu nerozumím.“

„Oni se chtějí brát.“

„Brát…“

„Ano. Včera kapitán požádal tátu o její ruku.“

„Chápu. A táta samozřejmě odmítl.“

„Já si byla jistá, já věděla, že to nepochopíš a Francoise nemá žádnou šanci, že bys jí pomohla. Říkala jsem jí to. Ale ona jen opakovala: ‚To se mýlíš, Lea má zkušenosti, ona ví, co je to láska.‘ A já jí povídala, že to není pravda, že ty o tom nic nevíš. A že jestli chce poradit a pomoct, měla se obrátit na Camillu.“

Lauřina prudkost Leu překvapila.

„Kromě Montillaku nemáš ráda nic a nikoho. Chudák Mathias to pochopil. To proto odejel.“

„Mathiase do toho laskavě nezatahuj. Tady jde o Francoise a o její miliskování s Němcem.“

„Tohle jsem taky dobře věděla. Ty soudíš jen podle toho tvého generála de Gaulla a těch teroristů, co posílá z Londýna, aby ničili telefonní linky, vyhazovali vlaky a vraždili nevinné.“

„Vraždili nevinné! Jak se opovažuješ říkat nevinní nepřátelům, kteří okupují naši zem, kteří ji vysávají a nechávají hladovět, kteří nás deportují do Německa a zabíjejí nás? Bez těch ‚nevinných‘ by byla naše matka naživu, táta by se nezbláznil a strýc Adrien a Laurent by se nemuseli schovávat…“

„To oni dělají chybu, jsou to rebelové.“

„Rebelové! Ti, co se bijí za čest Francie?“

„To jsou jenom slova, jen velká prázdná slova. Cest Francie zosobňuje Maršál.“

„Mlč, jsi jenom bláznivá hlupačka. Ten tvůj Maršál je Hite-rův komplic.“

„To není pravda. Dal svou osobu do služeb Francie.“

„To je tedy pěkný dárek. Francie potřebuje dobře vyzbrojenou armádu a velitele, který bude pokračovat v boji.“

„Urážíš starce.“

„No a? Je to snad omluva, že je někdo starý, když se chová jako darebák? Mně se to zdá naopak mnohem horší. Využil své pověsti hrdiny z války roku 1914, aby bylo přijato to ostudné příměří.“

„Bez toho příměří by stovky tisíc lidí zemřely při bombardování jako máma.“

Když Laura vyslovila slovo ‚máma’, dala se do pláče.

Lea jí vzala hlavu do dlaní a přitáhla si ji na rameno.

„Možná máš pravdu, já už nevím. Co by za těchhle okolností dělala máma?“

Sklíčeně tam seděly se skloněnou hlavou a nohy jim visely ze zídky.

„Lauro, tebe nešokuje, že si Francoise chce vzít Němce?“

„Trochu,“ připustila. „Ale když se milují…“

„Tak ať si počkají na konec války.“

„To nepůjde.“

„Proč to nepůjde?“

„Protože Francoise čeká dítě.“

„Ach ne!…“

‚Jo.“

Lea prudce vstala. V dálce se na obzoru táhla černá linie Landes. Z Garonny stoupala lehká mlha, jež se válela nad Langonem a táhla se k pramenům Maile.

„Chudák Francoise,“ zašeptala.

Laura to slyšela.

„Pomoz jí, Leo. Promluv s tátou. Tebe on poslechne.“

„To nemyslím. On už je od nás moc daleko.“

„Zkus to, prosím tě, zkus to.“

„Kdyby aspoň byla Francoise tady, mohla bych s ní promluvit, dozvěděla bych se, co přesně chce.“

„Promluv s tátou. Musí dát souhlas, jinak se Francoise zabije.“

„Nemluv hlouposti.“

„To nejsou hlouposti. Přísahám ti, že je zoufalá.“

„Slibuju ti, že udělám, co budu moct. Teď mě nech, potřebuju si to promyslet. Dojdi mi pro Camillu.“

„Tak já jdu.“

O chvíli později přišla za Leou Camille a Lea jí krátce o všem pověděla.

„Cítím se vinna. Nic jsme neudělali.“

„A co jsme mohli dělat?“

„Víc ji obklopit láskou, přimět ji, aby se nám svěřila.“

„Já ji znám, to by nebylo k ničemu. Zítra půjdu na trh do Langonu; cestou zpátky se zastavím v nemocnici a podle toho, co mi řekne, promluvím s tátou. Dnes večer jsem moc unavená. Dobrou noc, Camillo.“

„Dobrou noc, drahoušku.“

„Tumáte, slečno Leo, řeknete mi, jak vám ty zavařené dobroty chutnaly,“ řekl otec Cordeau, když vracel Lee její košík.

„Děkuji mnohokrát, hlavně táta bude rád, on je takový labužník.“

„Pěkně ho ode mne pozdravujte a řekněte mu, že bych ho moc rád zase někdy viděl.“

„Já mu to vyřídím. Děkuju mockrát. Na shledanou, pane Cordeau.“

Lea vyšla z restaurace J velkým košíkem přikrytým utěrkou s červenými proužky. U jejího bicyklu se opíral o zeď nějaký německý voják.

„Není opatrné, slečno, nechávat bicykl tady. Mnoho zlodějů. Dávat pozor.“

„Děkuju.“

Ruce se jí chvěly, když s pomocí úslužného vojáka připevňovala koš na nosič.

Pak nasedla na kolo a vydala se k nemocnici.

Nemocniční dvůr byl plný sanitek a vojenských vozidel. Na sekretariátu požádala, jestli by nemohla vidět svou sestru. Řekli jí, že je to až v zadní budově, v oddělení první pomoci. Znovu si sedla na kolo. První člověk, kterého potkala, byl kapitán Kramer. Ztuha se před ní uklonil.

„Dobrý den, slečno Leo. Jsem moc rád, že jsem vás potkal a že se s vámi mohu rozloučit.“

„Rozloučit?“

„Ano, musím odjet do Paříže. Odjíždím za hodinu. Můj vojenský sluha se u vás postará o mé věci. Vyřiďte, prosím pěkně, mé uctivé pozdravy paní ďArgilat. Je to obdivuhodná žena. Nerad bych, aby ji její láska k vlasti přivedla k nějakým nepředloženostem. Řekněte vašemu panu otci, že pro mě bylo štěstím ho poznat a že doufám, že ho jeho předpojatost časem přejde. Pozdravujte také Lauru, tu oddanou Ruth i vaši paní tetu.“

„Nezapomněl jste na někoho?“

„Právě jsem se rozloučil s Francoise. Bude potřebovat všechnu vaši lásku. Mohu se na vás spolehnout?“

Tak ten taky! To je úplná posedlost, že jí všichni muži svěřují své manželky a milenky!

„Udělám, co budu moci, ale nezávisí to jen na mně.“

„Děkuji vám. Francoise nemá vaši sílu. Je to ovlivnitelná a něžná povaha. Nesuďte ji. Byl bych vás rád poznal lépe, ale vy jste vždycky jakoukoliv konverzaci odmítala. Chápu vás. Na vašem místě bych dělal totéž. Ale rád bych, abyste věděla, že miluji Francii, že ji pořád považuji za velkou zemi rovnou Německu. Jednoho dne ty dva krásné národy utvoří dohromady jeden a přinesou světu mír. Proto se musíme spojit.“

Lea ho poslouchala na půl ucha. Nejhorší bylo, že byl upřímný.

„Nevěříte tomu?“

„Možná bych věřila, kdybyste neokupovali naši zemi a kdybyste nepronásledovali ty, co nemyslí jako vy. Sbohem, kapitáne Kramere.“

Lea se svým košíkem vstoupila do sesterského pokoje. Všechny sestry tam byly shromážděny a diskutovaly jedna přes druhou. Lea popošla dál.

Seděla tam Francoise, obklopená kolegyněmi, a plakala s hlavou položenou na pažích.

„Co tu chcete?“ zeptala se jedna z ošetřovatelek.

„Chtěla bych mluvit se svou sestrou Francoise Delmasovou.“

„Tady je. Když se vám podaří ji zklidnit, budeme vám vděčné.“

„Mohly bychom zůstat o samotě?“

„Samozřejmě. Slečny, je čas vrátit se do práce. Slečna Delmasová se o sestru postará.“

Když všechny ošetřovatelky odešly, posadila se Lea vedle Francoise. Ta se ani nepohnula.

„Pojď, Francoise, vrátíme se domů.“

Řekla přesně to, co bylo třeba. Ramena nešťastné zamilované se přestala třást a její ruka plaše vyhledala ruku Ley a stiskla ji.

„Já nemůžu. Co řekne táta?“

Ten hlásek ztraceného dítěte dojal Leu víc, než by si byla myslela.

„Neboj se, já se o to postarám. Pojď.“ Pomohla jí vstát.

„Musím se převléct.“

„Kde máš své věci?“

„Tamhle ve skříni.“

Lea šla otevřít skříň a vyndala odtud sestřiny šaty z květovaného umělého hedvábí, její kabelku a boty s korkovou podrážkou. Francoise končila s oblékáním, když vešla vrchní sestra.

„Odpočiňte si, děvenko, dám vám na zítřek dovolenou.“

„Děkuji, madam.“

Obě sestry ujely ty tři kilometry z Langonu do Montillaku bez jediného slova. Lea stejně jako předešlého dne ve svahu slezla z kola, zatímco Francoise šlapala dál, jen vstala ze sedla. „Taky na mě mohla počkat,“ pomyslela si Lea.

V kuchyni dokončovaly Camille s Ruth večeři. „Neviděly jste Francoise?“

„Viděly, říkala, že si jde nahoru lehnout," řekla Ruth, smažící na pánvi brambory.

„Podívejte, co jsem přinesla dobrého k bramborům."

„Kachní paštiku!" vydechly obě ženy zároveň.

„To je dárek od otce Cordeaua."

„Od otce Cordeaua?" zeptala se Ruth. „Taková štědrost, to přece nemívá ve zvyku!"

„Aspoň si dáme do nosu. A táta, jak ten si dá!"

„Co že si mám dát, maličká?" zeptal se Pierre Delmas, jenž právě vstoupil do kuchyně.

Při pohledu na otce sebou Lea bezděky škubla. On, který obyčejně tak dbal na svůj zevnějšek, nebyl oholený, špinavá a zmačkaná košile mu vylézala z ušmudlaných kalhot pokecaných omáčkou. Ten se ale od včerejška změnil! Už neměl ten svůj pohled. Tvářil se zoufale, ale bystře.

„Pochopil, že máma umřela," pomyslela si Lea.

Potlačila svou touhu obejmout ho a utěšit, říct mu, že to není pravda, že se Isabelle musí každou chvíli vrátit s košíkem natrhaných květů v ruce, ve svém širokém slamáku, který ji dobře chrání před sluncem. Ta vzpomínka byla tak silná, že se Lea mimoděk otočila ke dveřím. V té chvíli si uvědomila, že i ona v hloubi své duše tu smrt popřela, a že teď, když její otec přijal pravdu, je ona už na věky od své matky odloučená.

Zavařovačka s kachním sádlem jí vyklouzla z rukou a roztříštila se na dlažbě s velikým třeskem, při němž sebou trhla.

„Ty jsi ale nešikovná, miláčku," usmál se na ni Pierre Delmas a shýbl se, aby sesbíral střepy skla.

„Nechte to, pane," řekla Ruth, „já to udělám."

Po Leiných tvářích se koulely horké slzy, jež nedokázala zadržet. Její otec si toho všiml.

„No no, to nic není, ty kousky se omyjí, ani to nebude znát. Honem, pojď se vysmrkat, jako když jsi byla malá."

Být tak znovu malá, posadit se mu na klín, schoulit se mu pod sako, jako by se chtěla schovat, vysmrkat se do tátova

kapesníku, cítit kolem sebe jeho silné paže a vdechovat známou vůni tabáku, vinných sklepů, kůže a koní, s níž se občas mísila vůně matčina parfému.

„Táto…“

„Už je po všem, má malá, teď už jsem zase tady.“ Byla to pravda, byl tady, konečně se vrátil mezi živé.

Všichni vzdali čest zavařené kachně, kterou Ruth pečlivě zbavila skleněných střepů, jen Francoise zůstala ve svém pokoji.

Pierre Delmas se před večeří oholil a převlékl se. Během stolování mohla celá rodina vidět, že se najednou zase stal sám sebou.

25. KAPITOLA

O několik dní později zkusila Lea, věrná svému slibu, promluvit s otcem po večeři při procházce po vinicích. Hned po prvních slovech ji zarazil:

„O té perverzní svatbě nechci už ani slyšet. Moc snadno jsi zapomněla, že Němci jsou naši nepřátelé, že okupují naši zem a že kapitán Kramer porušil ty nejzákladnější zásady pohostinnosti.“

„Ale tati, oni se milují.“

„Jestli se opravdu milují, počkají do konce války. V téhle chvíli odmítám dát souhlas se svazkem, který by tvá matka jistě neschvalovala.“

„Jenže Francoise…“

„Už o tom ani slovo, nebo se zase roznemůžu. Jsem už dost unavený.“

Posadil se na jeden z patníků u cesty.

„Je tak nutné, abys jel zítra do Bordeaux?“

„Naprosto. Musím se poradit s Lukem, jak vzít zpátky ten příslib prodeje, který jsem podepsal Fayardovi.“

„Příslib prodeje!… Tati, jak jsi to mohl udělat?“

„Já nevím. Od smrti tvé ubohé matky na mne naléhal, a pořád po mně chtěl víc peněz na nákup nového nářadí. Když viděl, v jakých jsme potížích, nakonec mi navrhl, že statek koupí. Když se mnou o tom mluvil poprvé, probudilo se ve mně trochu zdravého rozumu a řekl jsem mu, že jestli o tom ještě jednou začne mluvit, vyhodím ho.“

„Proč jsi mi o tom nic neřekl?“

„Vždyť jsi viděla, chudinko malá, že jsem neměl všech pět pohromadě. Isabelle už tu nebyla a mně se zdálo, že ty jsi ještě dítě.“

„Ale tati, to, že Montillac ještě existuje, je díky mně. Vlastníma rukama jsem se postarala o tu půdu i o ty lidi, dohlížela jsem na Fayarda i na dělníky, podařilo se mi všechny uživit zeleninou ze zahrádky, kterou jsem sama vypěstovala, odkázala jsem Fayarda zpátky na jeho místo a ty mi tady říkáš…“

Lea nedokončila větu. Pierre Delmas vzal její ruku do svých dlaní a něžně ji políbil.

„Já to všechno vím. Ruth a Camille mi řekly, jaká jsi byla statečná. To proto musím zrušit ten příslib prodeje, a na to potřebuju radu advokáta.“

„Dej si na strýce Luka pozor. Je to kolaborant.“

„To určitě není pravda. Byl vždycky horlivý zastánce silné pravice, vášnivý antisemita a antikomunista, ale od toho ke kolaboraci s Němci…“

„Kdyby tu byl strýc Adrien, přesvědčil by tě.“

„Luc se s Adrienem nikdy nemohli vystát. Už jako kluci byli v úplně protikladných táborech. Byli oba dva vždycky dobří křesťané, ale neuměli odpustit urážku. Věci se trochu urovnaly, když Adrien vstoupil do dominikánského řádu, jenže Luc stejně prohlásil, že to je jako přivést vlka do ovčince. Úspěchy tvého strýce jako kazatele lichotily Lukovu snobismu a ješitnosti, ale potom válka ve Španělsku a pomoc, kterou Adrien poskytoval španělským republikánům, a proslovy, které vedl z kazatelny v katedrále v Bordeaux, v

nichž odsuzoval postoj církve i vlády, to všechno znovu oživilo Lukovu antipatii, která neměla daleko k nenávisti. Camille mi řekla, že Adrien je ve styku s Londýnem a že utekl do svobodné zóny. To jistě nemohlo být Lukovi po chuti.“

„Řekl mi, že kdyby věděl, kde Adrien je, udal by ho.“

„Tomu já nevěřím, řekl to jistě ve vzteku. Luc má spoustu chyb, ale není žádný Jidáš.“

„Byla bych tak ráda, kdybys měl pravdu!“

„Taky doufám, že se dozvím něco o Adrienovi. Napsal jsem jeho představenému a ohlásil jsem mu svou návštěvu. Mám také schůzku se svým notářem.“

„Pojedu s tebou, budu aspoň klidnější.“

„Jak budeš chtít, miláčku. Teď mě nech, potřebuju být sám.“

Lea políbila otce na tvář a odešla.

Cestou zpátky k domu, zrůžovělému v zapadajícím slunci, se snažila nemyslet na zítřek a říkala si: bylo by třeba, aby zapršelo, půda je úplně vyschlá, některé listy začínají žloutnout. V chůzi se shýbla a sebrala hrst prachu. Zítra řeknu Fayardovi, aby to tu nechal vyplít, je to tu plné svlačce. Obešla lesík a došla na terasu. Večerní osvětlení dodávalo údolí na plastičnosti a zdůrazňovalo tak jeho krásu. To v Lee vždy spolehlivě vyvolávalo jásavý pocit. Francoise seděla v trávě ve stínu habru a čekala na ni. Lea se posadila vedle sestry. Ta zdvihla hlavu. Tvářila se žalostně.

„Mluvila jsi s tátou?“

„Zkusila jsem to, ale nechtěl mě vyslechnout. Nějak to zařídím, slibuju ti to.“

„Stejně tě nebude poslouchat. Co se mnou bude?“

„Mohla bys…“

Lea zaváhala a přesýpala si suchou hlínu z jedné ruky do druhé.

„Mohla bys zajet do Cadillaku k doktoru Girardovi. Říká se…“

„To je hrůza! Jak mi můžeš něco podobného navrhnout? My s Ottou to dítě chceme. Radši bych umřela, než…“

„Tak přestaň pobrekávat a řekni tátovi sama, že jsi těhotná.“

„Ne, to mu nikdy nedokážu říct. Odjedu za Ottou. Možná pak táta povolí.“

„Nedělej to, z toho by byl moc nešťastný. Uvědom si, co vytrpěl od máminy smrti.“

„A co já, víš, jak já trpím?“

„Odpusť, ale mně se vůbec nechce tě litovat. To, co jsi udělala, se mi hnusí.“

„A co ty s Mathiasem?… A určitě taky s jinými…“

Lea se ohradila:

„Ti mí nebyli Němci.“

„To je moc jednoduché. Copak je to moje vina, že je mezi našimi dvěma zeměmi válka?“

„Zachoval se špatně.“

„Ale on mě miluje!“

Lea pokrčila rameny. Francoise pokračovala:

„Znám spoustu holek, co chodí s Němci. Naše sestřenice Corinne je zasnoubená s velitelem Strukellem. Strýc Luc sice trochu váhal, jestli jim má dát svůj souhlas, ale když ho navštívil velitelův otec, který je velký nacistický hodnostář blízký Hitlerovi a který přijel do Francie jen kvůli tomu, aby ho požádal o ruku jeho dcery, tak mu to zalichotilo, že souhlasil. A navíc je to moc bohatá rodina, a ze starého šlechtického rodu. Co by mohl náš strýc víc chtít? Corinne má štěstí. Kdyby tu byla máma, mohla bych s ní o tom promluvit, ona by mě pochopila a pomohla by mi.“

„Mohla jsi se svěřit Ruth.“

„To jsem se neodvážila.“

„A proto sis našla jako důvěrnici Lauru? Malou holku? Nemyslela jsi na to, že by ji ty tvé tajnosti mohly úplně rozházet?“

„Ne. Ona neměla nic proti Němcům, a já potřebovala mluvit s někým, kdo ke mně není nepřátelský.“

Obě se sklopenou hlavou na dlouhou chvíli zmlkly.

„Francoise, já bych ti tak ráda pomohla…“

„Já vím, Leo, a děkuju ti za to. Od té doby, co o tom víš, se cítím o moc líp. I když se vlastně v ničem neshodneme, vím, že ti můžu důvěřovat,“ řekla Francoise a objala sestru.

„Zítra pojedu s tátou do Bordeaux; jede tam za strýcem Lukem. Až se dozví o chystané Corinnině svatbě, mohl by změnit názor. Slibuju ti, že se s ním ještě pokusím promluvit. Ale ty slib mně, že neuděláš nic, co by mu mohlo způsobit bolest.“

„To ti slibuju,“ vzlykla a utřela si ruce do šatů.

Zpátky do Montillaku přivezla Lea zcela sklíčeného muže. Podle Luka Delmase bylo zrušení příslibu prodeje nemožné, protože byl vázán na vysoké odškodné, které nebyl Pierre Delmas schopen vyplatit. Navíc projevil notář značné pochyby, pokud jde o zámořské pozemky a jejich eventuální prodej.

Také návštěva dominikánského kláštera na ulici Saint-Geněs byla tvrdou zkouškou. Představený neskrýval, že považuje Adriena za teroristu, zrádce a odpadlíka. Považoval za svou povinnost uvědomit ústřední řádový klášter v Paříži a přál si, aby o jednání tohoto bratra na scestí informovali Rím. Ne, neví, kde se Adrien nachází, a taky to nemusí vědět. Adrien se svým jednáním vyloučil z katolického společenství, nebyl hoden příslušnosti k řádu svatého Dominika a je to pouze zběhlý kněz. Představený se za něj každý den modlí a prosí Boha, aby navrátil tuto zbloudilou ovečku na správnou cestu. Když Lea vyšla z toho zbožného příbytku, zvedal se jí žaludek. Do toho všeho zapadlo oznámení o Corinnině svatbě, jež Pierre Delmas přijal s pohrdavou lhostejností, kterou nenarušila ani Lukova slova na rozloučenou:

„Měl bys souhlasit, aby si Francoise vzala kapitána Kramera. On je ze stejně skvělé rodiny jako můj budoucí zeť.“

Nato se Pierre Delmas zvedl, aby se rozloučil, a odpověděl pouze:

„Už o tom nebudeme mluvit. Sbohem.“

Kolikrát jen Francoise prošla těch sto metrů, dělících dům od silnice, a vyhlížela návrat svého otce a sestry? Desetkrát? Dvacetkrát? Doba příjezdu posledního vlaku z Bordeaux už byla dávno pryč. Už dávno se na vrcholku svahu před vjezdem do statku měla zastavit ta stará rachotina otce Chombase, která sloužila jako taxi mezi Langonem a Verdelais. A co když se rozhodli přenocovat v Bordeaux? Ještě jednu bezesnou noc v téhle nejistotě by nesnesla. Od chvíle, co odejel Otto, strašně trpěla jeho nepřítomností. Co už všechno vytrpěla pro tu lásku: pohrdání kolegyň z nemocnice, svého otce i Ley, Ca-millin soucit, potměšilé Fayardovy pohledy, hanbu tajných schůzek. Dokud byl tady, měla odvahu. Bez něj byla jen ubohá plachá holčička.

Když zaslechla hrkot Chombasovy staré káry, vyskočila. Jako dítě, které je přistižené při nějaké nepravosti, se běžela schovat za jeden ze silných platanů lemujících alej. Když uviděla otce, jak s pomocí Ley vystupuje z auta a pomalu, těžkým i váhavým krokem zároveň, se sklopenou hlavou kráčí k domu, pochopila Francoise, že je pro ni všechno ztraceno. Opřela si čelo o kůru stromu, všimla si řady spěchajících mravenců, uviděla se znovu, jak se jako malá holčička schovávala za tímtéž stromem, aby překvapila otce, když se vracel z práce nebo z procházky, a vzpomněla si, jakou mívala radost, když řekl:

„Čichám čichám člověčinu. Připadá mi, jako by tu někde nedaleko byla schovaná nějaká holčička. Najdu ji a sním.“

„Ne, tati! Ne, tati!“ volala a vybíhala z úkrytu, aby se mu vrhla do nastavených rukou.

S tím byl konec. Zítra, nejpozději pozítří odjede.

Druhý den se vydala Lea do Caudrotu pro poštu. Na poště měla vzkaz, aby zajela do La Réole k manželům Debrayovým. Nalezla je znepokojené a jako v horečce.

„Můžete dnes večer nebo zítra zajet do Bordeaux?“ zeptala se paní Debrayová.

„Nevím. Byla jsem tam včera s otcem, budu si muset vymyslet nějaký důvod.“

„Vymyslete si ho. Jde tu o život mnoha osob z naší sítě. Půjdete na adresu Verdunské korzo 34, do pojišťovací kanceláře pana André Grand-Clémenta a řeknete mu, že husí játra od Leona z Landes jsou nekvalitní. Odpoví vám, že to ví, že se sám se ženou přiotrávil. Na to mu řekněte, že jdete kvůli pojistné smlouvě, kterou by rád uzavřel váš otec. Zavede vás do své kanceláře a vy mu předáte tyhle papíry. Jsou to falešné pojistné smlouvy, ve kterých najde naše informace. Po chvíli mu řekněte, že se necítíte dobře, že potřebujete jít na vzduch. Půjde s vámi. Na ulici mu řeknete, že komisař Poinsot je mu na stopě a že ho ještě nedal zatknout pouze na radu poručíka SS Dohseho, který pravděpodobně pronikl do sítě a čeká, až bude mít všechny články, aby udeřil naráz. Ať okamžitě varuje jisté osoby, aby se skryly. Rozumíte tomu dobře?“ Lea zopakovala instrukce.

„Výborně. Čím dříve pojedete do Bordeaux, tím lépe.“

„Pokusím se jet vlakem v 18 hodin. Dohse! Není to ten, co vyslýchal Camillu?“

„To je on, je to obávaný a inteligentní muž, který má nos jak policejní pes a nikdy se nepouští stopy. Není vyloučeno, že pro něj někdo pořád ještě špehuje Camillu ďArgilat. Pokud jde o vás, musíte být krajně opatrná… Ostatně pro jistotu vás jeden z našich přátel převede přes linii lesem u Vlčího pramene.“

„Ale Němci u Saint-Pierre mě znají. Jestli mě neuvidí, jak se vracím, budou si klást otázky.“

„Jestli se vás příště budou ptát, až půjdete přes demarkační linii, řekněte jim, že jste se vrátila přes Saint-

Laurent-du-Bois, že jste se tam byla podívat za kamarádkou. Já zařídím, aby si na vás v Saint-Laurent vzpomněli.“

„Dobrá, to by šlo.“

„Možná že jsem se ve vás mýlila, děvenko,“ usmála se na ni paní Debrayová dobrácky a objala ji.

„Možná, paní Debrayová, ale je to tak důležité?“

„Pro mě ano. Dostali jsme včera zprávy od vašeho strýce, vzkazuje vám, abyste oznámila jeho sestře Bernadettě, že její syn Lucien je s ním.“

„To je dobře. Mám bratrance moc ráda a bála jsem se, že se mu něco stalo. Nic jiného strýc Adrien neříkal?“

„Ne. Ale už musíte jet. Pojedete přes Labarthe, kde na vás čeká tamní podkovář. Zná vás a převede vás přes linii bez potíží. Dělejte přesně, co vám řekne, a všechno půjde dobře. Doprovodí vás do Saint-Martin-de-Grave; dál už cestu znáte. Na shledanou, mé dítě, Bůh vám žehnej.“

„Na shledanou.“

Manželé Debrayovi se dívali za Leou, odjíždějící na svém modrém bicyklu, a říkali si, jestli mají právo riskovat život téhle tak krásné a tak zvláštní dívky.

Když Lea s převaděčem došla do Manchotského lesa, dal jí znamení, aby se s bicyklem co nejlépe skrývala. Sám položil své kolo do kapradí. Lesem a přes vinice došli na státní silnici 672, jež tvořila hranici mezi svobodnou a okupovanou zónou. V místě nazývaném U nového domu byla silnice, jež v tom místě mířila přímo přes vinice, úplně pustá. Kovář mocným mávnutím přivolal Leu. Bez obtíží přešli přes hranici. Až do Saint-Martin-de-Grave dojeli na Leině bicyklu. Na křižovatce u mlýna se rozešli. V Mouchaku píchla kolo a s klením dokončila cestu pěšky.

Camille si hrála se synkem na trávníku před domem. Maličký běžel Lee se smíchem a s napřaženýma rukama naproti. Upustila kolo na zem a zdvihla hošíka do vzduchu.

„Dobrý den, Charlie, dobrý den, miláčku. Jau, to mě bolí.“

Dítě ji tisklo vší silou svých malých ručiček. Camille k nim s úsměvem došla.

„Má tě rád. Měla bych šílet žárlivostí…“

Zahrnovala je láskyplným pohledem, tak důvěřivá, až se začala Lea cítit nesvá.

„Slib mi, že kdyby se mi něco stalo, postaráš se o něj, jako by to byl tvůj syn,“ řekla Camille, jež náhle zvážněla.

„Přestaň říkat hlouposti. Proč by se ti mělo něco stát?“

„Člověk nikdy neví. Prosím tě, slib mi to.“

Nejen že měla na žádost otce chránit matku, ale teď ještě měla chránit syna na žádost matky. A co ona? Kdo ji ochrání? Lea pokrčila rameny a odpověděla:

„Slibuju ti to, postarám se o něj, jako by byl můj.“

„Děkuju. Jak to šlo s poštou?“

„Dobře, ale musím jet do Bordeaux. Nemůžeš mi vymyslet nějaké vysvětlení pro tátu a pro Ruth?“

„Neboj se, něco vymyslím.“

„Jdu se převléct. Půjčíš mi své kolo? Moje je píchlé.“

„Dobrá.“

„Můžeš říct tetě Bernadettě, že Lucien se má dobře a že je se strýcem Adrienem.“

„To je tedy dobrá zpráva! Už jí to běžím říct.“

Když se vracela po schodech ze svého pokoje, zaslechla z otcovy pracovny jakýsi vzrušený rozhovor. Její první reakcí bylo, že tam vstoupí. Ale uvědomila si, že pak už by nestihla vlak v 18 hodin. Se srdcem naplněným strachem opustila Montillac a bez potíží si představovala, co si asi řekli Pierre Delmas s Fayardem.

Lea si nechala Camillino kolo u přednosty stanice. Jako obvykle prošla bez překážky policejní i celní kontrolou.

V kupé byly jen nějaké dvě venkovanky. Lea se uvolněně natáhla na sedadle a říkala si, kde asi bude tuto noc spát. Jít k Lukovi Delmasovi nepřipadalo v úvahu. Vyřeší to až na místě. To byla dobrá zpráva, že je Lucien u strýce Adriena. Laurent je možná s nimi. Scházel jí. Jako pokaždé, když myslela na Laurenta, zjevil se jí v duchu Francois.

Připomněla si poslední slova dopisu Sáry Mülsteinové: „Jsi pro něj stvořená, tak jako on pro tebe.“ Směšné! Ona je stvořená pro Laurenta a pro nikoho jiného. A Francoise, pro koho ta je stvořená? Chudinka, jestli toho svého Němce opravdu miluje, je mi jí líto, bude trpět. Co s ní bude, až bude mít dítě? Je naprosto nutné přesvědčit tátu, aby ji nechal vdát se za Ottu.

Vlak zastavil na bordeauxském nádraží.

Z nádraží svatého Jana na Verdunské korzo to byl pěkný kus cesty. Lea dojela po nábřeží až k esplanádě před Quincon-ces. Němečtí vojáci se několikrát pokusili zastavit tu hezkou dívku v krátkých bílých plátěných šatech, jejíž sandály s dřevěnou podrážkou klapaly po dláždění. Někteří se dokonce nabídli, že jí ponesou proutěný kufřík, v němž měla dokumenty, které jí předali manželé Debrayovi. Ještě nikdy se jí nezdála cesta delší. Když došla na Verdunské korzo, bylo osm hodin večer. Dveře se otevřely až po třetím zazvonění; muž stojící za nimi odpovídal danému popisu.

„Pan Grand-Clément?“

Přikývl na souhlas.

„Dobrý den, pane. Musím vám říct, že husí játra od Leona z Landes nejsou kvalitní.“

„Já to vím, bohužel, má žena i já už jsme se přiotrávili.“

„Ráda bych s vámi mluvila o pojistné smlouvě pro mého otce.“

„Pojďte se mnou do kanceláře. Račte.“

Lea předala papíry, požádala, zda by nemohla jít na vzduch, a venku vyřídila vzkaz.

„Poděkujte našim přátelům za tu vzácnou informaci. Udělám, co je třeba, abych naše lidi varoval,“ řekl pan Grand-Clément.

„Nemáte pro ně nic, co bych jim předala?“

„Teď zrovna ne. Neobávejte se, slečno, s pojistkou pro vašeho otce udělám, co bude třeba,“ řekl příliš hlasitým hlasem.

Kolem nich přešli dva muži, na pohled dva přátelé na klidné procházce, kteří si užívali teplého večera.

„Jděte už! To jsou policajti od komisaře Poinsota.“

Lea vyrazila rovnou za nosem a došla na Tournyské náměstí. Tam se na chvíli zastavila. Kam má jít? Kromě strýce Luka neznala v Bordeaux nikoho. Sešla po Tournyské třídě, téměř liduprázdné, a měla dojem, že ji někdo sleduje. Došla na náměstí před Grand Théâtre. Tam bylo pár lidí, hlavně vojáci. Zastavila se před novinovým stánkem na náměstí. *La Petite Gironde*… Raphaël Mahl… ředitel… Richard Chapon. Úlevou vydechla a vypjala hruď. Rue des Cheverus, tam musí jít.

Na katedrále svatého Andrého odbíjelo devět hodin, když došla k redakci. Byl tam stejný vrátný, jako při její první návštěvě.

„Redakce je zavřená.“

„Chci mluvit s panem Chaponem.“

„Není tady, přijďte zítra.“

„Prosím vás, já s ním musím nutně mluvit,“ řekla Lea a šla ke dveřím, o nichž věděla, že je za nimi ředitelská kancelář. Otevřely se v témže okamžiku, kdy položila ruku na kliku. Ve stejné chvíli vešli do předsíně dva muži.

„Pánové, pánové, redakce má zavřeno,“ vykřikl vrátný a postavil se před ně.

Lea poznala ty dva muže, kteří se procházeli po Verdunském korzu. Jeden z mužů ji hrubě odstrčil a pokračoval dál.

„Pánové, co to má znamenat?“ zeptal se Richard Chapon, stojící ve dveřích.

„Chceme mluvit s touto dívkou.“

Ředitel deníku *La Petite Gironde* se obrátil k Lee.

„Znáte ty pány?“

„Ne,“ zavrtěla hlavou.

„Tak pánové, musím vás požádat, abyste opustili mou redakci.“

„Lituji, musíme ji odvést k výslechu,“ řekl ten, co vypadal jako šéf, a ukázal jakousi legitimaci, kterou si Richard Chapon pozorně prohlédl.

„Já ručím za slečnu Delmasovou, je to má přítelkyně. A navíc její strýc, advokát Luc Delmas, je v městě významná osobnost.“

„To nás nezajímá. Máme příkazy od komisaře Poinsota a ty plníme.“

„Už bude noc, nedá se výslech odložit na zítřek?“

„Ne, musíme ji odvést.“

„Výborně, já jdu s ní. Dufoure, zavolejte panu advokátu Delmasovi, že jsem s jeho neteří.“

Novináři neušlo, jak tím oba policisty zaskočil.

„Na co čekáte, Dufoure? Zavolejte advokáta Delmase.“

Odešel z budovy, až když se ujistil, že vrátný má skutečně na drátě Leina strýce.

Před budovou na ně čekal černý citroen se šoférem. Lea s Richardem Chaponem nastoupili s jedním policistou na zadní sedadlo.

Po nějakou chvíli jeli potichu bludištěm tmavých ulic. „Ale tudy se nejede k Poinsotovu komisariátu!“ podivil se Chapon.

„Jedeme na třídu Maršála Pétaina.“

„Do čísla 224?“

„Ano, komisař nám přikázal, že máme slečnu odvézt tam.“ Lea si všimla, že se její společník zatvářil starostlivě.

„Co se děje?“ zeptala se potichu. Richard Chapon neodpověděl.

Lea začala rychle přemýšlet: už u sebe nemá nic kompromitujícího, papíry má v pořádku a její návštěva u Grand-Clé-menta měla přijatelný důvod. Trochu se uvolnila, přítomnost Richarda Chapona ji uklidnila.

Byla taková tma, že se Lee nepodařilo zjistit, do jakého domu ji to zavedli. U dveří seděl u psacího stolu německý voják a psal. Zdvihl hlavu a řekl francouzsky:

„Co chcete?“

„To je pro poručíka Dohseho.“

„Dobrá, jdu mu to říct.“

„Co to znamená? Já myslel, že chce se slečnou Delmasovou mluvit komisař Poinsot?“

„Poručík Dohse s ní chce také mluvit.“ Voják se vrátil.

Na konci chodby vstoupili do místnosti s dvojitými dveřmi, vypolštářovanými černou kůží.

Tam je očekával nějaký vysoký, černovlasý, asi třicetiletý muž.

„Nechte nás,“ přikázal dvěma policistům. Oba muži vyšli ven.

„Dobrý den, drahý pane Chapone. Co vás sem přivádí?“

„Žádná zábava, to mi věřte. Radši bych byl v posteli. Doprovázím přítelkyni, slečnu Delmasovou, protože vaši muži říkali, že ji chtějí odvézt na Poisotův komisariát.“

„Je to přesně tak, čekám ho každou chvíli. Ten chudák komisař toho má tolik, že mu občas trochu pomohu. Ale račte se, prosím, posadit.“

„Takže, slečno Delmasová, vy jste neteř toho známého advokáta? Gratuluji vám, to je muž, který ví, co je jeho povinnost! Nemá si jedna z vašich sestřenic brát jednoho z našich nejskvělejších důstojníků? A vy, jak jsem přesvědčen, jste také dobrá vlastenka, viďte?“

„Ovšem,“ usmála se Lea navzdory tomu, že cítila, jak v ní narůstá strach.

„Nepochyboval jsem o tom. Mnoho vašich krajanů je jako vy a jsou nám cennou pomocí při stíhání teroristů, naštěstí nepříliš početných, kteří se snaží rozsévat v zemi zmatek. Víte, naše úloha je nevděčná a je často špatně chápána. Ale naší odměnou je udržení pořádku a klidného spánku občanů, viďte? K panu Grand-Clémentovi jste nepochybně šla v nějaké rodinné záležitosti?“

„Ano, můj otec by rád zrevidoval některé pojistné smlouvy.“

„Nejspíš neměl čas postarat se o to sám včera, viďte?“

Lea instinktivně zareagovala správně.

„Tak vy nás necháváte sledovat, když víte, že otec byl včera v Bordeaux?“

„Sledovat je příliš silné slovo. Máme na nádražích určitý počet našich agentů, kteří nám dávají vědět o příjezdu jistých osob.“

„A proč mého otce?“

„Není snad bratrem pátera Adriena Delmase, jehož silně podezíráme, že je ve službách Londýna?“

„Můj strýc Luc je také jeho bratr, a jeho očividně sledovat nenecháte.“

Richard Chapon se zatvářil, že ho přepadl záchvat kašle, aby skryl svůj úsměv.

„Slečno, váš strýc nám dal všechny záruky své oddanosti Německu, víte?“

„O tom nepochybuji,“ nemohla si Lea odpustit lehkou ironii.

Zazvonil telefon. Dohse si vzal sluchátko.

„Ano, výborně, ať jdou dál… To je komisař Poinsot a advokát Delmas.“

Poručík SS přivítal advokáta s uctivostí a policistu s předstíranou blahosklonností.

„Věřte mi, pane doktore, že vás moc nerad vyrušuji. Komisař Poinsot vám nepochybně vysvětlil, viďte, že k výslechu vaší neteře nás přivedla jen běžná kontrola.“

„To ano, ale zdá se mi nepřípustné, aby byl někdo z mé rodiny z něčeho obviňován. Jak si můžete myslet, že by se tohle dítě mohlo zajímat o něco jiného než o šaty a o klobouky?“

„Bohužel, pane doktore! Dnešní dívky se hodně změnily,“ vmísil se komisař Poinsot.

„Ty z mé rodiny ne, pane,“ odpověděl suše Luc Delmas.

„Promiňte mi, Chapone, že jsem vás nepozdravil. Jak to, že jste tady?“

„Přece nenechám slečnu Delmasovou odejet samotnou s policisty, které neznám?“

„Děkuji vám, ale co u vás takhle navečer chtěla?“ zeptal se komisař.

„Neměl jsem možnost se jí na to zeptat. Vaši muži mi na to nedali čas.“

„Slečno, kvůli čemu jste šla za panem Chaponem?“

Lea přemýšlela na plné obrátky, musí nutně nalézt nějakou uspokojivou odpověď.

„Šla jsem požádat pana Chapona o zaměstnání.“

„O zaměstnání?“ zeptali se zároveň Luc Delmas a komisař.

„Ano, on mi jednou řekl, že kdybych něco potřebovala, mohu se na něj spolehnout, a protože potřebuji práci…“

„Ale proč?“ podivil se její strýc.

„Abych pomohla tátovi.“

Čtyři muži na sebe pohlédli.

„Vím o finančních potížích tvého otce, ale nemyslím si, že by mu tvůj plat mohl pomoci. Nicméně ti blahopřeji k takovému dobrému úmyslu.“

„Jsem dojatý vaší důvěrou, Leo. Myslím, že za nějaký čas vám budu moci něco nabídnout.“

„Dobrá. Pánové, doufám, že jste s odpověďmi mé neteře spokojeni. Už se připozdívá a já mám zítra brzy ráno stání. Tak pojď, Leo, jdeme, sestřenice na tebe čekají. Poinsote, chcete, abych vás odvezl?“

„Děkuji, pane Delmasi, musím ještě s poručíkem probrat dvě tři věci. Promiňte nám ještě jednou to pozdní vyrušení. Na shledanou, slečno Delmasová, na shledanou, pane Chapone.“

Poručík SS Friedrich Wilhelm Dohse se uklonil.

„Na shledanou, slečno, dejte si pozor na to, s kým se stýkáte, ano?“

Lea bez odpovědi pokývla hlavou a vyšla ven, sledovaná Lukem Delmasem a Richardem Chaponem.

Když si ředitel deníku sedal do advokátova auta, poznamenal: „To máte štěstí, že můžete jezdit autem. Já už ho dávno nemám.“

Luc Delmas neodpověděl. Richard Chapon pokračoval: „Víte, trochu jsem se zapotil. Bez vás by to tak snadno neprošlo.“

„A proč, když má čisté svědomí a nemá si co vyčítat?“

„U těchhle lidí si má člověk vždycky co vyčítat.“

Luc Delmas nereagoval.

„Mám vás vysadit u redakce?“

„Ano, jestli vám to nebude vadit.“

Až do rue des Cheverus už si neřekli ani slovo.

„Na shledanou, Leo, spolehněte se na mne.“

„Na shledanou, pane. Děkuju za všechno.“

Až k bytu Luka Delmase strýc s neteří mlčeli.

Když vstoupili do předsíně, Luc Delmas jí řekl:

„Nedělej rámus. Pojď do mé kanceláře.“

Tolik obávaná chvíle vysvětlování nastala. Lea vešla do místnosti se stěnami pokrytými knihami s přísnými hřbety. Strýc s rukama za zády chvíli chodil po místnosti sem a tam. Konečně se zastavil před dívkou, jež zůstala stát.

„Aby mezi námi bylo všechno jasné. Přišel jsem pro tebe jen proto, abych zabránil skandálu, který by na nás mohl dopadnout. Stačí, že je černou ovcí rodiny tvůj strýc Adrien. Doufám kvůli tobě, že jsi poručíka Dohseho a komisaře Poinsota oblbla tím divadýlkem s Chaponem.“

Přes nenávist a pohrdání, jaké v ní strýc vzbuzoval, cítila Lea, že by ho měla přesvědčit.

„Ale to nebylo divadýlko. Já opravdu hledám práci. Doma už nejsou žádné peníze.“

Řekla to tak upřímně, že se zdálo, že to Luka Delmase zviklalo.

„Ty opravdu věříš, že by to stačilo na záchranu Montillaku?“ Lea se nemusela nutit, aby se jí oči zaplnily slzami.

„Ne, samozřejmě že ne, ale trochu by to pomohlo. Vypadá to na krásné vinobraní.“

„Proč sis tak vzala do hlavy, že si ty pozemky uchováš?“ zeptal se zjihle.

„Ty přece na tom starém domě s borovicemi u Marcheprimu také tolik lpíš, ne?“

Z toho, jak se na ni podíval, poznala, že ho zasáhla na citlivém místě. Ten muž, který vždycky všem připadal, že jen baží po penězích, oddaně udržoval skromnou pastoušku obklopenou lesem, kterou zdědil po své chudé chůvě.

„Ano, chápu,“ řekl smířlivě. „Pojď si lehnout.“

Lea na něj překvapeně pohlédla.

„Přece sis nemyslela, že tě vyhodím na ulici?“

Sestřenice Corinne, svěží, s módním účesem, v červeno-modrých hedvábných šatech, ji pozdě dopoledne probudila s tácem se snídaní. Lea nevěřila svým očím: marmeláda, bílý chléb, máslo, hotové zázraky! Brioška a loupáček! Když spatřila Corinne Lein nadšený pohled, usmála se.

„Nemysli si, že je to tak každý den. Díky tátovým známostem nám nic nechybí, ale loupáčky jsou jen dvakrát týdně.“

„Jestli tomu dobře rozumím, padla jsem zrovna na ten správný den!“ řekla Lea už s plnou pusou.

„Ano! Nejez tak rychle, bude ti špatně!“

„To ty nemůžeš pochopit, je to tak dobré. A co ta káva? Pravá káva. Jak to děláte?“

„Dám ti balíček. To je od jednoho tátova klienta, jeho nákladní lodi plují do Jižní Ameriky, na Antily a já nevím kam ještě. Pokaždé, když se některá jeho loď vrátí, zásobí nás cukrem, kávou, kakaem a látkami.“

„Látkami?“

„Ano, ty můžeme vyměňovat za něco jiného.“

„Vidím, že to máte dobře zařízené.“

„To je v dnešní době nutné.“

Řekla to strojeným hláskem měšťky zabezpečující dobrý chod domácnosti. Za pár let to bude přesná kopie její zesnulé matky, pomyslela si Lea a předem politovala německého snoubence.

„Už je pozdě, měla jsi mě probudit dřív.“

„Táta telefonoval do Montillaku.“

„Poděkuj mu. Pojedu vlakem ve čtyři hodiny.“

„Nemůžeš tu zůstat do zítřka? Byla bych tak ráda, kdybys poznala mého snoubence!“

„To nejde, musím nutně zpátky. Necháme to na jindy.“

„Nebudu tě přemlouvat. Táta mi řekl, že máš spoustu sta roští. Ale musíš se mnou jít ke švadleně na zkoušku mých svatebních šatů. To mi nemůžeš odmítnout.“

Lea pocítila úlevu, když se přiblížila doba odjezdu jejího vlaku. V kufříku měla cukr, kávu, a tři zbytky pěkné látky. Corinne trvala na tom, že ji doprovodí až na nádraží. Ne strýcem se Lea už neviděla.

Objela statek Prioulette. Ještě trochu námahy a bude zase ve svém domě, konečně zbaveném přítomnosti Němců. Představovala si, jakou radost budou mít obyvatelé Montillaku, až otevře kufřík…

V kuchyni seděly kolem stolu Camille, Laura, Bernadette Bouchardeauová, Ruth a stará Sidonie a vypadaly zhroucené.

„Leo!“ vykřikla Laura a vrhla se k sestře.

„Konečně jsi tady!“ vzdychla Ruth s napjatými rysy a zůstala sedět.

„To je neštěstí, to je hanba!“ poplakávala Bernadette s opuchlou tváří.

„Chudinka malá,“ mumlala Sidonie a držela se za břicho. Lea se otočila ke Camille, jež vstala a neříkala nic. „Co se děje?“

„Francoise odjela.“

„Odjela? Kdy? A kam?“

„Myslím, že včera večer. Zjistily jsme to až ráno. Nechala tu dopis pro otce a jeden pro tebe,“ řekla Ruth.

„Kde je?“

Vychovatelka vyndala z kapsy šatů zmuchlanou obálku.

„Milá sestřičko,

odjíždím za Ottou, moc tu bez něj trpím, doufám, že mě pochopíš. Vím, že to tátu bude moc bolet, počítám s Tebou, že ho utěšíš. Řekni Lauře, že ji mám moc ráda a ať mi odpustí, jaký jsem jí dala špatný příklad. Ruth mi bude moc scházet, řekni jí to. Polib tetu Bernadettu. Ať se Camille za mě modlí, ona ví mnohem líp, než vy všechny, co jsem vytrpěla. Promluv někdy o malé Francoise s tou dobráckou Sidonií a vypij si u ní její likér na mé zdraví.

Nechávám na Tobě těžké břemeno. Ale Ty, Ty máš sílu a všechno vydržíš. Ať se stane, co se stane, čelíš tomu hrdě a statečně. Nikdy jsem Ti to neřekla, ale moc jsem tě obdivovala, když jsi držela celou domácnost a dřela ses na zahradě, abys nám vypěstovala něco k jídlu. Mé zásobičky, které jsem dávala na přilepšení, chutnaly vedle Tvé zeleniny hořce.

Ještě něco, buďte s Camillou moc opatrné. Měly byste vědět, že do Ottovy kanceláře přišlo mnoho anonymních dopisů, ve kterých se psalo, že přenášíte poštu ze svobodné zóny, že se stýkáte s teroristy a převádíte přes demarkační linii Angličany. Otto ty dopisy roztrhal, ale jeho nástupce by těm udáním mohl věnovat pozornost. Musím dodat, že si vás cením. Může se vám to ode mě zdát překvapivé. Je pravda, že miluju Němce, ale miluju taky svou zemi.

Leo, mohla bys mi napsat na poste restante do osmého obvodu. Jakmile budu mít nějakou adresu, napíšu Ti ji. Budeš mi psát, viď? Že mě nenecháš beze zpráv o tátovi?

Nesuď mě, miláčku, a odpusť mi, že vás takhle opouštím, ale už nemám odvahu se s vámi vidět. Moc tě líbám.“

Když Lea dočetla, posadila se s roztřesenou bradou a pohledem upřeným do prázdna.

„Francoise odjela do Paříže.“

„Za tím svým skopčákem,“ sykla Bernadette. Pohled, který na ni Lea vrhla, zarazil její další komentáře.

Pak s vynaložením veškerého úsilí vyřídila Lea každému krátkou větu, která se ho týkala.

„Jak to přijal táta?“ zeptala se Camilly.

„Napřed ho popadl hrozný vztek, pak zůstal sklíčeně sedět na lavičce u cesty a chvílemi se díval k silnici, jako by doufal, že se vrátí. Pak chtěl tebe. A vtom právě telefonoval strýc Luc, dlouze spolu mluvili. Nevím, co si řekli. Tvůj otec si vzal klobouk a hůl. Odešel směrem ke křížové cestě. Od té doby jsme ho neviděly. Sidonie nám přišla říct, že ho viděla na verdelaiském hřbitově, kde se modlil u hrobu vaši matky. Došla k němu, mluvila na něj. On se na ni díval, jako by ji nepoznával, a ukázal jí, že má odejít. Vypadal, jako by znovu přišel o rozum.“

„A od té doby?“

„Laura došla do Verdelais, už tam nebyl.“

„Šla jsem do kostela, k lidem, které znal, vrátila jsem se po křížové cestě, a nepotkala jsem ho,“ potvrdila Laure.

„Musíme ho nutně najít, než bude tma. Večer bude určitě bouřka,“ řekla Lea.

Bouřka vypukla kolem osmé hodiny večer, právě když se Lea vrátila. Nikdo nenašel po Pierru Delmasovi ani stopu. Doktor Blanchard, kterému oznámili, že jeho starý přítel zmizel, přijel okamžitě, jakmile mohl. Fayard, který prošel všechny vinice se svým psem, se vrátil po soumraku celý mokrý. Sousedé, kteří se zúčastnili pátrání, se vrátili také. Všichni se sušili u ohně v kuchyni, pronášeli své komentáře a pili svařené víno, které rozdávala Ruth. Malý Charles, strašně vzrušený tím nezvyklým shonem, chodil s pláčem od jednoho k druhému. Kolem půlnoci se všichni kromě doktora Blancharda vrátili domů.

Lea si odmítla jít lehnout a s prvními paprsky úsvitu vyšla zase ven. Objela na kole všechna místa, kde se s otcem jako dítě ráda procházela. Nikde ani stopa. Posadila se do mokré trávy pod kříž. Nad krajem těžce spočívala nekonečná šedá obloha, po níž pluly ještě temnější mraky, a v dálce, směrem k landeskému kraji, přecházela přece jen v úzký proužek jasného nebe. Zase se vyčasí, pomyslela si Lea, než opřená o kříž usnula.

Probudila se chladem. Nevyčasilo se, obloha teď vypadala úplně hrozivě, proužek jasného nebe zmizel. Začalo pršet. Lea zdvihla bicykl a pěšky scházela po bahnité cestě. Jako předešlého dne byla kuchyně plná mužů v mokrých šatech. Byli mlčenliví. Příliš mlčenliví. To se musí dozvědět vždycky to, čeho se nejvíc obává, v téhle teplé a přívětivé kuchyni? Rozhlédla se kolem. Všichni měli skloněné hlavy a všichni smekli.

Strašná bolest jí zmrazila srdce, do očí jí vhrkl proud slzí a pod víčky vyschl, výkřik jí uvízl v hrdle a dětský hlásek v jejím nitru volal otce.

Tělo Pierra Delmase objevil verdelaiský farář. Bylo schoulené v temném koutě jedné z kapliček na křížové cestě, kam se nejspíš schoval před deštěm. Jeho znavené srdce, vysílené smutkem, přestalo bít uprostřed noci.

26. KAPITOLA

Leina němá bolest bez slz znepokojovala Ruth i Camillu. Dlouze si prohlížela ztuhlé mrtvé tělo, které nechal doktor Blanchard přenést na pohovku do pracovny. To ona urovnala na ledovém čele šedý pramen vlasů a s jakousi lhostejností pohlížela na to, co bývalo jejím otcem. Kdo byl ten scvrklý stařec s ubohýma slabýma rukama, jehož tělo tu leželo natažené? Její otec byl velký a silný; když ji bral do náruči, mívala dojem, že je chráněná před celým světem, nic se jí nemohlo stát; její ruka se celá ztrácela v jeho, teplé, svírající, uklidňující; kráčet vedle něho přes vinice znamenalo pustu se za dobrodružstvím, dobývat svět. Mluvil o půdě tak, jako Isabelle mluvila o Bohu. Pro něj jedno splývalo s druhým v jednu a tutéž pravdu. U Ley přetrvala jen víra v půdu. Půda, ta ji ani nezradila, ani neopustila. Když všichni hladověli, štědře ji odměnila za její práci. I Pierre Delmas čerpal jako ona obživu z montillacké půdy. Její otec a ona byli téže

povahy. A tak před touto smutnou tělesnou schránkou Lea věděla, že to, co v ní zůstane navždycky, bude obraz jejího otce, pevně stojícího uprostřed vinice.

S naprostým klidem dala tetě Bernadettě a Ruth instrukce ohledně pohřbu, sama zavolala Lukovi Delmasovi, Albertině a Lise de Montpleynet a požádala je, aby tu zprávu oznámily Francoise, kdyby ji viděly.

Pověřila Camillu, aby to oznámila přátelům a sousedům a aby uvědomila faráře ve Verdelais.

Šla se převléct nahoru do svého pokoje a vrátila se v jedné z těch černých zástěr, jaké nosí staré ženy a jaké je ještě snadné koupit na tržištích. Z věšáku u vchodu si vzala svůj slaměný klobouk a uvázala si jeho stuhu pod bradou. Slunce znovu vyšlo.

„Jdeš ven?“ zeptala se Ruth.

„Ano, musím zajet do La Réole.“

„Teď?…“

„Ano.“

Camille přistoupila blíž. „Nechceš, abych jela s tebou?“

„Ne, děkuju, potřebuju tě tady. Musím dojet pro poštu a říct Debrayovým, jak to proběhlo v Bordeaux. Taky je chci poprosit, aby se pokusili spojit se strýcem Adrienem.“

Lea na svém modrém bicyklu odjela.

Všichni, kdo mohli, příbuzní, přátelé i sousedé, přišli sdílet s obyvateli Montillaku jejich bolest. I přes riziko, že by mohli být zatčeni, tam byl otec Adrien ve své dlouhé bílé sutaně i Laurent ďArgilat. K radosti své matky s nimi přijel i Lucien. Scházela jen Francoise. Když jí její tety, obě ve smutku, onoho rána, kdy odjížděly do Bordeaux, řekly, že jedou na pohřeb jejího otce a že by si přály, aby jela s nimi, Francoise odpověděla, že tam nepojede za nic na světě, že nechce, aby ji obviňovali z otcovy smrti. Se slzami v očích utekla.

Adrien trval na tom, že bude sloužit mši, pomáhali mu Luc a Laurent.

Během bohoslužby ti tři muži zapomněli na všechno, co je rozděluje.

Poručík Dohse a komisař Poinsot, které někdo upozornil, že ve Verdelais jsou dva hledaní teroristé, se chystali je zatknout, když vtom dostali rozkaz z Paříže, že nesmějí odcházet. Luc Delmas si vyžádal na svém budoucím zeti, majoru Strukellovi, aby jeho otec zařídil, že dokud bude na Montillaku, nebude podniknuta žádná akce.

Lea seděla v prvé řadě mezi ostatními ženami, patřícími do rodiny, schovaná pod smutečním závojem, a nechávala se ukolébávat monotónními hlasy dětí z chrámového sboru. Vyčítala si, že měla takovou radost, když uviděla Laurenta, radost, díky které na pár okamžiků zapomněla na svou bolest. Když ji předešlého dne vzal do náručí a dlouze přitiskl k sobě, zažila silný pocit klidu a štěstí. Přijel z lásky k ní, riskoval život z lásky k ní. Lea byla tak plná té lásky a byla si jí tak jistá, že ani nepocítila žárlivost, když ho viděla, jak odchází s Camillou po schodech do ložnice. Sotva si lehla, usnula bezesným spánkem. A ráno nemohl ten mír v její duši narušit ani šťastný Camillin obličej.

Pozvolna si uvědomovala, že nyní už ji k Montillaku nic neváže. K čemu se bít o uchování pozemků, kterých se vzdal i otec? Laura nesnila o ničem jiném než o životě ve městě. Prodej statku by jim umožnil koupit si byt v Bordeaux nebo v Paříži a po několik let si bezstarostně žít. Také mohla pronajmout vinice a nechat si dům. Musí se zeptat na radu strýce Adriena a Laurenta. Také by se k tomu mohla vyjádřit Francoise, byla prvorozená a už měsíc plnoletá. Nic ji také nebránilo, aby se přidala k Laurentovi v jeho odboji. Žila by s ním, sdílela by s ním stejná nebezpečí, podílela se na stejných bojích… Protože nebyla schopná se modlit, jen mechanicky vstávala, klekala si a sedala si podle toho, co dělali ostatní.

Náhle se jí bez příčiny srdce rozbušilo silněji a zátylek a ramena jí zaplavila horkost. Zmocnila se jí neodolatelná touha ohlédnout se. Ohlédla se. A tam, ve stínu u sloupu… Měla nepříjemný pocit, že jí srdce vyskočí z hrudi. Odvrátila

hlavu a soustředila svůj pohled na oltář. Prudce se ohlédla znovu. Ne, nebyl to přízrak. Skutečně tam stál Francois a díval se na ni… Proč ji tak bolela ňadra? A proč to chvění v útrobách? Camille, sedící vedle ní, jí položila ruku na paži. Lea se podrážděně vyškubla, sklonila hlavu a zavřela víčka, jako by chtěla lépe zadržet vzrušení, které v ní narůstalo. Neuvěřitelnou rychlostí se jí v hlavě střídaly obrazy těch nejsilnějších, nejšílenějších, nejlíbeznějších i nejhanebnějších okamžiků, které prožila s těmi třemi muži, jež byli jejími milenci. Marně se snažila ty nestoudné vzpomínky zahnat a šokovalo ji, jak ji mohou nad mrtvolou otce napadat takové ostudné myšlenky… Obřad pomalu končil.

Nezáživný zvyk kondolovat nebral konce. Po rozbrázděných, příkře se svažujících pěšinách na malém hřbitůvku se rozcházel pohřební průvod ve slunci, bodajícím do očí. Lea cítila, jak jí po zádech stéká pot a lepí jí na kůži šaty ze silné černé hedvábné látky. Točila se jí hlava. Dostala podivnou chuť sklouznout do otevřeného hrobu a lehnout si na lakovanou dubovou rakev. Pod zemí jistě bude chladno. Zavrávorala. Nějaká silná ruka ji zadržela. Bylo příjemné cítit, jak do ní ta síla přechází. Zavřela oči a klesla muži do náručí. Kolem sebe postřehla jakýsi znepokojený šum a úzkostné hlasy a někdo ji nesl přes hřbitov do stínu pod stromořadím u cesty. Položila si hlavu na jeho rameno s jistotou, že se o něj může bez obav opřít.

Nesmírně jemně jí sundal klobouk s překážejícím závojem, poodhrnul jí vlasy, u kořínků zvlhlé, a rozepnul jí první tři knoflíčky na šatech. Kdyby jí řekl odvedu vás, byla by s ním šla.

„Na co myslíte?“

„Na to, že bych odjela,“ řekla a nadzdvihla se na lokti. Francois Tavernier na ni pohlédl, jako by v ní chtěl číst. „Proč byste odjížděla?“

„Moc věcí mi tu připomíná ty, co už tu nejsou.“

„Nechte pracovat čas, Leo. Já taky spoléhám na to, že mi čas pomůže splnit můj úkol.“

„Jaký úkol?“

„Nemůžu o tom mluvit, na to je ještě moc brzy.“

Přicházel k nim Adrien s Camillou a Ruth.

„Jdeme domů, Leo, půjdeš s námi?“ zeptala se Camille.

Pak se obrátila k Francoisovi, objala ho a dodala:

„Moc ráda vás vidím, pane Taverniere.“

„Já vás taky, paní ďArgilat. Dobrý den, otče.“

„Dobrý den, Taverniere. Děkuju, že jste mezi nás přišel. Jak jste se o tom dozvěděl?“

„Od slečen de Montpleynet. Nemyslel jsem si, že tu najdu vás, otče. Ani vás, pane ďArgilat.“

„Za to, že jsme ještě nebyli zatčeni, vděčíme jen stykům mého bratra Luka. Ale bylo by od nás dost neopatrné, kdybychom tu zůstali trčet. Večer zase odjedeme.“

„Už!“ vykřikla Lea.

„Kdybychom tu zůstali déle, budeme v nebezpečí. Vrátíme se na Montillac, kde mám nějaký pohovor se strýcem Lukem a s Fayardem. Musíme si vyjasnit, jak chránit vaše práva.“

Došel k nim Laurent a stiskl Francoisovi ruku.

„To jsem rád, Taverniere, že vám mohu poděkovat za všechno, co jste udělal pro mou ženu. Jsem vám navždycky zavázán.“

„Nebudem to přehánět. Vy byste byl udělal totéž.“

„Nepochybně, ale to mi nebrání, abych vám nebyl vděčný.“ Francois Tavernier se uklonil s jistou ironií, alespoň tak to Lee připadalo. Pak se obrátil k ní: „Dovolíte, abych vás doprovodil?“

„Když chcete…“

Lea se mu opřela o paži a sešla s ním na náměstí před kostel, kde byla zaparkovaná auta a drožky. Společně s Adrienem, Camillou a Laurentem nastoupila do Francoisova citroenu.

V Montillaku bylo na dvoře pod lipami připraveno pohoštění. Lea roztržitě nechala Camillu, svou sestru, Ruth i

tety, aby se staraly o hosty, a se sklenkou v ruce sešla dolů na terasu.

Dva muži sledovali stejným pohledem její útlou černou postavu, když zvolna usedala na trávník. První z nich, Francois Tavernier, se otočil a přistoupil k Adrienovi.

„Otče Delmasi, neprovedl byste mě po vinných sklepích?“

„S radostí, ale jsou to jen skromné sklepy, dají se sotva srovnávat se zásobami jakostních vín, jaké v tomto kraji naleznete.“

Oba muži odešli k brance vedoucí do dvora.

Lea stála opřená o zídku na terase a sledovala očima vlak, který v dálce přejížděl most přes Garonnu.

„Camille má starost, že jsi pořád sama,“ řekl Laurent něžně. „To tě posílá ona? Byla bych radši, kdybys přišel sám od sebe. Nemáš mi co říct?“ otočila se k němu Lea. „A k čemu to? Zapomeňme.“

„Proč bych na to zapomínala? Já se nestydím. Miluju tě a ty mě taky miluješ,“ vzala ho Lea za paži a odváděla ho do lesíka z dohledu dvora.

„Lituju toho, co se stalo, zachoval jsem se špatně k tobě i ke Camille. Nechápu, jak jsem mohl…“

„Ty jsi mohl, protože se ti stejně jako mně chtělo a protože mě miluješ, i když se tomu bráníš. Miluješ mě, slyšíš? Miluješ mě.“

Když to říkala, zatřepala s ním. Vlasy, které měla vyčesané do drdolu, jí spadly na ramena a dodaly jí onoho divokého a šíleného vzezření, kterému těžko odolával, její příliš zářivé oči ho spoutávaly, její pootevřená ústa ho přitahovala, její ruce ho ovíjely, její tělo se k němu tisklo a bouřlivě se o něj třelo. Vzdal ten nerovný boj a políbil ústa, jež se mu nabízela.

Lea vychutnávala své vítězství a snažila se ten pocit prodloužit.

Zdálo se jí, že za sebou na štěrku zaslechla nějaké kroky. Tělo jí proti její vůli ztuhlo. Laurent ji odstrčil. V záhybu cesty se objevil Francois Tavernier.

„A, drahý příteli, tady jste! Shání vás vaše žena.“

„Děkuju,“ zakoktal Laurent a začervenal se jako kluk přistižený při nějaké nepleše.

Lea s Francoisem se dívali, jak se dlouhými kroky vzdaluje.

„Vy tedy rozhodně vždycky musíte být tam, kde nemáte.“

„Věřte mi, drahá přítelkyně, že mě strašně mrzí, že jsem přerušil to něžné dostaveníčko,“ řekl vyzývavě. „Říkám si, co může taková dívka jako vy na takovém muži mít?“

„Vy se taky opakujete. Co mu vlastně vytýkáte? On je strašně dobrý.“

„Dokonalý, ani nemůže být dokonalejší. Jenže, víte, vy mi zkrátka k dokonalému muži nepasujete.“

„Vy byste mě nepochybně viděl spíš s nějakým mužem, jako jste vy?“

„Tak nějak. Vy a já, my jsme si moc podobní. Máme zvláštní smysl pro čest, který nás může dovést k absurdním odvážnostem a kvůli kterému se nám zdá dobré to, co se nám hodí. Vy jste jako já schopna všeho, dokonce i zabít, abyste dostala to, co si přejete. Vaše touha bude vždycky silnější než vaše inteligence i vaše instinktivní opatrnost. Vy chcete všechno, Leo, a hned. Jste rozmazlená holčička, která neváhá druhé sebrat hračku – například manžela – i když se vám, jakmile ji jednou vlastníte, už nezdá krásná.“

„To není pravda.“

„Je, samozřejmě, ale vy byste si radši nechala vytrhnout jazyk, než byste to připustila. Co na tom záleží? To, že si myslíte, že milujete pana ďArgilat, je bezvýznamné, to vás přejde…“

„Nikdy!“

S nenucenou drzostí mávl rukou.

„Pojďte mluvit o něčem zajímavějším. Měla byste přijet na nějaký čas do Paříže, to by vás přivedlo na jiné myšlenky. Vaše tetičky by byly moc rády, kdybyste k nim zase přijela.“

„Mně se do Paříže nechce. Musím zůstat tady a vyřídit otcovy záležitosti.“

„Vy se necháte odřít jako prosťáček. Nabídl jsem vaší rodině služby mého obchodního jednatele advokáta Roberta. Je to čestný a schopný muž.“

„A proč bych měla přijímat pomoc od vás?“

„Protože vás o to prosím,“ řekl mírně.

Při chůzi po cestě, vedoucí po svahu pod terasou, došli ke statku.

„Pojďme zpátky.“

„Ne, mně se nechce mezi všechny ty lidi, já chci být sama.“

„Nechám vás tady.“

„Ne, vy ne,“ vzdychla a pověsila se mu na paži. „Pojďte se trochu projít. Půjdem do Poustevny.“

Tavernier na ni překvapeně pohlédl. Tohle děvče ve smutku je samé naschvály.

„Do Poustevny?“

„To je chatrč, kde jsem si hrávala, když jsem byla malá. Je napůl zapuštěná v zemi, je tam příjemný chládek. Dává se tam vojtěška pro králíky, staré nářadí. Už jsem tam hrozně dlouho nebyla.“

Sešli po svahu mezi vinicemi a přišli k malé střeše pokryté taškami až k zemi. Obešli ji. Stezička, napůl zarostlá trním a trávou, vedla ke dveřím, jež byly zamčené. Francois ramenem vyrazil zrezivělý zámek. Polovina malé místnosti s podlahou z udusané hlíny byla naplněná senem. Z trámů visely jemné pavučiny.

„Moc hezké to tu není. V mých vzpomínkách je to mnohem větší.“

Francois si svlékl sako a položil ho do sena.

„Lehněte si. Mně se to tu zdá kouzelné.“

„Nedělejte si legraci. Tady jsem se schovávala, když mi chtěla Ruth dávat hodinu němčiny. Támhle za tím korytem je výklenek. Co jsme se tu nahrály!“

„Vy jste ještě dítě,“ řekl a posadil se vedle ní.

Lein dětinský výraz začal být provokativní. Vleže, s rukama pod hlavou, se podívala přivřenýma očima na Francoise, nestydatě se prohnula v kříži a vypjala prsa.

Francois ji pobaveně pozoroval.

„Přestaňte si se mnou hrát na koketu, nebo se hned přestanu chovat jako starší bratr.“

„Takhle mě přece máte rád, ne?“

„Takhle i jinak.“

„Já vás nepoznávám. Vy, a takový ctnostný?“

„Nerad dělám náhražku.“

„Co tím chcete říct?“

„To dobře víte.“

„No a? Co když se mi to tak líbí? Já myslela, že jsme stejní. Vy mě nechcete?“

Naráz byl na ní, vyhrnul jí sukni a plnou dlaní ji uchopil za vypouklé pohlaví.

„Ty potvůrko, já nejsem žádný…“

Nepodařilo se mu to dořící. Lea mu visela na krku a drtila mu rty svými ústy.

„Zakouřila bych si.“

„To je neopatrné,“ řekl Francois a vyndal z kapsy krabičku amerických cigaret.

Beze slova kouřili, nazí, se zpocenými těly polepenými stébly trávy, s propletenýma nohama. Teď už byla v chatrči téměř úplná tma.

„Budou o nás mít starost.“

Bez odpovědi vstala, natáhla si smuteční šaty, zmuchlala své prádlo do kuličky a schovala ho pod kámen, protřepala si vlasy a se střevíčky v ruce vyšla ven.

Bez ohlédnutí stoupala nazpět k Montillaku a Francois ji dohonil až v půli cesty. Bez jediného slova došli na terasu.

Pod glyciniemi tam seděla Camille. Když spatřila Leu, vstala a vzala ji do náručí.

„Kde jsi byla?“

„Nemusíš mít strach, byla jsem s naším přítelem.“ Camille se dobrácky usmála.

„Laurent s Adrienem odjeli. Mrzelo je, že se s tebou nemohli rozloučit.“

Lea fatalisticky rozhodila rukama. Obrátila se k údolí, opírala se rukama o teplé kameny zídky a nakloněná kupředu pozorovala, jak červený kotouč slunce mizí za verdelaiskvm pahorkem.

Neodpověděla, když jí Francois dával sbohem ani když jí Camille pobízela, aby šla domů. O chvíli později zaslechla hrčení motoru a pak všude znovu nastalo ticho.

Vánek přicházející od moře jí čechral vlasy. Začínaly svítit první hvězdy. Přisunula se kolenem ke zdi, přitiskla se k té temné hmotě a po tváři nechala stékat slzy, první od smrti svého otce.

KONEC PRVNÍHO DÍLU

Régine Deforges Modrý bicykl/l
Z francouzského originálu *La Bicyclette Bleue* (Editions Ramsay, 1981) přeložil Hugo Sochor.
Obálka Jana Šťastná.
Redigovala Hana Kotyková.
Vydaly Euromedia Group – Knižní klub a Ikar v Praze roku 2001 jako svou 1189. publikaci.
Odpovědná redaktorka Jana Fousková.
Počet stran 384. Sazba SF SOFT, Praha.
Tisk $2 Finidr, spol. s r. o., Český Těšín.
Vydání první.